

 Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Κ*ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ 2021

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ

ΚΟΡΥΦΑΙΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΕΣ ΚΑΤΑΘΕΤΟΥΝ ΙΔΕΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ

ΕΡΕΥΝΑ PwC ΓΙΑ ΤΟ ΠΛΗΓΜΑ
ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Διευθυντής **Αλέξης Παπαχελάς**

Επιμέλεια **Ηλίας Μπέλλος, Βασίλης Ζήρας**

Σύνταξη ύλης **Μάκης Θεοδωράτος, Χρήστος Κυριαζής**

Ιδιοκτησία - Έκδοση

Καθημερινές Εκδόσεις Μον. Α.Ε.

Εθνάρχου Μακαρίου και Δημ. Φαληρέως 2

185 47, Νέο Φάληρο

Τηλ. 210 480 8000

Δεκέμβριος 2020

ΧΡΥΣΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

ΑΡΓΥΡΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

The ability to tackle what's next.

Surviving and thriving means constantly adapting. Companies that are not fully dedicated to great change can quickly fall behind. We support you in getting ahead of disruption.

© 2020 PwC Greece. All rights reserved. PwC refers to the Greece member firm, and may sometimes refer to the PwC network. Each member firm is a separate legal entity. Please see www.pwc.com/structure for further details.

Μη χάσουμε την ευκαιρία αυτή!

Το κλισέ λέει πως κάθε κρίση μπορεί να μετατραπεί σε ευκαιρία. Εύκολο να το λες, δύσκολο να το κάνεις πράξη. Ειδικά μετά από δύο απανωτές κρίσεις, μία μεγάλη οικονομική και τώρα την πανδημία.

Και όμως, εμείς στην «Κ» πιστεύουμε στην προσαρμοστικότητα και στις αντοχές των ελληνικών επιχειρήσεων. Αυτές που άντεξαν, ωρίμασαν, μεγάλωσαν και εκσυγχρονίστηκαν αυτά τα χρόνια των κρίσεων δεν έχουν τίποτα να φοβηθούν.

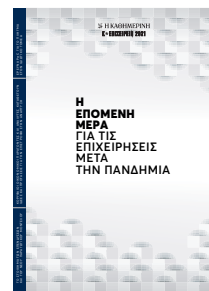
Η πανδημία θα είναι κάποια στιγμή ένας εφιάλτης που θα θέλουμε να ξεχάσουμε. Η οικονομία θα μπει και πάλι σε τροχιά ανάπτυξης. Τα κονδύλια που θα έλθουν από την Ε.Ε. θα αποτελούν μια σπάνια ευκαιρία επανεκκίνησης αλλά και αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου. Μια χώρα σαν την Ελλάδα σπάνια έχει τέτοιες ευκαιρίες, και αυτή τη φορά δεν πρέπει να τη σπαταλήσει.

Ζητήσαμε από κορυφαίους επιχειρηματίες και στελέχη επιχειρήσεων να διατυπώσουν το όραμά τους για την επόμενη μέρα. Εμείς στην «Κ» πιστεύουμε πάντοτε πως ο ιδιωτικός τομέας μπορεί και πρέπει να παίξει κρίσιμο ρόλο σε αυτόν τον τόπο. Με κανόνες, υποχρεώσεις αλλά και απαιτήσεις που πρέπει να είναι θεσμικές, όχι αμιγώς συντεχνιακές. Έχουμε ανάγκη μια επιχειρηματική τάξη που θα σηκώνει το βάρος της αύξησης της απασχόλησης και θα το κάνει με σεβασμό στους εργαζομένους. Έχουμε ανάγκη επιχειρηματίες που θα λειτουργούν θεσμικά και μακριά από τις λογικές του παρελθόντος που έκαναν ζημιά στη χώρα.

Το 2021 ξεκινάει σε ένα δύσκολο, ίσως και γκρίζο, τοπίο. Τώρα όμως είναι η στιγμή να κοιτάξουμε μπροστά, πέρα από τους επόμενους δύο-τρεις μήνες, και να αποκτήσουμε ξανά αισιοδοξία και αυτοπεποίθηση.

Το στοίχημα της επόμενης μέρας είναι στοίχημα όλων μας, γιατί είναι λάθος να τα περιμένουμε όλα από το κράτος. Ελπίζουμε διαβάζοντας αυτή την έκδοση να αντλήσουμε όλοι χρήσιμα συμπεράσματα και πολλή θετική ενέργεια από τους ανθρώπους της αγοράς και του επιχειρείν, που θα παίξουν τον δικό τους καταλυτικό ρόλο για να το κερδίσουμε.

Αλέξης Παπαχελάς

The 'now we're talking' electric car.

**The first all-electric Porsche.
Soul, electrified. The new Taycan.**

Porsche Center Athens | Porsche Center Glyfada | Porsche Center Thessaloniki

Electricity consumption (in kWh/100km) combined: 26.9; CO₂ emissions combined: 0g/km

PORSCHE

Κάθε μέρα πιο κοντά στο μέλλον.

Ενίσχυση της παραγωγής από ανανεώσιμες πηγές
ώστε το μερίδιο αγοράς μας σε αυτές από 2% σήμερα
να φτάσει κοντά στο 20% το 2024.

Άμεση τοποθέτηση 1.000 σταθμών φόρτισης
σε όλη την Ελλάδα και 10.000 σταθμών
φόρτισης μεσοπρόθεσμα.

Εισαγωγή έξυπνων μετρητών, συστημάτων
αυτοματοποίησης και κεντρικής διαχείρισης,
συστημάτων GIS / Scada για την ψηφιοποίηση
του δικτύου.

Νέα εποχή εξυπηρέτησης για όλους: 24/7 απαντήσεις
μέσω του dei.gr, προγραμματισμός ραντεβού, δωρεάν
τηλεφωνικός αριθμός 800-900-1000.

Νέα ψηφιακά προϊόντα με προνομιακές
χρεώσεις και αναβαθμισμένες
λειτουργίες.

Ένα με το μέλλον
dei.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ρόλος του κράτους
και η νέα κανονικότητα

ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ **14**

Προκλήσεις και προοπτικές
του ελληνικού τραπεζικού συστήματος

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ **20**

Η διπλή πρόκληση
των ελληνικών τραπεζών

ΤΗΣ ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ **28**

Αλλάζοντας την εικόνα της χώρας
στη μετά την πανδημία εποχή

ΤΟΥ ΑΛΕΞΗ ΠΑΤΕΛΗ **36**

Η λεπτή κόκκινη γραμμή της
δημοσιονομικής σταθερότητας

ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΟΥ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗ **44**

Επενδύσεις πολλών δισ. το 2021
δίνουν ενέργεια στην οικονομία

ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ **56**

Το Ταμείο Ανάκαμψης βάζει τις
κατασκευές σε τροχιά επανεκκίνησης

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ **66**

Η πανδημία άλλαξε οριστικά
τον τουρισμό που γνωρίζαμε

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΡΕΤΣΟΥ **78**

Ο κορωνοϊός έπληξε τον τουρισμό,
αλλά η επιθυμία για ταξίδια παραμένει

ΤΟΥ ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ **82**

ΕΡΕΥΝΑ PwC

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ
ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ **105**

Οι 10 μήνες που συγκλόνισαν
τον κλάδο του λιανεμπορίου

ΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ **126**

Ο μετασχηματισμός του λιανεμπορίου
οδηγεί σε μια νέα αγορά

ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ **134**

Εκσυγχρονισμός και μεγέθυνση,
το ζητούμενο σε μεταφορές και logistics

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ **144**

Ανέτειλε η ελληνική αγορά
των νεοφυών επιχειρήσεων

ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ **154**

Το ημερολόγιο μιας επένδυσης:
Διδάγματα και σκέψεις για το μέλλον

ΤΟΥ ΘΕΟΔΟΣΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ **164**

Προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες
για τις startups μετά την πανδημία

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ **170**

Η Ελλάδα αποτελεί ξανά
αξιόπιστη επενδυτική επιλογή

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ **176**

Μετά τη δεύτερη τρικυμία,
ώρα για αλλαγή παραγωγικού μοντέλου

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ **180**

Ελπίδες ανάκαμψης το 2021
εν μέσω μεγάλης αβεβαιότητας

ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ **184**

Άμεση προτεραιότητα η στήριξη
των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

ΤΟΥ ΘΟΔΩΡΟΥ ΚΑΛΑΝΤΩΝΗ **188**

Το Χρηματιστήριο πολύτιμο εργαλείο
για την επιστροφή στην ανάπτυξη

ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΗ ΛΑΖΑΡΙΔΗ **192**

Ο σύνθετος ρόλος των εποπτικών
αρχών σε περιόδους κρίσης

ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΛΑΖΑΡΑΚΟΥ **194**

Η εταιρική διακυβέρνηση
από την πλευρά του Επόπτη

ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΑΜΟΥ **198**

Άντληση κεφαλαίων
από ρυθμιζόμενες αγορές

ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΑΡΟΥΔΗ **200**

Ο συμβιβασμός με τη μετριοτήτητα
οδηγεί στην ολική εξαφάνιση

ΤΟΥ ΙΝΑΧΟΥ ΛΑΖΟΥ **202**

Η Ελλάδα βγαίνει από την κρίση
με πλεόνασμα αξιοπιστίας

Αναλυτές έξι οίκων μιλούν για τις προοπτικές
της ελληνικής οικονομίας

ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΑΣ ΣΑΜΑΡΚΟΥ **208**

A-Class Plug-in Hybrid.

Η υβριδική τεχνολογία στα καλύτερά της.

Η υβριδική τεχνολογία βρίσκει τον ιδανικό εκπρόσωπό της στη νέα A-Class Plug-in Hybrid. Συνδυάζοντας τα κορυφαία χαρακτηριστικά συμβατικών και ηλεκτρικών συστημάτων κίνησης και με αυτονομία έως 74 χλμ., ένα από τα πιο δημοφιλή μοντέλα της Mercedes-Benz αποδεικνύει πώς μπορείς να απολαμβάνεις πραγματικά τα καλύτερα από δύο κόσμους. Οδήγησε τη νέα A-Class Plug-in Hybrid σήμερα!

www.mercedes-benz.gr/aclasshybrid

EQ POWER

A 250 e Hatchback, μέγιστη συνδυαστική ισχύς 160kW/218hp, ειδικές εκπομπές CO₂, συνδυασμένος κύκλος WLTP: 30,0 – 22,0 gr/km, κατανάλωση καυσίμου συνδυασμένος κύκλος WLTP: 1,3 – 1,0 l/100km.

Ο ρόλος του κράτους και η νέα κανονικότητα

Του

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Η πανδημία ανέδειξε νέες ανάγκες και νέες προτεραιότητες. Για να προσαρμοστούμε στη νέα κανονικότητα της επόμενης μέρας, δεν χρειάζεται να επινοήσουμε νέες πολιτικές, αλλά να εφαρμόσουμε αυτές που έχουν δοκιμαστεί σε επιτυχημένες μικρές χώρες της Ευρώπης και τώρα τυγχάνουν γενικής εμπιστοσύνης.

Ο κ. Χριστόφορος Πισσαρίδης είναι Regius professor, London School of Economics και καθηγητής Ευρωπαϊκών Σπουδών Πανεπιστήμιο Κύπρου, Βραβείο Νόμπελ Οικονομικών.

Οι κοινωνίες εξελίσσονται μέσα στον χρόνο και μετά από σημαντικά γεγονότα, ή απλώς μέσω αλλαγών στην πράξη, έρχεται μια νέα «κανονικότητα» που αντικαθιστά την παλαιά. Ο σχηματισμός της Ε.Ε. υπήρξε ένα τέτοιο σημαντικό γεγονός για τα ευρωπαϊκά έθνη, η πτώση της Σοβιετικής Ένωσης επίσης και η πανδημία του κορωνοϊού ένα ακόμη. Για την Ελλάδα, και πριν από την πανδημία, η κύρια εξέλιξη που διαμόρφωσε τη σημερινή νέα κανονικότητα ήταν η πρόσφατη κρίση χρέους. Η χώρα υπέστη δραματική πτώση του βιοτικού επιπέδου της και πολλές οικογένειες διολίσθησαν στη φτώχεια. Αλλά παρά τις δραματικές εξελίξεις, είναι σημαντικό το ότι η θέση της Ελλάδας στην Ε.Ε. και στην Ευρωζώνη διατηρήθηκε.

Η εμπειρία της κρίσης χρέους και το νέο σχήμα που έχει λάβει έκτοτε η Ε.Ε. έχουν επαναπροσδιορίσει και τον ρόλο του κράτους σε αυτή τη νέα κανονικότητα. Τι είδους οικονομία πρέπει να έχει εφεξής η Ελλάδα για να ευημερήσει;

Ένας παράγοντας που με κινητοποίησε για να γράψω γύρω από αυτό το θέμα ήταν κάποιες επικρίσεις που εκφράστηκαν όταν,

από κοινού με άλλους συναδέλφους μου, συντάξαμε την ανεξάρτητη Έκθεση περί της ανάπτυξης μετά από πρόσκληση της ελληνικής κυβέρνησης. Φαίνεται πως στην Ελλάδα συχνά κυριαρχεί κάποιου είδους παρανόηση για τον ρόλο του κράτους, για το τι μπορεί να κάνει και τι θα έπρεπε να κάνει. Το ίδιο ισχύει και για την Κύπρο και παρόμοιες παρατηρήσεις ισχύουν τόσο στην Κύπρο όσο και στην Ελλάδα.

Είναι σημαντικό να υπάρξει συνείδηση πως η Ελλάδα είναι μια μικρή σε πληθυσμό χώρα, όμως πλήρως ενσωματωμένη στη μεγαλύτερη ενιαία αγορά στον κόσμο. Μας δεσμεύουν πολυάριθμες συνθήκες που έχουμε υπογράψει και πρέπει να σεβόμαστε διάφορους νομικούς περιορισμούς. Είναι επιλογή μας. Κανείς δεν μας το επέβαλε και όλες οι κυβερνήσεις, δεξιάς ή αριστεράς κατεύθυνσης, συμπεριλαμβανομένης και της τελευταίας, του κ. Τσίπρα, έχουν επιβεβαιώσει πως αυτό είναι το πεπρωμένο μας.

Στη διάρκεια της κρίσης χρέους, θα μπορούσαμε να έχουμε αποσχισθεί, να έχουμε επιστρέψει στη δραχμή και να έχουμε επιλέξει το δικό μας πολιτικό σύστημα. Δεν το

Μια μέρα, τα παιδιά μας θα ρωτήσουν αν προστατεύσαμε το περιβάλλον που θα ζήσουν.

Γι' αυτό στην Τράπεζα Πειραιώς, στηρίζουμε διαχρονικά τις πράσινες επενδύσεις και διαθέτουμε την τεχνογνωσία για να προσφέρουμε σήμερα τις καταλληλότερες χρηματοδοτικές λύσεις για Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.

- ✓ Πράσινες χρηματοδοτήσεις άνω του €1,5 δισ. έως σήμερα
- ✓ Χρηματοδοτήσεις ΑΠΕ που θα υπερβούν το €1 δισ. την επόμενη διετία
- ✓ Αξιολόγηση επιχειρηματικών χρηματοδοτήσεων με κριτήρια περιβαλλοντικά, κοινωνικά και εταιρικής διακυβέρνησης (ESG)

Με τις αξίες της Βιώσιμης Τραπεζικής.

Για περισσότερες πληροφορίες www.piraeusbank.gr/sustainable-banking

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΚΑΘΕ ΑΥΡΙΟ

“

Η οικονομική φιλοσοφία που διέπει την Ε.Ε. είναι η ελεύθερη αγορά (laissez faire) με μόνο μικρά περιθώρια απόκλισης.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

16

κάναμε, όμως, και είμαι ευτυχής που δεν το κάναμε, επειδή πιστεύω ότι είναι καλό για την Ελλάδα να αποτελεί μέλος της Ε.Ε. Πρέπει να θυμόμαστε ότι ως μέλη της Ένωσης οφείλουμε να δίνουμε στο κράτος έναν ρόλο αφενός συμβατό με τις δεσμεύσεις προς την Ε.Ε. και αφετέρου ικανό να αξιοποιεί προς όφελος της χώρας τις περισσότερες από τις άφθονες ευκαιρίες που μας προσφέρει η Ε.Ε.

Στην Ε.Ε. υπάρχει σαφής διάκριση ανάμεσα στην οικονομία και την κοινωνία. Σε ό,τι αφορά την οικονομία, έχουμε νομικές υποχρεώσεις. Σε ό,τι αφορά την κοινωνία, έχουμε περισσότερα περιθώρια να επιλέγουμε την πολιτική μας. Η οικονομική φιλοσοφία που διέπει την Ε.Ε. είναι η ελεύθερη αγορά (laissez faire) με μόνο μικρά περιθώρια απόκλισης. Η φιλοσοφία αυτή είναι υπέρ του ιδιωτικού τομέα στην παραγωγή αντί για κρατικά ελεγχόμενες βιομηχανίες, υπέρ των ιδιωτικών επιχειρήσεων και της επιχειρηματικότητας, απαγορεύει τις κρατικές ενισχύσεις σε προβληματικές επιχειρήσεις, ενώ υποστηρίζει τις ανταγωνιστικές και ευέλικτες αγορές, συμπεριλαμβανομένων των αγορών εργασίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέληξε σε αυτή τη φιλοσοφία μετά από εμπειρία πολλών ετών και αφού μελέτησε τις πλέον επιτυχημένες χώρες στον κόσμο και την οικονομική τους ανάπτυξη. Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και άλλων οικονομιών κεντρικού σχεδιασμού, όπως και η ανάπτυξη που γνώρισε η Κίνα, αφότου υιοθέτησε το μοντέλο της ανοικτής αγοράς, σίγουρα ελήφθησαν υπόψη στις επιλογές της Ε.Ε.

Σε ό,τι αφορά την κοινωνία, η Ε.Ε. έχει στο κέντρο της ένα σύστημα διακυβέρνησης, το «ευρωπαϊκό κοινωνικό κράτος». Οι κύριοι ευρωπαϊκοί θεσμοί προσφέρουν μεγαλύτερη ελευθερία ελιγμών στην κοινωνική πολιτική των κρατών-μελών, αλλά σίγουρα ευνοούν αυτό το σύστημα διακυβέρνησης, που ξεχωρίζει την Ευρώπη από άλλες περιοχές του πλανήτη. Έχει στο κέντρο του την ισχυρή στήριξη στα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος, στους ανέργους και στα άτομα με ειδικές ανάγκες, ένα καλό συνταξιοδοτικό σύστημα

για τους ηλικιωμένους, παιδεία τόσο για τους νεότερους όσο και για τους μεγαλύτερους εργαζομένους και καθολική κάλυψη κοινωνικής ασφάλισης.

Η πανδημία κατέδειξε πόσο σημαντικό είναι να έχουμε ένα ισχυρό σύστημα υγείας και καλή κοινωνική πρόνοια για τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης προσφέρει ασφάλεια της εργασίας, του εισοδήματος και κοινωνικές υπηρεσίες σε περίπτωση ανάγκης. Ο συνδυασμός της ευέλικτης οικονομίας με την κοινωνική ασφάλιση έχει δημιουργήσει μια νέα κατάσταση, που αποδίδεται με τον όρο «ευελιξία με ασφάλεια» (flexicurity).

To flexicurity

Η ευελιξία με ασφάλεια είναι σύστημα που εφάρμοσαν πρώτοι οι Δανοί τη δεκαετία του 1990. Ο όρος «flexicurity» οφείλεται στον τότε πρωθυπουργό τους. Ακολούθησαν πολλές άλλες χώρες και ιδιαίτερα η Ολλανδία, που υπήρξε πρωτοπόρος σε ένα παρεμφερές σύστημα, καθώς και οι άλλες σκανδιναβικές χώρες. Το υιοθέτησε επίσημα η Ε.Ε. το 2007 ως το προτιμώμενο σύστημα διακυβέρνησης. Έκτοτε, έχουν δημοσιευθεί πολλές μελέτες σχετικά με αυτό το σύστημα. Σύμφωνα με την Ε.Ε., το σύστημα αυτό έχει τέσσερις θεμελιώδεις πυλώνες: τις ευέλικτες και αξιόπιστες συμβάσεις και εμπορικές σχέσεις, την ολοκληρωμένη στρατηγική διά βίου μάθησης, τις αποτελεσματικές ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης και τα σύγχρονα συστήματα κοινωνικών ασφαλίσεων.

Η ιδιότητά μας ως μέλους της Ε.Ε. μας διευκολύνει να κινούμαστε ταχύτερα προς αυτή την κατεύθυνση και να επιτυγχάνουμε την ευημερία, χάρη στα κεφάλαια που είναι στη διάθεση όσων κρατών-μελών υιοθετούν πολιτικές συμβατές με την ευελιξία με ασφάλεια.

Οι συστάσεις μας προς την ελληνική κυβέρνηση εναρμονίζονται με αυτή τη γενική προσέγγιση στη διαχείριση της οικονομίας. Οι πολιτικές που συστήνουμε για το σύστημα δικαιοσύνης και τον δημόσιο τομέα θα καταστήσουν πιο ευέλικτες και διαφανείς τις σχέσεις στην αγορά και θα προσελκύσουν επενδύσεις. Οι συστάσεις μας για τα

Παρά τις δραματικές εξελίξεις που προκάλεσε η κρίση χρέους, είναι σημαντικό το ότι η θέση της Ελλάδας στην Ε.Ε. και στην Ευρωζώνη διατηρήθηκε.

προγράμματα κατάρτισης, τους ανέργους, τις νέες μητέρες και τους νέους πατέρες έχουν σχεδιασθεί με στόχο να παρέχουν ένα καλό σύστημα διά βίου μάθησης και ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, που θα αυξήσουν την εργασία και θα διευκολύνουν περισσότερες γυναίκες να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις τους και τις δεξιότητές τους και να αμειφθούν ανάλογα. Και οι συστάσεις μας για τη στήριξη των οικογενειών χαμηλού εισοδήματος, τις βιώσιμες συντάξεις και τη μεταρρύθμιση του φορολογικού συστήματος θα ενισχύσουν το σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων και προστασίας.

Οι πρωτοπόροι

Στη σύγχρονη οικονομική ανάλυση συχνά εντοπίζεται μια μικρή ομάδα ισχυρότερων οικονομιών που προηγείται και πολλές άλλες χώρες ακολουθούν. Ο ταχύτερος δρόμος για όσους ακολουθούν είναι να αντιγράψουν τις καλύτερες πρακτικές όσων προπορεύονται, με τις απαραίτητες προσαρμογές. Στην περίπτωση της Ελλάδας, μιας μικρής χώρας σε μια πολύ μεγάλη αγορά, αυτοί που προπο-

ρεύονται είναι οι χώρες που ανέφερα πριν: η Σουηδία, η Δανία, η Ολλανδία και μια-δυο άλλες χώρες με υψηλά εισοδήματα και χαμηλά επίπεδα ανισότητας. Σε καμία περίπτωση η μεγαλύτερη ελευθερία στην οικονομία δεν αντιφάσκει με ένα περισσότερο αποτελεσματικό κράτος· ακριβώς το αντίθετο ισχύει.

Διατυπώθηκαν επικρίσεις ότι κάποιες από τις προτάσεις μας έχουν διατυπωθεί και στο παρελθόν. Δεν με εκπλήσσει. Αναφερόμαστε συχνά σε πολιτικές που έχουν δοκιμαστεί σε επιτυχημένες μικρές χώρες της Ευρώπης και τώρα τυγχάνουν γενικής εμπιστοσύνης. Δεν τις επινοήσαμε εμείς. Συχνά το μυστικό της επιτυχίας είναι να σκέφτεται κανείς με ποιον τρόπο μπορεί να εφαρμόσει τις καλύτερες πρακτικές των πιο επιτυχημένων χωρών. Αυτό είναι και ένα ισχυρό σημείο των συστάσεών μας. Το να υποδείξουμε στους πολιτικούς που θέλουν να προχωρήσουν, για να προσφέρουν ευημερία στη χώρα, που ακριβώς βρίσκονται οι στρεβλώσεις και τι πρέπει να κάνουν στην πράξη για να τις υπερβούν. Όχι το να επινοήσουμε εκ νέου τη θεωρία της οικονομικής ανάπτυξης. ●

”

Στην Ελλάδα συχνά κυριαρχεί κάποιου είδους παρανόηση για τον ρόλο του κράτους, για το τι μπορεί να κάνει και τι θα έπρεπε να κάνει.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

17

MYTILINEOS

Απορροφά τους κραδασμούς της πανδημίας και βάζει πλώρη για το 2021

Με το 2020 να φτάνει στο τέλος του και τους κραδασμούς που προκάλεσε η πανδημία στις επιχειρήσεις να είναι πολλοί, χρειάζεται να αναγνωρίσουμε τα θετικά παραδείγματα εταιρειών που αντιμετώπισαν με επιτυχία όλες τις δυσκολίες και κατάφεραν να βγουν νικητές.

Η MYTILINEOS αποτελεί ένα τέτοιο παράδειγμα όχι μόνο για την Ελλάδα, αλλά και για την Ευρώπη, καθώς κατάφερε να παραγάγει κέρδη και αξία για τους μετόχους της, δίνοντας μια ανάσα αισιοδοξίας στην εθνική οικονομία με 102 εκατ. ευρώ καθαρά κέρδη τους πρώτους εννέα μήνες του 2020.

Ειδικότερα, παρά το γεγονός ότι οι ενεργειακές εταιρείες δοκιμάστηκαν παγκοσμίως λόγω της μειωμένης κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, η MYTILINEOS εκτόξευσε τον ενεργειακό της κλάδο, με τον Τομέα Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου της εταιρείας να καταγράφει, σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο της προηγούμενης χρονιάς, ένα εντυπωσιακό ρεκόρ με αύξηση 122%. Στον Τομέα Μεταλλουργίας, όπου η αγορά των commodities κλονίστηκε τους πρώτους μήνες του έτους, η MYTILINEOS καταφέρνει να έχει και πάλι θετικό πρόσημο, με τα εργοστάσια Αλουμίνας και Αλουμινίου να παραμένουν σε πλήρη λειτουργία αναφορικά με τη ζήτηση των προϊόντων και την εφοδιαστική αλυσίδα.

Παράλληλα, ο νέος Τομέας Ανάπτυξης Ανανεώσιμων Πηγών και Αποθήκευσης Ενέργειας κατάφερε να ολοκληρώσει την κατασκευή δύο μεγάλων έργων στην Ισπανία και στη Χιλή και να αναλάβει νέα έργα στην Ελλάδα και στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ ο πρόσφατα τροποποιημένος Τομέας Ολοκληρωμένων Έργων Βιώσιμης Ανάπτυξης εστιάζει πλέον σε έργα που προωθούν τους στόχους της Ενεργειακής Μετάβασης και της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Σημαντικό ορόσημο για την εταιρεία είναι η μετεξέλιξη της πρώην ΜΕΤΚΑ στον Τομέα Έργων Βιώσιμης Ανάπτυξης, που ως αντικείμενο έχει την εκτέλεση παραδοσιακών έργων όπου έχει διακριθεί η εταιρεία, όπως και έργων που έχουν άξονα την αειφορία και τον σεβασμό στο περιβάλλον. Ήδη η MYTILINEOS έκανε ιδιαίτερα αισθητή την παρουσία της στον συγκεκριμένο Τομέα, αναλαμβάνοντας στη Μεγάλη Βρετανία το έργο Protos Energy Recovery Facility, δυναμικότητας 400.000 τόνων μη ανακυκλώσιμων απορριμμάτων ανά έτος.

Με αίσθημα ευθύνης, στηρίζει το Εθνικό Σύστημα Υγείας

Οι υψηλές επιδόσεις και τα ισχυρά αποτελέσματα που παρουσίασε η εταιρεία κατά το εννεάμηνο του 2020 απορρέουν από την αποτελεσματική στρατηγική και την άμεση αντίδραση που επέδειξε η MYTILINEOS απέναντι στην Covid-19, σε συνδυασμό με την τήρηση όλων των διεθνών υγειονομικών πρωτοκόλλων.

Από την αρχή της υγειονομικής κρίσης, η MYTILINEOS έθεσε σε απόλυτη προτεραιότητα την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων παράλληλα με την αδιάκοπη λειτουργία της εταιρείας. Γι' αυτόν τον λόγο πολύ πριν από την κήρυξη της πανδημίας από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, εισήγαγε αυστηρά μέτρα προστασίας. Από τα μέσα Φεβρουαρίου, δημιουργήθηκε μια ειδική ομάδα η οποία ανέλαβε την ευθύνη για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των πιθανών επιπτώσεων της Covid-19, ενώ δημιουργήθηκε τηλεφωνικό κέντρο για 24ωρη πρόσβαση του προσωπικού σε πληροφορίες και ενημέρωση. Παράλληλα, όπως όφειλε, προχώρησε σε απομακρυσμένη εργασία για περισσότερους από το 90% των εργαζομένων στα γραφεία και στις διοικητικές θέσεις.

Ταυτόχρονα, η MYTILINEOS, πιστή στη σταθερή της δέσμευση να συνεισφέρει στην κοινωνία, παρέμεινε αρωγός της Πολιτείας και του συστήματος υγείας της χώρας, στηρίζοντας την κοινή προσπάθεια κατά της πανδημίας με σημαντικές δωρεές. Συγκεκριμένα συνέβαλε στο Εθνικό Σύστημα Υγείας με 15 αναπνευστήρες στο ΑΧΕΠΑ, μοριακό μηχανήμα ανίχνευσης του SARS-CoV-2 στον Ευαγγελισμό, καθώς και με ιατρικό εξοπλισμό στο Γενικό Νοσοκομείο Λιβαδειάς, στον Δήμο Λεβαδέων, στο Γενικό Νοσοκομείο Αμφισσας, στον Δήμο Διστόμου-Αράχωβας-Αντίκυρας και στο Γενικό Νοσοκομείο Βόλου.

Παρά το γεγονός ότι οι ενεργειακές εταιρείες δοκιμάζονται παγκοσμίως, η MYTILINEOS εκτόξευσε τον ενεργειακό της κλάδο.

Προκλήσεις και προοπτικές του ελληνικού τραπεζικού συστήματος

Του

ΓΙΑΝΝΗ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ

Το ξέσπασμα της πανδημίας βρήκε την ελληνική οικονομία και το τραπεζικό σύστημα σε φάση ανάκαμψης από την προηγούμενη κρίση. Το να μπορέσουν οι ελληνικές τράπεζες να στηρίξουν την αναπτυξιακή πορεία της χώρας εν μέσω των μεγάλων προκλήσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν αποτελεί το μεγάλο στοίχημα του 2021.

Ο κ. Γιάννης Στουρνάρας είναι διοικητής της Τραπέζης της Ελλάδος.

Η πανδημία του Covid-19 και οι συνεπακόλουθες επιπτώσεις της συνέβησαν σε μια περίοδο όπου τόσο η ελληνική οικονομία όσο και το εγχώριο τραπεζικό σύστημα ήταν σε φάση ανάκαμψης από την τελευταία κρίση. Ειδικά για τις ελληνικές τράπεζες, είχε σημειωθεί πρόοδος στη μείωση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (ΜΕΔ), βελτίωση των συνθηκών ρευστότητας και σταδιακή αποκατάσταση της πρόσβασης στις διεθνείς αγορές.

Ακόμα όμως και προ της πανδημίας, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα αντιμετώπιζε –και συνεχίζει να αντιμετωπίζει– σοβαρές προκλήσεις. Συγκεκριμένα:

Παρά την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στη μείωση των ΜΕΔ, σημαντικό μερίδιο στην οποία έχει το Ελληνικό Σχήμα Προστασίας Στοιχείων Ενεργητικού (HAPS – «Ηρακλής»), ο δείκτης ΜΕΔ προς το σύνολο δανείων ανέρχεται σε υπερ-πολλαπλάσιο του μέσου όρου της Ε.Ε. (36% έναντι 2,9% στα μέσα του 2020). Τον Μάρτιο του 2016, τα ΜΕΔ ήταν 107 δισ. και μειώθηκαν στα 59 δισ. τον Σεπτέμβριο του 2020.

Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας

είναι υψηλότερος των ελάχιστων εποπτικών ορίων (ο δείκτης, με στοιχεία Σεπτεμβρίου 2020, είναι 16%), αλλά αναμένεται ότι θα επηρεαστεί αρνητικά τα επόμενα χρόνια από: (α) την πλήρη επίπτωση της εφαρμογής του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 9 (ΔΠΧΠ9) και (β) το κόστος υλοποίησης της στρατηγικής μείωσης των ΜΕΔ. Παράλληλα, παραμένει ακόμα άλυτο το πρόβλημα της διάρθρωσης των εποπτικών κεφαλαίων, μεγάλο μέρος των οποίων είναι με τη μορφή της Αναβαλλόμενης Φορολογικής Απαίτησης (DTCs). Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση (DTC) ανέρχεται σήμερα στο 55% περίπου των συνολικών κεφαλαίων των τραπεζών, ποσοστό που αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά λόγω των παραγόντων που προαναφέρθηκαν.

Η κερδοφορία παραμένει αναιμική τόσο λόγω του υψηλού κόστους πιστωτικού κινδύνου (δηλαδή του αναγκαίου σχηματισμού προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις) όσο και της χαμηλής πιστωτικής επέκτασης.

Επιπρόσθετα, η πανδημία εκτιμάται ότι θα δημιουργήσει μια νέα γενιά ΜΕΔ μετά το πέρας του καθεστώτος αναβολής πλη-

ρωμών δόσεων (moratorium), ενώ θα πιέσει ακόμα περαιτέρω την αναιμική κερδοφορία των τραπεζών. Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (Σεπτέμβριος 2020), λίγο πιο πάνω από 20 δισ. ευρώ, δηλαδή περίπου το 20% των ενήμερων δανείων των συστημικών πιστωτικών ιδρυμάτων, είναι σε καθεστώς αναβολής πληρωμών δόσεων.

Μοχλός ανάπτυξης

Εν μέσω αυτών των προκλήσεων, το τραπεζικό σύστημα έχει να διαδραματίσει έναν σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια ανάκαμψης της οικονομίας μετά την πανδημία, στην αποτελεσματική κατανομή των παραγωγικών πόρων και στη διαμόρφωση ενός νέου παραγωγικού προτύπου που θα βασίζεται στην εξωστρέφεια και στην καινοτομία. Ο ρόλος αυτός είναι ακόμα πιο σημαντικός σε μια μικρή και ανοικτή οικονομία, όπως η ελληνική, όπου η ραχοκοκαλιά της είναι οι μικρομεσαίες και οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες στηρίζονται σχεδόν εξ ολοκλήρου στο τραπεζικό σύστημα προκειμένου να αντλήσουν τα απαιτούμενα κεφάλαια τόσο για τη λειτουργία τους όσο και για τη διενέργεια νέων επενδύσεων.

Παρά τον εμπλουτισμό της ήδη επεκτατικής νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με το «έκτακτο πρόγραμμα πανδημίας» (PEPP) μέσω του οποίου αγοράζονται και κρατικοί τίτλοι που δεν φέρουν επενδυτική βαθμίδα όπως οι ελληνικοί, τα ενισχυμένα μέτρα αύξησης της ρευστότητας των τραπεζών (TLTRO III και PELTRO), την ευελιξία που έχει δείξει στην αποδοχή εξασφαλίσεων (collaterals), αλλά και μέσω του εποπτικού της βραχίονα (SSM) για τη χρήση των κεφαλαιακών περιθωρίων των τραπεζών, η πιστωτική επέκταση στην Ελλάδα έχει μεν αυξηθεί σημαντικά τους τελευταίους μήνες, αλλά παραμένει χαμηλότερη του αναμενομένου και του αναγκαίου για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας, ειδικότερα όσον αφορά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Στήριξη με ρευστότητα

Σημαντικό δε μέρος αυτής της αύξησης της πιστωτικής επέκτασης σχετίζεται με τα προγράμματα στήριξης του Ελληνικού Δημοσίου,

μέσω της Αναπτυξιακής Τράπεζας, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι δυσμενείς οικονομικές επιπτώσεις από την πανδημία. Ταυτόχρονα, το μέσο σταθμικό επιτόκιο των δανείων παραμένει υψηλότερο από τον μέσο όρο της ευρωζώνης, λόγω ακριβώς του υψηλού κόστους πιστωτικού κινδύνου.

Το βασικό ερώτημα, λοιπόν, για τη νέα χρονιά είναι: Πώς οι ελληνικές τράπεζες, εν μέσω των προκλήσεων που προαναφέρθηκαν, θα μπορέσουν να επιτελέσουν εκ νέου και αποτελεσματικά τον διαμεσολαβητικό τους ρόλο στην οικονομία;

Η απάντηση σχετίζεται κυρίως με την άμεση και εμπροσθοβαρή επίλυση του προβλήματος των ΜΕΔ και τη συνεπακόλουθη δραστική αντιμετώπιση του υφιστάμενου υψηλού πιστωτικού κινδύνου. Αποτελεί πάγια άποψη της Τράπεζας της Ελλάδος ότι μόνο με την πλήρη εξυγίανση του ισολογισμού τους θα μπορέσουν οι τράπεζες να επανεκκινήσουν ουσιαστικά την πιστωτική επέκταση αλλά και να βελτιώσουν την τιμολόγηση των δανείων. Ενδεικτικά, με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (και χωρίς να ληφθούν υπόψη τα νέα ΜΕΔ λόγω της πανδημίας), ο δείκτης ΜΕΔ προς το σύνολο των δανείων ανέρχεται σχεδόν στο 50% για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και περίπου στο 55% για τις Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις. Γίνεται κατανοητό ότι αυτά τα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου λειτουργούν όχι μόνο αποτρεπτικά στις νέες πιστοδοτήσεις αλλά επιδρούν αυξητικά και στην τιμολόγηση των δανείων των τραπεζών.

Η πρόταση της ΤτΕ

Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει αναγνωρίσει εδώ και αρκετό καιρό την αναγκαιότητα δραστικής επίλυσης του προβλήματος των ΜΕΔ. Στο πλαίσιο αυτό έχει καταθέσει στην ελληνική κυβέρνηση μια ολιστική, συστημική πρόταση εμπροσθοβαρούς αντιμετώπισης αυτού του προβλήματος, που επιλύει ταυτόχρονα και το θέμα του υψηλού ποσοστού της Αναβαλλόμενης Φορολογικής Απαιτήσης (DTC) στα κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων, μέσω της σύστασης μιας Εταιρείας Διαχείρισης Στοιχείων Ενεργητικού (Asset Management Company). Η εταιρεία

Περίπου το 20% των ενήμερων δανείων των συστημικών πιστωτικών ιδρυμάτων είναι σε καθεστώς αναβολής πληρωμών δόσεων.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

21

Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει αναγνωρίσει εδώ και αρκετό καιρό την αναγκαιότητα δραστικής επίλυσης του προβλήματος των ΜΕΔ.

“
Ο συνδυασμός
«Ηρακλή» και AMC
θα μπορούσε να
οδηγήσει σε
μονοψήφιο
ποσοστό ΜΕΔ στο
τέλος του 2021/
αρχές του 2022.

αυτή μπορεί να αναλάβει τα ΜΕΔ που δεν θα τιτλοποιηθούν μέσω του «Ηρακλή», καθώς και όσα ΜΕΔ προκύψουν λόγω της πανδημίας. Συγκεκριμένα, το συνολικό μέγεθος των ΜΕΔ που προτείνεται να αναληφθούν από την Εταιρεία Διαχείρισης Στοιχείων Ενεργητικού (AMC) εκτιμώνται σε τουλάχιστον 40 δισ. ευρώ. Είναι αξιοσημείωτο ότι πολλοί θεσμοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζουν τη χρησιμότητα των Εταιρειών Διαχείρισης Στοιχείων Ενεργητικού, όπως προκύπτει και από τις πρόσφατες απόψεις για τη δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού δικτύου AMCs. Ο συνδυασμός «Ηρακλή» και AMC θα μπορούσε να οδηγήσει σε μονοψήφιο ποσοστό ΜΕΔ στο τέλος του 2021/αρχές του 2022 και σημαντική μείωση της Αναβαλλόμενης Φορολογικής Απαιτήσης στα κεφάλαια των τραπεζών.

Η επίλυση του προβλήματος των ΜΕΔ θα έχει ευεργετικές επιπτώσεις στη φερεγγυότητα και στην κερδοφορία των πιστωτικών ιδρυμάτων, αλλά και τη δυνατότητα να χρηματοδοτήσουν επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Θα βελτιώσει την επενδυσιμότητα των τραπεζών και την ικανότητά τους να αντλήσουν

κεφάλαια από τις αγορές. Θα επιτρέψει στις τράπεζες να επικεντρωθούν στις κύριες τραπεζικές εργασίες. Θα βελτιώσει ακόμα και το αξιόχρεο της χώρας, δεδομένου ότι η ευρωστία του εγχώριου τραπεζικού συστήματος αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τη φερεγγυότητα του κράτους.

Είναι η επίλυση του προβλήματος των ΜΕΔ το μοναδικό στοιχείο για την ανάταξη του τραπεζικού συστήματος; Προφανώς και όχι. Στο πλαίσιο αυτό είναι χρήσιμο να επισημανθούν τα εξής:

Πρώτον, έγιναν ήδη βελτιώσεις στο νομοθετικό πλαίσιο, όπως είναι ο νέος πτωχευτικός κώδικας, που αντιμετωπίζει στρεβλώσεις του παρελθόντος και εισάγει ένα σύγχρονο πτωχευτικό πλαίσιο.

Δεύτερον, υπάρχουν εξελίξεις σε τεχνολογικό επίπεδο, που θα επιτρέψουν στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να παρέχουν στους πελάτες τους υψηλής καινοτομίας υπηρεσίες με χαμηλό γι' αυτά κόστος, αφού βέβαια προηγηθούν οι απαραίτητες επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες και υποδομές. Η Τράπεζα της Ελλάδος έρχεται αρωγός σε αυτή την προσπάθεια. Τα τελευταία χρόνια, οι αρμό-

Η MYTILINEOS των πέντε ηπείρων

Μια κορυφαία βιομηχανία που δημιουργεί αξία για την ελληνική οικονομία

Η MYTILINEOS αποτελεί κορυφαία διεθνή βιομηχανία με δυναμική παρουσία και στις πέντε ηπείρους. Δραστηριοποιείται στους τομείς της Ηλεκτρικής Ενέργειας & Φυσικού Αερίου, Μεταλλουργίας, Διεθνούς Ανάπτυξης Ανανεώσιμων Πηγών & Αποθήκευσης Ενέργειας και των Έργων Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Ο κύκλος εργασιών της το 2019 ξεπέρασε τα 2,2 δισ. δολάρια, ενώ απασχολεί περισσότερους από 3.600 άμεσους και έμμεσους εργαζομένους.

Η MYTILINEOS με τη δραστηριότητά της δημιουργεί συνολική προστιθέμενη αξία 1,06 δισ. ευρώ, ίση με το 0,6% του ΑΕΠ της χώρας.

Η MYTILINEOS με τη δραστηριότητά της δημιουργεί συνολική προστιθέμενη αξία 1,06 δισ. ευρώ, ίση με το 0,6% του ΑΕΠ της χώρας.

Η εταιρεία ιδρύθηκε στην Ελλάδα το 1990, αποτελώντας μετεξέλιξη της παλαιάς οικογενειακής επιχείρησης εμπορίας μετάλλων που λειτουργούσε ήδη από το 1908. Το 1995 εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αθηνών – αποτελεί μέλος του δείκτη υψηλής κεφαλαιοποίησης FTSE LARGE CAP.

Το 2017 η μητρική εταιρεία απορρόφησε τις τότε θυγατρικές της Αλουμίνιον της Ελλάδος, METKA και Protergia σε μια νέα ενιαία επιχειρηματική οντότητα, τη MYTILINEOS, ενισχύοντας την επιχειρησιακή της ευελιξία και ενδυναμώνοντας περαιτέρω τα οικονομικά της μεγέθη σε επίπεδο αγορών και χρηματοδότησης.

Ο εταιρικός μετασχηματισμός του 2020 πρόσθεσε στις δραστηριότητες της MYTILINEOS τον Τομέα

Ανάπτυξης Ανανεώσιμων Πηγών & Αποθήκευσης Ενέργειας, ενώ εξέλιξε τον Τομέα Έργων EPC – METKA σε έναν νέο, σύγχρονο και καινοτόμο Τομέα Επιχειρηματικής Δραστηριότητας, τον Τομέα Ολοκληρωμένων Έργων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Engineering Solutions – SES BU).

Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η MYTILINEOS επιδιώκει την ανάπτυξή της μέσω του επιχειρηματικού της μοντέλου που ανταποκρίνεται στις παγκόσμιες προκλήσεις της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Η πορεία της εταιρείας προς τη βιωσιμότητα χαρακτηρίζεται κυρίως από τη συνειδητή αυτοδέσμευσή της στην υπεύθυνη επιχειρηματικότητα και την ευθυγράμμιση των στρατηγικών προτεραιοτήτων της με τους Παγκόσμιους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, καθώς και από τον ηγετικό ρόλο που έχει στον εξελισσόμενο εθνικό ενεργειακό μετασχηματισμό και την απανθρακοποίηση.

Είναι μια συνεχής διαδικασία αυτοβελτίωσης και αδιάκοπης μάθησης με στόχο την αύξηση του θετικού αντίκτυπου της MYTILINEOS στην οικονομία, το φυσικό περιβάλλον και την κοινωνία.

Παράλληλα, η πορεία αυτή ενσωματώνει και την αδιάλειπτη συνεργασία της εταιρείας με τους κοινωνικούς της εταίρους για την αντιμετώπιση τοπικών και διεθνών προκλήσεων, που λειτουργεί ως βασικός μηχανισμός ανανέωσης της «κοινωνικής» αποδοχής της λειτουργίας της, βελτιώνοντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητά της σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Πιστή στην επιχειρηματική στρατηγική και στο όραμα που εμπνέεται από την ελληνική κληρονομιά και οδηγεί στην παγκόσμια επιτυχία, η MYTILINEOS επιχειρεί σε απαιτητικές τοπικές και διεθνείς αγορές, με ευρηματικότητα, αποτελεσματικότητα και σεβασμό για το περιβάλλον και την κοινωνία. Στηρίζεται στο δυναμικό των ανθρώπων της και δημιουργεί αξία για τους πελάτες της, τους μετόχους, τους εργαζομένους της και την ελληνική οικονομία.

Πολλοί θεσμοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζουν τη χρησιμότητα των Εταιρειών Διαχείρισης Στοιχείων Ενεργητικού για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

24

διες αρχές παγκοσμίως αλλά και στις ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Τράπεζας της Ελλάδος, έχουν υιοθετήσει κυρίως δύο μηχανισμούς για τη διευκόλυνση της χρηματοοικονομικής καινοτομίας, δηλαδή του FinTech: ο πρώτος μηχανισμός είναι η δημιουργία ενός Κόμβου Καινοτομίας (FinTech Innovation Hub).

Κόμβος καινοτομίας

Τον Μάρτιο του 2019, στο πλαίσιο της στρατηγικής της για την προώθηση της καινοτομίας, η Τράπεζα της Ελλάδος έθεσε σε λειτουργία τον δικό της Κόμβο, ως κεντρικό σημείο επαφής με επιχειρήσεις που εισάγουν FinTech προϊόντα και υπηρεσίες στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Τον Απρίλιο, μάλιστα, του 2019 η Τράπεζα της Ελλάδος έγινε μέλος του European Forum of Innovation Facilitators (EFIF), στο οποίο συμμετέχουν όλες οι κανονιστικές αρχές των ευρωπαϊκών χωρών που διαθέτουν μηχανισμούς διευκόλυνσης της καινοτομίας. Ο δεύτερος μηχανισμός είναι η δημιουργία ενός προστατευμένου κανονιστικού περιβάλλοντος (Regulatory Sandbox). Μηχανισμοί αυτού του είδους δίνουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να δοκιμάσουν καινοτόμα χρηματοοικονομικά προϊόντα, υπηρεσίες ή επιχειρηματικά πρότυπα, βάσει συγκεκριμένου προγράμματος δοκιμών που έχει συμφωνηθεί με την αρμόδια αρχή. Στην Τράπεζα της Ελλάδος έχει ξεκινήσει ήδη το συγκεκριμένο έργο, με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και αναμένεται ότι θα είναι λειτουργικό μέσα από τον ιστότοπο της Τράπεζας τον Απρίλιο του 2021.

Τρίτον, γίνονται σημαντικές ζυμώσεις σε επίπεδο ευρωζώνης για την ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης, που θα έχει ευεργετικές επιδράσεις στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Θα πρέπει όμως παράλληλα να επισημανθεί ότι, έξι χρόνια μετά την υιοθέτηση της Οδηγίας για την Ανάκαμψη και Εξυγίανση Πιστωτικών Ιδρυμάτων (BRRD), η αποτελεσματικότητα του ευρωπαϊκού πλαισίου αντιμετώπισης τραπεζικών κρίσεων παραμένει περιορισμένη. Είναι πλέον προφανές ότι η προαναφερόμενη Οδηγία έχει σχεδιαστεί για να αντιμετωπίζει το πρόβλημα μεμονωμένων

τραπεζών αλλά όχι συστημικές κρίσεις που επηρεάζουν το σύνολο του τραπεζικού συστήματος μιας χώρας ή, ακόμα περισσότερο, πολλών χωρών μαζί. Εφαρμόζεται δε μόνο για σημαντικού μεγέθους τράπεζες, οδηγώντας τις μικρότερες αναγκαστικά στη λύση της εκκαθάρισης. Κρίσιμα «εργαλεία» παρέμβασης, όπως η Προληπτική Ανακεφαλαίωση (Precautionary Recapitalization), η σύσταση Εταιρειών Διαχείρισης Στοιχείων Ενεργητικού (AMC), η χρήση κρατικών πόρων για τη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας είτε σε περίπτωση λήψης μέτρων εξυγίανσης είτε στην περίπτωση μεταβίβασης του ενεργητικού και παθητικού μιας υπό εκκαθάριση τράπεζας, τελούν υπό αυστηρούς περιορισμούς, οι οποίοι κάθε άλλο παρά προστατεύουν τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, ενώ ταυτόχρονα εφαρμόζονται κατά μη εναρμονισμένο τρόπο μεταξύ των κρατών μελών. Είναι πλέον ώριμος ο χρόνος για τα εργαλεία αυτά να προσαρμοστούν στις τρέχουσες συνθήκες, όπως αυτές διαμορφώνονται από την πανδημία. Επιπλέον, είναι επίσης ώριμος ο χρόνος να προχωρήσει η σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων, φυσικά με τις αναγκαίες ασφαλιστικές δικλίδες ως προς τον επιμερισμό του αναλαμβανόμενου κινδύνου.

Βασική προτεραιότητα

Η εξυγίανση του ισολογισμού των τραπεζών είναι βεβαίως η σημαντικότερη προτεραιότητα για τις ελληνικές τράπεζες, την κυβέρνηση και την Τράπεζα της Ελλάδος, που θα ξεκλειδώσει έναν ενάρετο κύκλο στην οικονομία. Δεν υπάρχει όμως αμφιβολία ότι η ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης όπως και η βελτίωση του ευρωπαϊκού πλαισίου αντιμετώπισης τραπεζικών κρίσεων θα συμβάλουν ουσιαστικά στην επίτευξη αυτού του στόχου.

Άρα, κοιτάζοντας μπροστά, θα είναι σε θέση οι τράπεζες μετά το πέρας της κρίσης της πανδημίας να ανταποκριθούν στις νέες ανάγκες χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας; Η απάντηση είναι ναι, αρκεί να γίνουν τολμηρές ενέργειες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που μετά από μία δεκαετία ταλαιπωρούν ακόμα το εγχώριο τραπεζικό σύστημα ●

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΜΑΣ

η επιστροφή στην ομαλή οικονομική δραστηριότητα

Με το βλέμμα στο αύριο, στηρίζουμε έμπρακτα
την εθνική προσπάθεια επανεκκίνησης των επιχειρήσεων

Η επιστροφή στην ομαλή οικονομική δραστηριότητα προϋποθέτει κοινό όραμα και ισχυρή δέσμευση για την επανεκκίνηση των επιχειρήσεων και τη στήριξη της απασχόλησης. Στην Alpha Bank, με συνέπεια, αποφασιστικότητα και υπευθυνότητα:

- Πρωταγωνιστούμε στην αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων, παρέχοντας τα αναγκαία κεφάλαια κίνησης για τους Πελάτες μας
- Στηρίζουμε ενεργά την ελληνική οικονομία και τους Πελάτες μας, με χρηματοδοτήσεις ύψους Ευρώ 4,6 δισ. από την αρχή του 2020
- Ενισχύουμε τις επενδύσεις στην πράσινη ενέργεια με χορηγήσεις Ευρώ 1 δισ. την προσεχή διετία, διευρύνοντας το χαρτοφυλάκιό μας στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- Επενδύουμε διαχρονικά στην ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος της Ελλάδας και στην ενίσχυση κλάδων με υψηλές προοπτικές, όπως αυτοί των τροφίμων, του real estate, των δικτύων μεταφοράς και επικοινωνίας
- Επιταχύνουμε τον ψηφιακό μας μετασχηματισμό, προσφέροντας σύγχρονους τρόπους συναλλαγών για ταχύτερη εξυπηρέτηση, υψηλότερη ποιότητα και αυξημένη ασφάλεια.

ALPHA BANK

www.alpha.gr

ΝΕΑ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ALPHA BANK.

Η επανάσταση της απλότητας ξεκίνησε!

Με την **υψηλή ποιότητα εξυπηρέτησης** να παίζει πάντα κεντρικό ρόλο στην εξέλιξή της, η Alpha Bank αφουγκράζεται τις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες που προκύπτουν και συνεχίζει να παρέχει σε κάθε Πελάτη της, ιδιώτη, επαγγελματία ή επιχείρηση, ένα **ασφαλές ψηφιακό περιβάλλον** για την εκτέλεση όλων των καθημερινών τραπεζικών εργασιών.

Αξιοποιώντας ένα ολοκληρωμένο φάσμα ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και τη βαθιά εμπειρία και τεχνογνωσία της, η Τράπεζα έχει καταφέρει σήμερα να εξυπηρετεί πάνω από το **90% των εγχρήματων συναλλαγών** των Πελατών της στα ψηφιακά της δίκτυα (e-Banking, ATM και στα Κέντρα Αυτόματων Συναλλαγών ΚΑΣ). Άλλωστε, ήδη από το 2017 υλοποιεί με επιτυχία το πρόγραμμα Ψηφιακού Μετασχηματισμού της, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στο κοινό να πραγματοποιεί συναλλαγές **με άνεση και ασφάλεια**, χωρίς να απαιτείται επίσκεψη σε Κατάστημα.

ΙΔΙΩΤΕΣ

Γρήγορες και εύκολες ηλεκτρονικές συναλλαγές μέσω e-Banking!

Τα ψηφιακά εργαλεία της Alpha Bank παραμένουν πιστοί «σύμμαχοι» των Πελατών της, καθώς εμπλουτίζονται διαρκώς με νέες λειτουργικότητες για άμεση και ασφαλή πρόσβαση στους τραπεζικούς λογαριασμούς τους. Με το **myAlpha Web**, μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, αλλά και με το **myAlpha Mobile** από το κινητό, μπορούν να πραγματοποιούν πλήθος συναλλαγών, να διαχειρίζονται προϊόντα και υπηρεσίες που διαθέτουν ή και να αποκτούν νέα.

Νέες δυνατότητες; Μεγαλύτερη άνεση!

Για ακόμη πιο εύκολες και γρήγορες τραπεζικές ενέργειες, η Alpha Bank έχει «εξοπλίσει» τα myAlpha Web και Mobile με επιπλέον χρηστικές λειτουργίες:

- **Alpha Quick Transfer**, για άμεση μεταφορά έως €500 ημερησίως σε οποιαδήποτε επαφή από το smartphone
- **ενεργοποίηση ή απενεργοποίηση καρτών**
- έκδοση νέου **PIN**
- **αντικατάσταση κάρτας**, χωρίς αναμονή.

Νέος τραπεζικός λογαριασμός από το κινητό. Τόσο απλά!

Σήμερα, μπορεί ο καθένας να αποκτήσει **τον πρώτο του λογαριασμό** στην Alpha Bank, σε λίγα μόλις λεπτά από το myAlpha Mobile. Έτσι, αποκτά **γρήγορα, εύκολα και έξυπνα** νέο IBAN, χρεωστική κάρτα και e-Banking, χωρίς επίσκεψη σε Κατάστημα και καμία αναμονή.

Online αγορές με ακόμη μεγαλύτερη ασφάλεια. Γίνεται!

Τώρα, οι αγορές από ηλεκτρονικά καταστήματα με τις κάρτες Alpha Bank «θωρακίζονται» με την αναβαθμισμένη υπηρεσία **Alpha SecureWeb**, που επιτρέπει την έγκριση συναλλαγών μέσω Push Notification απευθείας στο myAlpha Mobile ή μέσω **SMS** και **Viber** μηνύματος στο κινητό του Πελάτη.

Ανέπαφες συναλλαγές μόνο από το κινητό. Χωρίς πορτοφόλι και κάρτα!

Τα ψηφιακά «πορτοφόλια» βρίσκονται τώρα στη διάθεση του κοινού, για ακόμη πιο ασφαλείς αγορές με τις κάρτες Alpha Bank:

Αγορές με Apple Pay, πιο γρήγορα και εύκολα από ποτέ

Τώρα, οι Πελάτες της Alpha Bank μπορούν να πραγματοποιούν τις πληρωμές τους άμεσα, απλά και με ασφάλεια σε φυσικά καταστήματα και online, μόνο με το **iPhone** ή το **Apple Watch** τους και με όλες τις κάρτες Visa και Mastercard® της Alpha Bank.

Πληρωμές με μία κίνηση από το myAlpha Wallet

Όλοι οι κάτοχοι **Android κινητών** έχουν τη δυνατότητα να προχωρήσουν σε πληρωμές με κάρτες Visa και Mastercard® της Alpha Bank εντελώς ανέπαφα, απλά ξεκλειδώνοντας τη συσκευή τους, μέσα από την ανανεωμένη εφαρμογή του **myAlpha Wallet**.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Το μέλλον των επιχειρήσεων έχει ψηφιακό αποτύπωμα. Σήμερα!

Τώρα, κάθε εταιρικός Πελάτης της Alpha Bank είναι σε θέση να διαχειριστεί πλήρως τα οικονομικά της επιχείρησής του μέσα από τις ψηφιακές πλατφόρμες της Τράπεζας. Με το **myAlpha Web για Επιχειρήσεις**, οι επαγγελματίες μπορούν να πραγματοποιήσουν ευρύ φάσμα συναλλαγών, όπως:

- **Εξόφληση** λογαριασμών, καρτών και δανείων
- **Πληρωμή** προμηθευτών και συνεργατών στην Ελλάδα και το εξωτερικό
- **Εκτέλεση** μισθοδοσίας προσωπικού με ταχύτητα και ασφάλεια
- Online **νομιμοποίηση** εκπροσώπησης.

Online δημιουργία εταιρικού λογαριασμού. Πιο απλά από ποτέ!

Με τη νέα υπηρεσία **Digital Business Onboarding**, όλες οι επιχειρήσεις μπορούν να ανοίξουν τραπεζικό λογαριασμό

στην Alpha Bank, από απόσταση. Απλά, γρήγορα και με ασφάλεια, κάθε επαγγελματίας μπορεί να αποκτήσει νέο λογαριασμό για την επιχείρησή του, ξεκινώντας τη διαδικασία **από τον ηλεκτρονικό του υπολογιστή**. Επιπλέον, άμεσα πραγματοποιείται και η σύνδεση στο myAlpha Web για Επιχειρήσεις, μέσα από τρία βήματα, μόνο με την κάρτα ή τους προσωπικούς κωδικούς e-Banking.

Ψηφιακά εργαλεία για επιχειρήσεις.

Ο ασφαλής τρόπος εξυπηρέτησης!

Με μια σειρά από **ψηφιακές λύσεις και υπηρεσίες**, η Alpha Bank προσφέρει στις επιχειρήσεις με τις οποίες συνεργάζεται όλα τα **απαραίτητα εργαλεία** για την ομαλή λειτουργία τους:

- **Alpha Mass Payments**, για online μαζικές εντολές πληρωμών και εισπράξεων
- **Alpha e-commerce**, για καλύτερη λειτουργία των ηλεκτρονικών καταστημάτων
- **Global Cash Management**, για άμεση ενημέρωση σχετικά με τη ρευστότητα της επιχείρησής
- **Alpha International Trade**, για online πληροφόρηση γύρω από το Διεθνές Εμπόριο
- **Alpha E-Statements Επιχειρήσεων**, για απόλυτο έλεγχο των κινήσεων και αρχείο συναλλαγών.

MYALPHA PANTEBOY

myAlpha Ραντεβού: Η εξυπηρέτηση όπως πρέπει να είναι!

Η Alpha Bank καινοτομεί για ακόμη μια φορά και φέρνει τον πιο ασφαλή τρόπο εξυπηρέτησης με το **myAlpha Ραντεβού**. Μέσα από την πρωτοποριακή υπηρεσία, κάθε Πελάτης, ιδιώτης ή επιχείρηση, μπορεί να **προγραμματίζει ηλεκτρονικά το ραντεβού** του με εξειδικευμένα Στελέχη της Τράπεζας, ώστε να συνομιλήσει μαζί τους μέσω **βιντεοκλήσης, τηλεφωνικά** ή και **από κοντά**, χωρίς αναμονή, για προϊόντα και υπηρεσίες που διαθέτει ή τυχόν νέα που θέλει να αποκτήσει.

Η διπλή πρόκληση των ελληνικών τραπεζών

Της

ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Έτος-ορόσημο είναι για τις ελληνικές τράπεζες το 2021.

Παρά τα νέα προβλήματα που δημιουργεί η πανδημία, καλούνται να στηρίξουν την ανάκαμψη της οικονομίας, την ώρα που η μάχη για τον περιορισμό των κόκκινων δανείων κορυφώνεται.

Η πιστωτική επέκταση για πρώτη φορά από το 2010 έφτασε σε ρυθμούς προ κρίσης, αγγίζοντας το 8,5%, και τα δάνεια που εκταμιεύθηκαν το 2020 αγγίζουν τα 20 δισ. ευρώ περίπου.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

28

Αντιμέτωπες με μια διπλή πρόκληση είναι οι τράπεζες, οι οποίες καλούνται εν μέσω των δύσκολων συνθηκών που δημιουργεί η ένταση της πανδημίας να επιτελέσουν τον ρόλο τους ως χρηματοδότες της οικονομίας, συνεχίζοντας παράλληλα την προσπάθεια μείωσης των κόκκινων δανείων και εξυγίανσης των ισολογισμών τους.

Το τραπεζικό σύστημα επέδειξε γρήγορα αντανakλαστικά στην ύφεση που προκαλεί η πανδημία, στηρίζοντας τις αυξημένες ανάγκες για ρευστότητα των επιχειρήσεων. Αξιοποιώντας αφενός τα εργαλεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τη διόχτευση φθηνού χρήματος και αφετέρου τα κρατικά προγράμματα που ενεργοποιήθηκαν από την Αναπτυξιακή Τράπεζα, οι ελληνικές τράπεζες άνοιξαν την κάνουλα των χρηματοδοτήσεων, με νέα δάνεια και επέκταση των πιστωτικών γραμμών προς τις επιχειρήσεις. Η πιστωτική επέκταση για πρώτη φορά από το 2010 έφτασε σε ρυθμούς προ κρίσης, αγγίζοντας το 8,5%, και τα δάνεια που εκταμιεύτηκαν το 2020 αγγίζουν τα 20 δισ. ευρώ περίπου.

Την ίδια στιγμή, οι τράπεζες κράτησαν

ισχυρή γραμμή άμυνας, ορθώνοντας ανάχωμα στη δυσκολία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων να εξυπηρετήσουν τις οφειλές τους. Με τη στήριξη των ευρωπαϊκών αρχών, εφάρμοσαν οριζόντια μέτρα αναστολής πληρωμής (μορατόριουμ) για οφειλές που φθάνουν τα 25 δισ. ευρώ περίπου. Προτεραιότητα δόθηκε στη διευκόλυνση των νοικοκυριών, των οποίων οι πληρωμές δόσεων για στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια πάγωσαν έως και τα τέλη του 2020, ενώ ισχυρή ανάσα δόθηκε και στις επιχειρήσεις, με πάγωμα των χρεολυσίων και καταβολή μόνο τόκων για χρονικό διάστημα που φθάνει έως και τον Ιούνιο του 2021.

Οι αβεβαιότητες

Παρά τα γενικευμένα μέτρα στήριξης και τα ενθαρρυντικά μηνύματα από το μέτωπο του εμβολίου, η πορεία εξόδου από την κρίση έχει αυξημένες αβεβαιότητες και η επάνοδος στην κανονικότητα θα είναι αργή και δύσκολη. Ο μετασχηματισμός του οικονομικού μοντέλου προς ένα ψηφιοποιημένο περιβάλλον, αν και προφανής, συντελείται λόγω της πανδημίας με έναν βίαιο τρόπο και

ATHEXGROUP
Όμιλος Χρηματιστηρίου Αθηνών

Επενδύοντας στη βιώσιμη ανάπτυξη

Οι εταιρείες καλούνται να δράσουν τολμηρά και στρατηγικά, υιοθετώντας τα κρίσιμα ζητήματα ESG ως κεντρικής σημασίας για τη στρατηγική και τη λειτουργία τους.

Το Χρηματιστήριο Αθηνών στηρίζει έμπρακτα την προσπάθεια αυτή των εταιρειών, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη μετάβαση προς μια πιο βιώσιμη οικονομία.

Οι δυναμικές αλλαγές και οι εξελίξεις σε θέματα που αφορούν τη **βιώσιμη ανάπτυξη** και την ενσωμάτωση του **ESG (Environmental, Social, Governance)** στη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, διαμορφώνονται με ραγδαίο ρυθμό. Η προσαρμογή σε ένα πιο βιώσιμο μοντέλο, και ο προσανατολισμός προς τη δημιουργία μακροπρόθεσμης αξίας είναι πλέον άρρηκτα συνδεδεμένα με την εύρυθμη λειτουργία των αγορών.

Οδηγός Δημοσιοποίησης Πληροφοριών ESG

Ανταποκρινόμενος στην διεθνή πρόκληση και ανάγκη, ο Όμιλος Χρηματιστηρίου Αθηνών έχει εκδώσει τον **Οδηγό Δημοσιοποίησης Πληροφοριών ESG**. Ο Οδηγός είναι ένα **πρακτικό εργαλείο** βασισμένο σε διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, που βοηθά τις εταιρείες να προσδιορίσουν τα ουσιαστικά θέματα ESG που πρέπει να παρακολουθούν και να διαχειρίζονται με βάση τις επιπτώσεις αυτών των θεμάτων στη μακροπρόθεσμη απόδοσή τους.

οι επιπτώσεις αυτής της πρωτόγνωρης στη σύγχρονη ιστορία κρίσης θα αφήσουν το αποτύπωμά τους στην οικονομία και στην κοινωνία.

Ο ρόλος των τραπεζών σε αυτή τη διαδικασία μετασχηματισμού της οικονομίας είναι καθοριστικός. Σε αντίθεση με την προηγούμενη βαθιά κρίση που πέρασε η χώρα, κατά την οποία ο δρόμος προς την έξοδο, αν και δύσκολος, ήταν προδιαγεγραμμένος, στην παρούσα κρίση οι αβεβαιότητες είναι αυξημένες. Η επίπτωση της πανδημίας στο κοινωνικό και οικονομικό μοντέλο θα αφήσει πίσω της νικητές και χαμένους, και οι τράπεζες καλούνται να διακρίνουν τους κινδύνους αλλά και τις ευκαιρίες που θα δημιουργηθούν από αυτόν τον μετασχηματισμό. Η συμβολή τους είναι ουσιαστική, κυρίως γιατί καλούνται να χρηματοδοτήσουν εκείνες τις επιχειρήσεις που όχι μόνο θα επιβιώσουν την επόμενη μέρα, αλλά και θα καθοδηγήσουν την αλλαγή στη μετά Covid εποχή, δίνοντας το βάρος στη συμβουλευτική τραπεζική.

Η εξίσωση αυτή θα πρέπει να λυθεί παράλληλα με την άσκηση για την εξυγίανση των ισολογισμών τους από τα κόκκινα δάνεια του παρελθόντος αλλά και όσα θα δημιουργηθούν από την παρούσα κρίση. Όλες οι εκτιμήσεις συγκλίνουν στο ότι η ύφεση λόγω Covid θα δημιουργήσει μια νέα γενιά κόκκινων δανείων ύψους 10 δισ. ευρώ περίπου, τα οποία θα προστεθούν στον όγκο των 100 δισ. ευρώ που άφησε πίσω της η προηγούμενη οικονομική κρίση. Πρόκειται για μέγεθος πολλαπλάσιο του μέσου ευρωπαϊκού όρου, το οποίο, ακόμα και μετά τη μείωση που θα επιτευχθεί μέσω των τιτλοποιήσεων που έχουν προγραμματιστεί, απέχει από τον επιδιωκόμενο στόχο για μονοψήφιο ποσοστό NPEs.

Διαχείριση κόκκινων δανείων

Παρά τις αβεβαιότητες που δημιούργησε η κρίση της πανδημίας, το επενδυτικό ενδιαφέρον για την ανάθεση της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων παρέμεινε ισχυρό. Οι ελληνικές τράπεζες υλοποιούν με εντατικό ρυθμό τις τιτλοποιήσεις που είχαν δρομολογήσει πριν από την κρίση, σχεδιάζο-

ντας παράλληλα και νέες, που θα επιτρέψουν το οριστικό ξεκαθάρισμα των ισολογισμών τους και την επάνοδό τους στην κερδοφορία. Βασικό εργαλείο αποτελεί ο μηχανισμός κρατικών εγγυήσεων «Ηρακλής», στον οποίο έχει ήδη ενταχθεί η Eurobank με δύο τιτλοποιήσεις (Pillar και Cairo) συνολικής αξίας 9,5 δισ. ευρώ, η Alpha Bank με το project Galaxy, συνολικής αξίας 10,8 δισ. ευρώ, η Τράπεζα Πειραιώς με την τιτλοποίηση του καρτοφυλακίου Phoenix αξίας 1,9 δισ. ευρώ και την προγραμματισμένη τιτλοποίηση του καρτοφυλακίου Vega αξίας 5 δισ. ευρώ, καθώς και η Εθνική Τράπεζα, με την τιτλοποίηση του καρτοφυλακίου Frontier συνολικής αξίας 6,1 δισ. ευρώ. Συνολικά στον «Ηρακλή» εντάχθηκαν ήδη ή αναμένεται να ενταχθούν τιτλοποιήσεις 33 δισ. ευρώ, εξαντλώντας το ύψος των κρατικών εγγυήσεων για τα οποία η χώρα έχει πάρει έγκριση από την DG Comp, και στο Υπουργείο Οικονομικών εξετάζουν το ενδεχόμενο επέκτασης του μηχανισμού, έτσι ώστε να δοθεί η δυνατότητα νέων τιτλοποιήσεων.

Η λύση της bad bank

Ο πανευρωπαϊκός ωστόσο χαρακτήρας του προβλήματος των κόκκινων δανείων λόγω της κρίσης Covid υποχρεώνει τις ευρωπαϊκές αρχές να επαναφέρουν στο προσκήνιο λύσεις όπως η δημιουργία Εταιρειών Διαχείρισης Ενεργητικού (Asset Management Company – AMC). Πρόκειται για λύσεις τύπου bad bank, οι οποίες, αν και δεν προκρίνονται στη βάση μιας υπερεθνικής λογικής, δηλαδή μιας ευρωπαϊκής «κακής τράπεζας», κερδίζουν έδαφος σε εθνικό επίπεδο.

Στη βάση αυτή στηρίζεται και η πρόταση που έχει υποβάλει στην κυβέρνηση και στις αρμόδιες τραπεζικές αρχές η ΤτΕ για τη δημιουργία μιας AMC, στην οποία οι ελληνικές τράπεζες θα μπορέσουν να μεταφέρουν έως και 40 δισ. ευρώ από το απόθεμα των κόκκινων δανείων που θα μείνει στους ισολογισμούς τους. Η λύση της ΤτΕ έχει την καταρχήν υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία στην τελευταία Έκθεση Ενισχυμένης Εποπτείας για τη χώρα μας επισήμανε την ανάγκη «για συμπληρωματικές συστημικές λύσεις», παραπέμποντας ευθέ-

Τα δάνεια που βρίσκονται σε αναστολή πληρωμών μέχρι σήμερα φθάνουν τα 25 δισ. ευρώ.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

30

αξία έχει
να κάνεις τους άλλους
να πιστεύουν
στον εαυτό τους

TRIBE

Πίσω από ό,τι έχει αξία για σένα
βλέπουμε όλα όσα μπορείς να καταφέρεις.

Eurolife FFH. Τι έχει αξία για σένα;

EUROLIFE FFH

A FAIRFAX Company

**Οι τράπεζες
καλούνται
να διακρίνουν
τους κινδύνους
και τις ευκαιρίες
που θα
προκύψουν μετά
την πανδημία.**

**Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία**

32

ως στη λύση «μιας bad bank, που θα διευκολύνει την αντιμετώπιση του προβλήματος». Την προοπτική αυτή υποστήριξε και ο επικεφαλής SSM, Αντρέα Ενρία, ο οποίος αναγνώρισε σε πρόσφατες δηλώσεις του την αναγκαιότητα οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να εξετάσουν αυτή τη λύση σε εθνικό επίπεδο. Η επιλογή της AMC, όπως προτείνεται από την ΤτΕ, συνδυάζεται με την αντιμετώπιση του προβλήματος του αναβαλλόμενου φόρου που έχουν στα κεφάλαιά τους οι ελληνικές τράπεζες και το οποίο αποτελεί βαρίδι για την ποιότητα των ιδίων κεφαλαίων του τραπεζικού συστήματος. Ο αναβαλλόμενος φόρος που έχουν στα κεφάλαιά τους οι ελληνικές τράπεζες ανέρχεται σε 15,5 δισ. ευρώ και, μετά την ολοκλήρωση των τιτλοποιήσεων που έχουν δρομολογηθεί, θα αντιπροσωπεύει το 85% των κεφαλαίων των τεσσάρων συστημικών τραπεζών.

Οι εταιρείες διαχείρισης

Στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος των κόκκινων δανείων θα συμβάλει το νέο χρηματοοικονομικό περιβάλλον που διαμορφώνεται με την ισχυρή παρουσία μεγάλων ομίλων του εξωτερικού με εξειδίκευση στη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Στην ελληνική αγορά δραστηριοποιούνται ήδη δύο μεγάλοι διαχειριστές δανείων, η σουηδική Intrum και η ιταλική doValue, και η ολοκλήρωση του project Galaxy από την Alpha Bank θα αναδείξει, μεταξύ των τριών ισχυρών πόλων στον τομέα της διαχείρισης των κόκκινων δανείων, την εταιρεία Ceral, η οποία θα μεταβιβαστεί σε ξένο επενδυτή.

Στις εταιρείες διαχείρισης θα ανατεθεί όχι μόνο το στοκ των κόκκινων δανείων που μεταφέρονται μέσω των συναλλαγών τιτλοποίησης, αλλά και όποια νέα δάνεια μπουν σε καθυστέρηση από εδώ και στο εξής, δημιουργώντας ένα νέο σκηνικό για τις τράπεζες, αλλά και τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά που βαρύνονται με αυτά τα δάνεια. Πρόκειται για κόκκινα δάνεια συνολικού ύψους 100 δισ. ευρώ περίπου, τα οποία, είτε έχουν πωληθεί σε funds είτε βρίσκονται στους ισολογισμούς των τραπεζών, εξακολουθούν να βαρύνουν τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις.

Καθοριστικό ρόλο στην προσπάθεια των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων να ρυθμίσουν τα χρέη τους θα παίξει το νέο πλαίσιο φερεγγυότητας για την παροχή δεύτερης ευκαιρίας, που ενεργοποιείται από τις αρχές του νέου χρόνου. Βασική φιλοσοφία του νέου πτωχευτικού κώδικα είναι η παροχή δεύτερης ευκαιρίας σε ιδιώτες, έτσι ώστε να συνεχίσουν τη ζωή τους απαλλαγμένοι από τα χρέη του παρελθόντος, αφού όμως αποδεχτούν να χάσουν το σύνολο της περιουσίας τους, η οποία θα ρευστοποιηθεί με δικαστική απόφαση.

Εξωδικαστική ρύθμιση

Ο νέος κώδικας φερεγγυότητας δίνει τη δυνατότητα της εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών, διαδικασία που προηγείται της πτώχευσης και αποσκοπεί στο να λειτουργήσει ως ανάχωμα σε αυτήν. Πρόκειται για μια αυτοματοποιημένη διαδικασία που διεξάγεται εκτός δικαστηρίων στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων του οφειλέτη με τους πιστωτές του, που μπορεί να είναι τράπεζες, το Δημόσιο και οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης. Στο πλαίσιο της ρύθμισης των χρεών, το Δημόσιο και οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης μπορούν να διαγράψουν τμήμα της οφειλής, είτε πρόκειται για πρόστιμα και προσουξήσεις είτε πρόκειται ακόμη και για κεφάλαιο, δηλαδή βασική οφειλή. Ο νόμος δίνει τη δυνατότητα δυνατότητα ρύθμισης των χρεών προς το Δημόσιο σε έως και 240 δόσεις –από 120 που ισχύει σήμερα– με την προϋπόθεση ότι τα χρέη προς το Δημόσιο δεν υπερβαίνουν το 1,5 εκατ. ευρώ.

Με βάση τον νέο πτωχευτικό κώδικα, η πρώτη κατοικία θα προστατεύεται μόνο για τα ευάλωτα νοικοκυριά, τα οποία θα έχουν τη δυνατότητα να επιδοτηθούν από το κράτος, είτε κατά το στάδιο της πτώχευσης μέσω της δικαστικής οδού είτε μέσω της εξωδικαστικής ρύθμισης των οφειλών τους.

Τα κριτήρια για την επιδότηση της δόσης του δανείου ή τη χορήγηση επιδόματος στέγασης είναι αυστηρά, αλλά αποδεσμεύουν τους οφειλότες από την υποχρέωση να «εξαγοράζουν» τη διάσωση της πρώτης τους κατοικίας βάσει συγκεκριμένης αξίας, όπως ίσχυε μέχρι πρόσφατα με τον νόμο Κατσέλη. ●

ΠΑΙΖΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΑΡΑ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

**ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΟ ΕΛΕΓΧΕΙΣ ΕΣΥ
ΚΑΙ Ο ΟΠΑΠ ΣΕ ΒΟΗΘΑΕΙ ΝΑ ΜΑΘΕΙΣ ΠΩΣ.**

Μάθε περισσότερα
στο responsiblegaming.gr

Με περισσότερα δάνεια στηρίζει την ανάκαμψη και τον μετασχηματισμό της οικονομίας

Η Τράπεζα Πειραιώς το 2021 σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει την οικονομία με νέα δάνεια ύψους 6 δισ. ευρώ.

Στρατηγική προτεραιότητα για την Τράπεζα Πειραιώς παραμένει σταθερά η πολύπλευρη έμπρακτη υποστήριξη της ελληνικής οικονομίας, ώστε να ξεπεραστούν το ταχύτερο δυνατόν οι συνέπειες της κρίσης που προκάλεσε η πανδημία και να επιτευχθεί η επανεκκίνηση της επιχειρηματικότητας και η επιστροφή της χώρας σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η Τράπεζα Πειραιώς το 2020 χρηματοδότησε την οικονομία με νέα δάνεια ύψους 6 δισ. ευρώ, υπερβαίνοντας τον αρχικό στόχο ύψους 4,9 δισ. Πρόκειται για την Τράπεζα με τις περισσότερες χορηγήσεις στην ελληνική αγορά. Για το 2021, οι νέες χρηματοδοτήσεις της αναμένεται να κινηθούν και πάλι στα επίπεδα των 6 δισ. ευρώ ετησίως.

Μέσω των χρηματοδοτήσεων, η Τράπεζα Πειραιώς, όπως έχει τονίσει ο διευθύνων σύμβουλος της Χρήστος Μεγάλου, «έχει δεσμευτεί στρατηγικά να συμβάλει αποτελεσματικά στον μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας σε μια σύγχρονη, παραγωγική, ανταγωνιστική και εξωστρεφή οικονομία, με βάση τις νέες ευρωπαϊκές οδηγίες και τους στόχους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη». Προς την κατεύθυνση αυτή σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσουν η ταχεία απορρόφηση και η αποτελεσματική αξιοποίηση των κεφαλαίων ύψους 32 δισ. ευρώ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης, EU Next Generation, που έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι η ανάκαμψη από την πανδημία είναι βιώσιμη, ομοιόμορφη και δίκαιη για όλα τα κράτη-μέλη

της Ε.Ε., καθώς και η ταυτόχρονη κινητοποίηση εγχώριων κεφαλαίων για την πραγματοποίηση των επενδύσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, ο μετασχηματισμός της ελληνικής οικονομίας θα στηριχθεί κυρίως στους τομείς της «πράσινης» οικονομίας, της ψηφιακής μετάβασης και της χωρίς αποκλεισμούς απασχόλησης. Η Τράπεζα Πειραιώς, πρωτοπορώντας σε ό,τι αφορά τις κατάλληλες προσαρμογές που απαιτούνται από τον τραπεζικό τομέα διεθνώς, έχει δεσμευτεί στις Αρχές Υπεύθυνης Τραπεζικής και ευθυγραμμίζεται τόσο ως προς τις εσωτερικές της λειτουργίες όσο όμως και –κυρίως– ως προς τις επιχειρησιακές της επιλογές. Έτσι, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην υποστήριξη επενδύσεων προσανατολισμένων στη Βιώσιμη Ανάπτυξη, δηλαδή μια ανάπτυξη που προστατεύει το περιβάλλον και συμβάλλει στην ευημερία της κοινωνίας.

Τομείς που προάγονται πανευρωπαϊκά ως κρίσιμοι για ένα βιώσιμο αύριο και στους οποίους δίνει έμφαση η Πειραιώς είναι τα έργα υποδομής, οι εναλλακτικές μορφές ενέργειας, ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η καινοτομία, οι βιώσιμες αλλαγές στην παραγωγική διαδικασία, η ευφυής γεωργία και η προστασία της βιοποικιλότητας.

Εκτός από τις χρηματοδοτήσεις για την αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων, η τράπεζα είναι σε θέση να βοηθήσει τις μεγάλες επιχειρήσεις με τεχνογνωσία για την αξιολόγηση των επενδυτικών τους σχεδίων αλλά και τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με συμβουλευτικές υπηρεσίες για την προετοιμασία των δικών τους σχεδίων, έτσι ώστε να μη χαθούν χρόνος και κονδύλια. Παράλληλα, είναι προετοιμασμένη να παρέχει ενδιάμεση χρηματοδότηση, μέχρι την ενεργοποίηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε η χώρα να αρχίσει την εφαρμογή του προγράμματος το συντομότερο δυνατό.

Η Τράπεζα Πειραιώς πρωτοπορεί και στο μέτωπο της υποστήριξης της μετάβασης των επιχειρήσεων σε ένα διαφορετικό μοντέλο λειτουργίας που θα στηρίζεται στη σύνδεση της επιχειρηματικότητας με τα πρότυπα της βιώσιμης ανάπτυξης. Είναι η πρώτη τράπεζα

στην Ελλάδα που ενέταξε στις χρηματοδοτήσεις κριτήρια ESG, τα οποία αφορούν θέματα Περιβάλλοντος, Κοινωνίας και Εταιρικής Διακυβέρνησης. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις θα έχουν το κίνητρο να πληρούν τα κριτήρια αυτά προκειμένου να επωφεληθούν από ανταγωνιστικούς όρους, όπως χαμηλότερη τιμολόγηση κατά τη χορήγηση του δανείου, αναλαμβάνοντας την υποχρέωση να τηρούν τα κριτήρια για να απολαμβάνουν τα προνόμια σε όλη τη διάρκεια του δανείου.

Η πρώτη τέτοια χρηματοδότηση ήταν προς τον όμιλο Τέρνα Ενεργειακή και αφορά επενδύσεις της εταιρείας στην Ελλάδα, ύψους 150 εκατ. ευρώ, σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας συνολικής ισχύος που υπερβαίνει τα 120 MW. Αντίστοιχα, στο πλαίσιο προώθησης της κυκλικής οικονομίας και της μείωσης του αποτυπώματος πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον, η Τράπεζα ενέταξε στα κριτήρια χρηματοδότησης της εταιρείας Matrix Pack AE, κριτήρια ESG. Η χρηματοδότηση αρχικού ποσού 6 εκατ. ευρώ, αφορά σε επενδύσεις για τη μετατροπή της παραγωγής, από πλαστικά καλαμάκια, σε βιοδιασπώμενα και χάρτινα.

Κεντρικός άξονας της στρατηγικής της Τράπεζας Πειραιώς είναι η Βιώσιμη Τραπεζική, που συνδυάζει την ανάπτυξη με την κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Στο επίκεντρο η Βιώσιμη Τραπεζική

Η Τράπεζα Πειραιώς έχει ως κεντρικό άξονα της στρατηγικής της τη Βιώσιμη Τραπεζική, που συνδυάζει την ανάπτυξη και την οικονομική απόδοση με την κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Παράλληλα, επενδύει στην ενίσχυση της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων, παρέχοντας τις πλέον σύγχρονες λύσεις Transaction Banking στους πελάτες της, αξιοποιώντας την εμπειρία και την τεχνογνωσία των στελεχών της.

Για τις δραστηριότητές της στο πλαίσιο του Green Trade Facilitation Programme έλαβε πρόσφατα σημαντική διάκριση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD). Συγκεκριμένα, έλαβε το βραβείο Most Active Issuing Bank 2019 – Green Trade για τις επιδόσεις της στην υποστήριξη επενδυτικών σχεδίων φιλικών προς το περιβάλλον.

Το Green Trade Facilitation Programme (Green TFP) παρέχει τη δυνατότητα στις τράπεζες που συνεργάζονται με την EBRD να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες trade finance που προσφέρει για να υποστηρίξουν εμπορικές συναλλαγές σχετικές με πράσινες τεχνολογίες και προϊόντα.

Η Τράπεζα Πειραιώς, με τη βράβευση αυτή, αναγνωρίζεται ως η πιο ενεργή ανάμεσα σε περισσότερες από 100 τράπεζες από 30 χώρες που συμμετέχουν στο Trade Facilitation Programme της EBRD, στην υποστήριξη Green Trade συναλλαγών.

Επίσης, η Τράπεζα Πειραιώς είναι η μόνη ελληνική επιχείρηση με βαθμολογία «Leadership A» στην κατάταξη του διεθνούς οίκου αξιολόγησης CDP (Carbon Disclosure Project), ο οποίος αξιολόγησε περισσότερες από 5.800 εταιρείες απ' όλο τον κόσμο και κατέταξε 270 στην υψηλότερη κλίμακα. Βασικό κριτήριο αξιολόγησης είναι η ολοκληρωμένη προσέγγιση που εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις στην ενσωμάτωση των κινδύνων και των ευκαιριών που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή στον πυρήνα της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, με στόχο τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.

Αλλάζοντας την εικόνα της χώρας στη μετά την πανδημία εποχή

Του

ΑΛΕΞΗ ΠΑΤΕΛΗ

Η προοπτική του εμβολίου δημιουργεί την αισιοδοξία ότι μέσα στο 2021 η επιστροφή στην κανονικότητα μπορεί να είναι εφικτή. Η επούλωση των πληγών που θα αφήσει η περιπέτεια του κορωνοϊού και η εκμετάλλευση των ευκαιριών που προκύπτουν αποτελούν τους βασικούς στόχους της χρονιάς που μόλις άρχισε.

Ο κ. Αλέξης Πατέλης είναι προϊστάμενος στο Οικονομικό Γραφείο της Γενικής Γραμματείας πρωθυπουργού.

Καθώς γράφω αυτές τις γραμμές, η χώρα μας μαστίζεται από το δεύτερο κύμα της πανδημίας του κορωνοϊού. Κοιτάζοντας όμως στο νέο έτος, το εμβόλιο μας κάνει να νιώθουμε αισιοδοξία ότι το 2021 η κανονικότητα μπορεί να επιστρέψει.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι και το νέο έτος πρώτη προτεραιότητα θα είναι η συνεχιζόμενη στήριξη επιχειρήσεων και εργαζομένων. Και, αργότερα, η επιτυχής διαχείριση των φορολογικών και άλλων υποχρεώσεων που έχουν ανασταλεί. Σε κάθε περίπτωση, δεν πρέπει να επιτρέψουμε στον κορωνοϊό να διαρρήξει τον παραγωγικό ιστό της χώρας.

Αλλά ας επικεντρωθούμε λίγο στη μετά κορωνοϊό εποχή. Ποιες θα είναι οι μακροχρόνιες επιπτώσεις της πανδημίας; Και ποιες οι ευκαιρίες που διανοίγονται;

Αναμφίβολα, η επιτάχυνση της ψηφιοποίησης θα είναι μία από τις παρακαταθήκες της πανδημίας. Στη χώρα μας, το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης υλοποιεί ήδη ένα φιλόδοξο και μακρόπνοο σχέδιο για την ψηφιοποίηση του κράτους αλλά και τη βελτίωση των τεχνολογικών υποδομών της χώρας. Εκατοντάδες διαδικασίες που ταλαιπωρού-

σαν τους πολίτες απλοποιούνται και ψηφιοποιούνται. Η Ελλάδα αποκτά όλο και μεγαλύτερο δίκτυο οπτικών ινών. Και μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2021 οι αστικές περιοχές της χώρας θα έχουν πρόσβαση στο 5G.

Η ψηφιοποίηση είναι, όμως, ένα στοιχείο και για κάθε ελληνική επιχείρηση. Γι' αυτό και μία από τις εμβληματικές δράσεις του Ταμείου Ανάκαμψης θα έχει ακριβώς αυτόν τον στόχο, να ενισχύσει τις προσπάθειες ψηφιοποίησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Όπως είναι παράλληλα προϋπόθεση για την ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η υποχρεωτική χρήση ηλεκτρονικών τιμολογίων αλλά και ηλεκτρονικών βιβλίων, που εισάγεται σταδιακά, είναι εκ των ων ουκ άνευ στη μάχη για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Δεν μπορεί και δεν πρέπει οι συνεπείς φορολογούμενοι να σηκώνουν τα βάρη όσων φοροδιαφεύγουν.

Προσφέρει, όμως, και ευκαιρίες για όλους μας. Η ψηφιοποίηση φέρνει τις επιχειρήσεις πιο κοντά στον τελικό καταναλωτή των προϊόντων και των υπηρεσιών και ανοίγει νέους ορίζοντες. Αλλά η ευθύνη βαραινει και τον καθένα μας ατομικά να αδράξει τις

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

36

Και το νέο έτος πρώτη προτεραιότητα θα είναι η συνεχιζόμενη στήριξη επιχειρήσεων και εργαζομένων.

ευκαιρίες που θα προκύψουν.

Η μεγαλύτερη πρόκληση, όμως, είναι να αξιοποιήσουμε τις ευκαιρίες που μπορεί να φέρει μια αλλαγή της εικόνας της χώρας μας. Η δεκαετία της κρίσης διαμόρφωσε στερεότυπα και προκαταλήψεις. Ο κορωνοϊός τα αλλάζει όλα αυτά. Πολλοί ξένοι πίστεψαν στην αρχή της πανδημίας ότι η πατρίδα μας δεν θα τα καταφέρει σε αυτό το συμμετρικό σοκ που χτύπησε όλες τις χώρες του πλανήτη ταυτόχρονα.

Και όμως, μπορούμε να βγούμε από την πανδημία ανακτώντας την αξιοπιστία μας και προβάλλοντας ένα εντελώς διαφορετικό πρόσωπο προς τα έξω. Με υπερηφάνεια και το κεφάλι ψηλά. Όστε να διεκδικήσουμε και εμείς μερίδιο της παγκόσμιας οικονομίας στη νέα εποχή μετά τον κορωνοϊό.

Σύμμαχός μας σε αυτή την προσπάθεια είναι η συνεχιζόμενη σύνεση που έδειξε η Ελλάδα κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Αλλά και η πολιτική σταθερότητα της χώρας και η αντοχή που έδειξαν Έλληνες και θεσμοί την περασμένη δεκαετία. Είμαστε μια ώριμη δημοκρατία με σταθερή μονοκομματική κυβέρνηση και άνετη κοινοβουλευτική πλει-

οψηφία. Έχουμε αφήσει τον λαϊκισμό πίσω μας. Σε πολλά είμαστε, λοιπόν, μπροστά από άλλες χώρες.

Σημαντικό εφόδιο στο εγχείρημά μας είναι η φυσική ομορφιά του τόπου: ο ήλιος, οι παραλίες, τα όμορφα βουνά μας. Αλλά και ο τρόπος ζωής μας. Η αίσθηση της ελευθερίας και της ευτυχίας.

Δεν αρκούν, όμως, μόνο αυτά: Οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να συνεχιστούν με αμείωτο ρυθμό. Η κυβέρνηση έχει ήδη ψηφίσει πάνω από 130 νομοσχέδια. Πολλά έχουν ήδη γίνει, άλλα είναι μπροστά μας. Νέο χωροταξικό. Εκσυγχρονισμός της αγοράς εργασίας. Αναμόρφωση του νόμου για τις δημόσιες προμήθειες. Τα επαγγελματικά λύκεια. Απολιγνιτοποίηση. Καταπολέμηση λαθρεμπορίου. Νέος αναπτυξιακός νόμος. Αναμόρφωση πλαισίου για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Το target model στην ενέργεια. Ιδιωτικοποιήσεις. Συνεχιζόμενη μείωση κόκκινων δανείων. Ο νέος κώδικας για το ιδιωτικό χρέος και την δεύτερη ευκαιρία. Η εισαγωγή κεφαλαιοποιητικού συστήματος επικουρικής ασφάλισης.

Και μειώσεις φόρων. Μειώθηκαν οι ασφαλιστικές εισφορές στους μισθωτούς του ιδιω-

”

Δεν πρέπει να επιτρέψουμε στον κορωνοϊό να διαρρήξει τον παραγωγικό ιστό της χώρας.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

37

“
 Η μεγαλύτερη
 πρόκληση, όμως,
 είναι να
 αξιοποιήσουμε τις
 ευκαιρίες που
 μπορεί να φέρει μια
 αλλαγή της εικόνας
 της χώρας μας.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
 από την πανδημία

38

τικού τομέα τρεις ακόμη μονάδες. Και αναστέλλεται η εισφορά αλληλεγγύης. Στόχος της κυβέρνησης είναι να μονιμοποιηθούν και τα δύο μέτρα και πέραν του νέου έτους. Η στήριξη της μισθωτής εργασίας είναι μονόδρομος.

Οι υπεραποσβέσεις που έχουν θεσμοθετηθεί για εταιρικές δαπάνες καινοτομίας και έρευνας επεκτείνονται και σε ψηφιακές και πράσινες δαπάνες. Ο φόρος μερίσματος έχει ήδη μειωθεί στο 5% και ο εταιρικός φόρος στο 24%. Και τα stock options φορολογούνται αυτοτελώς με 15% ή και με 5% για τις νεοφυείς επιχειρήσεις.

Όλα αυτά συνθέτουν μια εικόνα ελκυστική για νέες επενδύσεις. Για νέες θέσεις μισθωτών. Αλλά και για μετεγκατάσταση επαγγελματιών από το εξωτερικό στην Ελλάδα.

Στο δίπτυχο του non-dom για την προσέλκυση αλλοδαπών επενδυτών και της χαμηλής φορολόγησής για την προσέλκυση συνταξιούχων, προστέθηκαν πρόσφατα και κίνητρα για τη μεταφορά θέσεων εργασίας – μισθωτών και επαγγελματιών – στην Ελλάδα.

Η πανδημία ανοίγει πολλές ευκαιρίες στον χώρο των επενδύσεων:

Πρώτον, η τηλεργασία αλλάζει τον τρόπο που εργαζόμαστε. Για κάποιους –τους λεγόμενους digital nomads– αυτό μπορεί να σημαίνει εργασία από κάποιο νησί της Ελλάδας για μερικούς μήνες το έτος. Για άλλους –digital migrants– την επιλογή της χώρας μας ως μόνιμης βάσης. Για μερικές επιχειρήσεις πιθανώς να εισαχθεί το λεγόμενο vocation: η δυνατότητα, δηλαδή, να επιλέγουν εργαζόμενοι άλλη χώρα ως βάση εργασίας για μερικές εβδομάδες το έτος, όπως έγινε και μέσα στην πανδημία.

Στόχος μας είναι η προσέλκυση επιχειρήσεων τεχνολογίας, αλλά όχι μόνο. Η χώρα μας διαθέτει ένα καλά καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό και η τεχνολογία επιτρέπει την παραγωγή και την εξαγωγή υπηρεσιών από γραφεία εγκατεστημένα στην Ελλάδα. Η επένδυση της Microsoft άνοιξε την πόρτα. Θέλουμε κι άλλες.

Δεύτερον, μεγάλες ευκαιρίες διανοίγονται και με το Brexit. Η νέα σχέση ανάμεσα στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση οδηγεί εκ των πραγμάτων στη σταδι-

REUTERS

Μεγάλες ευκαιρίες διανοίγονται και με το Brexit.
 Η χώρα μας μπορεί να διεκδικήσει κομμάτι
 αυτής της πίτας.

ακή μετεγκατάσταση εταιρειών, ειδικά στον τομέα των υπηρεσιών. Η χώρα μας μπορεί να διεκδικήσει κομμάτι αυτής της πίτας. Η πανδημία, εξάλλου, κατέδειξε και στις μεγάλες εταιρείες το ρίσκο του να έχει κανείς όλα του τα αυγά σε ένα καλάθι.

Τρίτον, η αναστροφή του Brain Drain: 800.000 συμπολίτες μας έφυγαν από τη χώρα μας κατά τη διάρκεια της κρίσης. Κάθε ελληνική οικογένεια έχει μια δική της ιστορία. Έχουμε υποχρέωση να κάνουμε το παν για να φέρουμε όσο πιο πολλούς μπορούμε πίσω. Αν διαβάζετε αυτές τις γραμμές και θέλετε να βοηθήσετε στη μετεγκατάσταση επιχειρήσεων στην οποία εργάζεστε στο εξωτερικό, το μήνυμά που εκπέμπουμε είναι απολύτως ξεκάθαρο: Σας θέλουμε.

Η χώρα πάει μπροστά, οι καιροί αλλάζουν. Πολλοί είναι οι συμπολίτες μας που συνεχίζουν να υφίστανται τις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της πανδημίας. Η σκέψη μας είναι μαζί τους. Ας είναι το νέο έτος η αρχή μιας νέας πορείας για τη χώρα. Ευτυχισμένο το 2021! ●

Επενδύουμε στην Ελλάδα. Επενδύουμε στο Μέλλον.

Στον Όμιλο ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ εδώ και μισό αιώνα εργαζόμαστε με όλη μας την ενέργεια, δημιουργούμε, καινοτομούμε, θέτουμε τα πιο γερά θεμέλια για να οικοδομήσουμε την Ελλάδα του μέλλοντος.

Αποτελούμε έναν από τους πιο στιβαρούς πυλώνες ανάπτυξης της χώρας.

Και σήμερα, που ο τόπος το χρειάζεται ακόμα περισσότερο, συνεχίζουμε να παίζουμε ηγετικό ρόλο στην πορεία του προς ένα καλύτερο μέλλον.

Υλοποιούμε έργα και επενδύσεις αξίας 5 δισ. ευρώ στους τομείς της καθαρής ενέργειας, των υποδομών και των παραχωρήσεων.

Δημιουργούμε 20.000 νέες θέσεις εργασίας στα επόμενα πέντε χρόνια.

Προστατεύουμε το περιβάλλον.

Προσφέρουμε στις τοπικές κοινωνίες.

www.gekterna.com

ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ
Ο Μ Ι Λ Ο Σ Ε Τ Α Ι Ρ Ε Ι Ω Ν

ΟΜΙΛΟΣ ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ

Νέα έργα και επενδύσεις άνω των 5 δισ. ευρώ

Περισσότερες από 20.000 θέσεις εργασίας την προσεχή πενταετία

Με νέα έργα και επενδύσεις αιχμής που ξεπερνούν τα 5 δισ. ευρώ ο Όμιλος ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ πρωταγωνιστεί στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, διαμορφώνοντας τις προϋποθέσεις για ένα βιώσιμο μέλλον. Έχοντας στο επίκεντρο της δραστηριότητάς του μια πρωτοποριακή ατζέντα, που αποτελεί και τον πυρήνα του Ταμείου Ανάκαμψης, ο Όμιλος ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ δρομολογεί και υλοποιεί κομβικά, υπερασύγχρονα έργα και επενδύσεις που τονώνουν την απασχόληση με περισσότερες από 20.000 θέσεις εργασίας την προσεχή πενταετία. Σε αυτά περιλαμβάνονται «πράσινα» έργα, επενδύσεις στην κυκλική οικονομία, ΣΔΙΤ και παραχωρήσεις, καθώς και επενδύσεις σε υποδομές με αυξημένη εγχώρια προστιθέμενη αξία, που ορίζουν την αναπτυξιακή τροχιά της χώρας για την επόμενη δεκαετία και δίνουν το σήμα για τον μετασχηματισμό της Ελλάδας. Παράλληλα, φέρνουν στο προσκήνιο και στη χώρα μας την επανάσταση της καθαρής ενέργειας που βρίσκεται σε εξέλιξη σε παγκόσμιο επίπεδο και συμβάλλουν καθοριστικά στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Leader στην καθαρή ενέργεια

Η ανάπτυξη νέων αιολικών πάρκων υλοποιείται μέσω της Τέρνα Ενεργειακή, με συνολικό προϋπολογισμό άνω των 700 εκατ. ευρώ.

Μεγάλο μέρος των επενδύσεων του Ομίλου που αφορά την «πράσινη» και κυκλική οικονομία υλοποιείται μέσω της Τέρνα Ενεργειακή, εταιρείας-ηγέτιδας στην ελληνική ενεργειακή αγορά, με ένα επενδυτικό πρόγραμμα συνολικής αξίας 1,7 δισ. ευρώ. Σε αυτό περιλαμβάνονται η ανάπτυξη νέων αιολικών πάρκων συνολικού προϋπολογισμού άνω των 700 εκατ. ευρώ σε διάφορες περιοχές της χώρας, δύο σημαντικά

συστήματα αποθήκευσης ενέργειας με αντλησιοταμίευση στην Κρήτη και την Αμφιλοχία, συνολικού προϋπολογισμού περίπου 800 εκατ. ευρώ, καθώς και έργα-πρότυπα ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, ως ο μεγαλύτερος Έλληνας παραγωγός ενέργειας από ΑΠΕ με εγκατεστημένα 1.373 MW και ο μεγαλύτερος Έλληνας επενδυτής ΑΠΕ διεθνώς, με σημαντική παρουσία στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και στις ΗΠΑ, η Τέρνα Ενεργειακή το 2019 παρήγαγε 3.238.052 MWh καθαρής ενέργειας, αποτρέποντας την έκλυση 2.374.323 τόνων CO₂ στην ατμόσφαιρα. Στο πλαίσιο της δράσης του για ένα μέλλον μηδενικού άνθρακα, ο Όμιλος διαθέτει υπό κατασκευή ή έτοιμες προς κατασκευή εγκαταστάσεις ΑΠΕ συνολικής ισχύος 430 MW στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Συνολικά, ο Όμιλος διαθέτει περισσότερα από 1.800 MW σε λειτουργία, υπό κατασκευή ή έτοιμα προς κατασκευή σε Ελλάδα, ΗΠΑ, Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, στοχεύοντας στα 2.800 MW μέσα στην επόμενη πενταετία.

Στήριξη της κοινωνίας και προστασία του περιβάλλοντος

Η πρόθεση του Ομίλου να δραστηριοποιείται για την οικοδόμηση μιας βιώσιμης κοινωνίας συνδέεται άρρηκτα με την υιοθέτηση μιας υπεύθυνης εταιρικής κουλτούρας που βασίζεται στην προσφορά στο κοινωνικό σύνολο και προστατεύει το περιβάλλον. Σε αυτό το πλαίσιο, μέσα από ένα εκτεταμένο πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, ο Όμιλος στηρίζει τις τοπικές κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιείται υλοποιώντας δωρεάν σημαντικά έργα υποδομής και χορηγικά προγράμματα στους τομείς της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και του αθλητισμού. Επιπλέον, μέσα από προγράμματα στήριξης της νεανικής επιχειρηματικότητας και παροχής υποτροφιών, στέκεται αρωγός της νέας γενιάς, ενώ σταθερά παρέχει οικονομική στήριξη σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που επικεντρώνουν τη δράση τους στη βελτίωση της ποιότητας ζωής ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Παράλληλα, υλοποιεί και στοχευμένες δωρεές προς τις υπηρεσίες Πολιτικής Προστασίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, ενώ η χώρα μας βιώνει το δεύτερο κύμα της πανδημίας, ο Όμιλος από την πρώτη στιγμή στέκεται στο πλευρό της εθνικής προσπάθειας για την αντιμετώπιση της Covid-19, με δωρεές εξοπλισμού ΜΕΘ και αναλώσιμων υλικών σε νοσοκομεία αναφοράς και κέντρα υγείας τόσο στην πρωτεύουσα όσο και στις περιοχές της χώρας όπου δραστηριοποιείται. Ταυτόχρονα, εφαρμόζει ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Επιχειρησιακής Συνέχειας, με στόχο τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του, έχοντας ως κυρίαρχη προτεραιότητα την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων και των συνεργατών του σε όλο τον κόσμο.

Μια επίσης πολύ σημαντική πρωτοβουλία είναι η συστράτευση του Ομίλου με το Σωματείο «ΕΛΙΖΑ – Εταιρεία κατά της Κακοποίησης του Παιδιού» και την Ελληνική Αστυνομία, μέσα από το καινοτόμο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Αστυνομικών στην αναγνώριση και τη διαχείριση περιστατικών κακοποιημένων παιδιών. Μέσα από το πρόγραμμα, που ξεκίνησε το 2018 και ολοκληρώνεται φέτος, για πρώτη φορά στην Ελλάδα εκπαιδεύτηκαν περισσότεροι από

1.500 αστυνομικοί, μέσα από 10 ημερίδες που πραγματοποιήθηκαν σε πανελλαδικό επίπεδο.

Την ίδια ώρα, ο Όμιλος προχώρησε σε μια σημαντική, πρωτοποριακή πρωτοβουλία στήριξης των Ενόπλων Δυνάμεων και προστασίας του περιβάλλοντος. Το στρατιωτικό αεροδρόμιο της 115 Πτέρυγας Μάχης στη Σούδα θα μετατραπεί σε «πράσινη» εγκατάσταση, καλύπτοντας τις ενεργειακές ανάγκες του κατά 100% από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, χάρη σε μια δωρεά της Τέρνα Ενεργειακή ύψους 3,5 εκατ. ευρώ. Έτσι, η 115 Π.Μ. στη Σούδα θα είναι από τις πρώτες εγκαταστάσεις παγκοσμίως που θα λάβουν τις πιστοποιήσεις Net Zero Energy Airport και Net Zero Carbon Emissions Airport, ενώ το ετήσιο όφελος από την πλήρη απαλλαγή της Μονάδας από το κόστος προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και κάλυψης των αναγκών θέρμανσης θα ξεπεράσει τις 400.000 ευρώ.

Στο πλαίσιο της εθνικής προσπάθειας για την αντιμετώπιση της Covid-19, ο Όμιλος προχώρησε σε δωρεές εξοπλισμού ΜΕΘ και αναλώσιμων υλικών.

Με προβάδισμα και εξυγιασμένο ισολογισμό στη μάχη για την ανάκαμψη

Η ελληνική οικονομία διανύει το δεύτερο lockdown σε συνθήκες ύφεσης, η οποία αναμένεται φέτος να φθάσει σχεδόν στο 10%, εξαιτίας της πανδημικής κρίσης που παραμένει ο ρυθμιστής των οικονομικών εξελίξεων παγκοσμίως. Συλλογικός στόχος είναι η ταχεία και βιώσιμη ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας το 2021, με την κυβέρνηση να προβλέπει ανάπτυξη της τάξης του 4,8% εν μέσω συγκρατημένης αισιοδοξίας για τα πρώτα νέα από το μέτωπο των εμβολιασμών.

Η Eurobank, έχοντας εξυγιάνει, πρώτη στην εγχώρια αγορά, τον ισολογισμό της από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, επικεντρώνεται σήμερα στον βασικό της ρόλο, δηλαδή στη στήριξη των πελατών της, και ενισχύει περαιτέρω την ανταγωνιστικότητά της σε όλα τα επίπεδα, με κεντρική επιδίωξη την ταχεία επανεκκίνηση της οικονομίας με τις μικρότερες δυνατές απώλειες για όλους στη μετά Covid εποχή.

Η Τράπεζα εισέρχεται σε αυτή τη μεγάλη προσπάθεια με την άνεση των κινήσεων που της εξασφάλισε η έγκαιρη και απρόσκοπτη ολοκλήρωση του πολυεπίπεδου σχεδίου εξυγίανσης, το οποίο ξεκίνησε το 2018 με την απορρόφηση της Grivalia και ολοκληρώθηκε φέτος την άνοιξη με απόλυτη επιτυχία, παρά την πανδημία. Με το σχέδιο αυτό, γνωστό πλέον και ως μοντέλο Eurobank, που εξελίχθηκε σε πιλότο συνολικά για το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, η Τράπεζα πέτυχε δραστική μείωση του δείκτη Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPE), που αναμένεται να κλείσει

φέτος οριακά άνω του 14%, σημαντικά χαμηλότερα του μέσου όρου της αγοράς.

Η Eurobank προχώρησε σε δύο μεγάλες τιτλοποιήσεις, ενεργοποίησε πρώτη το πρόγραμμα «Ηρακλής», ενώ ολοκλήρωσε, εν μέσω της φετινής κρίσης, την πώληση του 80% της FPS στην doValue, την κορυφαία εταιρεία του κλάδου στην Ευρώπη και έναν από τους μεγαλύτερους επενδυτές στην Ελλάδα.

Σήμερα, έχοντας επιτύχει την ταχύτερη και μεγαλύτερη εξυγίανση χαρτοφυλακίου, τη θωράκισή της και τον ιδιωτικό της χαρακτήρα με τη στήριξη των μετόχων της, η Eurobank αφιερώνει τις δυνάμεις της στην επανεκκίνηση της οικονομίας και στην επίσπευση του επιχειρησιακού της μετασχηματισμού, με κεντρικό πυλώνα τον περαιτέρω εμπλουτισμό του ψηφιακού της δικτύου, ως της νέας μορφής του «επιχειρώ» για μια σύγχρονη τράπεζα σήμερα.

Στηρίζοντας την πραγματική οικονομία και τις μεγάλες επενδύσεις

Σε μια εξαιρετικά δύσκολη χρονιά παγκοσμίως, η Eurobank κατέγραψε καθαρά κέρδη 348 εκατ. ευρώ στο εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2020, διατηρώντας ισχυρά τα οργανικά κέρδη προ προβλέψεων. Υποστηρίζει τη ρευστότητα ιδιωτών και επιχειρήσεων με νέες εκταμίευσεις δανείων, αναστολές πληρωμών και σειρά άλλων μέτρων. Η καθαρή οργανική αύξηση των ενήμερων χορηγήσεων της Τράπεζας ανήλθε σε 1,5 δισ. ευρώ, με περίπου ίδιο ποσό αύξησης και στις καταθέσεις, ενώ βρίσκεται στη διαδικασία εκταμίευσης επιπλέον 0,7 δισ. ευρώ μέσω προγραμμάτων της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας. Έχει προσφέρει σε πελάτες αναστολές πληρωμών για δάνεια 4,9 δισ. ευρώ μέχρι τέλος του 2021, περίπου 1,3 δισ. ευρώ στεγαστικών είναι υπό ένταξη, το 2021, στο πρόγραμμα «Γέφυρα», ενώ, πέραν των κρατικών προγραμμάτων, έχει αναλάβει ειδική πρωτοβουλία για τον τουρισμό με πακέτο 750 εκατ.

Ταυτόχρονα, στηρίζει στρατηγικά κάθε αναπτυξιακή πρωτοβουλία της χώρας και θα συμβάλει στη συλλογική προσπάθεια για τη βέλτιστη αξιοποίηση των κονδυλίων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης. Διαθέτοντας την οργανωτική

Έχοντας επιτύχει την ταχύτερη και μεγαλύτερη εξυγίανση χαρτοφυλακίου, η Eurobank αφιερώνει τις δυνάμεις της στην επανεκκίνηση της οικονομίας και στην επίσπευση του επιχειρησιακού της μετασχηματισμού, με κεντρικό πυλώνα τον περαιτέρω εμπλουτισμό του ψηφιακού της δικτύου.

ικανότητα να υποστηρίζει και να χρηματοδοτεί έργα μεγάλης εμβέλειας, συμμετέχει με κεντρικό ρόλο στο έργο-ορόσημο του Ελληνικού, ενώ είναι αποκλειστικός χρηματοδότης στο μεγάλο έργο του ΑΔΜΗΕ για την ηλεκτρική διασύνδεση της Κρήτης με την Αττική.

Ισχυρά αντανakλαστικά και ετοιμότητα στο crash test της πανδημίας

Η Τράπεζα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην υποστήριξη δυναμικών επιχειρηματικών σχεδίων σε κλάδους που ενισχύουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, αναγνωρίζοντας τη μεγάλη αξία της υπεύθυνης επιχειρηματικότητας, που αποτελεί κεντρικό πυλώνα στην επιχειρηματική της στρατηγική. Η προσήλωση στις Αρχές της Υπεύθυνης Επιχειρηματικότητας σε συνδυασμό με πολυετείς, μεγάλες επενδύσεις στον ψηφιακό μετασχηματισμό, αποδείχθηκαν ισχυρά όπλα στην αντιμετώπιση της πολυεπίπεδης πρόκλησης που συνιστά η πανδημική κρίση, για μια επιχείρηση που θέλει να παραμείνει εξωστρεφής και ανταγωνιστική.

Αξίζει να σημειωθεί πως η Τράπεζα είναι μία από τις 25 πιο βιώσιμες επιχειρήσεις στην Ελλάδα για το 2020 (Most Sustainable Companies in Greece 2020), στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Sustainable Greece 2020 και του θεσμού Bravo.

Η ανταπόκριση της Τράπεζας στην πανδημία, ένα stress test πολλών ταχυτήτων και σε πολλά επίπεδα, η υψηλή ετοιμότητα και η εμπειρία χρόνων σε κομβικά μέτωπα της επέ-

τρεψαν να ανταποκριθεί άριστα σε δύσκολες συνθήκες, εξασφαλίζοντας απρόσκοπτη λειτουργία και εξυπηρέτηση. Είναι μεταξύ των ελληνικών επιχειρήσεων που πέτυχαν άμεσα πολύ υψηλά ποσοστά τηλεργασίας έως και 80% σε κεντρικές υπηρεσίες.

Για την Τράπεζα, που εδώ και 20 χρόνια επενδύει στον ψηφιακό μετασχηματισμό, εμπλουτίζοντας συνεχώς το ψηφιακό της δίκτυο προϊόντων και υπηρεσιών, η πανδημία λειτούργησε ως επιταχυντής δρομολογημένων έργων και υποδομών.

Επιδιώκει να είναι ψηφιακός σύμμαχος για τις επιχειρήσεις με καινοτόμες, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις, όπως το πρόγραμμα Business Banking e-Commerce solutions, για τη διευκόλυνση επιχειρήσεων να αποκτήσουν ένα ολοκληρωμένο e-shop, την πρωτοποριακή υπηρεσία Eurobank Payment Link, που επιτρέπει τις ηλεκτρονικές πωλήσεις σε επιχειρήσεις χωρίς e-shop, καθώς και την επιτυχημένη υπηρεσία v-Banking.

Για τους ιδιώτες πελάτες εξασφαλίζει δυνατότητες υψηλών προδιαγραφών μέσω σύγχρονων ψηφιακών εργαλείων, όπως το Eurobank Wallet και το Eurobank Mobile App και άλλες λειτουργικότητες, όπως η υπηρεσία Cards Control μέσω e-Banking αλλά και online προϊόντα. Η Eurobank αναδείχθηκε, από το Global Finance, ως «Best Consumer Digital Bank in Greece» για το 2020, για 3η διαδοχική χρονιά, και ως Distinguished Crisis Leader για το 2020 για τη συνολική της δράση στην πανδημία.

Η Τράπεζα είναι αποκλειστικός χρηματοδότης στο μεγάλο έργο του ΑΔΜΗΕ για την ηλεκτρική διασύνδεση της Κρήτης με την Αττική.

Η λεπτή κόκκινη γραμμή της δημοσιονομικής σταθερότητας

Του

ΘΟΔΩΡΟΥ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗ

Οι σειρήνες πάντα τραγουδούν γοητευτικά, αλλά σήμερα, περισσότερο από ποτέ, οφείλουμε να μην τις ακούμε. Η οικονομία έχει στηριχθεί και θα στηριχθεί όσο χρειαστεί, αλλά με σύνεση και σωφροσύνη, για να μην υποθηκεύσουμε το μέλλον και την ευημερία της χώρας, να μην περάσουμε τη λεπτή κόκκινη γραμμή.

Ο κ. Θόδωρος Σκυλακάκης είναι αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών, υπεύθυνος για τη δημοσιονομική πολιτική.

Μια πανδημία σε οικονομικούς όρους μοιάζει με πόλεμο. Απαιτεί μια κεϋνσιανή αντίδραση, όπως αυτή που σε ολόκληρο τον κόσμο –και στη δική μας χώρα– οι κυβερνήσεις ακολουθούν για να την αντιμετωπίσουν. Ο κύριος αντίπαλος, ο ιός, ξέρουμε ότι μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά μόνο με τα εμβόλια, μια που καμία σύγχρονη κοινωνία δεν μπορεί να ανεχθεί το απίστευτο κόστος της απόκτησης της «φυσικής ανοσίας», με τον τρόπο που συνέβαινε στο παρελθόν, όταν η ασθένεια επανερχόταν σε διαδοχικά κύματα πολλές φορές στη διάρκεια δεκαετιών. Μέχρι να έρθουν τα εμβόλια, δίνουμε μια μάχη καθυστέρησης, στην οποία προσπαθούμε να ελαχιστοποιήσουμε το υγειονομικό κόστος, προκαλώντας κατά το δυνατόν μικρότερη ζημιά στην οικονομία και ενισχύοντας νοικοκυριά και επιχειρήσεις για να τα βγάλουν πέρα μέχρι την ανάκαμψη.

Το γεγονός ότι στη διάρκεια της κρίσης έχουμε δημοσιονομική ελευθερία δεν σημαίνει ότι έχουμε βρει κάποια πετρελαιοπηγή ή έναν καλό πατερούλη, που μας δίνει χρήματα δωρεάν. Όλα τα χρήματα που σήμερα πληρώνουμε δανειζόμενοι θα πρέ-

πει στο μέλλον να τα δώσουμε πίσω με τη μορφή φορολογικών εσόδων. Το σχέδιο της κυβέρνησης είναι τα χρήματα αυτά να αποπληρωθούν από το μέρισμα της ταχείας ανάπτυξης, που την επόμενη μέρα η κυβέρνηση θα πυροδοτήσει, αξιοποιώντας το Ταμείο Ανάκαμψης και τις μεταρρυθμίσεις, που με συνέπεια προωθεί. Δεν πρέπει όμως ποτέ να ξεχνάμε το πολύ μεγάλο δημόσιο χρέος που ήδη έχουμε. Γιατί, αν ξεπεράσουμε τη λεπτή κόκκινη –δημοσιονομική– γραμμή, το δημοσιονομικό σημείο καμπής (tipping point*) και η εμπιστοσύνη στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους μας κλονιστεί, τότε μπορεί να «κερδίσουμε τον πόλεμο» του κορωνοϊού, που θα τον κερδίσουμε με βεβαιότητα σε μερικούς μήνες, και να «πνιγθούμε στην ειρήνη».

Ο μηχανισμός είναι απλός και τον έχουμε βιώσει στο πετσί μας την τελευταία δεκαετία. Απώλεια της εμπιστοσύνης των αγορών και εκ νέου προσφυγή της χώρας σε μνημόνια, εφόσον είμαστε στο ευρώ και στην Ευρώπη. Οι χώρες εκτός Ευρώπης πηγαίνουν σκέτα στο ΔΝΤ.

Πού βρίσκεται αυτό το «σημείο καμπής»;

Οι πολλές και μεγάλες αβεβαιότητες καθιστούν την ευθύνη των αρμοδίων για τη δημοσιονομική πολιτική μια δύσκολη και μοναχική δουλειά.

Σε μια περίοδο αβεβαιότητας, η απάντηση είναι εξαιρετικά δύσκολη. Στην πραγματικότητα κανείς δεν το γνωρίζει με ακρίβεια, αφού το σημείο αυτό είναι τμήμα μιας απίστευτα πολύπλοκης και αβέβαιης εξίσωσης, που ο υπολογισμός της περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την ικανότητα πρόβλεψης, μεταξύ άλλων, της πορείας της ίδιας της ασθένειας και των εμβολιασμών, της δυναμικής που θα ακολουθήσει η παγκόσμια οικονομία και των πολιτικών εξελίξεων στην Ευρώπη. Για να γίνει η σχετική πρόβλεψη, πρέπει να συνυπολογίσει π.χ. κανείς τις εξελίξεις στα πολιτικά συστήματα Γερμανίας, Πολωνίας, Γαλλίας, Ουγγαρίας, Ολλανδίας κ.λπ., που θα καθορίσουν την ευρωπαϊκή πολιτική την επομένη της πανδημίας, τις συνέπειες της πανδημίας εκτός Ευρώπης, όπου ο εμβολιασμός

για πρακτικούς λόγους μπορεί να καθυστερήσει επί πολλούς μήνες, καθώς τα εμβόλια mRNA ίσως να μην μπορούν να διατεθούν ευρέως στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, κ.λπ. Και βέβαια να προβλέψει την αντίδραση των αγορών όταν το έκτακτο πρόγραμμα της ΕΚΤ θα διακοπεί και η χώρα μας θα πρέπει να διαχειριστεί την επόμενη φάση εκτός αυτής της ασπίδας προστασίας.

Η εγγενής αυτή αβεβαιότητα καθιστά την ευθύνη των αρμοδίων για τη δημοσιονομική πολιτική μια δύσκολη και μοναχική δουλειά. Ειδικά αυτή την περίοδο. Οι ανάγκες είναι πραγματικές και πρέπει να καλυφθούν. Όσοι ζητούν χρήματα, εργαζόμενοι, πολίτες και επιχειρήσεις, έχουν όλοι δικίο από τη δική τους οπτική γωνία, μια που η κρίση είναι πρωτοφανής και εξωγενής και κα-

Μέχρι να έρθουν τα εμβόλια, δίνουμε μια μάχη καθυστέρησης, για να ελαχιστοποιήσουμε το υγειονομικό κόστος, προκαλώντας κατά το δυνατόν μικρότερη ζημιά στην οικονομία.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

45

“
Μια υπεύθυνη
κυβέρνηση έχει
καθήκον να
μην υποχωρεί
στις σειρήνες
και να δαπανά
χρήματα, με
τη γνώση ότι δεν
λειτουργεί μόνο για
το παρόν, αλλά και
για το μέλλον.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

46

νείς δεν ήταν λογικό να έχει προετοιμαστεί γι' αυτήν, και οι δυσκολίες που δημιουργεί στον καθένα ατομικά μεγάλες και αναντίρρητες και πολλές φορές φτάνουν στα όρια της απόγνωσης.

Με δεδομένη τη δημοσιονομική ελευθερία που προσωρινά διαθέτουμε, γιατί λοιπόν να μη δανειστεί κανείς τόσο όσο να εξαντλήσει τα περιθώρια των αγορών; Ο ΣΥΡΙΖΑ και τα άλλα κόμματα της αντιπολίτευσης ήδη το προτείνουν. Το ίδιο κάποιες φωνές στα μέσα ενημέρωσης. Βέβαια, κανείς από αυτούς δεν θα υποστεί τις συνέπειες μιας αποτυχίας. Το ΚΚΕ, το ΜΕΡΑ 25, η Ελληνική Λύση ήδη έχουν τον δικό τους παράλληλο κόσμο εντός του οποίου πολιτεύονται. Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι απολύτως ικανός, έχει κάνει σχετική διεθνή καριέρα, να προτείνει ταυτόχρονα κάτι και το αντίθετό του. Μας λέει ανοίξτε πιο γρήγορα τον τουρισμό και ταυτόχρονα το άνοιγμα του τουρισμού φταίει για το δεύτερο κύμα. Μας λέει φταίει ο συνωστισμός (σ.σ. με μάσκες) στα μέσα μεταφοράς και ταυτόχρονα δεν φταίει ο συνωστισμός (σ.σ. χωρίς μάσκες) στις διαδηλώσεις, κ.λπ. Αν η κυβέρνηση ακολουθήσει τις ολέθριες συμβουλές τους και οδηγήσει τη χώρα σε μνημόνια, θα ενδυσθούν ξανά ανελευθέρια τον μανδύα του αντιμνημονιακού και θα εμφανίσουν ένα νέο «πρόγραμμα Θεσσαλονίκης» για να μας σώσουν...

Μια υπεύθυνη κυβέρνηση, όμως, έχει καθήκον να μην υποχωρεί στις σειρήνες και να δαπανά χρήματα με τη γνώση ότι δεν λειτουργεί μόνο για το παρόν αλλά και για το μέλλον. Επίσης, όσοι έχουν εμπειρία σε σχέση με τη λειτουργία των αγορών γνωρίζουν ότι τόσο η κατάρρευση όσο και η ανάκτηση της εμπιστοσύνης έχουν πάντα μια χρονική υστέρηση. Αυτό το βιώσαμε κι εμείς όταν μπήκαμε στην προηγούμενη κρίση. Κάτι που σημαίνει ότι, αν περιμένεις να σε σταματήσουν οι αγορές –αρνούμενες να σε δανείσουν–, τότε έχεις προ πολλού περάσει το σημείο καμπής και ο μελλοντικός πόνος που θα ακολουθήσει θα είναι μεγάλος και αναπόφευκτος.

Η Ελλάδα σήμερα δεν κινδυνεύει από την πλευρά αυτή. Πέρασαμε το μεγαλύτερο μέρος της πανδημίας βοηθώντας την κοινωνία

και την οικονομία και προστατεύοντας τις θέσεις εργασίας με αξιόλογη αποτελεσματικότητα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ανεργίας και τη μεγάλη αποδοχή της επιστρεπτέας προκαταβολής 4, που άπλωσε μια ασπίδα προστασίας σε πάνω από εκατοντάδες χιλιάδες θέσεις εργασίας μέχρι τον ερχόμενο Απρίλιο. Μας μένουν τέσσερις με πέντε ακόμα δύσκολοι μήνες. Μπορώ από τη θέση μου να διαβεβαιώσω ότι η κυβέρνηση έχει τη βούληση και πιστεύω ότι και η κοινωνία την ωριμότητα που χρειάζεται για να ολοκληρώσουμε τη δύσκολη αυτή πορεία με σύνεση και σωφροσύνη και να φτάσουμε στο ξέφωτο της άνοιξης του 2021 με επιτυχία.

Είμαι επίσης βέβαιος ότι στη συνέχεια μπορούμε να οικοδομήσουμε μια νέα Ελλάδα. Μια Ελλάδα που μπορεί να μετατραπεί σε διεθνές παράδειγμα προς μίμηση. Αρκεί να χρησιμοποιήσουμε τα πλεονεκτήματα που ήδη διαθέτουμε, το γεγονός ότι είμαστε μια χώρα ασφαλής, ευρωπαϊκή, δημοκρατική, με καταπληκτικό φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, και να τα πολλαπλασιάσουμε αξιοποιώντας τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που προωθεί η κυβέρνηση. Επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που κυριολεκτικά θα διπλασιαστούν με τη βοήθεια των τεράστιων πόρων που κέρδισε ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης μέσω του Ταμείου Ανάκαμψης το περασμένο καλοκαίρι. Επενδύσεις που θα δημιουργήσουν εκατοντάδες χιλιάδες νέες καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας, και ένα κράτος σύγχρονο, ψηφιακό με ισχυρό σύστημα υγείας και κοινωνικής προστασίας και φροντίδα για το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, που είναι η πιο ασφαλής παρακαταθήκη μας για το μέλλον.

Η ευκαιρία να αλλάξουμε την πορεία της χώρας μας και να αλλάξουμε ταυτόχρονα τις ζωές μας είναι μοναδική, ιστορική και ανεπανάληπτη. Δεν πρέπει και δεν πρόκειται, όσο κι αν οι σειρήνες τραγουδούν γοητευτικά, να περάσουμε τη λεπτή κόκκινη –δημοσιονομική– γραμμή που, αν και αόρατη, αποτελεί τον θεμέλιο λίθο της αυριανής μας ευημερίας. ●

*«Tipping point» είναι ο τίτλος του σημαντικού βιβλίου του Malcolm Gladwell, ο οποίος διερεύνει τη συγκεκριμένη έννοια το 2000.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΠΙΟ ΦΩΤΕΙΝΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΚΑΙ ΟΛΟΥΣ

ONASSIS
FOUNDATION

<https://onassis.link/acropolis>

Φωτογραφία @ Elias Joidos

Εκεί που συναντιούνται όλοι οι δρόμοι της Αθήνας, σηκώνουμε το βλέμμα και αντικρίζουμε ξανά τον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης πιο φωτεινό και προσβάσιμο για όλες και όλους. Το Ίδρυμα Ωνάση, σε συνεργασία με την ελληνική Πολιτεία, υλοποίησε τον νέο φωτισμό της Ακρόπολης, αντικατέστησε το αναβατόριο με έναν πρότυπο και μοναδικό στο είδους του ανελκυστήρα και ανέλαβε την πλήρη αποκατάσταση των υφιστάμενων διαδρομών ΑμεΑ, ενώ παρέδωσε και δύο σύγχρονα golf-carts για τους επισκέπτες με κινητικές δυσκολίες. Το σύνολο του έργου αποτελεί αποκλειστική δωρεά του Ιδρύματος Ωνάση.

→ onassis.org

ΙΔΡΥΜΑ ΩΝΑΣΗ

Επίκεντρο της αποστολής μας ήταν και θα παραμείνει για πάντα ο άνθρωπος. Επενδύοντας από το 1975 στους τομείς του πολιτισμού, της υγείας και της παιδείας, δημιουργούμε συνθήκες, αναζητάμε ιδέες και πυροδοτούμε συζητήσεις που οδηγούν σε μια καλύτερη κοινωνία.

OLYMPIC SHIPPING AND MANAGEMENT S.A. Από τη ναυτιλία στην κοινωφέλεια

Από το 1975, συνεχίζοντας το όραμα του Αριστοτέλη Ωνάση, η εταιρεία Olympic Shipping and Management S.A. διαχειρίζεται έναν υπερσύγχρονο στόλο πλοίων επανδρωμένων κυρίως από Έλληνες αξιωματικούς. Αυτό που ξεκινάει ως αγώνας στις θάλασσες όλου του κόσμου επιστρέφει στην ελληνική κοινωνία ως επένδυση στην υγεία, τον πολιτισμό και την εκπαίδευση, μέσα από τις δράσεις του Ιδρύματος Ωνάση.

ΣΤΕΓΗ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΩΝΑΣΗ Ο πολιτισμός είναι μαζί

Στον πυρήνα της πολιτιστικής δράσης του Ιδρύματος Ωνάση βρίσκεται η Στέγη που, από τον Δεκέμβριο του 2010, στηρίζει την ελληνική καλλιτεχνική δημιουργία, με παραγωγές και συμπαραγωγές θεάτρου, χορού, μουσικής, κινηματογράφου, εικαστικών, διεθνείς συνεργασίες, ανοιχτές συζητήσεις, ψηφιακές δράσεις και φεστιβάλ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ Γυμνάζουμε την ψυχή. Κάνει καλό

Το Ίδρυμα Ωνάση υποστηρίζει την ανάπτυξη και την εξέλιξη του ατόμου με περισσότερα από 80 εκπαιδευτικά προγράμματα. Εργαστήρια δημιουργικών μαθημάτων μουσικής μέσα από ψηφιακές εφαρμογές για παιδιά, ερευνητικά σεμινάρια του Αρχείου Καβάφη για εκπαιδευτικούς, χορό για ανθρώπους 65+ αλλά και μεικτές ομάδες ατόμων με και χωρίς αναπηρία, τα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος Ωνάση είναι για όλους.

ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

**Όλα τα παιδιά μπορούν να μάθουν,
απλώς έχουν τον δικό τους τρόπο**

Από το 2013, το Ίδρυμα Ωνάση δημιουργεί εργαστήρια και εκπαιδευτικές δράσεις απελευθερώνοντας τις δυνάμεις παιδιών με αναπηρία, όχι μόνο στην Αττική αλλά και σε πόλεις όλης της Ελλάδας. Μέσα από τη μουσική και την εικαστική έκφραση ανοίγουν νέοι δημιουργικοί δρόμοι, που επεκτείνονται και εξελίσσονται. Η Ειδική Αγωγή είναι ο δρόμος ώστε όλα τα παιδιά να έχουν πρόσβαση στη γνώση, την τέχνη και τη χαρά της μάθησης.

**ΩΝΑΣΕΙΟ ΚΑΡΔΙΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
& ΩΝΑΣΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ
ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ**
Είναι ζήτημα υγείας, είναι ζήτημα πολιτισμού

→ onassis.org

Για πάνω από 30 χρόνια, το Ίδρυμα Ωνάση επενδύει στη ζωή χιλιάδων ασθενών και των οικογενειών τους, αλλάζοντας το τοπίο της ιατρικής στην Ελλάδα. Κατασκεύασε και δώρισε στο ελληνικό Δημόσιο, το πρότυπο Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο (ΩΚΚ) και συνεχίζει το κοινωφελές έργο στην υγεία με το Ωνάσειο Εθνικό Μεταμοσχευτικό Κέντρο (ΩΕΜΕΚ), απαντώντας σε μια επείγουσα ανάγκη της κοινωνίας για την ανάπτυξη του τομέα των μεταμοσχεύσεων στην Ελλάδα. Το έργο αναμένεται να παραδοθεί στην ελληνική Πολιτεία το 2024.

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΩΝΑΣΗ
Διαμορφώνοντας την κοινωνία
του μέλλοντος

Από το 1978 απελευθερώνουμε δυνάμεις έχοντας προσφέρει περισσότερες από 7.300 υποτροφίες σε φοιτητές και ερευνητές, για μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

ΑΡΧΕΙΟ ΚΑΒΑΦΗ
Ένα αρχείο ανοιχτό σε όλους

Το 2012, το Ίδρυμα Ωνάση ανέλαβε τη διαχείριση του Αρχείου Καβάφη, ώστε να διασφαλίσει την ελεύθερη πρόσβαση σε κοινό και ερευνητές. Ψηφιοποίησε πάνω από 2.000 τεκμήρια σε ελληνικά και αγγλικά, ανάμεσά τους, χειρόγραφα καβαφικών ποιημάτων, έντυπες αυτοσχέδιες εκδόσεις, πεζά λογοτεχνικά κείμενα, άρθρα, μελέτες και σημειώσεις του ποιητή. Ανακαλύψτε την ψηφιακή συλλογή του Αρχείου Καβάφη στο cavafy.onassis.org

ONASSIS CHANNEL ΣΤΟ YOUTUBE
We stay close, not closed

Νέες παραγωγές, sold-out παραστάσεις, podcasts, εκπαιδευτικά προγράμματα, virtual κινηματογραφικές πρεμιέρες, συναυλίες, αναπάντεχες συναντήσεις. Στο YouTube του Ιδρύματος Ωνάση συναντάμε νέο περιεχόμενο κάθε εβδομάδα. Η απόσταση μας ενώνει.

Ένα εξαιρετικής τεχνοτροπίας συλλεκτικό μετάλλιο για τον εορτασμό των 200 χρόνων από την Ανεξαρτησία

Το 2021 αποτελεί σταθμό στην ιστορία της χώρας μας, καθώς συμπληρώνονται 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση. Είναι μια χρονιά που μας δίνει την ευκαιρία να γιορτάσουμε και να αναλογιστούμε το παρελθόν, να μάθουμε από αυτό, αλλά και να το αξιοποιήσουμε για να προχωρήσουμε στο μέλλον.

Η ιστορία, το παρόν και το μέλλον της Εθνικής Τράπεζας είναι απολύτως συνυφασμένα με την ιστορία, το παρόν και το μέλλον της χώρας μας. Σε όλη τη διάρκεια της ιστορικής της διαδρομής, η Τράπεζα συνεισφέρει ενεργά στην ανάπτυξη και την ευημερία της ελληνικής κοινωνίας και είναι παρούσα σε κάθε μεγάλη εθνική προσπάθεια.

Σηματοδοτώντας την έναρξη του εορτασμού της εθνικής επετείου και υποστηρίζοντας το έργο της Επιτροπής «Ελλάδα 2021», η Τράπεζα αναλαμβάνει την αποκλειστική διάθεση του «ΠΡΟΠΟΜΠΟΥ», του πρώτου επίσημου αναμνηστικού μεταλλίου του Νομισματικού Προγράμματος της Επιτροπής «Ελλάδα 2021», αναδεικνύοντας τις αξίες του απελευθερωτικού αγώνα και την έννοια της αναγέννησης της χώρας, όπως δηλώθηκε τότε, με την Επανάσταση και όπως δηλώνεται σήμερα, με την επέτειό της, 200 χρόνια μετά.

Με το πρώτο επίσημο αναμνηστικό μετάλλιο τιμάμε το παρελθόν και οραματιζόμαστε το μέλλον. Κρατάμε την ιστορία, τη γιορτή και το όραμα ζωντανό, στα χέρια μας.

Ο «ΠΡΟΠΟΜΠΟΣ» διατίθεται ηλεκτρονικά (microsites.nbg.gr/propompos).

Σχετικά με το συλλεκτικό μετάλλιο «ΠΡΟΠΟΜΠΟΣ»

Στον «ΠΡΟΠΟΜΠΟ» απεικονίζεται το έργο του μεγάλου μας λαϊκού ζωγράφου Θεόφιλου, με τίτλο «Αναγεννηθείσα Ελλάδα». Ο πίνακας είναι ζωγραφισμένος σε χαρτόνι και χρονολογείται από το 1911. Είναι βασισμένος σε παλιότερη λιθογραφία (περ. 1840) και απεικονίζει μια Ελλάδα «αρχαία», αλλά και «χριστιανή», με μακρύ, κόκκινο χιτώνα, να στέκει ανάμεσα σε αρχαία σπαράγματα. Την Ελλάδα υποβαστάζουν ο Αδαμάντιος Κοραής και ο Ρήγας Βελεστινλής.

Είναι η πρώτη φορά που στην Ελλάδα κατασκευάζεται συλλεκτικό μετάλλιο με τη συγκεκριμένη τεχνική. Πρόκειται για κέρμα αποτελούμενο από 3 μέρη, τα οποία συνδέονται με πολυμερικό δακτύλιο σε μπλε χρώμα. Στη μία όψη απεικονίζεται ο πίνακας του Θεόφιλου, ενώ στη δεύτερη όψη απεικονίζεται το σήμα της Επιτροπής «Ελλάδα 2021», ο τίτλος των εορτασμών «200 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ» καθώς και το σήμα του Νομισματοκοπείου (ΙΕΤΑ). Στην περιφέρεια είναι χαραγμένες οι χρονολογίες 1821 – 2021, οι οποίες συνδέονται με κλαριά δάφνης. Το μετάλλιο είναι τοποθετημένο σε ειδικά σχεδιασμένη πολυτελή θήκη «blister», με περιγραφικές λεπτομέρειες για τους συμβολισμούς των αποτυπώσεων. Χρυσός χορηγός του Νομισματικού Προγράμματος της Επιτροπής «Ελλάδα 2021» είναι η Τράπεζα της Ελλάδος, ενώ αποκλειστικός διαθέτης του «ΠΡΟΠΟΜΠΟΥ» είναι η Εθνική Τράπεζα.

**Αποκτήστε σήμερα
τον ΠΡΟΠΟΜΠΟ
σε συλλεκτική συσκευασία**

στο microsites.nbg.gr/propompos
και κρατήστε την ιστορία,
τη γιορτή και το όραμα
στα χέρια σας.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

AEGEAN

Προσαρμογή, ευελιξία και υψηλές αντοχές για την ανάκαμψη από την πανδημία

Με την πανδημία να επιμένει και τις οικονομικές επιπτώσεις της κρίσης να βαθαίνουν, ο χρόνος που πέρασε αποτελεί αναμφίβολα για τον κλάδο των αερομεταφορών τη δυσκολότερη περίοδο στην ιστορία του παγκοσμίως. Μετά από ένα αναιμικό και σύντομο καλοκαίρι, με δραστηριότητα που μόνο για λίγο κατάφερε να αγγίξει το 50% και με τα lockdowns ανά την Ευρώπη και την Ελλάδα για το δεύτερο κύμα της πανδημίας να έχουν και πάλι σχεδόν εκμηδενίσει το πτητικό έργο, όλα δείχνουν πως και οι επόμενοι δύο-τρεις μήνες θα συνεχίσουν να δυσχεραίνουν τις άοκνες προσπάθειες των αεροπορικών, οι οποίες βρίσκονται αντιμέτωπες με τον δυσκολότερο και λιγότερο προβλέψιμο χειμώνα τους εδώ και δεκαετίες.

Για την AEGEAN, τον μεγαλύτερο ελληνικό αερομεταφορέα, με το 80% της δραστηριότητάς του να αφορά το εκτεταμένο δίκτυο εξωτερικού, η πανδημία του Covid-19 αποτέλεσε από την πρώτη μέρα μια επίπονη μάχη προσαρμογής και αντοχής, με τις προσπάθειες της ηγεσίας και των στελεχών της να εστιάζουν τόσο στη διαμόρφωση των απαραίτητων διαδικασιών για την προστασία της υγείας των επιβατών

και των πληρωμάτων της εταιρείας, όσο όμως και στην αντιμετώπιση των εμπορικών και οικονομικών προκλήσεων. Με ευρηματικότητα και καινοτομία, πρωτίστως για να ανταποκριθεί με ταχύτητα στις νέες ανάγκες των επιβατών της.

«Απέναντι στην καταστροφική επίδραση της πανδημίας στον κλάδο και στην εταιρεία μας, χρειαζόμαστε να υποστηρίξουμε το όραμά μας για διαρκή εξέλιξη των υπηρεσιών μας προς τους επιβάτες μας, για συνεχή ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς μας, αλλά και για ουσιαστική συμβολή της εταιρείας μας στην οικονομία της χώρας. Οφείλουμε να προγραμματίζουμε, να προσαρμοζόμαστε στις νέες ανάγκες των επιβατών και να δημιουργούμε τις προϋποθέσεις για την ανάκαμψη, μόλις οι υγειονομικές εξελίξεις το επιτρέψουν», δήλωσε πρόσφατα ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, κ. Δημήτρης Γερογιάννης, κατά την παραλαβή ενός ακόμη A321neo, από τη συνολική παραγγελία των 46 αεροσκαφών που βρίσκεται σε εξέλιξη.

Τα νέα Airbus neo φέρνουν τον στόλο της εταιρείας ακόμη πιο κοντά στη νέα εποχή των περισσότερο πράσινων, ψηφιακά εξελιγμένων και βιώσιμων μεταφορών και αναμένεται να προσδώσουν επιπλέον ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην AEGEAN μετά το πέρας της κρίσης του Covid-19. Με μειωμένη κατανάλωση καυσίμων, αυξημένη χωρητικότητα και προηγμένες τεχνολογικές δυνατότητες, συμβάλλουν σημαντικά στη μείωση των εκπομπών CO₂, ενώ ταυτόχρονα λειτουργούν ως πλατφόρμα ανάπτυξης μιας νέας, ψηφιακά αναβαθμισμένης ταξιδιωτικής εμπειρίας.

Τα νέα Airbus neo φέρνουν τον στόλο της εταιρείας ακόμη πιο κοντά στη νέα εποχή των ψηφιακά εξελιγμένων και βιώσιμων μεταφορών.

Αυτό, σε συνδυασμό με την αναβάθμιση των υποδομών και των δυνατοτήτων της τεχνικής βάσης από το πολύπειρο τεχνικό προσωπικό της εταιρείας, που κατέστη εφικτή λόγω της μειωμένης δραστηριότητας των τελευταίων μηνών, δημιουργεί νέες προοπτικές και δυνατότητες βελτίωσης της αποδοτικότητάς της, καθώς καθιστά εφικτή την πραγματοποίηση ξανά στην Ελλάδα και των πλέον απαιτητικών συντηρήσεων, τις οποίες μέχρι σήμερα πραγματοποιούσε η AEGEAN κυρίως σε κέντρα του εξωτερικού.

Έτσι, οι πρόσφατες θετικές εξελίξεις στον τομέα των εμβολίων φαίνεται να δημιουργούν ψήγματα συγκρατημένης αισιοδοξίας, με την ταχεία εξέλιξη του προγράμματος εμβολιασμών αλλά και τη θέσπιση κοινών κανόνων μετάβασης από χώρα σε χώρα πριν από την έναρξη της νέας τουριστικής περιόδου να αποτελούν, ωστόσο, κρίσιμες παραμέτρους. Άλλωστε η αποτελεσματικότητα των μέτρων που ήδη εφαρμόζουν αεροπορικές αλλά και αεροδρόμια πιστοποιεί ότι το αεροπορικό ταξίδι εξακολουθεί να παραμένει ένας εξαιρετικά ασφαλής τρόπος μετακίνησης και μέσα στην πανδημία. Ενώ και η AEGEAN ήταν μία από τις λίγες εταιρείες που αναγνωρίστηκαν διεθνώς για τις διαδικασίες υγιεινής, ασφάλειας και τα μέτρα προστασίας που εφαρμόζουν για τον Covid-19, σε όλα τα στάδια και τη διάρκεια του ταξιδιού, και έλαβε πρόσφατα σχετική διάκριση 4 αστέρων από τη Skytrax (4-Star Covid-19 Airline Safety Rating)

Στο πλαίσιο αυτό και εφόσον οι προοπτικές πράγματι επιβε-

βαιωθούν, η AEGEAN έχει σχεδιάσει ένα μεγάλο πρόγραμμα απευθείας πτήσεων εξωτερικού για το 2021 με επίκεντρο την περιφέρεια και τα νησιά και με αφετηρία τον προσεχή Μάιο και Ιούνιο. Με την Αθήνα να παραμένει ο κύριος κόμβος της εταιρείας, με περισσότερα από 40 αεροσκάφη και την ενισχυμένη δραστηριότητα από τις 7 περιφερειακές βάσεις της στην περιφέρεια με 17 έως 20 αεροσκάφη που θα επιχειρούν αποκλειστικά και απευθείας με τακτικές και ναυλωμένες πτήσεις από και προς τους μεγαλύτερους προορισμούς του εξωτερικού, η AEGEAN διαμορφώνει τις προϋποθέσεις για την ταχεία ανάκαμψη του τουρισμού, τη νέα –ωστόσο και πάλι διαφορετική– τουριστική περίοδο.

Σε αυτή την κρίσιμη καμπή και σε ένα περιβάλλον που εξακολουθεί να παραμένει εξαιρετικά απρόβλεπτο και διαρκώς μεταβαλλόμενο, η AEGEAN συνεχίζει να εστιάζει στην αναγκαία ευελιξία και την προσαρμογή του προϊόντος και του δικτύου της στις σημερινές συνθήκες, στην περαιτέρω θωράκιση της χρηματοοικονομικής της θέσης και στην ενίσχυση των υψηλών αντοχών της, διατηρώντας πάντα στο επίκεντρο τους επιβάτες και τους ανθρώπους της.

Πρωτοστατεί στην ενεργειακή μετάβαση και στηρίζει δυναμικά την ανάκαμψη της οικονομίας

Με παρακαταθήκη τις ισχυρές αντοχές και τα άμεσα αντανakλαστικά στη διαχείριση των εξαιρετικά δυσμενών συνθηκών που διαμορφώθηκαν στη διεθνή αγορά εξαιτίας της κρίσης από την Covid-19, ο Όμιλος ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ είναι έτοιμος να ανταποκριθεί αποτελεσματικά και στις συνθήκες μιας «νέας κανονικότητας» μετά την πανδημία, προκειμένου να συνεχίσει να διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στις ενεργειακές εξελίξεις που συντελούνται στη ΝΑ Ευρώπη, στηρίζοντας δυναμικά και την ανάκαμψη της εθνικής οικονομίας.

Ο Όμιλος ΕΛΠΕ ήταν από τους πρώτους στην Ελλάδα που, με το ξέσπασμα της πανδημίας, έθεσε σε άμεση εφαρμογή Σχέδιο Αντιμετώπισης Κρίσης, έχοντας ως κύριους άξονες τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων ασφαλείας για την προστασία της υγείας των εργαζομένων, των συνεργατών και των πελατών. Παράλληλα φρόντισε για την απρόσκοπτη λειτουργία των διυλιστηρίων και των κρίσιμων εγκαταστάσεων, αλλά και την ομαλή τροφοδοσία της αγοράς με υγρά καύσιμα, προκειμένου να μη μετατραπεί η οικονομική κρίση και σε ενεργειακή κρίση για τη χώρα.

Ταυτόχρονα, με αίσθηση της κοινωνικής του ευθύνης, ο Όμιλος ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ συνέβαλε αποφασιστικά στην εθνική προσπάθεια για την αντιμετώπιση της πανδημίας, με δωρεά ύψους 8 εκατ. ευρώ, στηρίζοντας το Εθνικό Σύστημα Υγείας. Στο πλαίσιο αυτό προσέφερε, μεταξύ άλλων, 10 υπερσύγχρονα συστήματα διάγνωσης κορωνοϊού σε πέντε μεγάλα νοσοκομεία της χώρας, με δυνατότητα διεξαγωγής 20.000 μοριακών τεστ την ημέρα, καθώς και πάνω από 100.000 αντιδραστήρια για την ενίσχυση του μηχανισμού ανίχνευσης του ιού.

Με τη δωρεάν διάθεση ποσοτήτων καυσίμων που ξε-

πέρασαν το 1,5 εκατομμύριο λίτρα, ο Όμιλος ΕΛΠΕ οργάνωσε –σε συνεργασία με την Aegean– περισσότερες από 30 πτήσεις αερομεταφοράς ιατροφαρμακευτικού εξοπλισμού και επαναπατρισμού συμπολιτών μας, ενώ συνέβαλε στην πραγματοποίηση καθημερινών απολυ-

μάνσεων από τα συνεργεία καθαρισμού στους δύο μεγαλύτερους δήμους της χώρας, αλλά και σε άλλους πέντε δήμους όπου διαθέτει εγκαταστάσεις.

Παράλληλα, προσέφερε 50 υπερσύγχρονους αναπνευστήρες για την ενίσχυση των ΜΕΘ, καθώς και δωρεάν υγειονομικό υλικό και αναλώσιμα ατομικής προστασίας (μάσκες, γάντια μιας χρήσης, αντισηπτικά κ.λπ.) σε νοσοκομειακούς φορείς, σώματα ασφαλείας, δήμους και οργανώσεις, ενώ συνεχίζει να στηρίζει ευπαθείς ομάδες πληθυσμού που δοκιμάζονται από την πανδημία.

Ο Όμιλος κατάφερε να ελαχιστοποιήσει τις επιπτώσεις από την κρίση, δείχνοντας προσηλωση στο στρατηγικό πλάνο, αλλά και επιδεικνύοντας ευελιξία στον επιχειρηματικό σχεδιασμό. Ο προσεκτικός

προγραμματισμός του εφοδιασμού με αργό πετρέλαιο, η αριστοποίηση λειτουργίας των σύγχρονων διυλιστηρίων, η αποδοτική διαχείριση της πολιτικής πωλήσεων, ο εξωστρεφής προσανατολισμός και η αξιοποίηση του πλεονεκτήματος σε αποθηκευτικούς χώρους στάθηκαν κρίσιμοι παράγοντες.

Η ανθεκτικότητα του Ομίλου αποδείχθηκε με την ουσιαστική προστασία της υγείας των εργαζομένων στα ΕΛΠΕ (πραγματοποιήθηκαν πάνω από 15.000 τεστ στο προσωπικό), αλλά και με τη διατήρηση στο 100% της λειτουργίας όλων των εγκαταστάσεων. Μάλιστα, παρά το ιστορικά δυσμενές περιβάλλον για τις εταιρείες διύλισης, με τη διεθνή αλλά και την εγχώρια αγορά να σημειώνει πρωτοφανή πτώση της ζήτησης (μέχρι και 90% σε

Ανδρέας Σιάμισης,
διευθύνων σύμβουλος
Ελληνικά Πετρέλαια Α.Ε.

καύσιμα αεροπορίας) και πολλά ευρωπαϊκά διυλιστήρια να μειώνουν την παραγωγή ή να προχωρούν σε διακοπή δραστηριοτήτων, ο Όμιλος ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ παρουσίασε θετικά λειτουργικά αποτελέσματα εννεαμήνου 2020 και διατήρησε ισχυρό ισολογισμό. Τα Συγκρίσιμα Κέρδη EBITDA διαμορφώθηκαν στα 256 εκατ. ευρώ, οι συνολικές πωλήσεις στους 3,7 εκατ. τόνους, ενώ η νέα αύξηση των εξαγωγών κατά 10% αντιστάθμισε εν μέρει τη μειωμένη ζήτηση στην εγχώρια αγορά. Παράλληλα, συνέχισε να βελτιώνει την κεφαλαιακή του διάρθρωση αντλώντας επιπλέον ρευστότητα από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές, αλλά και το τραπεζικό σύστημα, με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους.

«Το περιβάλλον αναμένεται να παραμείνει δύσκολο, με τα σενάρια ανάκαμψης να προβλέπουν ουσιαστική βελτίωση μετά τα μέσα του 2021», τονίζει ο διευθύνων σύμβουλος των ΕΛΠΕ, κ. Ανδρέας Σιάμισις. Ωστόσο εκτιμά ότι οι προοπτικές για την ελληνική οικονομία είναι ιδιαίτερα θετικές, αλλά χρειάζεται υπομονή, καθώς η ανάκαμψη δεν έρχεται από τη μία μέρα στην άλλη. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει, «έχουμε μπροστά μας ακόμη ένα δύσκολο εξάμηνο, όπου, εκτός από τα μακροοικονομικά δεδομένα, θα πρέπει η απόλυτη προσήλωσή μας να παραμείνει στο θέμα της προστασίας της υγείας, προκειμένου να μην επιδεινωθεί η κατάσταση. Είναι, όμως, δεδομένη η ανάκαμψη με γρήγορους ρυθμούς και σ' αυτό θα συντελέσει και η βελτιούμενη ψυχολογία».

Κοινή διαπίστωση είναι ότι η τωρινή συγκυρία θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ως σημαντική ευκαιρία για την παραγωγική ανασυγκρότηση της ελληνικής οικονομίας, με όσο το δυνατόν πιο δομικές αλλαγές, που θα διευκολύνουν την επιχειρηματικότητα και θα ενισχύσουν το παραγωγικό δυναμικό της χώρας. Σ' αυτή την κατεύθυνση «χρειάζεται σταθερότητα αλλά και στήριξη όλων των κλάδων της οικονομίας, με τη συνδρομή της κυβέρνησης και της Ε.Ε.», επισημαίνει ο διευθύνων σύμβουλος των ΕΛΠΕ. Αναφερόμενος στο Ταμείο Ανάκαμψης, τονίζει ότι αποτελεί έναν σημαντικό μοχλό, γιατί εκτός από χρηματοδότηση δίνει το μήνυμα για επενδύσεις και ανάπτυξη. Προσθέτει, ωστόσο, ότι σημασία έχει η αξιοποίηση των πόρων, δηλαδή να υπάρξει ισορροπία μεταξύ κρατικών έργων υποδομής, ενεργειακής μετάβασης, αλλά και παραγωγικών επενδύσεων που θα φέρουν οικονομική δραστηριότητα.

Με εμφανή την αλλαγή που έχει ήδη επιφέρει η κρίση κορωνοϊού στον σύγχρονο τρόπο ζωής, αλλά και με δεδομένη την αναγκαιότητα αντιμετώπισης της κλιμα-

τικής αλλαγής, τα ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ επισπεύδουν τον ενεργειακό και ψηφιακό μετασχηματισμό, μια εξέλιξη που θα συμβάλει καθοριστικά στη μετεξέλιξή τους σε έναν καινοτόμο Όμιλο παροχής ενεργειακών προϊόντων χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Όραμα του Ομίλου είναι να διευκολύνει την ενεργειακή μετάβαση στην Ανατολική Μεσόγειο, μεγιστοποιώντας τις αποδόσεις στις βασικές του δραστηριότητες και, παράλληλα, αναπτύσσοντας ένα διαφοροποιημένο ενεργειακό χαρτοφυλάκιο. Στο πλαίσιο αυτό, επικαιροποιεί τον στρατηγικό σχεδιασμό, εστιάζοντας στη διαρκή βελτίωση της ασφάλειας, της ανταγωνιστικότητας και του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, καθώς και στον εκσυγχρονισμό των δομών και της εταιρικής διακυβέρνησης. Με στοχευμένες επενδύσεις, επιδιώκει την ταχύτερη ανάπτυξη σε νέες αγορές –με έμφαση στο φυσικό αέριο, στις ανανεώσιμες πηγές και στην ηλεκτρική ενέργεια–, την εξοικονόμηση ενέργειας αλλά και τη διαρκή βελτίωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των παραγόμενων προϊόντων διύλισης, καθώς είναι δεδομένο ότι τα ορυκτά καύσιμα θα συνεχίσουν να αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι της ενεργειακής αγοράς και τα επόμενα χρόνια. Σε αυτή την κατεύθυνση και ο κλάδος της Ευρωπαϊκής Διύλισης έχει καταθέσει εγκαίρως την πρότασή του για την ανάπτυξη σε μεγάλη κλίμακα των νέων προϊόντων χαμηλότερου άνθρακα.

Ο Όμιλος ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ έδωσε ένα ουσιαστικό δείγμα γραφής της νέας επιχειρηματικής κατεύθυνσης που υλοποιεί, με την ολοκλήρωση εξαγοράς του γιγάντιου πάρκου φωτοβολταϊκών στην Κοζάνη. Αποτελεί το σημαντικότερο ενιαίο έργο ΑΠΕ στην Ελλάδα, συνολικής ισχύος 204 μεγαβάτ, το οποίο θα τεθεί σε πλήρη λειτουργία τους πρώτους μήνες του 2022. Η συνολική επένδυση θα ξεπεράσει τα 130 εκατ. ευρώ, με ελληνική συμμετοχή άνω του 35% σε υλικά, εξοπλισμό και εργασία.

«Η μετάβαση της αγοράς στο νέο ενεργειακό μοντέλο είναι πλέον δεδομένη και όσες εταιρείες δεν το αναγνωρίζουν θα αντιμετωπίσουν πρόβλημα στο μέλλον», υποστηρίζει ο διευθύνων σύμβουλος των ΕΛΠΕ, κ. Ανδρέας Σιάμισις, ο οποίος, δίνοντας το στίγμα των επόμενων κινήσεων του Ομίλου, προσθέτει: «Παρά τα θεσμικά προβλήματα που υφίστανται στην αγορά ενέργειας, σκοπεύουμε την περίοδο αυτή να υλοποιήσουμε τα σχέδια ανάπτυξης για πιο καθαρές μορφές ενέργειας, καθώς και να επιταχύνουμε τον ψηφιακό μετασχηματισμό στις δραστηριότητές μας, ώστε να οδηγήσουμε τον Όμιλο σε μια πιο ισχυρή θέση για το μέλλον».

Επενδύσεις πολλών δισ. το 2021 δίνουν ενέργεια στην οικονομία

Της

ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Η μετάβαση στην πράσινη ενέργεια και το σχέδιο της απολιγνιτοποίησης ανοίγουν τον δρόμο σε τεράστιες επενδύσεις τα επόμενα χρόνια, οι οποίες θα αλλάξουν το ενεργειακό τοπίο και καθιστούν τον κλάδο επιταχυντή στην προσπάθεια ανάκαμψης της οικονομίας. Μεγάλοι εγχώριοι και ξένοι όμιλοι έχουν ήδη λάβει θέσεις μάχης.

Η ενέργεια καταλαμβάνει τη μερίδα του λέοντος από το Ταμείο Ανάκαμψης, απορροφώντας το 38% των πόρων.

Ο τομέας της ενέργειας πρωταγωνιστεί διεθνώς στη μετάβαση από την οικονομία του άνθρακα στην οικονομία των μηδενικών ρύπων και κινητοποιεί πρωτοφανών διαστάσεων κεφάλαια για επενδύσεις στις ΑΠΕ, σε δίκτυα, στην αποθήκευση, στην παραγωγή πράσινου υδρογόνου, στην ηλεκτροκίνηση και στην εξοικονόμηση ενέργειας. Η Ελλάδα με πυξίδα το ευρωπαϊκό «green deal» έχει θέσει τους δικούς της στόχους για την κλιματική αλλαγή, οι οποίοι οδηγούν σε ριζικό μετασχηματισμό τον ενεργειακό τομέα της χώρας και τον καθιστούν βασικό μοχλό ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας στη μετά Covid-19 εποχή.

Το πρόγραμμα απολιγνιτοποίησης, η μεγάλη διείσδυση των ΑΠΕ, οι ηλεκτρικές διασυνδέσεις των νησιών, οι δράσεις για την ενίσχυση της ηλεκτροκίνησης και των καθαρών καυσίμων δημιουργούν ένα ιδιαίτερα δυναμικό ενεργειακό τοπίο και παράλληλα νέες επενδυτικές ευκαιρίες σε τοπικό αλλά και περιφερειακό επίπεδο.

Η δυναμική του ενεργειακού τομέα με αιχμή τις ΑΠΕ και τα καθαρά καύσιμα αποτυπώνεται και στο πρόγραμμα του Ταμείου

Ανάκαμψης, συγκεντρώνοντας τη μερίδα του λέοντος των επιδοτήσεων (38% των συνολικών πόρων).

Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) θα ενεργοποιήσει επενδύσεις 44 δισ. ευρώ την επόμενη δεκαετία. Με βάση τους στόχους που έχουν τεθεί για τη διείσδυση των ΑΠΕ στην κατανάλωση ενέργειας, ήτοι 35% μέχρι το 2030, απαιτείται δυναμικότητα 19 GW, από τα 10,5 GW που έχουμε σήμερα. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει στη δεκαετία να εγκατασταθούν 8,5 GW ΑΠΕ, δηλαδή κατά μέσο όρο 850 MW ανά έτος, που αντιστοιχεί σε συνολικές επενδύσεις 9 δισ. ευρώ για τη δεκαετία.

Επενδυτικός πυρετός

Το επενδυτικό ενδιαφέρον είναι έντονο. Ενδεικτικό του υψηλού ενδιαφέροντος για την εγχώρια αγορά των ΑΠΕ είναι ότι αυτή τη στιγμή έχουν κατατεθεί αιτήσεις για 11.000 έργα, όλων των τεχνολογιών και των μεγεθών, για συνολικά 76 GW, όταν για την κάλυψη των εθνικών στόχων του ΕΣΕΚ απαιτούνται 19 GW έως το 2030. Το επενδυτικό ενδιαφέρον δηλαδή υπερκαλύπτει τις ανάγκες

Η ΔΕΗ εμπνέεται από το παρελθόν και σχεδιάζει το μέλλον.

Η ΔΕΗ, με ιστορία 70 χρόνων, στρέφεται προς τις ΑΠΕ, μετασχηματίζεται ψηφιακά, επενδύει στα δίκτυα και την ηλεκτροκίνηση, εκσυγχρονίζεται, εξελίσσεται και προχωρά σε μία νέα εποχή. Με τον τρόπο αυτό, αλλάζει ταυτόχρονα και τον ενεργειακό χάρτη ολόκληρης της χώρας.

Για να επισφραγίσει ή καλύτερα να σηματοδοτήσει τη μεγάλη αυτή αλλαγή, η ΔΕΗ αλλάζει και την εταιρική της ταυτότητα.

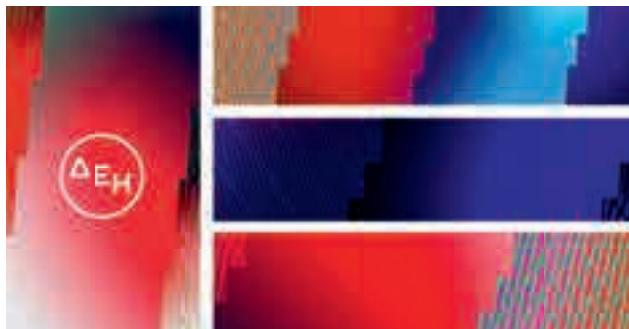
Με απόλυτο σεβασμό στο κλασικό και τόσο αναγνωρίσιμο εμπορικό σήμα, η ΔΕΗ υιοθετεί μια νέα εικόνα για να την πάει πιο μπροστά στο μέλλον. Μια εικόνα σύγχρονη, που ανταποκρίνεται στα νέα δεδομένα της αγοράς ενέργειας. Μια εικόνα που αναδεικνύει τον πρωταγωνιστικό ρόλο που η ΔΕΗ είχε, έχει και θα έχει στο μέλλον.

Ο κεραυνός αλλάζει φόρμα και αποκτά πιο σύγχρονο ύφος. Το στοιχείο του κύκλου επανέρχεται από το αρχικό λογότυπο του 1950.

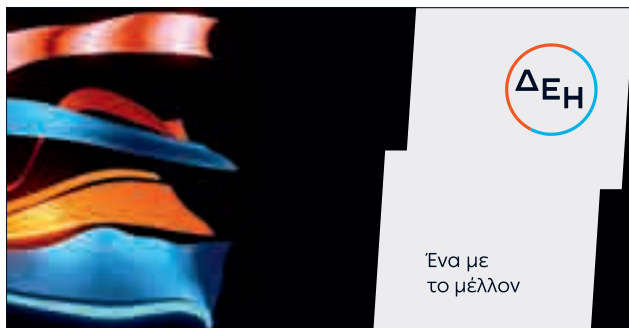
Ο κύκλος ως σχήμα συμβολίζει τον έλικα, τον ήλιο και την αέναη κίνηση. Τα εταιρικά χρώματα, μπλε και πορτοκαλί, εντάσσονται σε αυτόν και συνυπάρχουν, συμβολίζοντας την εναλλαγή της ενέργειας.

Ένα με το μέλλον
dei.gr

Τα στοιχεία της εταιρικής ταυτότητας που συμπληρώνουν το νέο λογότυπο, απαρτίζονται από εντυπωσιακά «ενεργειακά φόντα», μια σειρά από αφαιρετικές συνθέσεις που ενώνουν διαβαθμίσεις χρώματος και φωτός για να δώσουν την αίσθηση της ενέργειας.

Η ΔΕΗ ήταν, είναι και θα είναι εδώ. Εγγυητής Σταθερότητας αλλά και ταυτόχρονα Δύναμη Πρωτοπορίας και Καινοτομίας. Με τη νέα εταιρική της ταυτότητα έχει να βάλει την υπογραφή της σε τόσα πολλά που θα δούμε στο άμεσο μέλλον. **Άλλωστε αυτό είναι και το νέο selling line της. Ένα με το μέλλον!**

Τα υπεράκτια αιολικά πάρκα είναι η νέα αγορά των ΑΠΕ που θα ανοίξει στην Ελλάδα για την αξιοποίηση του διαθέσιμου θαλάσσιου δυναμικού της.

**Το Εθνικό Σχέδιο
για την Ενέργεια
και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)
θα ενεργοποιήσει
επενδύσεις 44 δις.
ευρώ την επόμενη
δεκαετία.**

του ΕΣΕΚ σε αναλογία περίπου 10 προς 1! Ο κύκλος αδειών που άνοιξε η ΡΑΕ μέσα στον Δεκέμβριο προβλέπεται να προσελκύσει επιπλέον επενδυτικό ενδιαφέρον. Καταλυτικά στην προσέλκυση επενδυτικού ενδιαφέροντος από εγχώριους και ξένους επενδυτές λειτούργησε η απλοποίηση του θεσμικού πλαισίου, ενώ νέες ευκαιρίες για μεγάλου βεληνεκούς επενδύσεις θα δημιουργήσει το θεσμικό πλαίσιο για υπεράκτια αιολικά πάρκα, που αναμένεται να καταρτιστεί μέσα στο επόμενο διάστημα, με βασικούς άξονες τη χωροθέτηση και αδειοδότηση και τη διασύνδεση στο ηπειρωτικό σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας. Τα υπεράκτια αιολικά πάρκα είναι η νέα αγορά των ΑΠΕ που θα ανοίξει στην Ελλάδα για την αξιοποίηση του διαθέσιμου θαλάσσιου δυναμικού της, που υπολογίζεται στα 263 GW.

Η απολιγνιτοποίηση

Ξεχωριστή θέση στην ενεργειακή μετάβαση κατέχει η απολιγνιτοποίηση των περιοχών Δυτικής Μακεδονίας και Μεγαλόπολης. Το Master plan που έχει εκπονήσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας προβλέπει αξι-

οποίηση πόρων που προσεγγίζουν τα 4,5 δις. ευρώ. Η ΔΕΗ, σε συνεργασία με τη γερμανική RWE, προωθεί σχέδιο για την εγκατάσταση στα ορυχεία της Δυτικής Μακεδονίας φωτοβολταϊκών πάρκων συνολικής ισχύος 2,5 χιλιάδων γιγαβάτ, ενώ τα ΕΛΠΕ κατασκευάζουν ήδη φωτοβολταϊκό πάρκο ισχύος 204 MW, που εξαγόρασαν από τη γερμανική εξαγορά του χαρτοφυλακίου φωτοβολταϊκών που θα κατασκευάσει η γερμανική εταιρεία JUWI, στο πλαίσιο της στρατηγικής τους για επέκταση στον τομέα των ΑΠΕ. Στις εμβληματικές επενδύσεις της περιοχής είναι και το σχέδιο που προωθείται από κοινού από τις ελληνικές εταιρείες ΔΕΠΙΑ, ΔΕΣΦΑ, ΕΛΠΕ, η Motor Oil, Mytilineos, ΤΕΡΝΑ και την πολωνική εταιρεία Solaris, για την παραγωγή υδρογόνου από ανανεώσιμες πηγές. Το αποκαλούμενο White Dragon project προβλέπει επενδύσεις ύψους 2,5 δις. ευρώ σε ηλεκτρολύτες από ενέργεια που θα παράγεται από φωτοβολταϊκά πάρκα ισχύος 1,5 GW, τα οποία θα εγκατασταθούν στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας στο πλαίσιο της απολιγνιτοποίησης. Το πράσινο υδρογόνο είναι ένα μεγάλο στοίχημα της Ευρωπαϊκής

ΑΔΜΗΕ

Ηγέτης των διασυνδέσεων, enabler της πράσινης μετάβασης

Το 2020 ήταν ένα έτος ανάπτυξης για τον ΑΔΜΗΕ, καθώς, παρά τις αντιξοότητες που επέφερε η πανδημική κρίση, ο Διαχειριστής κατόρθωσε να τηρήσει τα χρονοδιαγράμματα των έργων του και να προχωρήσει σε σχεδιασμό της επόμενης ημέρας στον μετασχηματισμό του ενεργειακού κλάδου.

Τη χρονιά που πέρασε, έγιναν καθοριστικά βήματα σε δύο βασικούς άξονες του σχεδίου ανάπτυξης των ηλεκτρικών διασυνδέσεων, συνολικού προϋπολογισμού 5 δισ. ευρώ σε βάθος δεκαετίας. Το πρώτο είναι η διασύνδεση των Κυκλάδων. Με την ένταξη της Νάξου στην Υψηλή Τάση και την ενίσχυση της διασύνδεσης της Σύρου με δεύτερο υποβρύχιο καλώδιο ολοκληρώθηκαν οι Β' και Γ' Φάσεις Διασύνδεσης των Κυκλάδων, εξασφαλίζοντας αξιόπιστη, φθηνή και πράσινη ηλεκτροδότηση για τα νησιά.

Το δεύτερο είναι η διασύνδεση της Κρήτης με την ηπειρωτική χώρα, ένα ιστορικό έργο που έχει σχεδιαστεί πολλές δεκαετίες πριν και ξεκίνησε να υλοποιείται τα τελευταία χρόνια. Η πρώτη φάση της διασύνδεσης, μέσω της Πελοποννήσου, πλησιάζει στην ολοκλήρωσή της και σύντομα η Κρήτη θα λαμβάνει ηλεκτρικό ρεύμα από το εθνικό σύστημα. Σε πλήρη τροχιά υλοποίησης έχει εισέλθει και η διασύνδεσή της με την Αττική, ένα έργο συνολικού ύψους ενός δισ. ευρώ, η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2023 από τη θυγατρική εταιρεία Ariadne Interconnection.

Η επόμενη μέρα στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας προϋποθέτει, ωστόσο, και τη λειτουργία μιας ενιαίας, ανταγωνιστικής αγοράς. Τον Νοέμβριο τέθηκε σε εφαρμογή το Target Model, το πρώτο βήμα για την ενσωμάτωση της ελληνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας με την ευρωπαϊκή. Τον Δεκέμβριο υλοποιήθηκε και η σύζευξη της αγοράς ενέργειας της Ελλάδας με τη γειτονική Ιταλία και εντός τριμήνου αναμένε-

ται και η σύζευξη των προημερήσιων Ελλάδας και Βουλγαρίας.

Προϋπόθεση για ουσιαστική σύγκλιση των τιμών μεταξύ των γειτονικών αγορών είναι η ενίσχυση των διασυνοριακών διασυνδέσεων. Προς την κατεύθυνση αυτή, ο ΑΔΜΗΕ εξετάζει από κοινού με την Terna, τον Ιταλό Διαχειριστή,

την αναβάθμιση της υφιστάμενης διασύνδεσης κατά 500 έως 1.000 MW. Τον Μάρτιο του 2020 ξεκίνησαν οι εργασίες κατασκευής γραμμής 400 kV μεταξύ Νέας Σάντας και Μαρίτσα (Βουλγαρία), η οποία αποτελεί έργο κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2023.

Είναι γεγονός πως η κρίση της Covid-19 δοκίμασε τα αντανάκλαστα των εταιρειών στον ενεργειακό κλάδο και ευρύτερα, θέτοντας την ανθεκτικότητα στην κορυφή της ατζέντας για τα επόμενα έτη. Με γνώμονα τις αρχές της βιωσιμότητας και της βέλτιστης αποδοτικότητας, ο ΑΔΜΗΕ σχεδιάζει προσεκτικά τα επόμενα βήματά του μέσω της ανάπτυξης δικτύων και υποδομών που θα συμβάλουν στην αξιοποίηση του «πράσινου» δυναμικού της χώρας και θα καταστήσουν τον Διαχειριστή enabler της ενεργειακής μετάβασης στην ευρύτερη περιοχή.

Τη χρονιά που πέρασε, έγιναν καθοριστικά βήματα στην ανάπτυξη των ηλεκτρικών διασυνδέσεων, συνολικού προϋπολογισμού 5 δισ. ευρώ σε βάθος δεκαετίας.

Έχουν κατατεθεί
αιτήσεις για 11.000
ενεργειακά έργα
για συνολικά
76 GW, όταν
για την κάλυψη
των εθνικών
στόχων του ΕΣΕΚ
απαιτούνται 19 GW
έως το 2030.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

60

Ένωσης, το οποίο και έχει αποφασίσει να χρηματοδοτήσει με πόρους έως και 470 δισ. ευρώ έως το 2050.

Εκτός από τα ΕΛΠΕ, δυναμική είσοδο στην αγορά των ΑΠΕ έκανε και το έτερο διυλιστήριο της χώρας, η Motor Oil, με την εξαγορά φωτοβολταϊκών ισχύος 47 MW από τη Mytilineos, η οποία αναπτύσσεται επίσης δυναμικά στον τομέα. Περαιτέρω τη θέση της στην αγορά εδραιώνει η πρωτοπόρος στον κλάδο Τέρνα Ενεργειακή, με επενδύσεις 1,5 δισ. ευρώ, καθώς και η Ελλάκτωρ.

Θέση στην ελληνική αγορά των ΑΠΕ έχουν πάρει ήδη οι μεγαλύτερες ευρωπαϊκές εταιρείες του κλάδου, όπως η EDP (της πορτογαλικής ΔΕΗ), η γαλλική EDF, η ιταλική ENEL και η Total Eren, η ισπανική Iberdrola και η επίσης γαλλική Akuo. Η τελευταία σχεδιάζει επενδύσεις ύψους 1 δισ. ευρώ για την ελληνική αγορά, με πρώτο βήμα την ανάπτυξη από κοινού με την ιταλική Enel φωτοβολταϊκών πάρκων ισχύος 284 MW στη Β. Ελλάδα. Είναι η πρώτη φορά που δύο πολυεθνικές εταιρείες του κλάδου ενώνουν τις δυνάμεις τους στην ελληνική αγορά των ΑΠΕ, και αυτό αποτελεί προάγγελο της δυναμικής που αναπτύσσεται στο πλαίσιο των εθνικών στόχων για την ανάπτυξη των ΑΠΕ.

Ηλεκτροκίνηση

Ο τομέας της ηλεκτροκίνησης βρίσκεται επίσης στο επίκεντρο του επενδυτικού ενδιαφέροντος εγχώριων και ξένων ομίλων. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας μέσα από σειρά φορολογικών και άλλων οικονομικών κινήτρων προωθεί τον εξηλεκτρισμό των μεταφορών με στόχο μέχρι το 2030 το ένα στα τρία οχήματα που θα κυκλοφορούν στη χώρα να είναι ηλεκτρικά.

Το project «Smart & Sustainable Island» της Volkswagen στην Αστυπάλαια θα αποτελέσει παγκόσμιο πρότυπο ηλεκτροκίνησης και αυτονομησης μέσω ΑΠΕ. Το σχέδιο περιλαμβάνει ολοκληρωμένο σχέδιο μετακινήσεων με ηλεκτρικά οχήματα, υποδομές ολοκληρωμένου δικτύου φόρτισης, εισαγωγή καινοτόμων υπηρεσιών συγκοινωνίας κατά παραγγελία μέσω ψηφιακών εφαρμογών, υπηρεσίες διαμοιρασμού οχημάτων, e-μοτοποδηλάτων και e-ποδηλάτων που θα μπο-

ρούν να χρησιμοποιούν οι πολίτες οποιαδήποτε ώρα της ημέρας και της χρήσης ΑΠΕ, όπως και δοκιμής νέων τεχνολογιών στην αυτόνομη οδήγηση. Το μοντέλο Αστυπάλαια θα επεκταθεί και σε άλλα μικρά, μη διασυνδεδεμένα νησιά, προκειμένου να αντικατασταθεί η παραγωγή ενέργειας από τους ρυπογόνους πετρελαϊκούς σταθμούς της ΔΕΗ με ενέργεια από ΑΠΕ, που θα παράγεται από υβριδικά συστήματα (φωτοβολταϊκά και μπαταρίες αποθήκευσης).

Οι διασυνδέσεις

Στο στόχαστρο ελληνικών και ξένων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στις ΑΠΕ βρίσκονται συνολικά 11 μικρά νησιά, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στα πλάνα του ΑΔΜΗΕ για διασύνδεση με το ηπειρωτικό σύστημα της χώρας, και συγκεκριμένα: Αγαθονήσι, Αγ. Ευστράτιος, Ανάφη, Αντικύθηρα, Αρκείοι, Αστυπάλαια, Δονούσα, Ερεϊκούσα, Μεγίστη, Οθωνοί και Γαύδος. Το επενδυτικό ενδιαφέρον για υβριδικά συστήματα, ωστόσο, δεν περιορίζεται στα πολύ μικρά νησιά, αλλά επεκτείνεται στο σύνολο των ελληνικών νησιών, μη εξαιρουμένων των μεγάλων – τη Ρόδο και την Κρήτη. Μεταξύ αυτών, η γερμανική εταιρεία Accusol, η οποία συνεργάζεται με τη Siemens και εξασφάλισε προσφάτως άδειες για εγκατάσταση υβριδικών μονάδων παραγωγής σε 9 ελληνικά νησιά, η πρωτοπόρος στις υβριδικές τεχνολογίες Siemens – Gamesa, που εγκατέστησε το 2007 το πρώτο υβριδικό πάρκο στα νησιά Γκαλάπαγκος και ολοκλήρωσε πρόσφατα μια νέα υβριδική μονάδα στο νησί Μιντόρο στις Φιλιππίνες, είναι έτοιμη να εγκαταστήσει υβριδικές μονάδες και στα ελληνικά νησιά μόλις εγκριθεί το νομικό πλαίσιο για το καθεστώς στήριξης των υβριδικών έργων. Σχέδια για εγκατάσταση υβριδικών έργων έχει και η γαλλική Akuo, επίσης πρωτοπόρος στη συγκεκριμένη τεχνολογία. Από ελληνικής πλευράς ξεχωρίζουν οι επενδύσεις της ΤΕΡΝΑ για τα εμβληματικά έργα αντλησιοταμίευσης στην Αμφιλοχία του νομού Αιτωλοακαρνανίας και στο Αμάρι της Κρήτης.

Η ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών και κτιρίων αποτελεί επίσης βασικό πυλώνα του εθνικού προγράμματος για τη μετάβαση

Για να μπορέσει
να χτίσει γερές βάσεις,
πρέπει κάποιος
να **ενεργοποιήσει**
τα ερεθίσματά της.

ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΕ ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ ΣΤΟΥΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΥΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Στην ELPEDISON, είμαστε καθημερινά δίπλα στις τοπικές κοινωνίες και τα παιδιά, συμβάλλοντας με ουσιαστικές δράσεις στην ανάπτυξή τους.

ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΩ

Πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

elpedison

ΣΤΟΧΟΙ
ΒΙΩΣΙΜΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

4 ΠΟΙΟΤΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

10 ΛΙΓΟΤΕΡΕΣ
ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ

11 ΒΙΩΣΙΜΕΣ
ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

“
Ο τομέας
της ηλεκτροκίνησης
βρίσκεται επίσης
στο επίκεντρο
του επενδυτικού
ενδιαφέροντος
εγχώριων
και ξένων ομίλων.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

62

στην οικονομία των μηδενικών ρύπων. Από τον Δεκέμβριο και μέχρι το τέλος του 2022, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας θα διαθέσει πόρους άνω των 3 δισ. ευρώ για την αναβάθμιση και την ενεργειακή εξοικονόμηση κατοικιών και κτιρίων (δημόσιων και εταιρικών) και παράλληλα την επανεκκίνηση της οικοδομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης στους συναφείς κλάδους. Τα πρώτα κονδύλια ύψους 850 εκατ. ευρώ άρχισαν να διατίθενται από τον Δεκέμβριο με την έναρξη του προγράμματος «Εξοικονομώ κατ' Οίκον», που βγήκε στην αγορά ενσωματώνοντας τις νέες τάσεις στον τομέα της κλιματικής αλλαγής, των ΑΠΕ και της ψηφιοποίησης και προσαρμοσμένο στις συνθήκες που διαμορφώνει η πανδημία του Covid-19, ως «Εξοικονομώ-Αυτονομώ». Το πρόγραμμα θα συνεχιστεί μέσω τακτικών ετήσιων προκηρύξεων για το 2021 και το 2022, με ετήσιο προϋπολογισμό που αναμένεται να ξεπερνάει το 1 δισ. ευρώ. Συνολικά, μέχρι το 2030, για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΕΚ θα διατεθούν σε δράσεις ενεργειακής απόδοσης 11 δισ. ευρώ. Οι ενεργειακές ιδιωτικοποιήσεις (ΔΕΔΔΗΕ, ΔΕΠΑ Εμπορίας και Υποδομών, περαιτέρω πώληση ΑΔΜΗΕ, μείωση της συμμετοχής του Δημοσίου στα ΕΛΠΕ) θα συμβάλουν περαιτέρω στην αναδιάρθρωση της ενεργειακής αγοράς και θα αποτελέσουν πόλους έλξης ξένων κεφαλαίων. Η ανάπτυξη της δυναμικότητας των δικτύων ηλεκτρισμού είναι κρίσιμος παράγοντας για την επίτευξη των εθνικών στόχων διεύθυνσης των ΑΠΕ, γι' αυτό και βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος μεγάλων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ΑΠΕ. Το ΕΣΕΚ προβλέπει επενδύσεις 3,5 δισ. ευρώ στα δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας μέχρι το 2030. Πόροι 2,2 δισ. ευρώ θα διατεθούν σε διασυνοριακούς αγωγούς φυσικού αερίου και 2 δισ. στο δίκτυο και στην αποθήκευση αερίου.

Ο ρόλος των τραπεζών

Ο μετασχηματισμός του κλάδου της ενέργειας κινητοποιεί και τις τράπεζες. «Η ενέργεια είναι το νόμισμα του μέλλοντος», τονίζει χαρακτηριστικά ανώτερο τραπεζικό στέλεχος, θέλοντας να επισημάνει emphaticά τη

REUTERS

Για να φτάσει η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ στο 35% του συνόλου έως το 2030, απαιτείται δυναμικότητα 19 GW, από 10,5 GW που έχουμε σήμερα.

ζήτηση που θα έχουν τα προσεχή χρόνια οι επενδύσεις σε όλες τις μορφές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι τέσσερις συστημικές τράπεζες έχουν ήδη υπόλοιπα χρηματοδοτήσεων άνω των 3 δισ. ευρώ σε επενδύσεις ΑΠΕ και, σύμφωνα με αρμόδια στελέχη, οι προγραμματισμένες νέες επενδύσεις για το 2020 προσεγγίζουν το 1 δισ. ευρώ. Με δεδομένο ότι η στροφή στην «πράσινη ενέργεια» θεωρείται μονόδρομος, οι τράπεζες θέτουν στο επίκεντρο της στρατηγικής τους τις επενδύσεις σε ΑΠΕ, διακρίνοντας ήδη αυξημένο ενδιαφέρον τόσο από εγχώρια όσο και από ξένα σχήματα.

Αιχμή των επενδύσεων τα προσεχή χρόνια θα αποτελέσουν όχι μόνο τα μεγάλα ή τα μικρότερα αιολικά και φωτοβολταϊκά συστήματα, αλλά και οι επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες, αποθήκευση, υδρογόνο και βιοαέριο. Οι τράπεζες βλέπουν τη χρηματοδότηση των ΑΠΕ ως έναν από τους πιο ελκυστικούς κλάδους, καθώς το σημερινό σύστημα των εγγυημένων αποδόσεων έχει προβλέψιμες και εξασφαλισμένες χρηματοροές εσόδων και αποπληρωμών αυτών των δανείων ●

ΔΕΔΑ

Αναβαθμίζει ενεργειακά τη χώρα με πράσινες υποδομές φυσικού αερίου

Πρωταγωνιστικό ρόλο στο νέο ενεργειακό τοπίο που διαμορφώνεται στη χώρα διαδραματίζει η Δημόσια Επιχείρηση Δικτύων Διανομής Αερίου (ΔΕΔΑ) Α.Ε.

Με σεβασμό απέναντι στην κοινωνία και στο περιβάλλον, η ΔΕΔΑ αναπτύσσει υποδομές διανομής φυσικού αερίου σε δεκάδες πόλεις, από τον ακριτικό Έβρο μέχρι και την Ηλεία, φέρνοντας φθηνότερη και καθαρότερη μορφή ενέργειας σε χιλιάδες πολίτες και επιχειρήσεις.

Τα έργα της εταιρείας αναβαθμίζουν ενεργειακά τη χώρα, υπηρετώντας δύο σημαντικές κατευθύνσεις: έχουν έντονο αναπτυξιακό πρόσημο, ενισχύοντας σημαντικά την εθνική οικονομία και την απασχόληση, και ταυτόχρονα δείχνουν τον δρόμο για ένα πιο πράσινο μέλλον με βάση τους στόχους που θέτει η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Η ΔΕΔΑ εργάζεται μεθοδικά για την επόμενη μέρα και είναι ο πρώτος διαχειριστής διανομής φυσικού αερίου στην Ελλάδα που θα προχωρήσει στη δημιουργία πράσινων δικτύων, έτοιμων να δεχτούν βιομεθάνιο και βιοϋδρογόνο, τα οποία θα διανέμονται ως μείγμα οικολογικού αερίου μαζί με το φυσικό αέριο.

Ειδικότερα, το Πρόγραμμα Ανάπτυξης της ΔΕΔΑ για την πενταετία 2021-2025 ξεκλειδώνει επενδύσεις συνολικού ύψους 300 εκατ. ευρώ για έργα που προβλέπουν την ανάπτυξη υποδομών διανομής φυσικού αερίου σε 35 πόλεις της χώρας. Στο πλαίσιο αυτό, θα κατασκευαστούν συνολικά 1.860 χιλιόμετρα δικτύου και θα γίνουν περισσότερες από 68.000 συνδέσεις

καταναλωτών όλων των κατηγοριών (οικιακών, εμπορικών, βιομηχανικών).

Τα μεγάλα αναπτυξιακά έργα της ΔΕΔΑ θα ξεκινήσουν μέσα στο α' εξάμηνο του 2021 από τις Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας και Στερεάς Ελλάδας και έχουν ορίζοντα ολοκλήρωσης το τέλος του 2023.

Θα ακολουθήσουν, μέσα στο β' εξάμηνο του 2021 και το 2022, τα έργα στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας και Ηπείρου.

Πρόκειται για το μεγαλύτερο πρότζεκτ επέκτασης δικτύων διανομής φυσικού αερίου που τρέχει αυτή την περίοδο στην Ευρώπη και υλοποιείται με ίδια κεφάλαια της ΔΕΔΑ, δανειακά κεφάλαια και με επιχορήγηση μέσω του ΕΣΠΑ 2014-2020 των Επιχειρησιακών

Προγραμμάτων των Περιφερειών. Μάλιστα, ο σχεδιασμός της εταιρείας επεκτείνεται έως το 2036, με επενδύσεις μισού δισ. ευρώ.

Τα οφέλη από την έλευση του φυσικού αερίου στην ελληνική περιφέρεια θα είναι πολλαπλά: μείωση του κόστους ενέργειας για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία, αντιμετώπιση του κοινωνικού φαινομένου της ενεργειακής φτώχειας, περιβαλλοντική αναβάθμιση των πόλεων, αλλά και τόνωση της τοπικής οικονομίας με τη δημιουργία πολλών νέων θέσεων εργασίας.

Στη μεγάλη αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας, η ΔΕΔΑ αφήνει το δικό της αποτύπωμα με έργα που αναβαθμίζουν την ποιότητα ζωής των πολιτών, σέβονται το περιβάλλον και αποτελούν εφελκυστήρα ισχυρής και δίκαιης ανάπτυξης για όλους.

Δρ Μάριος Τσάκας,
διευθύνων
σύμβουλος
Δημόσιας
Επιχείρησης
Δικτύων
Διανομής
Αερίου Α.Ε.

Η Lamda Development, με ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο εδώ και 15 χρόνια στην ανάπτυξη και διαχείριση μεγάλων εμπορικών κέντρων, μαρινών καθώς και οικιστικών συγκροτημάτων σε Ελλάδα και εξωτερικό, προχωρά στην υλοποίηση του πιο εμβληματικού της οράματος.

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΕΡΓΟ
ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Thehellinikon.com

Το Ταμείο Ανάκαμψης βάζει τις κατασκευές σε τροχιά επανεκκίνησης

Του

ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Ο νέος γύρος των μεγάλων έργων υποδομής έπειτα από πολλά χρόνια θα αλλάξει δραστικά τον κλάδο των κατασκευαστικών έργων, με την είσοδο νέων επενδυτών στην αγορά να διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο και να επιταχύνει τη διαδικασία μετασχηματισμού.

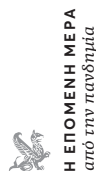
Το έλλειμμα επενδύσεων που εμφανίζει η Ελλάδα σε έργα υποδομής έχει διαμορφωθεί στα 15 δισ. ευρώ στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας.

Θέσεις «μάχης» αναμένεται να λάβουν από το νέο έτος οι μεγάλοι κατασκευαστικοί όμιλοι της χώρας, αλλά και ξένα επενδυτικά funds, εν όψει της νέας γενιάς μεγάλων έργων που αναμένεται να υλοποιηθούν στη χώρα. Στόχος είναι να διεκδικήσουν μερίδιο από την «πίτα» των δεκάδων δισ. ευρώ που θα επενδυθούν για την κατασκευή έργων υποδομής, αλλά και έργων ενέργειας και πράσινης ανάπτυξης, τα οποία θα χρηματοδοτηθούν είτε από το Ταμείο Ανάκαμψης είτε από το νέο ΕΣΠΑ και τα υπόλοιπα χρηματοδοτικά εργαλεία που θα έχει στη διάθεσή της η χώρα για να μοχλεύσει κεφάλαια (π.χ. Jessica, ΕτΕΠ, Ευρωπαϊκή Τράπεζα Έρευνας και Ανασυγκρότησης – EBRD κ.τ.λ.).

Συνολικά, μέχρι το 2030 η Ελλάδα θα έχει στη διάθεσή της κεφάλαια 72 δισ. ευρώ, τα οποία μαζί με τα ιδιωτικά κεφάλαια που θα αντληθούν (π.χ. στο πλαίσιο έργων ΣΔΙΤ ή συμβάσεων παραχώρησης εκμετάλλευσης) αναμένεται να αυξηθούν σε συνολικά 100 δισ. ευρώ. Πρόκειται για μια μοναδική ευκαιρία που παρουσιάζεται στη χώρα για να καλύψει το επενδυτικό κενό που δημιουργήθηκε τα προηγούμενα χρόνια της οικονομικής κρίσης.

Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα της PwC για τις υποδομές στην Ελλάδα (Οκτώβριος 2020), το έλλειμμα επενδύσεων σε έργα υποδομών κινείται περίξ του 0,8% του ΑΕΠ σε σχέση με τον μέσο όρο των υπόλοιπων χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το μέγεθος αυτό μεταφράζεται σε σχεδόν 1,5 δισ. ευρώ ετησίως κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Ελλάδα ο μέσος όρος των επενδύσεων για υποδομές τη δεκαετία 2009-2019 αντιστοιχεί μόλις στο 14% του ΑΕΠ, το χαμηλότερο της ΕΕ. Οι επενδύσεις σε υποδομές ανέρχονται στο 1,1% του ΑΕΠ, έναντι του ιστορικού ελληνικού μέσου όρου 3% και του ευρωπαϊκού μέσου όρου 2,1% του ΑΕΠ για το 2019. Σε απόλυτους αριθμούς, το μέσο ετήσιο ύψος επενδύσεων στις υποδομές στην Ελλάδα από το 2009 μέχρι το 2019 δεν ξεπέρασε τα 2,2 δισ. ευρώ, όντας 61% χαμηλότερο από τον μέσο όρο της περιόδου 2000-2008.

Στο πλαίσιο αυτό, στη χώρα προγραμματίζονται σημαντικά έργα, χωρίς όμως εξασφαλισμένη χρηματοδότηση. Πρόκειται για 118 έργα με συνολικό ανεκτέλεστο προϋπολογισμό ύψους 43,4 δισ. ευρώ. Εξ αυτών, τη

ALPHA BANK

Με ισχυρά θεμέλια, στηρίζει ενεργά την ανάπτυξη της αγοράς ακινήτων

Σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης παρουσιάζει η εγχώρια αγορά ακινήτων, που φαίνεται ότι έχει ξεπεράσει οριστικά την οικονομική κρίση της προηγούμενης δεκαετίας. Παρά τις συνθήκες αβεβαιότητας που επικρατούν στην οικονομία λόγω της παγκόσμιας πανδημικής κρίσης, η ελληνική αγορά ακινήτων έδειξε αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, επιβεβαιώνοντας τις θετικές μακροπρόθεσμες προοπτικές του κλάδου.

Το αυξανόμενο ενδιαφέρον των εγχώριων

Η στρατηγική της Alpha Bank στην αγορά ακινήτων υλοποιείται από την εξειδικευμένη Εταιρεία του Ομίλου, Alpha Real Estate Management and Investments. Το μοντέλο διαχείρισης βασίζεται σε συνεργασίες με επιλεγμένους παρόχους εξειδικευμένων υπηρεσιών διαχείρισης ακινήτων (property and facilities management), οι οποίοι λειτουργούν κάτω από τον στρατηγικό σχεδιασμό και την εποπτεία του Ομίλου. Έτσι, επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερη διαχείριση και το βέλτιστο λειτουργικό αποτέλεσμα, μέσα από:

1. Την ενεργό διαχείριση των ακινήτων, με στόχο τη βελτίωση της αποδοτικότητας του χαρτοφυλακίου.
2. Τη δημιουργία αξίας για τον Όμιλο μέσω της εμπορικής εκμετάλλευσης και πώλησης ακινήτων. Αξιοποιώντας μια σύγχρονη πλατφόρμα διαχείρισης και επενδύοντας στη διαμόρφωση μιας πρότυπης διαδικτυακής πλατφόρμας προώθησης ακινήτων, κατά την τελευταία τριετία έχουν πραγματοποιηθεί συναλλαγές άνω των 300 εκατ. ευρώ, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις συναλλαγές θεματικών χαρτοφυλακίων.

Στόχος της Alpha Bank είναι η στήριξη της αγοράς ακινήτων και η ενίσχυση των μεγεθών του Ομίλου.

και ξένων επενδυτών, σε συνδυασμό με τον μεγάλο όγκο συναλλαγών και τις βελτιούμενες συνθήκες χρηματοδότησης, διαμορφώνουν συνθήκες στήριξης των τιμών και των αξιών των ακινήτων, σηματοδοτώντας την έναρξη ενός νέου ανοδικού οικονομικού κύκλου.

Ενεργός διαχείριση ακινήτων και επένδυση στις Αστικές Αναπλάσεις

Αξιοποιώντας τη μακροχρόνια και ισχυρή παρουσία στο Real Estate και τις αστικές αναπλάσεις, η Alpha Bank λαμβάνει πρωτοβουλίες για την ενεργό στήριξη της εγχώριας αγοράς ακινήτων, αξιοποιώντας τη δυναμική ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας. Τα μεγέθη του Ομίλου στην αγορά ακινήτων ενισχύονται σταθερά, μέσα από την αποτελεσματική αξιοποίηση του χαρτοφυλακίου ιδιόκτητων ακινήτων, που πλέον αριθμεί περισσότερα από 5.000 ακίνητα.

Η Alpha Bank διατηρεί πρωταγωνιστικό ρόλο και στην υλοποίηση emblematicών έργων αστικής ανάπλασης, δηλαδή παρεμβάσεων που ενισχύουν την αειφορία, συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου αστικού περιβάλλοντος και βελτιώνουν την καθημερινότητα των πολιτών. Ο Όμιλος της Alpha Bank συνυπέγραψε πρόσφατα το μνημόνιο συναντίληψης για τη «Διπλή Ανάπλαση», συμμετέχοντας ενεργά στη διαμόρφωση ενός νέου πόλου αναψυχής και πρασίνου για τους κατοίκους και τους επισκέπτες της Αθήνας, στη λεωφόρο Αλεξάνδρας, αλλά και ενός κέντρου ανάπτυξης και απασχόλησης στην περιοχή του Βοτανικού.

SHUTTERSTOCK

Συνολικά, μέχρι το 2030 η Ελλάδα θα έχει στη διάθεσή της κεφάλαια 72 δισ. ευρώ, τα οποία, μαζί με τα ιδιωτικά κεφάλαια που θα αντληθούν, αναμένεται να αυξηθούν σε συνολικά 100 δισ. ευρώ.

**Για τα επόμενα
χρόνια έχουν
προγραμματιστεί
118 έργα
με συνολικό
ανεκτέλεστο
προϋπολογισμό
ύψους
43,4 δισ. ευρώ.**

μερίδα του λέοντος με 25,4 δισ. ευρώ καταλαμβάνουν τα έργα ενέργειας, ενώ επιπλέον 8,7 δισ. ευρώ αφορούν σιδηροδρομικά έργα και 6 δισ. ευρώ οδικά έργα. Τα υπόλοιπα 3,4 δισ. ευρώ επιμερίζονται μεταξύ έργων ύδρευσης, διαχείρισης αποβλήτων και αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος.

Σημαντικό μέρος των κονδυλίων που θα εισρεύσουν τα επόμενα χρόνια στη χώρα θα αφορούν δράσεις στον τομέα της απολιγνιτοποίησης της χώρας, μέσω έργων ΑΠΕ (π.χ. αιολικά και φωτοβολταϊκά πάρκα), αποθήκευσης ενέργειας, μονάδων παραγωγής «πράσινου» υδρογόνου. Επίσης, στον τομέα της πράσινης ανάπτυξης σχεδιάζονται μεγάλα έργα, όπως μονάδες αντλησιοταμίευσης, υπεράκτια αιολικά πάρκα και υβριδικοί σταθμοί.

Στον τομέα των υποδομών ξεχωρίζουν έργα όπως ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης, έργο άνω του 1 δισ. ευρώ, και το βόρειο τμήμα του οδικού άξονα Ε65 (Τρίκαλα-Εγνατία), ύψους 443 εκατ. ευρώ. Επίσης, πιθανή θεωρείται η ένταξη στο Ταμείο Ανάκαμψης του διαγωνισμού για την προμήθεια λεωφορείων σε Αθήνα-Θεσσαλονίκη και των επτά συρ-

μών για το μετρό της Αθήνας. Υπό συζήτηση είναι και η ένταξη μικρότερων έργων, που έχουν προτείνει οι κατά τόπους Περιφέρειες. Μεταξύ αυτών, ξεχωρίζουν οι επόμενες φάσεις της Ανάπλασης του Φαληρικού Όρμου, ο τριπλός κόμβος του Σκαρामαγκά, που θα ωφελήσει τη Δυτική Αττική, και η αναβάθμιση σε αυτοκινητόδρομο της επέκτασης της Ιόνιας Οδού από τα Ιωάννινα μέχρι τον συνοριακό σταθμό στην Κακαβιά, ύψους 350 εκατ. ευρώ.

Όλα αυτά τα έργα αναμένεται να αποτελέσουν αντικείμενο διεκδίκησης από έναν σαφώς μικρότερο αριθμό κατασκευαστικών ομίλων σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο «οργασμού» έργων υποδομής, δηλαδή το διάστημα 1997-2005, που αφορούσε την προετοιμασία της χώρας για τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Τότε, στον κατασκευαστικό κλάδο λειτουργούσαν πάνω από 15 εταιρείες της ανώτατης εργοληπτικής τάξης πτυχίου. Σήμερα, ο αριθμός αυτών είναι μόλις πέντε, δηλαδή οι όμιλοι Άβαξ, ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, Ελλάκτωρ, Intrakat και ο όμιλος Μυτιληναίου.

Ασφαλώς, τις ελληνικές εταιρείες θα πλαι-

ΚΤΙΡΙΟ ΓΡΑΦΕΙΩΝ IMPORTEX - ΛΕΩΦ. ΣΥΓΓΡΟΥ

ΠΡΩΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ - ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΠΥΡΓΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΚΤΙΡΙΟ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ANANGEL - ΚΑΛΛΙΘΕΑ

ΟΤΕ TV STUDIO - ΚΗΦΙΣΙΑ

ΓΗΠΕΔΟ ΑΕΚ - ΝΕΑ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑ

DEVELOPER OF THE YEAR

Η 15ετής επιτυχημένη πορεία της Dimand, με σημαντικά και διεθνώς αναγνωρισμένα έργα, επισφραγίστηκε με την τιμητική διάκριση που έλαβε στον πρωτοεμφανιζόμενο θεσμό **Commercial Property Awards** κατακτώντας το βραβείο **Developer of the Year**.

Μία διάκριση που ανήκει δικαιωματικά στη δυναμική μας ομάδα, που με «εφηβική» διάθεση και «μαραθώνια» αντοχή, εμπνέεται και ολοκληρώνει έργα υψηλής αισθητικής και προβολής, καθώς και στους συνεργάτες, επενδυτές και χρηματοδότες, που στήριξαν το όραμά μας για μία καλύτερη αστική καθημερινότητα.

Η Dimand συνεχίζει τη δυναμική της πορεία, υλοποιώντας σήμερα ένα επενδυτικό πρόγραμμα 400εκ. ευρώ και αξιοποιώντας την πολυετή της εμπειρία στην κατασκευή, τον βιοκλιματικό σχεδιασμό αλλά και την ενσωμάτωση τεχνολογικών καινοτομιών στη βιώσιμη ανάπτυξη και διαχείριση έργων αιχμής.

 DIMAND
REAL ESTATE DEVELOPMENT

Στον τομέα της πράσινης ανάπτυξης σχεδιάζονται μεγάλα έργα, όπως μονάδες αντλησιοταμίευσης, υπεράκτια αιολικά πάρκα και υβριδικοί σταθμοί.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

70

σιώσουν και ξένοι κατασκευαστικοί όμιλοι, που θα συνδράμουν με ίδια κεφάλαια, ακόμα και επενδυτικά funds, που τοποθετούνται σε υποδομές και δη έργα παραχώρησης, τα οποία προσφέρουν ετήσιες αποδόσεις κεφαλαίου. Ωστόσο, πλέον, καταγράφονται και άμεσες επενδύσεις στους εγχώριους κατασκευαστικούς ομίλους μέσω ξένων επενδυτικών funds.

ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ

Η Reggeborgh Invest, η οποία διαχειρίζεται την προσωπική περιουσία της οικογένειας Βέσελς από την Ολλανδία, έχει τον έλεγχο του ομίλου ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ και διεκδικεί ανάλογο ρόλο και στον όμιλο Ελλάκτωρ. Το εξ Ολλανδίας ορμώμενο επενδυτικό fund έχει υπό τον έλεγχό του και έναν από τους μεγαλύτερους κατασκευαστικούς ομίλους της Βορειοδυτικής Ευρώπης, τη VolkerWessels, αποδεικνύοντας ότι η επιλογή της επένδυσης στην ελληνική κατασκευαστική αγορά εδράζεται σε ενδελεχή έρευνα και αντίληψη των προοπτικών του ελληνικού κατασκευαστικού κλάδου.

Με τη συνδρομή της Reggeborgh Invest και την επί χρόνια στρατηγική της διεύθυνσης του αντικειμένου του ομίλου σε τομείς όπως η ενέργεια και τα έργα παραχώρησης, η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ διαθέτει την τεχνογνωσία, τα κεφάλαια και την εμπειρία για να διεκδικήσει ένα σημαντικό μερίδιο των νέων έργων. Η ισχυρή οικονομική θέση του ομίλου και τα έργα που έχει εκτελέσει τα τελευταία χρόνια (π.χ. νέα μονάδα της ΔΕΗ, μονάδες φυσικού αερίου και αιολικά πάρκα) θα του επιτρέψουν να έχει εξίσου ισχυρό ρόλο τόσο στα μεγάλα ενεργειακά έργα των επόμενων ετών όσο και στα έργα υποδομής. Επίσης, η θυγατρική ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή προωθεί επί χρόνια νέες επενδύσεις στον τομέα της αποθήκευσης ενέργειας, που θα βρεθεί στο επίκεντρο τα επόμενα χρόνια, στο πλαίσιο της μετάβασης προς την απολιγνιτοποίηση της χώρας.

Όμιλος Μυτιληναίου

Σημαντικό μερίδιο θα διεκδικήσει και ο όμιλος Μυτιληναίου, ο οποίος έχει προβεί σε σημαντική αναδιάρθρωση της εσωτερικής δομής του, προκειμένου να βελτιστοποιήσει

Το έλλειμμα επενδύσεων σε έργα υποδομών κινείται περίξ του 0,8% του ΑΕΠ.

τον τρόπο λειτουργίας του τομέα των έργων ενέργειας και υποδομών. Ο τομέας ενεργειακών έργων-ΜΕΤΚΑ μετασχηματίστηκε, υιοθετώντας μια πιο ευέλικτη μορφή, με τη διάκριση αρμοδιοτήτων και την παρακολούθηση απόδοσης, μεγιστοποιώντας και τις συνέργειες με άλλους τομείς του ομίλου.

Λόγω τεχνογνωσίας, ο όμιλος έχει ως προτεραιότητά του την εκτέλεση έργων βιώσιμης ανάπτυξης, όπως ΑΠΕ, παραγωγή ενέργειας από διαχείριση απορριμμάτων, ηλεκτροπαραγωγές μονάδες και φωτοβολταϊκά πάρκα, όπως επίσης έργα υδρογόνου και αποθήκευσης ενέργειας. Παράλληλα βέβαια, στελέχη του ομίλου σημειώνουν ότι το νέο θεσμικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις θα επιτρέψει και την εντατικοποίηση της παρουσίας και στα έργα υποδομής. Επίσης, ο όμιλος Μυτιληναίου διεκδικεί όλα τα νέα έργα ΣΔΙΤ, ύψους άνω των 2,5 δισ. ευρώ.

Άβαξ

Σε εντονότερη παρουσία στα έργα εντός Ελλάδας προσδοκά και ο όμιλος Άβαξ, έχοντας ενισχυθεί με την ανάληψη της νέας Γραμμής 4 του μετρό της Αθήνας. Έχοντας ολοκληρώσει την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, μέσω της οποίας εδραιώθηκε και η παρουσία του κ. Χρ. Ιωάννου και της οικογενείας του στη μετοχική σύνθεση, η εταιρεία προχωρά στην περαιτέρω ενδυνάμωσή της.

ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΕΠΕΥ

Πρώτη στις επιλογές Ελλήνων και ξένων επενδυτών

Ως η χρηματιστηριακή εταιρεία «πρώτης επιλογής» μεταξύ των Ελλήνων και διεθνών θεσμικών επενδυτών έχει καθιερωθεί η Πειραιώς ΑΕΠΕΥ, αυξάνοντας σταθερά το μερίδιό της στη χρηματιστηριακή αγορά τα τελευταία χρόνια.

Με βάση τον ημερήσιο όγκο συναλλαγών στην αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών, η εταιρεία έχει αυξήσει το μερίδιό της από 7,4%

πελάτες της τη δυνατότητα συναλλαγών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, σε ένα μεγάλο εύρος επενδυτικών προϊόντων, που περιλαμβάνει μετοχές, εταιρικά και κρατικά ομόλογα, παράγωγα προϊόντα, ETFs, καλύπτοντας τις ανάγκες και το προφίλ του κάθε επενδυτή. Επίσης, παρέχονται συμβουλευτικές επενδυτικές υπηρεσίες από πιστοποιημένα στελέχη καθώς και υπηρεσίες θεματοφυλακής και λογαριασμών περιθωρίου (margin accounts).

Οι ιδιώτες πελάτες της Πειραιώς ΑΕΠΕΥ έχουν τη δυνατότητα χρήσης ηλεκτρονικής πλατφόρμας συναλλαγών (On-Line Trading) για ταχύτατες και ασφαλέστερες διαδικτυακές συναλλαγές, τόσο στο ελληνικό όσο και σε ξένα χρηματιστήρια.

Για τους θεσμικούς και ιδιώτες πελάτες με διεθνή επενδυτικό προσανατολισμό, η Πειραιώς ΑΕΠΕΥ προσφέρει πρόσβαση σε πάνω από 40 ξένα χρηματιστήρια και σε περισσότερες από 20 ξένες ηλεκτρονικές αγορές.

Κορυφαία είναι επίσης η θέση της εταιρείας στις συναλλαγές παραγώγων προϊόντων, κατέχοντας σημαντικό μερίδιο αγοράς στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Το τμήμα Ειδικής Διαπραγμάτευσης (Market Making) της εταιρείας είναι από τα πλέον δραστήρια, τόσο στην αγορά μετοχών (spot) όσο και στην αγορά παραγώγων προϊόντων, παρέχοντας σημαντική ρευστότητα στην αγορά. Η Πειραιώς ΑΕΠΕΥ έχει τη δυνατότητα να βελτιώνει διαρκώς το επίπεδο εξυπηρέτησης των ιδιωτών και επαγγελματιών επενδυτών, αναβαθμίζοντας σταθερά τις υπηρεσίες, με έμφαση στην ψηφιοποίησή τους, και έχοντας στελέχη με πολυετή εμπειρία και υψηλή εξειδίκευση. Με προσήλωση στις αρχές του Ομίλου Πειραιώς, επιδιώκει να παραμείνει πρωτοπόρος και ηγέτης στον τομέα των Επενδυτικών Υπηρεσιών.

INTIME NEWS/JOHN LIMKOS

Η Πειραιώς ΑΕΠΕΥ παραμένει στην πρώτη θέση μεταξύ των ελληνικών και ξένων εταιρειών παροχής επενδυτικών υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται στο ελληνικό Χρηματιστήριο.

το 2014 στο 17,13% το 2019, ενώ στη διάρκεια του 2020 έχει ενισχύσει περαιτέρω τη δραστηριότητά της.

Στο ενδεκάμηνο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία), το μερίδιο αγοράς διαμορφώθηκε στο 19,04% και η Πειραιώς ΑΕΠΕΥ παραμένει στην πρώτη θέση μεταξύ των ελληνικών και ξένων (remote members) εταιρειών παροχής επενδυτικών υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται στο ελληνικό Χρηματιστήριο.

Το Τμήμα Ανάλυσης (Equity Research) της εταιρείας είναι στελεχωμένο από έμπειρους και καταξιωμένους αναλυτές, οι οποίοι έχουν λάβει σημαντικά βραβεία από διεθνείς οίκους. Παρέχοντας υψηλής ποιότητας και εις βάθος αναλύσεις για εισηγμένες εταιρείες, βοηθούν τους επενδυτές να εντοπίσουν νέες επενδυτικές ευκαιρίες στον σωστό χρόνο.

Η Πειραιώς ΑΕΠΕΥ παρέχει στους ιδιώτες

Σημαντικό μέρος των κονδυλίων που θα εισρεύσουν τα επόμενα χρόνια στη χώρα θα αφορούν δράσεις στον τομέα της απολιγνιτοποίησης της χώρας, μέσω έργων ΑΠΕ, και άλλες πράσινες επενδύσεις.

Την περίοδο 1997-2005, στον κατασκευαστικό κλάδο λειτουργούσαν πάνω από 15 εταιρείες της ανώτατης εργοληπτικής τάξης πτυχίου. Σήμερα, ο αριθμός αυτός είναι μόλις πέντε.

Άκτωρ

Την ανάταξη της θυγατρικής Άκτωρ, που πρωταγωνίστησε στα δημόσια έργα τις τελευταίες δύο δεκαετίες, θα επιχειρήσει και η διοίκηση του ομίλου Ελλάκτωρ, έχοντας και τη σιγουριά ενός ισχυρού μετόχου, της ολλανδικής Reggeborgh. «Προίκα» της αποτελεί η εκκαθάριση των ζημιολόγων συμβάσεων των προηγούμενων ετών, η πρόσφατη έναρξη εφαρμογής ενός τριετούς πλάνου αναδιάρθρωσης και περικοπής δαπανών και η ανάληψη αρκετών νέων δημόσιων έργων τόσο στη Ρουμανία όσο και στην Ελλάδα.

Intrakat

Υπολογίσιμη «δύναμη» με σύγχρονο επιχειρηματικό μοντέλο και υψηλό βαθμό εμπειρίας αποτελεί πλέον και η Intrakat του ομίλου Κόκκαλη, ο οποίος έχει συμμαχήσει στρατηγικά με τον κ. Δημ. Κούτρα, τέως επικεφαλής της Άκτωρ. Η Intrakat έχει κατασκευάσει σημαντικά έργα τα τελευταία χρόνια, όπως για παράδειγμα η αναβάθμιση των 14 περιφερειακών αεροδρομίων, και έχει αναλάβει αρκετά μικρότερα δημόσια έργα, που συνεισφέρουν στη διατήρηση των μεγεθών

της, μέχρις ότου μεγαλώσει εκ νέου η «πίτα» των έργων στην Ελλάδα. Η Intrakat αναμένεται να επωφεληθεί σημαντικά και από την εμπειρία της σε έργα τηλεπικοινωνιακών δικτύων και σχετικών ψηφιακών υποδομών, καθώς ένας από τους βασικούς άξονες του Ταμείου Ανάκαμψης είναι και ο ψηφιακός μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης, αλλά και των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται σειρά έργων, όπως π.χ. η ανάπτυξη δικτύων 5G και οπτικών ινών, τομείς όπου η εταιρεία διαθέτει υψηλή εξειδίκευση.

Όπως γίνεται σαφές, ο κατασκευαστικός κλάδος καλείται να ενισχυθεί κεφαλαιακά και σε προσωπικό, εξειδικευμένο και μη, προκειμένου να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις των έργων που έρχονται. Οι εταιρείες που θα είναι καλύτερα «εξοπλισμένες» θα μπορέσουν να διεκδικήσουν και μεγαλύτερο κομμάτι της νέας αυτής «πίτας». Το βέβαιο είναι ότι το όφελος από τις επενδύσεις αυτές θα είναι πολλαπλάσιο, καθώς, με βάση σχετική έρευνα του IOBE, για κάθε ένα ευρώ που επενδύεται στις κατασκευές επιστρέφουν 1,8 ευρώ στην πραγματική οικονομία. ●

DOPPLER

Συμβάλλουμε στην «ανέλκυση» της ελληνικής βιομηχανίας

Η DOPPLER είναι μια ελληνική σύγχρονη βιομηχανία παραγωγής κάθετων και οριζόντιων συστημάτων ανέλκυσης. Στις εγκαταστάσεις μας, έκτασης 11.000 τ.μ., στο Βιομηχανικό Πάρκο του Πολυκάστρου στο Κιλκίς, σχεδιάζουμε, κατασκευάζουμε και παράγουμε:

- Ανελκυστήρες προσώπων
- Ανελκυστήρες φορτίων
- Συστήματα στάθμευσης
- Κυλιόμενες σκάλες
- Κυλιόμενους διαδρόμους
- Εξαρτήματα ανελκυστήρων.

Η DOPPLER δραστηριοποιείται στον τομέα της βιομηχανίας από το 2000, με προσανατολισμό και παρουσία σε περισσότερες από 80 χώρες, διαμορφώνοντας έτσι το ποσοστό των εξαγωγών της στο 95%.

Σήμερα, η DOPPLER είναι μια μοντέρνα βιομηχανική μονάδα, γνωστή για την ικανότητά της να ανταποκρίνεται σε πλήθος εξειδικευμένων τεχνικών απαιτήσεων. Το portfolio μας περιλαμβάνει έργα αναφοράς:

- Στο μετρό της Αθήνας
- Στο αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος» της Αθήνας και στο «Μακεδονία» της Θεσσαλονίκης
- Στη βιομηχανική μονάδα της FULGOR
- Σε εμπορικές αλυσίδες όπως τα σουπερ μάρκετ Σκλαβενίτης, AB Βασιλόπουλος, καταστήματα ZARA
- Στην πετρελαϊκή πλατφόρμα Reach της MAERSK στη Βόρεια Θάλασσα, στην Ολλανδία
- Στην Trafalgar Square του Λονδίνου
- Στο Dubai Tram Project
- Στην Bentley του Λονδίνου.

Όλα τα παραπάνω σε συνδυασμό με εκατοντάδες άλλες εγκαταστάσεις σε ιδιωτικές πολυτελείς κατοικίες, νοσοκομεία, βιομηχανικά κτίρια, εμπορικά κέντρα, ξενοδοχεία, εκθέσεις

αυτοκινήτων και υψηλά κτίρια σε όλο τον κόσμο.

Το 2021 είναι έτος-ορόσημο για τη μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος στο περιβάλλον και σε αυτό εντάσσεται και ο ανελκυστήρας. Πλέον, το νέο πρόγραμμα «Εξοικονομώ - Αυτονομώ» θα επανεκκινήσει τη βιομηχανία των ανελκυστήρων στην Ελλάδα, καθώς, λόγω της ένταξης των σχετικών δαπανών στο πρόγραμμα, χιλιάδες παλιοί ανελκυστήρες γίνονται πλέον αντικείμενο ολικής ανακατασκευής.

Σε αυτό το πλαίσιο, η DOPPLER δημιουργεί το πακέτο Renaissance, μια ολοκληρωμένη, τελευταίας τεχνολογίας πρόταση ανακαίνισης και εκμοντερνισμού του θαλάμου και των μηχανικών μερών του παλαιού ανελκυστήρα. Η λύση αυτή εφαρμόζεται στα ιδιωτικά και εμπορικά κτίρια και προδιαγράφει, πέραν των κατάλληλων τεχνικών λύσεων, και την πλήρη συμβουλευτική υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοδοτικών διεξόδων ταμειακής ροής του έργου.

Ο ρόλος της DOPPLER και συνάμα το μέλλον της είναι να αποδεικνύει αδιάλειπτα την ικανότητα της ελληνικής βιομηχανίας να καταφέρνει να πρωταγωνιστεί παρά τις δυσκολίες και ευελπιστεί να συμβάλει στην «ανέλκυση» της ελληνικής βιομηχανίας το 2021.

Ανθή
Σταυροπούλου,
μηχανολόγος
μηχανικός MSc
ΝΤΟΠΛΕΡ
ΑΒΕΕ

GRECOTEL

Θα συνεχίσουμε να κάνουμε τη διαφορά

Ονειρευόμαστε το καλοκαίρι του 2021 να επιστρέψουμε στις διακοπές που αγαπάμε

Μάρι Δασκαλάντωνάκη,
διευθύνουσα σύμβουλος
Grecotel Hotels & Resorts

Σ τον Όμιλο Grecotel, πρωτοπόρο και ηγέτη του ελληνικού τουρισμού, έχουμε μια πρόκληση: να συνεχίσουμε να καινοτομούμε και να προσφέρουμε φιλοξενία με ποιότητα και μεράκι, στεκόμενοι στο ύψος της 45χρονης ιστορίας μας.

Στο καλοκαίρι της ανασφάλειας, με στρατηγική, στόχευση και άρτια προετοιμασία, λειτουργήσαμε 15 ξενοδοχεία, φιλοξενήσαμε 50.000 ανθρώπους και, τηρώντας ευλαβικά τα μέτρα προφύλαξης, δεν είχαμε κανένα κρούσμα COVID-19.

Το οφείλαμε στους χιλιάδες πελάτες που μας εμπιστεύτηκαν και στους εργαζομένους μας. Τους ευχαριστούμε. Θα συνεχίσουμε να βελτιώνουμε τις υποδομές και τις υπηρεσίες μας, να συνεισφέρουμε με απασχόληση στον τόπο και υπεραξία στην ελληνική οικονομία. Ονειρευόμαστε το καλοκαίρι του 2021 να επιστρέψουμε στις διακοπές που αγαπάμε.

Ο Όμιλος Grecotel περιλαμβάνει στο portfolio του 40 ξενοδοχειακές μονάδες 4 και 5 αστέρων πάνω στη θάλασσα σε περιζήτητους προορισμούς πλησίον των διεθνών αεροδρομίων της χώρας. Έχει δυναμικότητα 17.000 κλινών και βρίσκεται σταθερά στην πρώτη θέση μεταξύ των ξενοδοχειακών ομίλων της χώρας, κατέχοντας το 4% της ελληνικής αγοράς (ICAP 2019).

Το 2020 αποτέλεσε μια πρωτοφανή χρονιά, όχι μόνο για τον Τουρισμό της χώρας μας αλλά και για το παγκόσμιο

τουριστικό γίγνεσθαι. Η Grecotel διαχειρίστηκε εξαιρετικά τις ιδιαίτερες και τόσο δύσκολες συνθήκες, γεγονός που αποτελεί παρακαταθήκη για μια καλύτερη σεζόν το 2021. Ο Όμιλος ήταν η πρώτη αλυσίδα στην Ελλάδα και μια από τις τρεις στην Ευρώπη που ανακοίνωσε, ήδη από τις 15 Μαΐου και σε περίοδο που επικρατούσε η ασάφεια και ο φόβος, το άνοιγμα των ξενοδοχείων του, για να παραμείνει η χώρα μας στον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη.

Η Grecotel σχεδίασε και πρόσφερε στα ξενοδοχεία της με απόλυτη επιτυχία το μοναδικό πρόγραμμα διακοπών «Καλοκαίρι στη Θάλασσα», προσφέροντας στους Έλληνες και ξένους επισκέπτες διακοπές με τρόπο ήσυχο και ασφαλή εισάγοντας και τηρώντας πιστά σε όλες τις μονάδες της τα νέα Λειτουργικά Πρότυπα βασιζόμενα στα πρωτόκολλα και οδηγίες του Εθνικού Οργανισμού Παγκόσμιας Υγείας (ΕΟΔΥ) και του Παγκοσμίου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ). Και όλα αυτά, διατηρώντας πάντα το υψηλό επίπεδο παροχής υπηρεσιών που διακρίνει την Grecotel και θέτοντας ισχυρές βάσεις για την επόμενη τουριστική χρονιά.

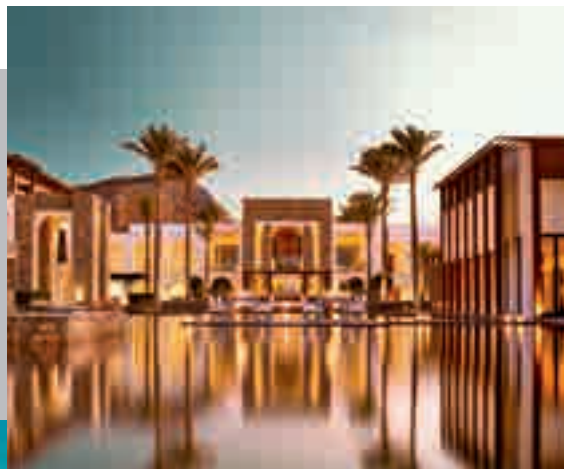
Ο Όμιλος συνεχίζει να διατηρεί και να επεκτείνει ισχυρές συνεργασίες με παγκόσμιους τουριστικούς οργανισμούς, καθώς και την υλοποίηση του επενδυτικού του έργου με εξαγορές ξενοδοχείων και ανακαινίσεις των μονάδων του.

grecotel.com

GRECOTEL

HOTELS & RESORTS

BOUTIQUE RESORTS

Mandola Rosa, *Peloponnese*
Amirandes, *Crete*
Mykonos Blu, *Mykonos*
Cape Sounio, *Sounio*
Caramel, *Crete*
NEW at Acropolis, *Athens*
NEW Lolita, *Mykonos*

LUXURY BEACH

Corfu Imperial, *Corfu*
La Riviera, *Peloponnese*
Creta Palace, *Crete*
Margo Bay, *Halkidiki*
Eva Palace, *Corfu*
Kos Imperial, *Kos*

LUXURY MADE EASY

Lux Me White Palace, *Crete*
Lux me Dama Dama, *Rhodes*
Lux Me Daphnila Dassia, *Corfu*
Lux Me Olympia Oasis, *Peloponnese*

ALL IN LIFESTYLE

NEW Costa Botanica, *Corfu*
Marine Palace & Aqua Park, *Crete*
Casa Marina & Aqua Park, *Crete*
Casa Marron, *Peloponnese*
Casa Paradiso, *Kos*
Meli Palace, *Crete*

Θα συνεχίσουμε
να κάνουμε τη διαφορά.

«VORIA»: Το νέο «πρόσωπο» τουριστικής ανάπτυξης στα Βόρεια Προάστια

Το «VORIA», το μεγαλόπνοο επενδυτικό σχέδιο προϋπολογισμού **200 εκ. ευρώ** της «**Ελληνικό Καζίνο** Πάρνηθας Α.Ε.» και της «**Regency Entertainment Α.Ε.**», στο Μαρούσι, περιλαμβάνει την κατασκευή ξενοδοχείου 5*, χώρων Πολιτισμού και αναψυχής και τη μετεγκατάσταση του Καζίνο Πάρνηθας.

Αυτό που διαφοροποιεί το «VORIA» είναι η ιδιαίτερη επενδυτική φιλοσοφία του, καθώς δεν έρχεται απλώς να αξιοποιήσει μια ιδιωτική έκταση, αλλά να αναβαθμίσει και να διευθετήσει μια ευρύτερη περιοχή, με βιώσιμη ανάπτυξη και οφέλη για όλους, ενισχύοντας, ταυτόχρονα, το τουριστικό προϊόν της Αττικής.

Ανάπτυξη με κέντρο το Περιβάλλον

Το «VORIA» θα ξεχωρίζει όχι μόνο για τον μοναδικό σχεδιασμό του, αλλά και για την περιβαλλοντική αναβάθμιση που θα επιφέρει. Το πράσινο θα κυριαρχεί, πάνω από το 50% της συνολικής έκτασης των 55.000 τ.μ. θα είναι ελεύθεροι χώροι και κήποι και το συγκρότημα θα είναι αισθητά χαμηλότερο από τα άλλα κτήρια στον «ορίζοντα» της Λ. Κηφισίας.

Εμβληματική επένδυση «Δημοσίου συμφέροντος»

Το «VORIA» αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες τουριστικές επενδύσεις, με πολλαπλά οφέλη. Τα κεφάλαια της επένδυσης θα προέλθουν από τους ιδιώτες μέτοχους, το Δημόσιο θα διατηρήσει το 49% της «Ελληνικό Καζίνο Πάρνηθας Α.Ε.» και θα διασφαλιστούν οι 1.000 θέσεις εργασίας.

Παρεμβάσεις που αναβαθμίζουν την ποιότητα ζωής

Ο Δήμος Αμαρουσίου αποκτά μία νέα σταθερή πηγή εσόδων και τα ακίνητα της περιοχής, πρόσθετη αξία. Η καθημερινότητα των περιοίκων θα αναβαθμιστεί άμεσα, με 25.000 τ.μ. να παραχωρούνται στις τοπικές κοινότητες. Το θετικό αποτύπωμα μεγιστοποιείται με τις παρεμβάσεις που θα συνοδεύσουν την επένδυση. Η ανακατασκευή του κόμβου Σ. Λούη & Λ. Κηφισίας, με δαπάνες των επενδυτών, θα δώσει «ανάσα» στο χρόνιο τοπικό κυκλοφοριακό πρόβλημα.

Στέφανος Βλαστός,
Πρόεδρος
Δ.Σ. «Ελληνικό
Καζίνο Πάρνηθας Α.Ε.»,
Δ. Σύμβουλος
Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου

«Υλοποιείται μια εμβληματική επένδυση, στο τρίπτυχο της ήπιας ανάπτυξης, της περιβαλλοντικής αναβάθμισης και των υποδομών υψηλής ποιότητας και με τη μετεγκατάσταση του Καζίνο, διασφαλίζουμε τη βιωσιμότητα της Εταιρείας στην οποία η ΕΤΑΔ ελέγχει το 49%. Είναι ένα έργο που υπηρετεί απόλυτα τους στρατηγικούς μας στόχους για τη θέλπιση αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας: Αυξάνουμε τα έσοδα του Δημοσίου, δημιουργούμε θέσεις απασχόλησης, συμβάλλουμε στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος. Παράλληλα, δρομολογείται η αξιοποίηση των εγκαταστάσεων της Πάρνηθας, προς όφελος του κοινού».

Γιάννης Τσιρίκος,
Διευθύνων
Σύμβουλος
«Ελληνικό
Καζίνο
Πάρνηθας ΑΕ»

«Το «VORIA» είναι μια εμβληματική επένδυση που σχεδιάστηκε με γνώμονα το περιβάλλον, την ισόρροπη ανάπτυξη και τη διάχυση των οφελών σε όσο το δυνατόν περισσότερους, από το Δημόσιο, μέχρι τους κατοίκους της περιοχής. Μια επένδυση που τη χαρακτηρίζουν, η εξωστρέφεια, η υψηλή αισθητική και ο μέγιστος δείκτης ανταποδοτικότητας, σε μία κρίσιμη συγκυρία για τη Χώρα και την Οικονομία».

REGENCY

is

ENTERTAINMENT

REGENCY
ENTERTAINMENT S.A

Υπεύθυνο παιχνίδι. Αρμόδιος ρυθμιστής ΕΕΕΠ. Γραμμή επικοινωνίας ΚΕΘΕΑ - ΑΛΦΑ: 210 9215776. Η είσοδος επιτρέπεται μόνο σε άτομα άνω των 21 ετών.
Η συχνή συμμετοχή σε τυχερά παίγνια εκθέτει τους συμμετέχοντες στον κίνδυνο του εθισμού και στην απώλεια περιουσίας.

Η πανδημία άλλαξε οριστικά τον τουρισμό που γνωρίζαμε

Του

ΓΙΑΝΝΗ ΠΕΤΣΟΥ

Νέα δεδομένα διαμορφώνουν τον τρόπο που επιλέγεται ένας προορισμός, την οργάνωση του ταξιδιού και τις προτεραιότητες όσων ταξιδεύουν. Στη μετά Covid εποχή, ο ελληνικός τουρισμός πρέπει να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις και να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες.

Ο κ. Γιάννης Ρέτσος είναι πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ).

Η ιστορία του ελληνικού τουρισμού είναι γεμάτη από μικρές ή μεγάλες κρίσεις που επηρέαζαν βραχυπρόθεσμα τη δυναμική του, αλλά ποτέ δεν ανέκοπταν μια διαρκή πορεία εξέλιξης. Διεθνείς αναταράξεις, ταξιδιωτικές οδηγίες, τρομοκρατικά χτυπήματα, οικονομικές κρίσεις, όπως αυτή της δεκαετίας του '10, δημιουργούσαν προβλήματα, αλλά ο ελληνικός τουρισμός κατάφερνε να τα ξεπερνά και να συνεχίζει την πρόοδό του, παρά τις πολλές διαχρονικές και δομικές παθογένειες που υπήρχαν και εξακολουθούν να υφίστανται και σήμερα.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα η περίοδος 2013-2019, επτά σπουδαία χρόνια ανάπτυξης και δημιουργίας που κατάφεραν σε μια δύσκολη συγκυρία να αυξήσουν το εθνικό εισόδημα της χώρας, να δημιουργήσουν χιλιάδες θέσεις εργασίας, να ενισχύσουν την περιφερειακή ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Ο ελληνικός τουρισμός όμως βρίσκεται για ακόμα μία φορά μπροστά σε μια μεγάλη πρόκληση. Να ξεπεράσει την πρωτοφανή κρίση της πανδημίας και φυσικά να κερδίσει και πάλι το στοίχημα της μετά Covid εποχής. Γιατί το 2020 θα μείνει στην ιστορία

ως ο χειρότερος χρόνος του παγκόσμιου και φυσικά του ελληνικού τουρισμού. Κανείς, μα κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί ένα τέτοιο δυσμενές σενάριο. Μια συνθήκη απόλυτης ανασφάλειας, μεγάλων απωλειών σε ζωές, ένα γεγονός που θα καθήλωνε ανθρώπους, θα έκλεινε σύνορα, θα δημιουργούσε ένα παγκόσμιο lockdown την άνοιξη και ένα επόμενο τώρα, από τα τέλη του φθινοπώρου μέχρι και σήμερα, με το δεύτερο κύμα του κορωνοϊού. Και χωρίς κανείς να μπορεί να προβλέψει με ασφάλεια τι θα γίνει αύριο. Να θυμίσουμε ότι οι πέντε μεγάλες επιδημίες και πανδημίες του 21ου αιώνα, SARS (2003), γρίπη των πτηνών (2005), γρίπη των χοίρων (2009), MERS (2012), Έμπολα (2014) –ναι, ήταν πέντε, και αυτό θα πρέπει να μας προβληματίζει και να μας κάνει να βάζουμε και αυτή την παράμετρο στους μελλοντικούς μας σχεδιασμούς– ελάχιστα επηρέασαν τον παγκόσμιο τουρισμό και φυσικά την Ελλάδα, που στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό την εθνική της οικονομία σε αυτόν.

Το 2019 στη χώρα μας ο τουρισμός συνέβαλε άμεσα και έμμεσα στο 25% του ΑΕΠ, ενώ αποτέλεσε βασικό πυλώνα της απασχό-

λησης με μισό εκατομμύριο εργαζομένους από καταλύματα και εστίαση το τρίτο τρίμηνο και συνολική συνεισφορά 850 χιλιάδες εργαζομένους. Κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί τον Ιανουάριο του 2020 τη μεγάλη καταιγίδα που ερχόταν. Εβδομάδα με την εβδομάδα, ημέρα με την ημέρα, όμως, το κλίμα άλλαζε και ο ΣΕΤΕ, με ταχύτητα και διωρατικότητα συντονίστηκε και έδρασε, παράλληλα με την πολιτεία. Συνέστησε στις επιχειρήσεις-μέλη του να τροποποιήσουν τις ακυρωτικές τους πολιτικές, επεξεργάστηκε σχέδια διαχείρισης της κρίσης, πίεσε και συνεργάστηκε με την κυβέρνηση, καταθέτοντας προτάσεις προστασίας του κλάδου.

Η αναστολή φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων, το υποχρεωτικό κλείσιμο καταλυμάτων συνεχούς λειτουργίας και η απαγόρευση λειτουργίας εποχικών καταλυμάτων, η αναστολή των συμβάσεων των εργαζομένων και η αντιμετώπιση θεμάτων άμεσης ρευστότητας έφτιαξαν μια πρώτη γραμμή άμυνας για την αντιμετώπιση της κρίσης και την προετοιμασία για την επανεκκίνηση του τουρισμού όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν. Κάτι που έγινε με προσοχή, αυστηρά πρωτόκολλα και υψηλό επαγγελματισμό από τους επιχειρηματίες και τους εργαζομένους του κλάδου, από την 1η Ιουνίου στα αστικά κέντρα και από τις 15 Ιουνίου για την υπόλοιπη Ελλάδα. Θεωρώ υποχρέωσή μου να τονίσω την αξία αυτής της μεγάλης προσπάθειας. Ένα τεράστιο κεφάλαιο γνώσης, σοβαρότητας, ωριμότητας προστέθηκε στη μεγάλη υπεραξία του ελληνικού τουρισμού. Στο δύσκολο καλοκαίρι που μας πέρασε, εργαζόμενοι και επιχειρηματίες έδειξαν, στη μεγάλη τους πλειονότητα, τον καλύτερό τους εαυτό. Πρωτοφανή προσαρμοστικότητα και συγκινητική αυταπάρνηση. Απέδειξαν στην πράξη ότι ένα από τα μεγάλα μας όπλα είναι ο ανθρώπινος παράγοντας και τους αξίζει ένα τεράστιο «μπράβο» για την υπερπροσπάθεια.

Ο στόχος να ανοίξουμε με ασφάλεια κερδήθηκε, το brand της Ελλάδας ενισχύθηκε, ο βαθμός ικανοποίησης των επισκεπτών το αποδεικνύει και τα θετικά αποτελέσματα αυτού του εγχειρήματος θα φανούν σύντομα. Στο σημείο αυτό να τονίσω την αξία

του επιτυχημένου μηνύματος της χώρας προς το εξωτερικό, μια κοινή προσπάθεια δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, που συνεργάστηκαν με επιτυχία. Υπουργείο Τουρισμού, ΕΟΤ, Steve Vranakis και Marketing Greece, με την έγκριση του πρωθυπουργού, δούλεψαν μαζί συντονισμένα και εξέπεμψαν ένα μήνυμα διεθνώς, διαφορετικό από άλλες χρονιές, ένα μήνυμα που αναγνώριζε την ιδιαιτερότητα και τους περιορισμούς της συγκυρίας, αλλά προσπαθούσε να συντηρήσει στο μυαλό όλων τη μοναδικότητα του ελληνικού καλοκαιριού.

Δύσκολη εξίσωση

Σε αυτή τη δύσκολη εξίσωση της επανεκκίνησης βοήθησε και το κράτος, με την επέκταση της δυνατότητας αναστολής των συμβάσεων εργασίας, την εισαγωγή του προγράμματος «Συν-Εργασία», τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων με εγγυήσεις του Δημοσίου, καθώς και τον μηδενισμό της προκαταβολής φόρου εισοδήματος των επιχειρήσεων. Τα έσοδα από τον ελληνικό τουρισμό για το 2020 θα κυμανθούν στα 3,5 δισ., έναντι 18,2 δισ. ευρώ το 2019. Δηλαδή απώλειες της τάξης του 80%. Κάτι που δυστυχώς προβλέπαμε και είχαμε επισημάνει από τους πρώτους μήνες της κρίσης. Αυτό σημαίνει σημαντικές επιπτώσεις στην εθνική οικονομία, στην απασχόληση και φυσικά στις τοπικές κοινωνίες. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι υπάρχουν περιφέρειες, όπως το Νότιο Αιγαίο, όπου τα συνολικά έσοδα από τον τουρισμό, άμεσα και έμμεσα, ξεπερνούν το 90% του ΑΕΠ της περιφέρειας. Με βάση αυτή την εικόνα και με δεδομένο ότι η πανδημία συνεχίζεται, κάθε πρόβλεψη για το μέλλον είναι παρακινδυνευμένη. Πολλές επιχειρήσεις του τομέα είναι βαριά τραυματισμένες, με τεράστια προβλήματα ρευστότητας. Οι αερομεταφορές δέχθηκαν ισχυρότατο πλήγμα, το μεγαλύτερο πλήγμα σε καιρό ειρήνης, με αποτέλεσμα το «δίκτυο διανομής» του τουρισμού για χώρες όπως η Ελλάδα, που βασίζονται πολύ στο αεροπορικό ταξίδι, να έχει σπάσει. Οι tour operators κλυδωνίζονται, το επαγγελματικό ταξίδι αναστέλλεται, τα συνέδρια αλλάζουν γιατί ο ψηφιακός κόσμος κατακτά όλο και περισσότερο χώρο. Μέσα σε αυτές τις πρωτοφανείς

Το 2020 θα μείνει στην ιστορία ως ο χειρότερος χρόνος του παγκόσμιου και φυσικά του ελληνικού τουρισμού.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

“
**Η εμπειρία
 μετά το lockdown
 της άνοιξης
 πρόσθεσε τεράστιο
 κεφάλαιο γνώσης,
 σοβαρότητας,
 ωριμότητας στη
 μεγάλη υπεραξία
 του ελληνικού
 τουρισμού.**

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
 από την πανδημία

80

συνθήκες, λοιπόν, κλείνει το 2020. Με την πανδημία παρούσα, τον ελληνικό τουρισμό κλυδωνισμένο, αλλά και με την ελπίδα να έχουμε πολύ σύντομα θετικές εξελίξεις στο υγειονομικό πεδίο με την παραγωγή και τη διάθεση ασφαλών εμβολίων.

Αυτή η εξέλιξη μας κάνει να αισιοδοξούμε πολύ συγκρατημένα ότι η νέα χρονιά, το 2021, από τα μέσα της και μετά, μπορεί να αποτελέσει την αρχή μιας περιόδου σταδιακής ανάκαμψης. Με βάση ένα σχετικά ρεαλιστικό σενάριο, και πάντα με τα τωρινά δεδομένα τα οποία μεταβάλλονται από μέρα σε μέρα, το 2021 μπορεί η χώρα να φθάσει στο 50% των τουριστικών εσόδων του 2019. Αυτό προκύπτει και από τις μέχρι στιγμής προβλέψεις μεγάλων tour operators, αεροπορικών εταιρειών και ευρωπαϊκών αεροδρομίων. Η εξέλιξη όμως της κρίσης μάς διδάσκει να είμαστε ιδιαίτερα φειδωλοί στις προβλέψεις μας και, κυρίως, να προετοιμαζόμαστε πάντα για το δυσμενέστερο σενάριο. Με αυτή τη στρατηγική παραδοχή, είναι κρίσιμο να

επιτευχθεί η χρονική επέκταση των μέτρων για όλο το πρώτο εξάμηνο του 2021, κυρίως σε ό,τι έχει να κάνει με την αγορά εργασίας. Επιπλέον, κάτι ιδιαίτερα σημαντικό που θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της χώρας έναντι των ανταγωνιστών μας θα είναι η μείωση του ΦΠΑ και στα καταλύματα και στην παροχή υπηρεσίας του τουριστικού πακέτου, έστω και για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Αυτό το μέτρο μπορεί να αποτελέσει ένα βασικό εργαλείο ανάκτησης μέρους της κίνησης από τις ξένες αγορές. Επίσης, ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί και στο θέμα της ρευστότητας και στην ολοκλήρωση του πλαισίου των προτάσεων για χρηματοδοτήσεις μέσα από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Το μεγάλο στοίχημα

Ο ΣΕΤΕ θεωρεί ότι τα κονδύλια που πρόκειται να διοχετευθούν στην ελληνική οικονομία από το Ταμείο Ανάκαμψης θα στηρίξουν σημαντικά την προσπάθεια της χώρας να εξέλθει από την πρωτοφανή κρίση που

ΑΠΕ

Κρίσιμος για το 2021 είναι ο διεθνής συντονισμός των δράσεων στα ταξίδια, όπως επίσης και η θέσπιση ενιαίων κανόνων, τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

προκάλεσε η πανδημία, ενώ παράλληλα θα δημιουργήσουν πολλαπλασιαστικά θετικό αποτέλεσμα στην αναπτυξιακή διαδικασία. Εξίσου κρίσιμος για το 2021 είναι ο διεθνής συντονισμός των δράσεων στα ταξίδια, όπως επίσης και η θέσπιση ενιαίων κανόνων, τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι ενιαίοι κανόνες θα εξασφαλίσουν ασφάλεια και περιβάλλον σταθερότητας, κάτι που ο κάθε ταξιδιώτης αναζητά, ιδίως στην επόμενη φάση της επανεκκίνησης, οριστικής ελπίζουμε, των ταξιδιών.

Εκεί που θα συνειδητοποιήσουμε ότι πολλά από όσα γνωρίζαμε έχουν πλέον αλλάξει. Ο τρόπος που επιλέγεται ένας προορισμός, η οργάνωση του ταξιδιού, τα κριτήρια επιλογής, οι προτεραιότητες των όσων ταξιδεύουν. Εκεί, θα κεφαλαιοποιήσουμε και τον επαγγελματισμό που δείξαμε το καλοκαίρι του 2020 και φυσικά τη διαχρονικότητα του brand μας. Πέρα από την ασφάλεια, έννοιες όπως η βιωσιμότητα θα βγουν ενισχυμένες. Ο μελλοντικός ταξιδιώτης θα ενδιαφέρεται

ακόμα περισσότερο για τις παραμέτρους βιωσιμής σχέσης του τουρισμού με το περιβάλλον και την τοπική κοινωνία. Η ισόρροπη και μακροχρόνια τουριστική ανάπτυξη συνδέεται άμεσα με την έννοια της αειφορίας με έναν ολιστικό τρόπο. Και αυτό σημαίνει προστασία του περιβάλλοντος, κοινωνική ανταποδοτικότητα, ενίσχυση της τοπικής απασχόλησης, διατήρηση και ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού. Η ολιστική βιώσιμη ανάπτυξη θα είναι για την Ελλάδα το μεγάλο στοίχημα της επόμενης ημέρας. Η αναγκαία προϋπόθεση για να πρωταγωνιστήσει με αξιώσεις και την επόμενη, μετά την πανδημία, εποχή. Και αυτή είναι η μεγάλη μας πρόκληση. Να ανταποκριθούμε σε αυτές τις νέες ανάγκες. Να αποδείξουμε ακόμα μία φορά, στην πιο δύσκολη στιγμή, ότι ο ελληνικός τουρισμός μπορεί να ξεπεράσει την κρίση. Να γίνει ακόμα καλύτερος. Με γερά θεμέλια, βαθιές ρίζες, αποθέματα δύναμης και γνώσης, που μας επιτρέπουν να σχεδιάζουμε την επόμενη ημέρα ●

”

Σύμφωνα με ένα ρεαλιστικό σενάριο, η χώρα φέτος μπορεί να εξασφαλίσει το 50% των τουριστικών εσόδων του 2019.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

81

Ο κορωνοϊός έπληξε τον τουρισμό, αλλά η επιθυμία για ταξίδια παραμένει

Του

ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Οι αριθμοί αποτυπώνουν το συντριπτικό πλήγμα που δέχτηκε ο τουρισμός από την πανδημία στη διάρκεια του 2020. Αποτυπώνουν όμως και τη διάθεση, παρά τον φόβο, της μεγάλης πλειονότητας των Ευρωπαίων να ταξιδέψουν ξανά. Η αναμενόμενη έναρξη των εμβολιασμών θα αποτελέσει μια ισχυρή τονωτική ένεση.

Το 2020
οι ταξιδιωτικές
εισπράξεις
μειώθηκαν κατά
78,2% και ο αριθμός
των επισκεπτών
κατά **74,5%**,
αποτυπώνοντας
την πρωτοφανή
κατάσταση
που κλήθηκε
να αντιμετωπίσει
η τουριστική
βιομηχανία.

Το μέγεθος των απωλειών για τον ελληνικό τουρισμό αποτυπώνεται πλέον και σε αριθμούς, με τη δημοσιοποίηση των επίσημων στοιχείων από τους αρμόδιους φορείς της χώρας.

Αναλυτικά, τα τελευταία στοιχεία από την Τράπεζα της Ελλάδος δείχνουν ότι οι ταξιδιωτικές εισπράξεις μειώθηκαν κατά 12.598 εκατ. ευρώ (-78,2%) και διαμορφώθηκαν στα 3.509 εκατ. ευρώ, ενώ πτώση κατά 1.371 εκατ. ευρώ (-68,1%) παρατηρήθηκε και στις ταξιδιωτικές πληρωμές, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 641 εκατ. ευρώ. Η μείωση των ταξιδιωτικών εισπράξεων οφείλεται στην πτώση της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι κατά 2,2%, καθώς και της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης κατά 77,2%. Η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση διαμορφώθηκε στις 6.147 χιλ. ταξιδιώτες, έναντι 26.953 χιλ. ταξιδιωτών την αντίστοιχη περίοδο του 2019. Ειδικότερα, η ταξιδιωτική κίνηση μέσω αεροδρομίων μειώθηκε κατά 74,5%, ενώ αυτή μέσω οδικών σταθμών κατά 82,9%.

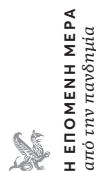
Μόνο για τον μήνα Σεπτέμβριο οι ταξιδιωτικές εισπράξεις μειώθηκαν κατά 71,4% και διαμορφώθηκαν στα 826 εκατ. ευρώ, έναντι

2.886 εκατ. ευρώ τον αντίστοιχο μήνα του 2019, ενώ μείωση κατά 77,1% παρατηρήθηκε και στις ταξιδιωτικές πληρωμές (Σεπτέμβριος 2020: 49 εκατ. ευρώ, Σεπτέμβριος 2019: 214 εκατ. ευρώ). Η μείωση των ταξιδιωτικών εισπράξεων οφείλεται στην πτώση της εισερχόμενης ταξιδιωτικής κίνησης κατά 73,9%, καθώς η μέση δαπάνη ανά ταξίδι αυξήθηκε κατά 12,1%.

Τα αεροδρόμια

Η κατακόρυφη πτώση της τουριστικής κίνησης κατά τη φετινή περίοδο αποτυπώνεται και στα τελευταία στοιχεία του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, της Fraport και της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία του «Ελευθέριος Βενιζέλος», η επιβατική κίνηση του αεροδρομίου τον Οκτώβριο ανήλθε στις 719 χιλιάδες επιβάτες, μειωμένη κατά 68,8% σε σχέση με τα αντίστοιχα επίπεδα του 2019. Οι επιβάτες, τόσο των πτήσεων εσωτερικού όσο και των διεθνών πτήσεων, κατέγραψαν μείωση της τάξης του 60,2% και του 72,2% αντίστοιχα. Συνολικά, κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου η κίνηση του αερο-

ΕΝΑΣ ΟΜΙΛΟΣ, 4 ΧΩΡΕΣ, 60 ΜΟΝΑΔΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ

FCB/ΘΝΟΜΙ

SUPERFAST FERRIES • BLUE STAR FERRIES • HELLENIC SEAWAYS • AFRICA MOROCCO LINK

ATTICA GROUP, ένας Ελληνικός Ναυτιλιακός Όμιλος, με στόλο 32 σύγχρονων πλοίων και διεθνή παρουσία, που προσφέρει υψηλού επιπέδου υπηρεσίες θαλάσσιας μεταφοράς επιβατών, οχημάτων και φορτηγών. Ένας πρωτοπόρος στην επιβατηγό ναυτιλία, με δραστηριότητες που λειτουργούν προς όφελος των συνεργατών και των τοπικών κοινωνιών, περιορίζουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα και δημιουργούν προστιθέμενη αξία για τους μετόχους και τους εργαζόμενους.

Ο Όμιλος Attica, ο μεγαλύτερος Όμιλος στον κλάδο του στην Ελλάδα και αντίστοιχα ο τρίτος μεγαλύτερος στη Μεσόγειο επενδύει συνεχώς στο μέλλον.

Γιατί η πρωτοπορία, είναι μια πορεία που δεν τελειώνει ποτέ.

www.superfast.com

www.bluestarferries.com

www.hsw.gr

www.aml.ma

www.attica-group.com

Στο δεκάμηνο του 2020 η κίνηση στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών μειώθηκε κατά 66%, με τον αριθμό των επιβατών να διαμορφώνεται στα 7,6 εκατ.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

84

δρομίου έφτασε στο επίπεδο των 7,6 εκατ. επιβατών, σημειώνοντας πτώση της τάξης του 66% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας κατά την περίοδο Μαρτίου-Οκτωβρίου. Η διεθνής κίνηση μειώθηκε κατά 69,3%, ενώ οι επιβάτες εσωτερικού παρουσίασαν πτώση της τάξης του 58,4%.

Αντίστοιχα, η επιβατική κίνηση στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια που διαχειρίζεται η Fraport Greece για τον μήνα Οκτώβριο ήταν μειωμένη κατά 59% σε σχέση με τον ίδιο μήνα πέρυσι. Ειδικότερα, ο αριθμός των επιβατών έφθασε σε 94.931 έναντι 231.340 τον Οκτώβριο του 2019. Η μείωση των επιβατών με διεθνείς πτήσεις έφθασε σε ποσοστό 65,3% (54.596 τον Οκτώβριο φέτος έναντι 157.377 τον ίδιο μήνα του 2019). Για το διάστημα Ιανουαρίου-Οκτωβρίου ο αριθμός των επιβατών μειώθηκε κατά 70,8%, φθάνοντας σε 8,4 εκατ. έναντι 28,72 εκατ. την ίδια περίοδο του 2019. Η μείωση των επιβατών με διεθνείς πτήσεις έφθασε σε ποσοστό 73,9% (5,9 εκατ. στο δεκάμηνο φέτος έναντι 22,66 εκατ. το αντίστοιχο διάστημα του 2019).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας

Πολιτικής Αεροπορίας, ο συνολικός αριθμός των διακινηθέντων επιβατών για το διάστημα Ιανουαρίου-Οκτωβρίου έφθασε τα 18,9 εκατ., παρουσιάζοντας πτώση κατά 68% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, οπότε είχαν διακινηθεί 59 εκατ. επιβάτες. Τον Οκτώβριο η κίνηση μειώθηκε κατά 59,7%, καθώς διακινήθηκαν 2.278.650 επιβάτες έναντι 5.650.541 επιβατών που είχαν διακινηθεί τον ίδιο μήνα του 2019. Όσον αφορά τις αφίξεις επιβατών εξωτερικού, ήταν 733.177, παρουσιάζοντας μείωση κατά 60,9% σε σχέση με το 2019, όταν είχαν αφιχθεί 1.873.245 επιβάτες.

Εξάλλου, η Ελληνική Στατιστική Αρχή παρουσίασε τη χαρτογράφηση της εξέλιξης του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους κλάδους Παροχής Καταλυμάτων και Υπηρεσιών Εστίασης. Οι κλάδοι αυτοί τίθενται διαχρονικά στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος, λόγω της βαρύτητας που έχουν στη διαμόρφωση των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας συνολικά, αλλά και της εκτεταμένης διασποράς τους, με σημαντική παρουσία σε όλες τις περιφερειακές ενότητες και σημαντική συμβολή στις αντίστοιχες τοπικές οικονομίες της

SHUTTERSTOCK

Η Ευρώπη γνώρισε την ισχυρότερη ανάκαμψη ταξιδιών αναψυχής κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, με τις αναζητήσεις Ιουλίου και Αυγούστου να φτάνουν στα επίπεδα του 2019.

Ελλάδας. Παράλληλα, κατά την πρόσφατη συγκυρία, η παρακολούθηση και διακριτή δημοσίευση της εξέλιξης των μεγεθών των κλάδων αυτών καθίσταται επιτακτική, δεδομένων των επιπτώσεων, άμεσων και έμμεσων, που αυτοί υπέστησαν λόγω της πανδημίας της νόσου του κορωνοϊού.

«Βουτιά» του τζίρου

Ειδικότερα, στο σύνολο των επιχειρήσεων του κλάδου παροχής καταλυμάτων ο κύκλος εργασιών το τρίτο τρίμηνο του 2020 ανήλθε σε 1.558.171.593 ευρώ, σημειώνοντας μείωση 61,4% σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2019, οπότε είχε ανέλθει σε 4.034.094.834 ευρώ. Στο σύνολο των επιχειρήσεων του κλάδου υπηρεσιών εστίασης ο κύκλος εργασιών το τρίτο τρίμηνο του 2020 ανήλθε σε 1.580.633.291 ευρώ, σημειώνοντας μείωση 31,2% σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2019, οπότε είχε ανέλθει σε 2.298.824.542 ευρώ.

Για τις επιχειρήσεις του κλάδου παροχής καταλυμάτων με υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων, για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σε μηνιαία βάση, ο κύκλος εργασιών τον Σεπτέμβριο του 2020

ανήλθε σε 471.680.110 ευρώ, σημειώνοντας μείωση 48,9% σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2019, οπότε είχε ανέλθει σε 922.748.785 ευρώ. Για τις επιχειρήσεις του κλάδου υπηρεσιών εστίασης με υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων, για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σε μηνιαία βάση, ο κύκλος εργασιών τον Σεπτέμβριο του 2020 ανήλθε σε 105.144.436 ευρώ, σημειώνοντας μείωση 34,7% σε σχέση με τον Σεπτέμβριο του 2019, οπότε είχε ανέλθει σε 161.028.392 ευρώ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ταξιδιών πραγματοποίησε πρόσφατα έρευνα με τίτλο «Monitoring Sentiment for Domestic and Intra-European Travel: Wave 2». Πρόκειται για τη δεύτερη εξαμηνιαία έρευνα που σφυγμομετρεί τις διαθέσεις των Ευρωπαίων από 10 μεγάλες αγορές εξερχόμενου τουρισμού (Γερμανία, Ην. Βασίλειο, Γαλλία, Ολλανδία, Ιταλία, Βέλγιο, Ελβετία, Ισπανία, Πολωνία και Αυστρία) για ταξίδια σε βραχυπρόθεσμη βάση.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, παρά το δεύτερο κύμα κορωνοϊού στην Ευρώπη, το 54% των Ευρωπαίων δήλωσαν ότι θα κάνουν ταξίδι το ερχόμενο εξάμηνο, με την πλειονότητα (78%) να προγραμματί-

Παρά το δεύτερο κύμα κορωνοϊού στην Ευρώπη, το 54% των Ευρωπαίων δήλωσαν ότι θα κάνουν ταξίδι το ερχόμενο εξάμηνο.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

85

Τα ταξίδια εντός Ευρώπης αποτελούν την πρώτη επιλογή του 39% των Ευρωπαίων που σκοπεύουν να ταξιδέψουν εντός του ερχόμενου εξαμήνου.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

86

ζει απόδραση εντός Ευρώπης.

Η διάθεσή τους για διακοπές είναι παρόμοια τόσο για εσωτερικό όσο και για εξερχόμενο τουρισμό στην Ευρώπη (39%). Πάντως, καταγράφεται μείωση κατά 18% των Ευρωπαίων που επιθυμούν να ταξιδέψουν μέχρι το τέλος του 2020 (σε σύγκριση με το πρώτο κύμα κορωνοϊού), καθώς οι ανησυχίες τους για την προσωπική τους υγεία εντείνονται.

Οι Ευρωπαίοι ταξιδιώτες έχουν σταθερή και θετική άποψη σχετικά με τα ταξίδια, όμως οι ανησυχίες τους ότι μπορεί να προσβληθούν από τον κορωνοϊό στον προορισμό και οι περιορισμοί καραντίνας έχουν ως αποτέλεσμα την αναβολή περισσότερων ταξιδιών για το 2021.

Δημοφιλέστερη επιλογή

Τα ταξίδια εντός Ευρώπης αποτελούν την πρώτη επιλογή του 39% των Ευρωπαίων που σκοπεύουν να ταξιδέψουν εντός του ερχόμενου εξαμήνου στο εσωτερικό της χώρας τους και σε άλλους ευρωπαϊκούς προορισμούς.

Η έρευνα δείχνει ότι αυξήθηκε κατά 6% η αβεβαιότητα σχετικά με τον χρόνο πραγματοποίησης του ταξιδιού και κατά 8% σχετικά με τον προορισμό, έναντι της έρευνας στο πρώτο κύμα κορωνοϊού.

Τα ταξίδια αναψυχής αποτελούν τον βασικό λόγο ταξιδιωτικού προγραμματισμού σε βραχυπρόθεσμη βάση για το 65% των Ευρωπαίων, ενώ οι επισκέψεις σε φίλους και συγγενείς είναι προτεραιότητα για το 20%.

Παρά τις επιπτώσεις του κορωνοϊού στους αστικούς προορισμούς, τα city-breaks επικρατούν ως το αγαπημένο είδος ταξιδιού αναψυχής για το 21% των ερωτηθέντων. Τα αεροπορικά ταξίδια συνεχίζουν να θεωρούνται τα πιο επισφαλή για το 20% των Ευρωπαίων, όσον αφορά τη μετάδοση του κορωνοϊού. Οι ευέλικτες πολιτικές ακύρωσης αποτελούν πλέον τον βασικό παράγοντα που καθορίζει την απόφαση ταξιδιού για τους Ευρωπαίους (11%) και ακολουθεί η πιθανότητα αποτελεσματικού εμβολίου ή θεραπείας (10%). Οι κύριες ανησυχίες όσων σκοπεύουν να ταξιδέψουν σε βραχυπρόθεσμη βάση συνεχίζουν να είναι οι κανονισμοί καραντίνας κατά τη διάρκεια του ταξιδιού (15%), όμως η πιθανότητα να αρρωστήσουν στον προορισμό και τα αυ-

ξανόμενα κρούσματα κορωνοϊού (13% και τα δύο) είναι πλέον πιο σημαντικά από πριν. Η αβεβαιότητα σχετικά με την ακριβή ημερομηνία του ταξιδιού τους αποτελεί πολύ σημαντικό ζήτημα, με το 35% των Ευρωπαίων να μη γνωρίζουν πότε θα ταξιδέψουν.

Εξάλλου, η TripAdvisor, η μεγαλύτερη ταξιδιωτική πλατφόρμα στον κόσμο, και η Phocuswright, ηγέτης στην παγκόσμια έρευνα αγοράς ταξιδιών, επιχειρούν με τη σειρά τους σε πρόσφατη έρευνα να χαρτογραφήσουν τις μεταβαλλόμενες τάσεις στην παγκόσμια ζήτηση ταξιδιού και τις συμπεριφορές των ταξιδιωτών, καταγράφοντας τον δρόμο της ανάκαμψης της βιομηχανίας μετά την τρέχουσα πανδημία του κορωνοϊού.

Η έκθεση, με τίτλο «2020 – Ένας χρόνος ταξίδια: Χαρτογράφηση της πορείας της ανάκαμψης της ταξιδιωτικής βιομηχανίας», αναλύει τα δεδομένα του TripAdvisor σχετικά με τις συμπεριφορές του ταξιδιού σε όλο τον κόσμο, καθώς και το συναίσθημα των καταναλωτών σε έξι μεγάλες αγορές.

Μεταξύ άλλων, τα βασικά ευρήματα της έκθεσης περιλαμβάνουν τα εξής:

- Μετά από θετικά σημάδια ανάκαμψης στα εγχώρια ταξίδια αναψυχής κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, η ζήτηση για ξενοδοχεία και καταλύματα μειώνεται πλέον σε ορισμένες αγορές, καθώς τα ποσοστά κρουσμάτων κορωνοϊού αυξάνονται.
- Η Ευρώπη γνώρισε την ισχυρότερη ανάκαμψη ταξιδιών αναψυχής κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, με τον αριθμό των ταξιδιωτών που ερευνούν τις εγχώριες ξενοδοχειακές διामονές να φτάνουν τα επίπεδα αναζήτησης του 2019 στα τέλη Ιουλίου και Αυγούστου. Ωστόσο, η επανεισαγωγή ταξιδιωτικών περιορισμών σε χώρες όπως η Γαλλία, η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, έριξε τη ζήτηση.
- Η εμπιστοσύνη στο ταξίδι παραμένει ευθραυστή, αλλά με μεγάλες διαφορές ανά αγορά. Από τους καταναλωτές που ερωτήθηκαν σε έξι αγορές, η εμπιστοσύνη στο ταξίδι ήταν υψηλότερη μεταξύ των ερωτηθέντων στις ΗΠΑ (48% δήλωσαν ότι αισθάνονται πιο σίγουροι ότι θα ήταν ασφαλές να ταξιδέψουν τους επόμενους τρεις μήνες σε σύγκριση με τους προηγούμενους τρεις) και χαμηλότερη μεταξύ των ερωτηθέντων στην Ιταλία (μόλις 12%).

Οι Ευρωπαίοι ταξιδιώτες έχουν σταθερή και θετική άποψη σχετικά με τα ταξίδια, όμως οι ανησυχίες τους έχουν ως αποτέλεσμα την αναβολή περισσότερων ταξιδιών για το 2021.

Οι ταξιδιώτες επανεξετάζουν τον τύπο των ταξιδιών που θέλουν να πραγματοποιήσουν:

- Τα δύο τρίτα των ερωτηθέντων καταναλωτών (65%) δηλώνουν ότι η ικανότητα αποφυγής πολυσύχναστων χώρων όταν ταξιδεύουν είναι πλέον πιο σημαντικός παράγοντας στην επιλογή προορισμού από ό,τι ήταν πριν από την πανδημία και περισσότεροι από τους μισούς (52%) σημειώνουν ότι είναι πιο πιθανό να οργανώσουν το ταξίδι τους σε εξωτερικούς χώρους / φύση από ό,τι πριν από την πανδημία.
- Παρά τη συνεχιζόμενη αβεβαιότητα των καταναλωτών, η επιθυμία ταξιδιού παραμένει πολύ έντονη.
- Το 65% των ερωτηθέντων εξακολουθούν να σκέφτονται πού θέλουν να ταξιδέψουν στη συνέχεια.

Το Euronews επιχείρησε με τη δική του έρευνα να αποκωδικοποιήσει τις νέες ταξιδιωτικές τάσεις.

Στις διαπιστώσεις της έρευνας με τίτλο «Τα ταξίδια μετά το 2020: Πώς θα είναι ο τουρισμός στη νέα πραγματικότητα» αναφέρεται ότι οι ταξιδιώτες της νέας εποχής μετά την πανδημία θα επιθυμούν να αποκτήσουν

τις εμπειρίες των ντόπιων του προορισμού, να έρχονται σε επαφή με διαφορετικές κουλτούρες και έθιμα, καθώς και να δραπετεύουν από τους πολυσύχναστους αστικούς προορισμούς στη φύση και σε αγροτικές περιοχές, που ενδέχεται να αποτελέσουν την πηγή πλούτου της τοπικής κοινότητας.

Στις 6 κορυφαίες τάσεις που θα καταγραφούν στα ταξίδια μετά το 2020 περιλαμβάνονται ο τουρισμός στην άγρια φύση, ο νομαδικός τουρισμός (ταξίδια με τροχόσπιτο), ο οικολογικός τουρισμός, ο αυθεντικός τουρισμός, ο τουρισμός ευεξίας και ο «συνειδητός» τουρισμός.

Διαφαίνεται επίσης ανάπτυξη των ταξιδιών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, καθώς η μεγαλύτερη ελευθερία για εξ αποστάσεως εργασία θα συμβάλει στην εξισορρόπηση των περιόδων εποχικότητας του τουρισμού, που δημιουργούσε προβλήματα σε δημοφιλείς προορισμούς, προκαλώντας εντάσεις στους ντόπιους. Έτσι, οι «νομάδες» ταξιδιώτες θα συμβάλουν στη μείωση του υπερτουρισμού, που αποτελούσε σημαντικό πρόβλημα στο παρελθόν, καθώς θα συνδυάζουν την εργασία με την εξερεύνηση των προορισμών. ●

”

Η εμπιστοσύνη στο ταξίδι παραμένει εύθραυστη, αλλά με μεγάλες διαφορές ανά αγορά.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

87

FRAPORT GREECE

«Απογειώνονται» 14 αεροδρόμια της χώρας

Ένα βήμα πριν από την ολοκλήρωσή του το επενδυτικό πρόγραμμα 440 εκατ. ευρώ

Η Fraport Greece ανέλαβε τον Απρίλιο του 2017 την επέκταση, τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των 14 περιφερειακών αεροδρομίων της χώρας. Παράλληλα δεσμεύτηκε ότι θα βελτιώσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες, και όλα αυτά χωρίς να επηρεαστεί η εύρυθμη λειτουργία των αερολιμένων. Στην αρχή η εταιρεία είχε εκτιμήσει ότι τα έργα αναβάθμισης θα στοίχιζαν 330 εκατ. ευρώ, στη συνέχεια και όσο προχωρούσαν οι εργασίες το ποσό επανεκτιμήθηκε στα 415 εκατ. ευρώ, ενώ σήμερα οι υπεύθυνοι δηλώνουν ότι το τελικό ποσό που θα χρειαστεί για την ολοκλήρωση του επενδυτικού προγράμματος θα ανέλθει σε 440 εκατ. ευρώ.

Το συνολικό άμεσο έσοδο σε βάθος 40 ετών (διάρκεια της παραχώρησης) για το ελληνικό Δημόσιο, σύμφωνα με τα σχετικά μοντέλα που έχουν «τρέξει» από την εταιρεία, θα ανέρθει σε περίπου 10 δισ. ευρώ. Έμμεσα, όσο καλύτερες, πιο άνετες, πιο ασφαλείς και πιο φιλικές είναι

οι υποδομές μιας τουριστικής χώρας για τους ταξιδιώτες, τόσο πιο ελκυστικοί γίνονται και οι προορισμοί της, τόσο πιο εύκολα θα γεμίζουν τα ξενοδοχεία, η εστίαση, τα μουσεία και οι παραλίες της.

Από την Κέρκυρα, λοιπόν, μέχρι τη Ρόδο και από τη Θεσσαλονίκη μέχρι τα Χανιά ο εργοταξιακός «πυρετός» δεν άφησε μέρα να πάει χαμένη, με αποτέλεσμα ήδη οι εργασίες στα 11 από τα 14 αεροδρόμια να έχουν ολοκληρωθεί.

Έντεκα έργα που αλλάζουν τα δεδομένα

Στη Ζάκυνθο υλοποιήθηκε η ανακαίνιση και αναδιαμόρφωση του τερματικού σταθμού, οπότε τα check in αυξήθηκαν κατά 35% και τα σημεία ασφαλείας κατά 150%.

Στο «Ιωάννης Δασκαλογιάννης» των Χανίων αναδιοργανώθηκε πλήρως ο αεροσταθμός, οι πύλες αυξήθηκαν κατά 25% και τα σημεία ασφαλείας και ελέγχου διπλασιάστηκαν.

Ανάλογες εργασίες ανακαίνισης πραγματοποιήθηκαν και στον διάδρομο αποπροσγείωσης, όπως άλλωστε και στην Καβάλα, όπου πλέον εφαρμόζεται ο «push-back» τρόπος στάθμευσης των αεροσκαφών και άρα επιτυγχάνεται η πλήρης αξιοποίηση της χωρητικότητας των αεροδρομίων.

Στο «Μέγας Αλέξανδρος» της Καβάλας επεκτάθηκε ο τερματικός σταθμός κατά 2.029 τ.μ.

Στην ηπειρωτική χώρα ένα ακόμα αεροδρόμιο που άλλαξε εντελώς είναι αυτό του Ακτίου, το οποίο επεκτάθηκε κατά 2.381 τ.μ., αναμορφώθηκε και έχει πλέον 14 check-in, 8 πύλες αναχώρησης και διπλάσια σημεία ασφαλείας.

Στη Σάμο έχει προκύψει αύξηση του αριθμού των check-in, των πυλών αναχώρησης και των σημείων ασφαλείας από την επέκταση κατά 1.550 τ.μ., όπως επίσης και στο αεροδρόμιο της Σκιάθου, όπου πραγματοποιήθηκαν εργασίες επέκτασης κατά 2.185 τ.μ. και ανακαίνισης του υπάρχοντος αεροσταθμού, που είχε ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, τον διπλασιασμό των ιμάντων παραλαβής αποσκευών.

Η Μυτιλήνη έχει ένα εκ βάθρων ολοκαίνουργιο, σύγχρονο και άνετο αεροδρόμιο συνολικής έκτασης 7.185 τ.μ., ενώ τα έργα που ολοκληρώθηκαν και στο αεροδρόμιο «Αννα

Πολλάτου» της Κεφαλονιάς έχουν δώσει έναν νέο αεροσταθμό επιφάνειας 10.700 τ.μ., γεγονός που σημαίνει αυξημένα check-in κατά 70%, με διπλάσια σημεία ασφαλείας και διπλάσιες πύλες αναχωρήσεων.

Το ολοκαίνουργιο και κατά 3.450 τ.μ. μεγαλύτερο αεροδρόμιο της Μυκόνου, ένα στολίδι για το νησί, συνδυάζει την κυκλαδίτικη αρχιτεκτονική σε ένα σύγχρονο αεροδρομικό περιβάλλον με μοντέρνα συστήματα.

Το αεροδρόμιο της Ρόδου, το δεύτερο μεγαλύτερο που διαχειρίζεται η Fraport Greece μετά και το «Μακεδονία», έχει πλέον μια εντελώς διαφορετική εικόνα. Πρόκειται για ένα σύγχρονο αεροδρόμιο διεθνών προδιαγραφών, άνετο και φιλικό προς το επιβατικό κοινό.

Το ίδιο ισχύει και για το «Ιωάννης Καποδίστριας» της Κέρκυρας, που παραδόθηκε μόλις πριν από λίγες ημέρες. Ο νέος τερματικός σταθμός επιφάνειας 10.350 τ.μ. ως επέκταση του υφισταμένου φιλοξενεί 28 check-in, 8 σημεία ελέγχου και 12 πύλες αναχώρησης.

Τα τρία αεροδρόμια στα οποία οι εργασίες βρίσκονται σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθούν πριν από το τέλος του έτους είναι εκείνα της Κω, της Σαντορίνης και το εμβληματικό «Μακεδονία» της Θεσσαλονίκης.

Αριστερή σελίδα: Το αεροδρόμιο «Μακεδονία» στη Θεσσαλονίκη. Σε αυτή τη σελίδα: Αριστερά, ο νέος αεροσταθμός στο αεροδρόμιο Κεφαλονιάς. Δεξιά επάνω, εξωτερική όψη του νέου τερματικού σταθμού στο «Μακεδονία» και κάτω ο χώρος παραλαβής αποσκευών στον νέο τερματικό σταθμό Μυτιλήνης.

ΟΛΥΜΠΙΑ ΟΔΟΣ

Πρωτοπορεί και στη χιλιομετρική χρέωση διοδίων

Hybrid: το πρώτο σύστημα χιλιομετρικής χρέωσης διοδίων στην Ελλάδα

Η Ολυμπία Οδός έφερε μια πραγματική επανάσταση στις εγχώριες μετακινήσεις, εισάγοντας, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, την έννοια της χιλιομετρικής χρέωσης μέσω του καινοτόμου συστήματος διοδίων Hybrid. Με το υπερσύγχρονο

Στην έξοδο από την Ολυμπία Οδό, το σύστημα Hybrid αναγνωρίζει το ΟΛΥΜΠΙΑ PASS, με αποτέλεσμα ο οδηγός να χρεώνεται μόνο για τα χιλιόμετρα που έχει διανύσει.

αυτό τεχνολογικό σύστημα υπολογίζεται πραγματική απόσταση που έχει διανύσει το όχημα, κάνοντας τις χρεώσεις αναλογικές. Από 1η Ιανουαρίου 2021, οι χρήστες του αυτοκινητόδρομου απολαμ-

βάνουν τις εκπτώσεις του χιλιομετρικού συστήματος Hybrid αποκλειστικά με τη χρήση πομποδέκτη ΟΛΥΜΠΙΑ PASS.

Πρόκειται για μια μεγάλη κοινωνική επένδυση, που έρχεται να αλλάξει ριζικά τις τοπικές και υπερτοπικές μετακινήσεις και τη συνολική λειτουργία των αυτοκινητόδρομων στη χώρα, προσφέροντας σημαντικά οφέλη σε όσο το δυνατόν περισσότερους.

Πώς λειτουργεί το σύστημα Hybrid

Η λειτουργία του νέου συστήματος είναι ιδιαίτερα απλή. Ο οδηγός περνάει τα διόδια με τη χρήση του ΟΛΥΜΠΙΑ PASS και χρεώνεται το αντίτιμο της συγκεκριμένης ζώνης. Στην έξοδο του από την Ολυμπία Οδό, το σύστημα Hybrid αναγνωρίζει τον πομποδέκτη και επιστρέφει τη διαφορά των χρημάτων για την απόσταση μέχρι το τέλος της ζώνης, με αποτέλεσμα ο χρήστης να χρεώνεται μόνο για τα χιλιόμετρα που έχει διανύσει, απολαμβάνοντας εκπτώσεις που φτάνουν έως και 77%.

Ο ρόλος της τεχνολογίας στην υπηρεσία του επενδυτικού πλάνου

Το σύστημα Hybrid βασίζεται στην εφαρμογή των πιο προηγμένων τεχνολογικών συστημάτων, καθώς η στρατηγική της Ολυμπίας Οδού δίνει έμφαση στην καινοτομία.

Στην κατεύθυνση αυτή συμβάλλουν σημαντικά οι μέτοχοι του έργου, οι οποίοι έχουν μεγάλη εμπειρία σε έργα παραχώρησης ανά τον κόσμο. Στην περίπτωση του Hybrid, ήταν ο leader του έργου, η γαλλική κατασκευαστική εταιρεία VINCI, που μέσω εξειδικευμένων συμβούλων συνέδραμε στην ολοκλήρωση του πρότζεκτ μαζί με τους Έλληνες μηχανικούς μας.

Η ανταλλαγή τεχνογνωσίας μέσα από την υλοποίηση καινοτόμων προγραμμάτων είναι μια πολύ ενδιαφέρουσα παράμετρος των έργων παραχώρησης.

Ο ενεργός κοινωνικός ρόλος της Ολυμπίας Οδού

Το σύστημα Hybrid, προσφέροντας χαμηλότερες χρεώσεις διοδίων, δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξη του οδικού τουρισμού, ενισχύοντας έμπρακτα τους τουριστικούς προορισμούς που συνδέει η Ολυμπία Οδός. Ιδιαίτερα τώρα, που οι ταξιδιώτες επιλέγουν το αυτοκίνητο για τις μετακινήσεις τους, ώστε να μη συνωστίζονται στα λιμάνια και τα αεροδρόμια της χώρας, οι χιλιομετρικές χρεώσεις που εισάγει η Ολυμπία Οδός λειτουργούν ως ισχυρό κίνητρο υπέρ της τήρησης των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης.

Εκείνο, όμως, που αλλάζει μια για πάντα είναι οι καθημερινές τοπικές μετακινήσεις των κατοίκων της Πελοποννήσου, καθώς οι εκπτώσεις που προσφέρει το Hybrid κάνουν ακόμα πιο συμφέρουσα τη χρήση του αυτοκινητόδρομου συγκριτικά με τη χρήση του επαρχιακού δικτύου.

Θες να πληρώνεις μόνο
για τα χιλιόμετρα που οδηγείς;

Με το νέο σύστημα HYBRID μπορείς!

Η Ολυμπία Οδός φέρνει, για πρώτη φορά
στην Ελλάδα, χρεώσεις ανάλογα με τα χιλιόμετρα
που πραγματικά διανύεις.

Απόκτησε τον πομποδέκτη ΟΛΥΜΠΙΑ PASS
και απόλαυσε έως και 76% χαμηλότερη χρέωση μέσω
του καινοτόμου τεχνολογικού συστήματος HYBRID.

...και πληρώνεις μόνο όσο πας!

Πληροφορίες:

 www.olympiaodos.gr 22960 95555

 Σημεία Εξυπηρέτησης Πελατών:
Ελευσίνα, Ισθμός, Κιάτο, Ρίο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας
Επενδύοντας στο μέλλον σας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Eurolife FFH: Τι έχει αξία για σένα;

Συνέπεια στην ανάπτυξη και στην κοινωνική προσφορά

Η Eurolife FFH υποστηρίζει τους ανθρώπους που θέλουν να καταφέρνουν περισσότερα καθημερινά. Είναι μέλος της Fairfax Financial Holdings Limited και μία από τις μεγαλύτερες ασφαλιστικές εταιρείες στην Ελλάδα. Ακολουθώντας με συνέπεια το στρατηγικό πλάνο για την ανάπτυξη της, σημείωσε το 2019 34,2 εκατ. ευρώ λειτουργικά κέρδη προ φόρων, ποσό αυξημένο κατά 60% σε σχέση με το αντίστοιχο του 2018, 508 εκατ. ευρώ εγγεγραμμένα ασφάλιστρα και 134,74 εκατ. συνολικά κέρδη προ φόρων, διατηρώντας την ηγετική της θέση σε κερδοφορία στον ασφαλιστικό κλάδο. Το 2019 χαρακτηρίστηκε, επίσης, από αύξηση στο σύνολο ενεργητικού, το οποίο ανήλθε στα 3,3 δισ. ευρώ, ενώ τα ίδια κεφάλαια άγγιξαν τα 720 εκατ. Με σταθερή και διαχρονική οικονομική ευρωστία, κατέβαλε το 2019 280 εκατ. ευρώ συνολικά σε αποζημιώσεις¹.

Αξία έχει η συνέπεια στην ανάπτυξη

Η Eurolife FFH αναβαθμίζει συνεχώς τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της και επενδύει σταθερά στην ψηφιοποίηση των διαδικασιών της, ώστε να διατηρεί την άμεση και απρόσκοπτη επαφή με τους πελάτες και τους συνεργάτες της. Σε αυτά ανήκουν το EurolifeConnect, η online πλατφόρμα που δίνει σε κάθε ασφαλισμένο της πρόσβαση σε ό,τι αφορά τα συμβόλαιά του, και το Eurolife Partners, το εργαλείο με το οποίο οι συνεργάτες δημιουργούν προσφορές, εκδίδουν τιμολόγια και διαχειρίζονται τα συμβόλαια των πελατών τους.

Η εταιρεία, ακολουθώντας πολυκαναλική στρατηγική, δίνει ιδιαίτερη αξία στην εξέλιξη του δικτύου συνεργατών της. Συνεργάζεται με περισσότερους από 1.000 ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές σε ολόκληρη τη χώρα, αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες για την καλύτερη εξυπηρέτηση και διευκόλυνση του έργου τους. Μέσα στο 2019, πραγματοποίησε 314 εκπαιδεύσεις για τους συνεργάτες της, με περισσότερους από 7.000 συμμετέχοντες.

Χάρη στη σταθερή της συνεργασία με τη

Eurobank, έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην κατηγορία των τραπεζοασφαλιστικών προϊόντων, διαμορφώνοντας την εικόνα του συγκεκριμένου κλάδου στη χώρα.

Για τη Eurolife FFH, το πιο σημαντικό κεφάλαιο είναι οι ίδιοι οι εργαζόμενοι της. Στα γραφεία της εργάζονται περισσότεροι από 350 επαγγελματίες με διαφορετικά αντικείμενα. Η εταιρεία επενδύει στο ανθρώπινο δυναμικό της, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και ενισχύοντας τα τμήματά της με ταλαντούχα και καταρτισμένα στελέχη.

Αξία έχει να φροντίζουμε για την κοινωνία

Αναγνωρίζοντας την ευθύνη της απέναντι στην κοινωνία, η Eurolife FFH έχει σχεδιάσει και υλοποιεί ένα πρόγραμμα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, με επίκεντρο τον άνθρωπο και την ελληνική οικογένεια. Η εταιρεία συνεχίζει να υλοποιεί δράσεις με τους οργανισμούς με τους οποίους ήδη συνεργάζεται, ενώ μέσα στο 2020 ένωσε τις δυνάμεις της με νέους, με στόχο να προσφέρει ακόμα περισσότερα στην κοινωνία.

Απαντώντας στο δημογραφικό πρόβλημα της χώρας

Η Eurolife FFH έχει ενώσει τις δυνάμεις της με τη HOPEgenesis ενάντια στην υπογεννητικότητα στην Ελλάδα. Η συνεργασία τους κινείται σε δύο επίπεδα: επιστημονικό και πρακτικό. Σε ό,τι αφορά το πρώτο, οι δύο οργανισμοί εκπονούν έρευνες για την καταγραφή του προβλήματος. Η πρώτη έρευνα, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πειραιά, είχε θέμα «Οι παράγοντες που δημιουργούν το πρόβλημα της υπογεννητικότητας στην Ελλάδα», καταγράφοντας τα κοινωνικά αίτια που την προκαλούν. Η δεύτερη έρευνα υλοποιείται από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Πανεπιστήμιο Πειραιά και θα αναλύσει τις προεκτάσεις της υπογεννητικότητας στους νέους και τη σύνδεσή της με την υπογονιμότητα.

Σε πρακτικό επίπεδο, η Eurolife FFH έχει

¹ Όλα τα ποσά που αναφέρονται αφορούν αθροιστικά τις εταιρείες σε Ελλάδα και Ρουμανία για το 2019.

«υιοθετήσει» την Πάτμο και την ευρύτερη περιοχή των Δελφών. Με την υποστήριξή της, η HOPEgenesis προσφέρει στις γυναίκες κατοίκους που επιθυμούν να γίνουν μητέρες δωρεάν ιατρικές υπηρεσίες, άμεση φροντίδα από γυναικολόγους, παρακολούθηση της κύησής τους, υποστήριξη κατά τον τοκετό, ψυχολογική υποστήριξη και μεταφορά σε κέντρα υγείας και μαιευτήρια.

Μέχρι σήμερα, στην Πάτμο έχουν ωφεληθεί 46 γυναίκες, με 33 μωρά να έχουν ήδη γεννηθεί στο νησί και άλλα 13 να αναμένονται τους επόμενους μήνες, καθώς και δύο γυναίκες στην ευρύτερη περιοχή των Δελφών. Τον Οκτώβριο, η Eurolife FFH σε συνεργασία με τον Δήμο Πάτμου, τη HOPEgenesis και την Ομάδα Αιγαίου δημιούργησαν τον πρώτο και μοναδικό παιδικό σταθμό στην Πάτμο.

Εκπαιδύοντας μαθητές και γονείς για την ασφάλεια στο διαδίκτυο

Η εταιρεία συνεργάζεται, επίσης, με το Cyber Security International Institute, με στόχο την εκπαίδευση παιδιών και οικογενειών σε θέματα που αφορούν τη χρήση του διαδικτύου, την ασφαλή πλοήγηση σε αυτό, καθώς και την εξοικείωσή τους με τις νέες τεχνολογίες. Η επιστημονική ομάδα του CSII έχει σχεδιάσει ένα δωρεάν online εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο αποτελείται από Ψηφιακές Ακαδημίες.

● Η Ψηφιακή Ακαδημία: Parent Edition απευθύνεται σε γονείς, εκπαιδεύοντάς τους σε θέματα cyber bullying, digital parenting, online phishing

και ασφάλειας των παιδιών στο διαδίκτυο.

● Η Ψηφιακή Ακαδημία: Student Edition έχει σχεδιαστεί σε συνεργασία με την ερευνητική ομάδα SeRi του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και απευθύνεται σε μαθητές ηλικίας 9-17 ετών από ολόκληρη τη χώρα, οι οποίοι θα εκπαιδευτούν σε χρήσιμες και βασικές γνώσεις προγραμματισμού, ρομποτικής και game development.

Συμμετέχοντας στην αναβάθμιση του κέντρου της Αθήνας

Η Eurolife FFH συνεργάζεται με τον Δήμο Αθηναίων, υλοποιώντας μια δράση με θετικό αντίκτυπο στην εικόνα της πόλης και στην καθημερινότητα των κατοίκων και των επισκεπτών της.

Στο πλαίσιο αυτό, η εταιρεία προσέφερε επτά αυτοκινούμενες σκούπες πεζού διαχειριστή στη Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης του Δήμου, για να χρησιμοποιηθούν στον καθαρισμό οδοστρωμάτων και πεζοδρομίων των Δημοτικών Κοινοτήτων.

Η συγκεκριμένη δράση στοχεύει στην ανανέωση του αστικού τοπίου, καθώς συνολικά συγκεντρώνονται 3.360 λίτρα απορριμμάτων την ημέρα. Οι επτά σκούπες διαθέτουν καινοτόμο σχεδιασμό, αθόρυβη λειτουργία και είναι σχεδιασμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να έχουν πράσινο χαρακτήρα και να είναι φιλικές προς τον χειριστή.

Μέχρι σήμερα, έχουν συμπληρώσει πάνω από 1.750 ώρες λειτουργίας, καθαρίζοντας καθημερινά 27 πλατείες και πεζόδρομους της Αθήνας.

Αριστερά: Ο πρώτος και μοναδικός παιδικός σταθμός της Πάτμου δημιουργήθηκε με την υποστήριξη της Eurolife FFH.
Δεξιά: Επτά αυτοκινούμενες σκούπες πεζού χειριστή δωρήθηκαν στη Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης του Δήμου Αθηναίων από τη Eurolife FFH.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ-ΦΑΙΔΩΝ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

Η φαρμακευτική πολιτική τη μετά Covid-19 εποχή

Ευκαιρία για ψηφιακό μετασχηματισμό με επίκεντρο τον ασθενή

Γεώργιος
-Φαίδων
Καλομοίρης,
γενικός
διευθυντής
TAKEDA

Στη φαρμακευτική αγορά στην Ελλάδα, η κατάσταση για το επιχειρείν θα μπορούσε να θεωρηθεί στάσιμη εδώ και κάποια χρόνια: πρόσβαση στην καινοτομία με το σταγονόμετρο για τους ασθενείς, ιδίως γι' αυτούς με σπάνιες και δύσκολες καταστάσεις υγείας, οριζόντιες περικοπές στους προϋπολογισμούς, αυξανόμενες υποχρεωτικές επιστροφές για τη φαρμακευτική βιομηχανία, και δη την καινοτόμο, και έλλειψη αναπτυξιακής θεώρησης στον σχεδιασμό της πολιτικής για το φάρμακο, η οποία ακολουθεί τα νούμερα αντί να τα διαμορφώνει.

Τα αιτήματα από την πλευρά του επιχειρείν συγκεκριμένα.

Πρώτον, ένας προϋπολογισμός φαρμάκου που ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες υγείας, όπως εμπεριστατωμένα προκύπτουν από δεδομένα χρήσης τα οποία δημοσιεύονται και τίθενται στον δημόσιο διάλογο.

Δεύτερον, αναγνώριση και επιβράβευση της καινοτομίας και εξορθολογισμός και επιτάχυνση της πρόσβασης σε αυτήν για όσους την έχουν ανάγκη, προς όφελος των ασθενών –πρωτίστως– αλλά και της οικονομίας του συστήματος υγείας. Προς επίτευξη του δεύτερου αιτήματος, ενίσχυση των διαπραγματεύσεων και των συμφωνιών που βασίζονται σε πραγματικά δεδομένα κλινικής πρακτικής, πολλές φορές αναφερόμενα και από τον ίδιο τον ασθενή, ώστε το σύστημα να του παρέχει τη βέλτιστη για εκείνον –κλινικά και οικονομικά– θεραπευτική λύση.

Κοινή συνισταμένη των αιτημάτων: η δια-

σφάλιση της καλής υγείας των ασθενών και η έγκαιρη πρόσβασή τους στα θεραπευτικά εργαλεία που την προσφέρουν.

Κοινός παρονομαστής: η ψηφιακή ολοκλήρωση του συστήματος υγείας, η οποία θα επιτρέψει την ψηφιοποίηση της «διαδρομής» του ασθενούς, θα παραγάγει δεδομένα χρήσης και θα τεκμηριώσει ελλείψεις, καθυστερήσεις και ανάγκες, η κάλυψη των οποίων πρέπει να προτεραιοποιηθεί. Μια διαδικασία αργή μέχρι σήμερα και αποσπασματική, γεμάτη «όταν» και «εφόσον».

Μέχρι την πανδημία της Covid-19 η ταχύτητα και τα αντανακλαστικά που επέδειξε η ψηφιακή διακυβέρνηση της χώρας στην υλοποίηση του ψηφιακού μετασχηματισμού στην υγεία επιβεβαίωσαν ότι και μπορούμε και, ίσως, επιτέλους θέλουμε να αλλάξουμε το σύστημα φαρμακευτικής περίθαλψης και τη φαρμακευτική πολιτική με επίκεντρο τον ασθενή.

Αυτό που επείγει να γίνει τώρα, πέρα φυσικά από το να διατηρήσουμε τα ψηφιακά κεκτημένα, είναι να προχωρήσουμε άμεσα με την αξιοποίηση της ψηφιακής εμπειρίας στην αναμόρφωση της φαρμακευτικής πολιτικής στους παραπάνω άξονες, ώστε να διαμορφωθούν οι συνθήκες που θα επιτρέψουν τον μετασχηματισμό και του φαρμακευτικού επιχειρείν: διαφάνεια, προβλεψιμότητα και λογοδοσία, για να χτίσουμε –επιτέλους– την αμοιβαία εμπιστοσύνη.

Αν κάτι μας δίδαξε η διαχείριση της πανδημίας, είναι το ότι ο καταλληλότερος χρόνος είναι τώρα. Και είναι πιεστικός.

Υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας με επίκεντρο τον άνθρωπο

Το Metropolitan General, μέλος του Ομίλου Hellenic Healthcare (Υγεία, Metropolitan Hospital, Μντέρα, Λητώ, Creta Interclinic), είναι μία από τις μεγαλύτερες και αρτιότερα εξοπλισμένες μονάδες υγείας της χώρας. Συνεργάζεται με έμπειρους και καταξιωμένους ιατρούς και έχει ως βασική φιλοσοφία ότι η παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών υγείας δεν πρέπει να είναι πολυτέλεια αλλά βασική υποχρέωση προς τους ασθενείς.

ΤΟ METROPOLITAN GENERAL ΔΙΑΘΕΤΕΙ

Da Vinci Xi

το πιο σύγχρονο μοντέλο Da Vinci για πολύπλοκες χειρουργικές επεμβάσεις με ακρίβεια χιλιοστού, πολύ μεγάλη αποτελεσματικότητα και ευελιξία.

ROSA® Knee System

το πλέον εξελιγμένο σύστημα ρομποτικής υποβοήθησης ορθοπαιδικών επεμβάσεων με εξαιρετικά λεπτομερές και ευέλικτο λογισμικό.

3 Tesla Skyra Magnetom Siemens

υπερσύγχρονο μαγνητικό τομογράφο τελευταίας γενιάς και υψηλής ισχύος 3 Tesla, για τις πιο εξειδικευμένες εξετάσεις.

Philips Azurion 7 Biplane

υπερσύγχρονο ψηφιακό συγκρότημα Αγγειογραφίας-Νευροακτινολογίας για ελαχιστοποίηση της ακτινοβολίας και κορυφαία ποιότητα εικόνας.

24ωρο

Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών που λειτουργεί όλο το 24ωρο

ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΦΥΛΑΞΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ SARS-COV2

Στα πλαίσια αποτροπής της εξάπλωσης της πανδημίας του κορωνοϊού, το Metropolitan General, όπως και τα υπόλοιπα θεραπευτήρια του Ομίλου Hellenic Healthcare, έχει λάβει μια σειρά από αυστηρά μέτρα προφύλαξης για την προστασία των ασθενών αλλά και του προσωπικού. Συγκεκριμένα, **πραγματοποιείται υποχρεωτικό μοριακό τεστ ανίχνευσης του ιού (PCR):**

- στο σύνολο του προσωπικού (ιατρικό, νοσηλευτικό, διοικητικό ανά 7,10 και 15 ημέρες αντίστοιχα)
- σε όλους τους ασθενείς που πρόκειται να νοσηλευτούν
- σε ασθενείς που υποβάλλονται σε εκτεταμένη και χρονόβρο αλλαγή τραυμάτων ή παροχευτικών συσκευών
- σε ασθενείς που υποβάλλονται σε βρογχοσκόπηση ή σπειρομέτρηση
- σε ασθενείς που υποβάλλονται σε αγγειογραφικές εξετάσεις ή επεμβατικές πράξεις
- σε ασθενείς που υποβάλλονται σε χημειοθεραπεία ή ανοσοθεραπεία
- σε ασθενείς της ΜΕΘ και της Μ.Τ.Ν με βάση τα αυστηρά σχετικά πρωτόκολλα που ακολουθούνται στις μονάδες αυτές
- σε κάθε ασθενή που ο θεράπων ιατρός κρίνει απαραίτητο με βάση την κλινική εικόνα και το ιστορικό του
- σε κάθε ασθενή που πρόκειται να υποβληθεί στον οποιοδήποτε έλεγχο ή ιατρική πράξη και έχει ιστορικό νόσησης από Covid-19

Επιπλέον:

- Η δειγματοληψία πραγματοποιείται σε ειδικά διαμορφωμένους εξωτερικούς χώρους σε συνθήκες απομόνωσης (isolation rooms).
- Η χρήση μάσκας είναι υποχρεωτική για ασθενείς, συνοδούς ασθενών, γιατρούς και νοσηλευτικό προσωπικό, ενώ γίνεται και θερμομέτρηση κατά την είσοδο.
- Γίνεται αυστηρή επιτήρηση της απαγόρευσης επισκεπτηρίου, όπως έχει διατυπωθεί από τον ΕΟΔΥ ενώ όπου υπάρχει ανάγκη παρουσίας συνοδού, αυτός ελέγχεται με PCR test και συνεχή παρακολούθηση.
- Πραγματοποιείται σχολαστική απολύμανση όλων των ασθενοφόρων
- Διαρκείς απολυμάνσεις των χώρων και δειγματοληψίες από επιφάνειες, εξαρτησμούς αλλά και εξέταση των λυμάτων
- Χρήση αποκλειστικά και μόνο φρέσκου φίλτραρισμένου αέρα χωρίς καμία ανάμειξη ανακύκλωσης

Το Metropolitan General διαθέτει κινητή μονάδα δειγματοληψίας ειδικά εξοπλισμένη και με όλα τα απαραίτητα μέτρα προφύλαξης, με την οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί, κατ' οίκον, εξέταση αίματος καθώς και τεστ για τον SARS-COV2, για όσους επιθυμούν να αποφύγουν το νοσοκομειακό περιβάλλον.

Λεωφ. Μεσογείων 264, Χολαργός Αττικής, Τ.Κ. 155 62 ☎ 210 650 2000

✉ info@metropolitan-hospital.gr 🌐 MetropolitanGeneral 🌐 www.metropolitan-general.gr

Στηρίζουμε την επάρκεια φαρμάκων και πρωτοστατούμε σε επενδύσεις στην έρευνα και στην ανάπτυξη

Η υγειονομική κρίση που προκάλεσε η πανδημία του κορωνοϊού έβαλε σε μεγάλη δοκιμασία τις οικονομίες και τις αγορές σε ολόκληρο τον κόσμο. Η πρωτόγνωρη αυτή κατάσταση έγινε ακόμη η αφορμή για την επαναξιολόγηση συγκεκριμένων κλάδων της οικονομίας. Και στην Ελλάδα η διαχείριση της πανδημίας του κορωνοϊού έφερε δυναμικά στο προσκήνιο τη στρατηγική αξία της ύπαρξης ισχυρής εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας.

Κάλυψη φαρμακευτικών αναγκών σε 3 εκατομμύρια ασθενείς

Η έλλειψη φαρμάκων και υγειονομικού υλικού παραμένει ακανθώδες ζήτημα για πολλές χώρες μέχρι και σήμερα. Δεν ήταν άλλωστε λίγες οι περιπτώσεις χωρών που κατά την έναρξη της πανδημίας ανέστειλαν τις εξαγωγές φαρμάκων και υγειονομικού υλικού ή έκλεισαν τα σύνορά τους, προκειμένου να διασφαλίσουν τις εγχώριες ανάγκες.

Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία, με τις μεγάλες παραγωγικές της δυνατότητες, στηρίζει την αυτάρκεια της χώρας και την επάρκεια στα αναγκαία φάρμακα πρώτης γραμμής. Περισσότεροι από 3 εκατομμύρια ασφαλισμένοι και ασθενείς καλύπτουν τις ανάγκες τους με ελληνικά φάρμακα, που παράγονται εδώ. Και όχι μόνο αυτό, αλλά από την ελληνική παραγωγή καλύπτονται και οι επείγουσες ανάγκες άλλων ευρωπαϊκών χω-

ρών που αντιμετωπίζουν ελλείψεις. Τη συμβολή αυτή της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας στην αντιμετώπιση της Covid-19 αναγνώρισε ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης στην ομιλία του στη Γ.Σ. του ΣΕΒ.

Σταθερή συμβολή στην ανάπτυξη

Όλοι συμφωνούν ότι το στοίχημα της επόμενης ημέρας είναι οι επενδύσεις στη βιομηχανία και στη μεταποίηση. Είναι απαραίτητο ως χώρα να μειώσουμε την εξάρτησή μας από τις εισαγωγές. Είναι σημαντικό να ενισχυθούν οι κλάδοι που δημιουργούν νέες, μόνιμες και καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας και προωθούν την έρευνα, την καινοτομία και τις εξαγωγές.

Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία είναι ένας τέτοιος ελπιδοφόρος κλάδος, με μεγάλη αξία για την οικονομία. Οι παραγωγικές επενδύσεις των φαρμακοβιομηχανιών στην Ελλάδα για την επόμενη τριετία θα ξεπεράσουν τα 600 εκατ. ευρώ και θα έχουν μια μοναδική πολλαπλασιαστική επίδραση στο ΑΕΠ της χώρας.

Τα επόμενα χρόνια, οι 29 ελληνικές φαρμακευτικές βιομηχανίες θα δημιουργήσουν 12

νέα εργοστάσια και 52 νέες γραμμές παραγωγής, με παράλληλη την ενίσχυση των υφιστάμενων ερευνητικών υποδομών - ερευνητικών κέντρων και τμημάτων. Συγχρόνως, θα αυξηθεί σημαντικά η απασχόληση με σταθερές νέες θέσεις εργασίας.

Θεόδωρος
Τρύφων,
Co CEO
ELPEN
και πρόεδρος
της Πανελλήνιας Ένωσης
Φαρμακοβιομηχανίας
(ΠΕΦ)

Σε αυτή την κατεύθυνση κινείται και η ELPEN. Οι επενδύσεις μας εστιάζουν σε τρεις άξονες:

Ο πρώτος και βασικός είναι η επέκταση και ο εκσυγχρονισμός των τριών παραγωγικών μονάδων και η ενίσχυση του τομέα έρευνας και ανάπτυξης στο Πικέρμι.

Ο δεύτερος άξονας σχετίζεται με το νέο Κέντρο Εφαρμοσμένης Βιοϊατρικής Έρευνας και Εκπαίδευσης που θα δημιουργήσουμε στα Σπάτα και αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί έως τις αρχές του 2023.

Ο τρίτος άξονας είναι ένα νέο εργοστάσιο παραγωγής φαρμάκων στην Κερατέα, το οποίο αναμένουμε να ολοκληρωθεί τον Ιούνιο του 2022. Το εργοστάσιο θα περιλαμβάνει δύο καινοτόμες μονάδες παραγωγής με τεχνολογίες που δεν υπάρχουν ακόμη στην Ελλάδα και 85% της παραγωγής του θα αφορά εξαγωγές. Το επενδυτικό μας πλάνο για την επόμενη τετραετία ξεπερνά τα 100 εκατ. ευρώ και περιλαμβάνει την υλοποίηση επενδύσεων σε εξειδικευμένες ή νέες μορφές φαρμάκων, όπως είναι τα ογκολογικά σκευάσματα.

Το σταθερό πλαίσιο και η άρση των αντι-κινήτρων είναι προϋπόθεση των επενδύσεων. Καταλυτικό ρόλο στην υλοποίηση των επενδύσεων που σχεδιάζει η ελληνική φαρμακοβιομηχανία θα παίξει η ύπαρξη σταθερού πλαισίου και η άρση των αντικινήτρων. Για πολλά χρόνια ο κλάδος μας υπέστη αλλεπάλληλες και ασύμμετρες επιβαρύνσεις και συστηματική υπερφορολόγηση σε ποσοστό 70% μέσω των υποχρεωτικών επιστροφών και εκπτώσεων. Η νομοθετική ρύθμιση για τον συμψηφισμό του clawback με επενδύσεις θα συμβάλει καθοριστικά στον πολλαπλασιασμό των επενδυτικών πλάνων του κλάδου μας. Είναι απαραίτητο η ρύθμιση αυτή να ισχύσει τουλάχιστον για τέσσερα χρόνια.

Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία διαθέτει τη στρατηγική κατεύθυνση και το ανθρώπινο δυναμικό, τις υποδομές και τη βούληση να συμβάλει καθοριστικά στην ανάδειξη της Ελλάδας σε σημαντικό περιφερειακό κέντρο παραγωγής και έρευνας φαρμακευτικών προϊόντων στον παγκόσμιο χάρτη της υγείας.

Το νέο Κέντρο Εφαρμοσμένης Βιοϊατρικής Έρευνας και Εκπαίδευσης στα Σπάτα αναμένεται να ολοκληρωθεί έως τις αρχές του 2023.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΝΤΩΡΟΣ

Η INTERAMERICAN στην «πρώτη γραμμή» για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Ο Γιάννης Καντώρος, διευθύνων σύμβουλος του Ομίλου INTERAMERICAN, μιλάει για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και καταθέτει τις εκτιμήσεις του για τις διαγραφόμενες προοπτικές δημιουργίας νέων ισορροπιών για την οικονομία και την κοινωνία, αναδεικνύοντας τις προκλήσεις της μετάβασης από την πολλαπλή κρίση στην επόμενη ημέρα.

– Κύριε Καντώρο, η INTERAMERICAN έχει μια διακριτή παρουσία στο τοπίο των πρωτοβουλιών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη. Ποιο είναι το περίγραμμα μέσα στο οποίο προσεγγίζετε την ιδέα, στον σχεδιασμό και στην πράξη;

– Λειτουργώντας σε ένα ταχύτατα μεταβαλλόμενο περιβάλλον, μένουμε σταθερά πιστοί στην αποστολή να βοηθάμε τους πελάτες μας να ζουν πιο ασφαλείς, περισσότερο και καλύτερα, και συνεχίζουμε να εφαρμόζουμε την επιχειρηματική στρατηγική ανταπόκρισης στις μεγάλες προκλήσεις της σύγχρονης εποχής. Ακεραιότητα, Καινοτομία, Υπευθυνότητα, Σεβασμός και Ομαδικότητα είναι οι αξίες που διαπνέουν τον οργανισμό μας και κατ'επέκταση τις επιλογές μας.

Με όραμα να προσφέρουμε πέρα από τα παραδοσιακά όρια της ασφάλισης και να είμαστε μέσα στην καθημερινότητα των πελατών με πολλούς τρόπους, συμβάλλοντας αποτελεσματικά στην ποιότητα της ζωής τους, ξεκινήσαμε το 2018 και θα ολοκληρώσουμε στις αρχές του νέου έτους έναν δομικό μετασχηματισμό οργάνωσης και τρόπου εργασίας, που συντρέχει με τον ψηφιακό μετασχηματισμό της INTERAMERICAN.

– Ειδικότερα, η βιωσιμότητα μιας σύγχρονης επιχείρησης όπως είναι η INTERAMERICAN, ποιες προκλήσεις φέρνει στο προσκήνιο, σε συνδυασμό με την πρωτοφανή κατάσταση της πανδημίας;

– Για την ασφαλιστική αγορά, η επιθυμητή ευημερία προϋποθέτει μια ενεργό και εξελισσόμενη ασφάλιση, που να προσαρμόζεται στις επιταγές της κάθε εποχής. Είναι βέβαιο ότι δεν μπορούμε προς το παρόν να εκτι-

Γιάννης Καντώρος, διευθύνων σύμβουλος του Ομίλου INTERAMERICAN

μήσουμε τι θα αφήσει πίσω της η κρίση που ξεκίνησε ως υγειονομική και εξελίσσεται σε οικονομική και κοινωνική. Βλέπουμε όμως τα θετικά της εμπειρίας: στην οργάνωση, στην εστίαση του ενδιαφέροντος στον πελάτη, στην ευαισθητοποίηση απέναντι στην κοινωνία, που στην ανθεκτικότητά της οφείλουμε να συμβάλλουμε συνεχώς. Είναι στοιχεία που στην INTERAMERICAN πιστεύουμε ότι θα κάνουν και τον ασφαλιστικό κλάδο καλύτερο, με μια ανθρωποκεντρική οπτική.

Ως διαχειριστές κινδύνων, έχουμε να αντιμετωπίσουμε πολλές προκλήσεις. Οι καταστροφικοί φυσικοί κίνδυνοι που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή μάς δίνουν ρόλο για την απορρόφηση των ζημιών μέσω της ασφάλισης, αλλά και για την ανάπτυξη επενδύσεων στην πράσινη οικονομία. Μεγάλη πρόκληση συνιστά και η διαχείριση της υγείας για τον ασφαλιστικό κλάδο, όπου μέσα σε ένα πλαίσιο βιώσιμου συστήματος με συνέργειες δημοσίου και ιδιωτικού τομέα διεκδικούμε έναν κρίσιμο ρόλο. Εκεί, πολλά θα κριθούν στην πρωτοβάθμια υγεία και πρόληψη, με κομβική τη σημασία χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας. Το συνταξιοδοτικό ζήτημα, με βασική παράμετρο τη γήρανση του πληθυσμού, απαιτεί αποφασιστικές μεταρρυθμιστικές επιλογές, όπου στην

κεφαλαιοποίηση μια ασφαλιστική εταιρεία μπορεί να έχει ρόλο - π.χ. στη διαχείριση επαγγελματικών ταμείων».

– Αυτή την έντονα μεταβατική περίοδο πώς την αντιμετωπίζει στρατηγικά η INTERAMERICAN;

– Με απόλυτο αίσθημα ευθύνης, ως οργανισμός με ηγετική θέση στην ελληνική ασφαλιστική αγορά επί μισό αιώνα και πλέον, επιζητούμε κάθε επιχειρηματική δραστηριότητά μας να έχει θετική επίδραση στην οικονομία, στην κοινωνία και στο περιβάλλον.

Ο οργανισμός μας είναι εθισμένος στην πρωτοπορία. Το πυραμидικό σχήμα οργάνωσης και διοίκησης υποχωρεί σταδιακά, δίνοντας χώρο στη συμμετοχή και στην ομαδική, διατμηματική εργασία, με σύγχρονες μεθοδολογίες agile, lean και προγράμματα ενθάρρυνσης και αξιοποίησης ιδεών των εργαζομένων. Η αναλυτική σκέψη, στη βάση της διεξοδικής διερεύνησης των δεδομένων για κάθε έργο, η ομαδικότητα, η έμφαση στην καινοτομία με προϊόντα και υπηρεσίες που ζητούνται σήμερα από τους πελάτες, η δημιουργία νέας εμπειρίας για τους ασφαλισμένους μας με τη σύνθεση οικοσυστημάτων γύρω από την ασφάλιση, συμπληρώνουν την εταιρική στρατηγική.

Φυσικά, αυτή η στρατηγική δεν είναι υλοποιήσιμη

χωρίς κερδοφορία. Το γεγονός ότι οικονομικά ο οργανισμός μας είναι σταθερά κερδοφόρος, σε συνδυασμό με τους υψηλούς δείκτες φερεγγυότητας, σημαίνει εδραίωση σχέσης εμπιστοσύνης με τους πελάτες μας.

– Η INTERAMERICAN διακρίνεται στον τομέα της Εταιρικής Ευθύνης, αναγνωρίζεται μεταξύ των «The Most Sustainable Companies in Greece». Ποιος είναι ο οδηγός γι' αυτό το πρότυπο;

– Προφανώς, η συνεισφορά στην επίτευξη των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (UN SDGs) και η ευθυγράμμιση με τις ανάγκες και τις προσδοκίες των Ενδιαφερόμενων Μερών μάς δίνουν τις βασικές κατευθύνσεις. Εμείς υλοποιούμε ένα σχέδιο πρωτοβουλιών υπευθυνότητας από το 2004 και σε συνάφεια με το αντικείμενο των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων μας, με στόχο τη δημιουργία αξίας για όλα τα Ενδιαφερόμενα Μέρη. Έχουμε δεσμευθεί για την τήρηση των Δέκα Αρχών του Οικουμενικού Συμφώνου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (UNGC) και των Αρχών της Αειφόρου Ασφάλισης (UNEPFI - PSI), ενώ είμαστε συνδεδεμένοι με τα θεσμικά κέντρα Βιώσιμης Ανάπτυξης στην Ελλάδα και διεθνώς και ακολουθούμε τον Ελληνικό Κώδικα Βιωσιμότητας.

Η πανδημία ως επιταχυντής για την οικονομία, την υγεία και την κοινωνία

Μη φοβόμαστε... Βγαίνουμε σοφότεροι

Αφήνοντας πίσω μας μια πρωτόγνωρη χρονιά-πρόκληση, που δοκίμασε τις αντοχές μας –ψυχικές και σωματικές–, τις οικονομίες όλου του πλανήτη και τα υγειονομικά συστήματα ακόμη και των πιο εύρωστων χωρών, υποδεχόμαστε το 2021 με τη βεβαιότητα για καλύτερες ημέρες, μιας και τα εμβόλια κατά της COVID-19 είναι προ των πυλών.

Το ζητούμενο κάθε φορά που βιώνουμε μια σοβαρή κρίση, οποιασδήποτε μορφής –υγειονομική, οικονομική, περιβαλλοντική–, είναι να έχουμε την ικανότητα να μετασχηματίζουμε το πρόβλημα και να μπορούμε να κατανοούμε τα διδάγματα που μας αφήνει. Και ετούτη εδώ η πανδημία είναι γεγονός ότι μας έδωσε πολλά μαθήματα.

Πρώτα απ' όλα μας αφύπνισε!

Το 2020 είδαμε ξεκάθαρα να διακυβεύονται βασικά αγαθά, όπως υγεία, εργασία, οικονομία, καθώς δεδομένα και κεκτημένα διαταράχθηκαν σε όλη την οικουμένη.

Έτσι, το 2021 θα είναι, κατά τη γνώμη μας, η χρονιά που θα αποδείξουμε ότι με σκληρή δουλειά, οργάνωση, διαφάνεια και στοχοπροσήλωση θα έχουμε ουσιαστική ανάκαμψη, αλλά και μακροχρόνια ευημερία, αυτή που δικαιούνται οι άνθρωποι και οι κοινωνίες.

Και όμως, μεσούσης της πανδημίας, η Ελλάδα κατάφερε και υλοποίησε την ψηφιακή μεταρρύθμιση σε όλο σχεδόν το φάσμα του δημόσιου τομέα –ο ιδιωτικός έχει προηγηθεί σε μεγάλο βαθμό–, επιβάλλεται όμως άμεσα να αναβαθμιστούν ψηφιακά και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Ήδη το βήμα αυτό, που μας αναβαθμίζει τεχνολογικά, δίνει το έναυσμα για την υλοποίηση δημιουργίας Κόμβων Καινοτομίας και Έρευνας, οι οποίοι μπορούν να αναδείξουν την Ελλάδα σε κέντρα αναφοράς. Εδώ σημαντικό ρόλο

θα διαδραματίσουν οι Έλληνες ερευνητές που βρίσκονται στη χώρα αλλά και στο εξωτερικό και διαπρέπουν. Λαμπρά επιστημονικά μυαλά, τα οποία φοίτησαν στα ελληνικά πανεπιστήμια –που βρίσκονται πολύ ψηλά παγκοσμίως από πλευράς αξιολόγησης– και με την άοκνη συνδρομή πάντα των Ελλήνων φορολογουμένων.

Ένα τέτοιο Hub - Κόμβο Καινοτομίας δημιουργήσαμε και εμείς στον Όμιλο Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Τσέτη. Πρόκειται για μια νέα βιομηχανία, την UniHerbo, που θα ασχολείται αποκλειστικά με την έρευνα, την εκχύλιση και την ταυτοποίηση φαρμακευτικών φυτών, αξιοποιώντας στο μάζιμου την ελληνική βιοποικιλότητα. Παράλληλα, θα λειτουργεί και ως Κόμβος Καινοτομίας, ως Ινστιτούτο Μελέτης φαρμακευτικών φυτών από φοιτητές Φαρμακευτικών Σχολών και ερευνητές. Στόχος μας είναι η UniHerbo να αλλάξει το παραδοσιακό μοντέλο της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας, επιχειρώντας να καθιετοποιήσει την παραγωγή σκευασμάτων με πρωτογενή παροχή πρώτων υλών της ελληνικής βιοποικιλότητας.

Ηρθε η ώρα, εδώ και τώρα, της διασύνδεσης, των Πανεπιστημιακών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων με τη βιομηχανία, η ώρα της διασύνδεσης της έρευνας με την παραγωγή, δημιουργώντας μια ολιστική προσέγγιση για ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο, που θα στηρίξει την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα της χώρας. Να μη βιώσουμε ποτέ ξανά αυτό που ζήσαμε στο πρώτο κύμα της πανδημίας: την έλλειψη επάρκειας και αυτάρκειας σε πρώτες ύλες.

Η διασύνδεση επίσης της εκπαίδευσης με την έρευνα και την οικονομία θα βελτιώσει τις δεξιότητες των εργαζομένων και θα μειώσει

τις ανισότητες, γεγονός ιδιαίτερα ελπιδοφόρο για τις σύγχρονες κοινωνίες.

Ο Όμιλός μας εκπονεί το διάστημα αυτό εννέα ερευνητικά προγράμματα, εκ των οποίων τα επτά αφορούν άμεσα, ή έμμεσα, την αξιοποίηση της βιοποικιλότητας της χώρας. Τα προγράμματα υλοποιούνται σε συνεργασία με Ακαδημαϊκά και Ερευνητικά Ιδρύματα.

Η διαπίστωση της νέας πραγματικότητας δείχνει ήδη τον δρόμο για να αποκτήσουμε ένα νέο παραγωγικό και αναπτυξιακό μοντέλο και να επικεντρωθούμε στη γη μας, να την καλλιεργήσουμε και φυσικά να προστατέψουμε την ελληνική βιοποικιλότητα, δίνοντας έμφαση στις καλλιέργειες φαρμακευτικών φυτών.

Η διαφύλαξη του φυσικού πλούτου του πλανήτη και του οικοσυστήματός μας αποτελεί χρέος προς την κοινωνία και τις επόμενες γενιές. Η προστασία της βιοποικιλότητας είναι υπεύθυνη σε μεγάλο βαθμό για την πρόληψη λοιμωδών νοσημάτων, ενώ, διατηρώντας την, αυξάνουμε την πιθανότητα εύρεσης αποτελεσματικών φαρμάκων για την αντιμετώπιση σοβαρών και αυτοάνοσων ασθενειών.

Και τα νέα σκευάσματα που θα παραχθούν θα φέρουν τη σφραγίδα της αξιοπιστίας και της υψηλής προστιθέμενης αξίας. Τα νέα αυτά προϊόντα θα αποτελέσουν τους καλύτερους πρεσβευτές της χώρας μας στο εξωτερικό, μιας Ελλάδας που ξέρει να αντιστέκεται, να αλλάζει και να πρωτοπορεί.

Είναι η ώρα της εμπιστοσύνης προς τους νέους, αλλά και της εμπιστοσύνης στην Ηγεσία. Τα τελευταία χρόνια λέγαμε ότι χάθηκαν οι ηγέτες και γίναμε μια κοινωνία μάντζερ – οι καιροί της πρόκλησης και του έντονου ανταγωνισμού που ζούμε κάνουν αναγκαία περισσότερο από ποτέ την Ηγεσία, με αμφίπλευρους ηγέτες, που θα εμπνεύσουν και που δεν θα φοβούνται να τσαλακωθούν, να πέσουν, να σηκωθούν και να ξαναρχίσουν από την αρχή.

Είναι ο ίδιος ηγέτης, ο οποίος θα πρέπει να διαπνέεται από συναισθηματική νοημοσύνη για τους ανθρώπους του, κορυφαία αρετή των καιρών μας, ξεφεύγοντας από τα facts & figures.

Η επόμενη ημέρα για την Ελλάδα των συνεχόμενων υφέσεων πρέπει να μας βρει ώριμους, δυνατούς και ανεξάρτητους. Εκτός από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις, αυτό που έχει αξία είναι η αλλαγή κουλτούρας.

Εμείς στον Όμιλο Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Τσέτη έχουμε εντάξει δυναμικά στη Στρατηγική Εταιρικής μας Υπευθυνότητας την προστασία του Περιβάλλοντος με δράσεις που σέβονται το οικοσύστημά μας, αλλά και με δράσεις που στηρίζουν την κοινωνία, την επιστήμη και τη νέα γενιά.

Παράλληλα οι δύο βιομηχανίες μας –Uni-pharma & InterMed– αποτελούν από το 2016 υπερήφανα μέλη του UN

Global Compact, του Οικουμενικού Συμφώνου των Ηνωμένων Εθνών, έχοντας ενστερνιστεί στη λειτουργία τους τις Αρχές του Συμφώνου.

Από τη Δευτέρα 7 Δεκεμβρίου 2020, ο Όμιλός μας εντάχθηκε στην οικογένεια των MOST SUSTAINABLE COMPANIES IN GREECE, μεταξύ 25 επιχειρήσεων που λειτουργούν ως παραδείγματα καλής επιχειρηματικής πρακτικής και μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου, που συνδέεται άμεσα με την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων και την προσέλκυση επενδύσεων.

Το ΑΥΡΙΟ έφθασε ήδη, η πανδημία λειτούργησε ως επιταχυντής για αναγκαίες αλλαγές στο οικονομικό, εργασιακό και κοινωνικό πεδίο. Εάν δεν τις φοβηθούμε και τις εντάξουμε στην καθημερινότητά μας, παράλληλα με τη σύμπτυξη, την κοινωνική συνοχή, την αλληλεγγύη και την ενσυναίσθηση, τότε έχουμε πολλές πιθανότητες να πετύχουμε!

Ιουλία Τσέτη, φαρμακοποιός, πρόεδρος και CEO του Ομίλου Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Τσέτη, μέλος Δ.Σ. του ΣΕΒ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΕΜΟΣ

Οι επενδύσεις το αντίδοτο στην ύφεση και στην οικονομική κρίση

Δημήτρης
Δέμος,
διευθύνων
σύμβουλος
DEMO ABEE,
αντιπρόεδρος
Πανελλήνιας
Ένωσης
Φαρμακο-
βιομηχανίας
(ΠΕΦ).

Το δεύτερο κύμα της πανδημίας του κορωνοϊού ασκεί τεράστια πίεση στο σύστημα υγείας της χώρας και δοκιμάζει τις αντοχές των ιατρών, των νοσηλευτών και όλων όσοι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της μάχης, αντιμετωπίζοντας μια πρωτόγνωρη υγειονομική κρίση. Σοβαρές όμως είναι και οι επιπτώσεις της πανδημίας στην ελληνική οικονομία, η οποία, ενώ το 2019 έδειχνε σημάδια σταθερής ανάκαμψης μετά τον υφεσιακό κύκλο της προηγούμενης δεκαετίας, το 2020 εκτιμάται ότι θα καταγράψει σημαντική ύφεση, με το ΑΕΠ να συρρικνώνεται τουλάχιστον κατά 8%, λόγω της πανδημίας.

Η ανάγκη να αναστραφούν οι τεράστιες οικονομικές επιπτώσεις της κρίσης του κορωνοϊού καθιστά επίκαιρη όσο ποτέ τη συζήτηση για την επόμενη ημέρα της οικονομίας, με στόχο την όσο το δυνατόν ταχύτερη επιστροφή σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η πανδημία έφερε στην επιφάνεια διαχρονικές παθογένειες της οικονομίας, όπως την υποχώρηση της παραγωγής και τη μεγαλύτερη εξάρτηση από τις εισαγωγές. Η επιστροφή στον δρόμο της ανάπτυξης και της ανάκαμψης περνά μέσα από την ενίσχυση των κλάδων της οικονομίας που εμφανίζουν έντονη επενδυτική δυναμική.

Η ελληνική φαρμακοβιομηχανία αποτελεί έναν κατεξοχήν τέτοιο κλάδο. Η παραγωγική και επενδυτική δυναμική του κλάδου συνεπάγεται τη δημιουργία σημαντικής προστιθέμενης αξίας για την ελληνική οικονομία, η οποία μένει στη χώρα και επανεπενδύεται. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ελληνικές φαρμακοβιομηχανίες έχουν έτοιμα επενδυτικά σχέδια συνολικού ύψους 600 εκατ. ευρώ σε βάθος τριετίας. Οι

επενδύσεις αυτές σε πάγια, εξοπλισμό, σε συστήματα ποιοτικού ελέγχου, στην έρευνα για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων έχουν υψηλή ανταποδοτικότητα και μοναδική προστιθέμενη αξία για την απασχόληση, τα δημόσια έσοδα και το ΑΕΠ.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του IOBE (2020), η επίδραση των επενδύσεων της φαρμακοβιομηχανίας στο ΑΕΠ κυμαίνεται μεταξύ

86 και 129% του επενδυόμενου ποσού, ανάλογα με το είδος της επένδυσης. Παράλληλα, τα δημόσια έσοδα αυξάνονται αντίστοιχα από 22,5 έως 30%, ενώ η απασχόληση ενισχύεται με εξειδικευμένες και καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας. Αξίζει τέλος να τονιστεί η σημαντική επίδοση της φαρμακοβιομηχανίας ως προς την αύξηση της απασχόλησης, η οποία σημείωσε μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης

+3,1% την περίοδο από το 2008 έως το 2019.

Η έρευνα του IOBE καταγράφει την επενδυτική δυναμική της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας και αναδεικνύει τη στρατηγική σημασία του κλάδου στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Ωστόσο, για να είναι ικανές οι εγχώριες βιομηχανίες φαρμάκου να προχωρήσουν στην υλοποίηση των επενδύσεων, απαιτείται η διαμόρφωση ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου, που θα κινητροδοτεί τις επενδύσεις και θα άρει τα αντικίνητρα που υπάρχουν. Ενός πλαισίου που θα κινείται στο πνεύμα του πρόσφατου σχεδίου της «Επιτροπής Πισσαρίδη», με εξορθολογισμό του clawback, άρση των υπέρμετρων φορολογικών βαρών του κλάδου και τη διαμόρφωση μιας εμπροσθοβαρούς αναπτυξιακής στρατηγικής.

ΠΑΝΤΑ ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΜΠΡΟΣΤΑ...

iatriko.gr

ΚΑΙ ΣΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ

Κοντά σας, ακούραστα, με ασφάλεια και συνέπεια

Λένε πως κάθε μέρα είναι και μία μάχη, και είναι. Άλλωστε για εμάς ήταν πάντα έτσι. Μία μάχη από την οποία βγαίνουμε νικητές. Τι μας κρατά όρθιους; το καθήκον. Προστατεύσαμε και συνεχίζουμε να προστατεύουμε τους ανθρώπους μας. Προσφέραμε και συνεχίζουμε να προσφέρουμε ασφαλή νοσηλεία στους ασθενείς μας. Στηρίζαμε και συνεχίζουμε να στηρίζουμε, έμπρακτα, το έργο της Πολιτείας. Όλοι μαζί, καθημερινά, ο καθένας στο πόστο του. Ακούραστα, με ασφάλεια και συνέπεια, ώστε να μπορούμε να φροντίσουμε όλους εσάς. Και την επόμενη μέρα!

Αυτό είναι γραμμένο στο DNA μας, είναι η αποστολή μας, η οποία δεν έχει αλλάξει, εδώ και 36 χρόνια. Να είμαστε πάντα ένα βήμα μπροστά... και στα δύσκολα!

#safe
ahead

ΙΑΤΡΙΚΟ ΑΘΗΝΩΝ Ε.Α.Ε. / Αρ. ΓΕΜΗ: 000356301000 / Διοσίου 5-7, Μαρούσι 15125

**ΟΜΙΛΟΣ ΙΑΤΡΙΚΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ**

ΠΕΙΡΑΙΩΣ ASSET MANAGEMENT ΑΕΔΑΚ

Με εμπειρία και αξιοπιστία διαχειρίζεται κεφάλαια 2 δισ. ευρώ

Με κεφάλαια υπό διαχείριση της τάξης των 2 δισ. ευρώ και πολυετή παρουσία στον χώρο της διαχείρισης συλλογικών και ατομικών χαρτοφυλακίων, η Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ είναι μία από τις κορυφαίες εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων στην Ελλάδα και αποτελεί αξιόπιστο εταίρο στην επαγγελματική διαχείριση, προσφέροντας εξειδικευμένες και υψηλού επιπέδου επενδυτικές λύσεις σε ιδιώτες και θεσμικούς επενδυτές.

Η Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ, μέλος του Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς, διαθέτει από τις πλέον έμπειρες επενδυτικές ομάδες, με σημαντική ακαδημαϊκή κατάρτιση

στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και πολυάριθμες διακρίσεις, και είναι σε θέση να φέρει εις πέρας οποιαδήποτε εντολή ανάθεσης διαχείρισης χαρτοφυλακίου.

Η εταιρεία ενισχύει σταθερά τα μεγέθη της, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη αύξηση καθαρών πωλήσεων στην ελληνική αγορά, τόσο σε απόλυτο όσο και σε ποσοστιαίο μέγεθος, σε μια περίοδο μάλιστα που ο κλάδος κινείται με μηδενικούς ρυθμούς ανάπτυξης, αλλά και τη μεγαλύτερη αύξηση ενεργητικού των υπό διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων το 2020, σε ποσοστό 17%, υπερβαίνοντας το 1 δισ. ευρώ ενώ έχει διευρύνει περαιτέρω τη θέση της στην απαιτητική αγορά των θεσμικών επενδυτών, με το συνολικό ύψος των κεφαλαίων υπό διαχείριση να έχει προσεγγίσει τα 2 δισ. ευρώ.

Η Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ παρέχει πρωτοποριακά προϊόντα και υπηρεσίες για όλους τους τύπους επενδυτών:

- Optimum χαρτοφυλάκια για ιδιώτες.

- Χαρτοφυλάκια DPM & Tailor-made για διαχείριση περιουσίας ιδιωτών.

- A/K Private Label για συγκεκριμένες ομάδες πελατών.

- Εξατομικευμένη διαχείριση μέσω χαρτοφυλακίων ή αμοιβαίων κεφαλαίων για θεσμικούς επενδυτές με αυξημένες και ειδικές επενδυτικές προδιαγραφές.

Η εταιρεία υποστηρίζει έμπρακτα την ανα-

γκαιότητα ολιστικής προσέγγισης της διαχείρισης των αποθεματικών των Ασφαλιστικών Ταμείων και διοργανώνει επί σειρά ετών Ημερίδες με σχετική θεματολογία και σημαντική παρουσία από τους αρμόδιους

φορείς καθώς και επαγγελματιών του κλάδου.

Η Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ, στο πλαίσιο της ευρύτερης πολιτικής του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς, επιδεικνύει έμπρακτα τη στρατηγική επιλογή της να υποστηρίζει σύγχρονες πρωτοβουλίες αναφορικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προώθηση υπεύθυνης επενδυτικής πολιτικής, συμμετέχοντας από το 2019 στην παγκόσμια πρωτοβουλία Principles for Responsible Investments (PRI). Έχει, δε, ενσωματώσει στη στρατηγική των χαρτοφυλακίων της την εφαρμογή των αρχών υπεύθυνων επενδύσεων, που ευθυγραμμίζονται με τα συμφέροντα του περιβάλλοντος και της κοινωνίας.

Στόχος της εταιρείας για το 2021 είναι να παραμείνει σημείο αναφοράς στην αγορά, τόσο με την επίτευξη αποδόσεων για τους πελάτες της όσο και για το υψηλό επίπεδο τεχνογνωσίας και επαγγελματισμού των στελεχών και υποδομών της, και να αποτελεί την πρώτη επιλογή των επενδυτών για Υπηρεσίες Διαχείρισης Κεφαλαίων.

Η Πειραιώς Asset Management ΑΕΔΑΚ έχει ενσωματώσει στη στρατηγική των χαρτοφυλακίων της την εφαρμογή των αρχών υπεύθυνων επενδύσεων, που ευθυγραμμίζονται με τα συμφέροντα του περιβάλλοντος και της κοινωνίας.

ΕΡΕΥΝΑ PwC **ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ** ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι προκλήσεις που κληροδοτήθηκαν από την πανδημία
και οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται

Η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας την περίοδο
πριν ξεσπάσει η πανδημική κρίση τον Μάρτιο του 2020

Η αντίδραση των εισηγμένων εταιρειών
κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020

Ποιες εταιρείες συμπίεστηκαν περισσότερο, ποιες επέδειξαν
αντοχή στην κρίση και ποιες ισχυροποιήθηκαν

Μελέτη της PwC Ελλάδας «Οι επιπτώσεις της πανδημίας στις ελληνικές επιχειρήσεις»

Η μελέτη της PwC καταγράφει και αναλύει τις επιπτώσεις της πανδημίας στην ελληνική οικονομία και πιο συγκεκριμένα στις εισηγμένες επιχειρήσεις, που αναντίρρητα αποτελούν σημαντικό κομμάτι της παραγωγικής διαδικασίας.

Συγκεκριμένα, εξετάζει την αντίδραση των εισηγμένων εταιρειών κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020 και επιχειρεί να αναδείξει τις μελλοντικές προκλήσεις, τους κινδύνους αλλά και τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται για την επόμενη μέρα.

Το ξέσπασμα της πανδημίας βρήκε την Ελλάδα σε μια περίοδο όπου ξεκίνησε να ανακάμπτει μετά τη χρηματοοικονομική κρίση, αλλά τα χαρακτηριστικά και οι παθογένειες του οικονομικού μοντέλου της χώρας αποτέλεσαν σημείο προβληματισμού, δημιουργώντας αβεβαιότητα και αρνητικές προσδοκίες για τις επιπτώσεις που θα είχε στην οικονομία η νέα κρίση.

Σε αντιπαράβολη με το γενικά απαισιόδοξο κλίμα, το κράτος και ο ιδιωτικός τομέας της χώρας επέδειξαν ιδιαίτερη ανθεκτικότητα και γρήγορα αντανάκλαστικά στη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης. Προς αυτό βοήθησε και το σαφώς βελτιωμένο κλίμα εμπιστοσύνης προς τη χώρα αυτή την περίοδο.

Σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα είδαμε την επιτάχυνση της ψηφιοποίησης κρίσιμων λειτουργιών της δημόσιας διοίκησης. Αντίστοιχα, μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων επέδειξε ισχυρές ικανότητες προσαρμογής, υιοθετώντας ψηφιακές λύσεις.

Οι εταιρείες αντέδρασαν γρήγορα. Εκμεταλλεύτηκαν την ύπαρξη ρευστότητας και άντλησαν επιπλέον δανεισμό για να αντιμετωπίσουν τις αρνητικές επιπτώσεις από την αναγκαστική παύση της δραστηριότητας, αλλά και για να δημιουργήσουν επαρκή ταμειακά διαθέσιμα ως δικλίδα ασφαλείας για ενδεχόμενη περαιτέρω επιδείνωση της κατάστασης. Ταυτόχρονα, αξιοποίησαν τα προγράμματα που προωθήθηκαν από το κράτος, συγκρατώντας τα έξοδά τους.

Ωστόσο, παρά το θετικό κλίμα, η Ελλάδα έχει να αντιμετωπίσει μια σειρά προκλήσεων, οι οποίες, πέρα από την ανάγκη διατήρησης του κλίματος εμπιστοσύνης στις διεθνείς αγορές αλλά και της ομαλής δημοσιονομικής προσαρμογής στους προ υγειονομικής κρίσης στόχους, σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με την προσπάθεια προσέλκυσης ξένων επενδύσεων και την αποτελεσματική απορρόφηση του Ταμείου Ανάκαμψης, που αποτελεί ίσως τη μεγαλύτερη πρόκληση.

Παρά τις προκλήσεις, οι συνθήκες για τη χώρα είναι διαφορετικές σε σχέση με το παρελθόν. Απαιτείται προσεκτικός σχεδιασμός, τόλμη και συνέπεια στην υλοποίηση ώστε η χώρα να μπορέσει να νγηθεί της κατάστασης, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη και διαμορφώνοντας μια νέα, διαφορετική επόμενη μέρα.

Οι παράγοντες που θα καθορίσουν την ταχύτητα της ανάκαμψης

• Διατήρηση κλίματος εμπιστοσύνης

Σε αντίθεση με την οικονομική κρίση, οπότε η χώρα είχε χάσει την πρόσβασή της στις αγορές λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης, αυτή τη φορά οι πρόσθετες δημοσιονομικές ανάγκες της οικονομίας χρηματοδοτούνται μέσω του δανεισμού από τις διεθνείς αγορές και της στήριξης από προγράμματα της Ε.Ε. Η δυνατότητα δανεισμού με χαμηλά επιτόκια αποτελεί βασικό παράγοντα αλλά και σημαντική πρόκληση για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους. Για τον λόγο αυτόν η χώρα θα πρέπει να επενδύσει στη λογική διατήρησης του κλίματος εμπιστοσύνης που χτίστηκε με τις αγορές τα τελευταία χρόνια, μέσω της συνετής δημοσιονομικής πολιτικής σε συνδυασμό με την εκτέλεση των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων.

• Ποσοτική χαλάρωση και παροχή ρευστότητας

Η ομαλή προσαρμογή της οικονομίας στη μετά Covid εποχή αλλά και η ταχύτητα ανάκαμψής της επηρεάζονται άμεσα από τη δυνατότητα άντλησης χρηματοδότησης. Η συνέχιση της πολιτικής ποσοτικής χαλάρωσης εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αποτελεί σημαντική πρόκληση για τη χώρα, καθώς συμβάλλει στη διατήρηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών. Τυχόν αλλαγή της πολιτικής αυτής θα ασκήσει αυξητικές πιέσεις στα μακροπρόθεσμα επιτόκια δανεισμού και θα επηρεάσει αρνητικά τη βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους.

• Ομαλότερη δημοσιονομική προσαρμογή

Τα προηγούμενα χρόνια, τα μνημόνια προσαρμογής επέβαλαν αυστηρή δημοσιονομική προσαρμογή, ενώ αυτή τη φορά το αυστηρό πλαίσιο ευρωπαϊκής εποπτείας της ελληνικής οικονομίας έχει χαλαρώσει, επιτρέποντας για το τρέχον έτος την απόκλιση από τους στόχους των υψηλών πλεονασμάτων που έχουν τεθεί. Η χαλάρωση των δημοσιονομικών στόχων από την Ε.Ε. βοήθησε σημαντικά στην αντιμετώπιση της παρούσας κρίσης, με τις μικρότερες δυνατότες επιπτώσεις για τις επιχειρήσεις και την αγορά εργασίας. Είναι σημαντικό αυτή η χαλάρωση να επεκταθεί για το επόμενο διάστημα και η επαναφορά των δημοσιονομικών στόχων να γίνει με ομαλό τρόπο, ώστε να δοθεί χρόνος στην οικονομία να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα. Μια απότομη επαναφορά του δημοσιονομικού στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα της τάξης του 3,5% θα έπληττε την ήδη συμπιεσμένη ελληνική οικονομία, με αρνητικές επιπτώσεις στη δυναμική που θα έχει η ανάκαμψη της οικονομίας.

Στοίχημα η απορρόφηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης

• Απορρόφηση και αξιοποίηση των πόρων

Η ελληνική οικονομία την τελευταία δεκαετία έχει υποστεί σημαντική υστέρηση επενδύσεων, με τον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου να μειώνεται από 22% του ΑΕΠ το 2008 σε μόλις 10% το 2019, ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος κινείται διαχρονικά στο 20% του ΑΕΠ. Είναι σαφές πως η προσέλκυση επενδύσεων και η αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, ύψους 32 δισ. ευρώ, που αθροιστικά με τους υπόλοιπους ευρωπαϊκούς πόρους που θα εισρεύσουν έως το 2027 θα αγγίξουν συνολικά τα 72 δισ. ευρώ, αναδεικνύονται ως καταλυτικοί παράγοντες για την επιτάχυνση της ανάκαμψης της οικονομίας. Βασική πρόκληση για την Ελλάδα μετά το τέλος της πανδημίας συνιστά η μέγιστη δυνατή απορρόφηση των διαθέσιμων πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, εντάσσοντας στρατηγικά έργα ώριμα προς υλοποίηση και με υψηλό πολλαπλασιαστή, αλλά και αναβαθμίζοντας δημόσιες υποδομές.

Σημαντικό ρόλο στην απορρόφηση των πόρων του Ταμείου θα διαδραματίσουν και οι επι-

Η χαλάρωση των δημοσιονομικών στόχων από την Ε.Ε. βοήθησε σημαντικά στην αντιμετώπιση της παρούσας κρίσης.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

Η ελληνική
οικονομία,
προκειμένου να
ορθοποδήσει,
καλείται να
οικοδομήσει ένα
νέο παραγωγικό
μοντέλο.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

χειρήσεις. Με βάση το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης, θα πρέπει να προετοιμαστούν κατάλληλα για τις ευκαιρίες που θα παρουσιαστούν στην οικονομία, υποβάλλοντας ολοκληρωμένα επιχειρηματικά σχέδια για χορήγηση χρηματοδότησης, ιδιαίτερα στους τομείς της ψηφιοποίησης και της ενεργειακής αναβάθμισης.

• Εντατικοποίηση μεταρρυθμίσεων

Το διαχρονικό έλλειμμα μεταρρυθμίσεων της Ελλάδας εξακολουθεί να δημιουργεί αγκυλώσεις στην προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται εν μέσω υγειονομικής κρίσης και περικλύπει τις προοπτικές ανάκαμψης της οικονομίας. Μια πολύ σημαντική πρόκληση για τη χώρα θα είναι η χρησιμοποίηση της παρεχόμενης ρευστότητας του Ταμείου Σταθερότητας για την προώθηση δομικών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες θα συμβάλουν ουσιαστικά στην ομαλή επιστροφή της χώρας από την πανδημία στην ανάπτυξη. Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στην αναδιοργάνωση του δημόσιου τομέα με γνώμονα την κινητροδότηση των επενδυτών αλλά και τη βελτίωση του νομικού πλαισίου που εξασφαλίζει τα δικαιώματά τους. Η εισαγωγή ενός σταθερού φορολογικού μοντέλου, με παράλληλη μείωση φορολογικών και ασφαλιστικών εισφορών, η μείωση της γραφειοκρατίας, η άρση των διοικητικών εμποδίων για το επιχειρείν, καθώς και η απλοποίηση των θεσμικών διαδικασιών αδειοδότησης αποτελούν σημαντικές προκλήσεις για την Ελλάδα, η ουσιαστική αντιμετώπιση των οποίων θα καθορίσει τα επόμενα βήματα της χώρας στη μετά Covid εποχή.

Πρόκληση η μετάβαση σε νέο παραγωγικό μοντέλο

• Μεταστροφή σε πιο παραγωγικούς κλάδους

Το ξέσπασμα της πανδημίας έφερε ξανά στην επιφάνεια τις δομικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, όπως η μεγάλη εξάρτηση από τον τομέα των υπηρεσιών και ιδιαίτερα τους τομείς του τουρισμού και της εστίασης. Η ελληνική οικονομία, προκειμένου να ορθοποδήσει, καλείται να οικοδομήσει ένα νέο παραγωγικό μοντέλο με ισχυρότερα θεμέλια, προχωρώντας σε αλλαγές στην παραγωγική της βάση. Στην κατεύθυνση αυτή, η χώρα θα πρέπει να στραφεί στην ενίσχυση κλάδων που επιδεικνύουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στις κυκλικές μεταβολές της οικονομίας, όπως η μεταποίηση.

• Ενίσχυση εξαγωγικών επιδόσεων

Το χαμηλό επίπεδο επενδύσεων τα χρόνια της κρίσης, ιδίως στα πεδία της τεχνολογικής αναβάθμισης και της έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και ο προσανατολισμός των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια αγορά, περιορίζουν την ικανότητά τους να ανταγωνιστούν σε διεθνές επίπεδο. Η αύξηση της προστιθέμενης αξίας των ελληνικών προϊόντων, μέσω της καινοτομίας και της έμφασης στη σύνδεση με την ταυτότητα της χώρας (branding), είναι η ικανή και αναγκαία συνθήκη για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας διεθνώς και την αύξηση των ελληνικών εξαγωγών.

• Αναβάθμιση τουριστικού προϊόντος

Το ελληνικό τουριστικό προϊόν χαρακτηρίζεται από μαζικότητα και εποχικότητα, καθώς οι τουριστικές ροές είναι ιδιαίτερα πυκνές σε συγκεκριμένη περίοδο του έτους. Η Ελλάδα καλείται να αναβαθμίσει το τουριστικό της προϊόν επενδύοντας σε λιγότερο εποχικές και περισσότερο ποιοτικές μορφές τουρισμού, όπως ο συνεδριακός και ο ιατρικός τουρισμός.

Μεταβαίνοντας σε μια πιο πράσινη οικονομία

• Στροφή σε φιλικότερες προς το περιβάλλον μορφές ενέργειας

Η μετάβαση στην κυκλική οικονομία έρχεται ως απάντηση στην επιδίωξη για αειφόρο ανάπτυξη, λαμβάνοντας υπόψη την αυξανόμενη ανησυχία για την εξάντληση των φυσικών πόρων και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Πρόκειται στην ουσία για ένα νέο οικονομικό μοντέλο που εστιάζει στη μείωση της σπατάλης των πόρων που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην παραγωγή και στη χρήση καθαρότερων μορφών ενέργειας από ανανεώσιμους πόρους.

• Απολιγνιτοποίηση και υποκατάσταση θέσεων εργασίας

Η απεξάρτηση από τον λιγνίτη και η στροφή προς μορφές ενέργειας φιλικότερες προς το περιβάλλον θα δημιουργήσουν απώλεια σχετικών θέσεων εργασίας, καθώς η οικονομία ορισμένων περιοχών της ελληνικής επικράτειας είναι συνυφασμένη με τα εργοστάσια παραγωγής ενέργειας από λιγνίτη. Κατά τη διαδικασία μετάβασης σε ένα «πράσινο» πρότυπο ανάπτυξης, απαιτείται η εκπόνηση και η εφαρμογή ενός αποτελεσματικού σχεδίου, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη υποκατάστασης των χαμένων θέσεων εργασίας, εξαλείφοντας τον κίνδυνο της αύξησης της ανεργίας.

• Υποστήριξη για «πράσινες» επενδύσεις

Η μετάβαση στην κυκλική οικονομία συνεπάγεται για τις επιχειρήσεις παρεμβάσεις στην παραγωγική τους διαδικασία με σκοπό τη μείωση του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος. Για τις μικρές επιχειρήσεις αυτό συνιστά ιδιαίτερη πρόκληση για το μέλλον, καθώς οι απαραίτητες επενδύσεις στην «πράσινη ανάπτυξη» συνεπάγονται υψηλό κόστος, με αποτέλεσμα να είναι απαραίτητη συνθήκη για την επιτυχή μετάβαση η παροχή κινήτρων από το κράτος και η διευκόλυνση της πρόσβασης σε ρευστότητα για τέτοιου είδους επενδύσεις.

Τα κόκκινα δάνεια παραμένουν σε σχετικά υψηλά επίπεδα (35,8% του συνόλου των δανείων).

Η επόμενη μέρα των τραπεζών

• Συνέχιση μείωσης «κόκκινων» δανείων

Παρά τις θετικές κινήσεις που έγιναν τα τελευταία χρόνια για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, αυτά παραμένουν ακόμη σε σχετικά υψηλά επίπεδα (35,8% του συνόλου των δανείων), ενώ με την πανδημία δημιουργούνται επιπρόσθετες προκλήσεις λόγω των νέων μη εξυπηρετούμενων δανείων που αναμένεται να εμφανιστούν με τη λήξη των μορατόριουμ αποπληρωμών. Βέβαια, με την ολοκλήρωση των διαδικασιών τιτλοποίησης που έχουν ήδη ανακοινωθεί από τις ελληνικές τράπεζες, ο λόγος των ΜΕΔ αναμένεται να μειωθεί περίπου στο 25%. Η παρούσα κρίση επηρεάζει όλες τις ευρωπαϊκές τράπεζες και συνεπώς η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα λαμβάνει αποφάσεις που υποβοηθούν τις τράπεζες σε εποπτικό επίπεδο. Παράλληλα, υπάρχει πιθανότητα προώθησης μηχανισμών επίλυσης του προβλήματος του νέου κύματος μη εξυπηρετούμενων δανείων που θα προκύψουν λόγω της πανδημίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Παραμένοντας στην κατεύθυνση εξυγίανσης του τραπεζικού συστήματος, οι τράπεζες θα πρέπει να συνεχίσουν με την ίδια ένταση τις προσπάθειες μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων που προήλθαν από την οικονομική κρίση.

• Παροχή ρευστότητας στις υγιείς επιχειρήσεις που επλήγησαν από τον Covid-19

Η ύφεση που έχει επιφέρει η πανδημία αυξάνει περαιτέρω την ανάγκη των εταιρειών για ρευστότητα. Ένας αριθμός εταιρειών που δραστηριοποιούνται κυρίως στους κλάδους που πλήττονται περισσότερο ενδέχεται να μην επιβιώσουν. Για την αποφυγή της δημιουργίας νέων εταιρειών-ζόμπι, καθοριστική θα είναι η ταχύτητα του χρόνου αντίδρασης του τραπεζικού τομέα. Το εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα σε συνεργασία με το κράτος χρειάζεται να δημιουργήσει μηχανισμούς αξιολόγησης των υγιών από τις προβληματικές επιχειρή-

Το κράτος
θα πρέπει
να επικεντρωθεί
στην ψηφιοποίηση
της δημόσιας
διοίκησης και
των υπηρεσιών
που προσφέρει
στις επιχειρήσεις
και στους πολίτες.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

σεις, ώστε να στηρίξει με ρευστότητα τις επιχειρήσεις που μπορούν να αντεπεξέλθουν και να διαχειριστεί αποτελεσματικά εκείνες που δεν θα μπορέσουν να επιβιώσουν.

• Χρηματοδότηση της ανάπτυξης

Οι τράπεζες, λαμβάνοντας υπόψη τη μεταστροφή του παραγωγικού μοντέλου που επιχειρείται, θα πρέπει να αναδιαμορφώσουν τη στρατηγική τους και να διαφοροποιήσουν το χαρτοφυλάκιο των εταιρειών που χρηματοδοτούν από τους παραδοσιακούς τομείς, όπως του τουρισμού και των ακινήτων, σε τομείς της οικονομίας όπου εμφανίζονται οι νέες ευκαιρίες ανάπτυξης. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσουν να στηρίξουν τις επιχειρήσεις που θα προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα, ενώ παράλληλα θα δημιουργήσουν για τις ίδιες καλύτερες αποδόσεις.

Η πανδημία επιταχύνει την ψηφιοποίηση των εταιρειών

• Κρατικός και εταιρικός μετασχηματισμός

Η ελληνική κοινωνία εμφανίζει προβλήματα αφομοίωσης νέων τεχνολογιών, καινοτομιών και υπηρεσιών υψηλής ψηφιοποίησης, καθώς και χαμηλή απασχόληση σε μεταποιητικούς κλάδους υψηλής τεχνολογίας, καταλαμβάνοντας την 26η θέση στον δείκτη «Ψηφιακής Οικονομίας DESI» σε σύγκριση με τις υπόλοιπες 28 χώρες της Ε.Ε. Οι επιχειρήσεις και τα τραπεζικά ιδρύματα της χώρας χρειάζεται να σχεδιάσουν από τώρα την επόμενη μέρα, έχοντας ως βάση την κατανόηση των επιπτώσεων που δημιουργεί η παρούσα κρίση στη μελλοντική καταναλωτική συμπεριφορά των πελατών τους, στην εφοδιαστική τους αλυσίδα και ευρύτερα στο λειτουργικό τους μοντέλο. Η προώθηση νέων και ανερχόμενων τεχνολογιών είναι πλέον θέμα κομβικής σημασίας για τις επιχειρήσεις και η άμεση εφαρμογή αποτελεσματικών στρατηγικών εταιρικού μετασχηματισμού θα αποτελέσει σημαντική πρόκληση στο μέλλον.

Στην κατεύθυνση αυτή, το κράτος θα πρέπει να επικεντρωθεί στην ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και των υπηρεσιών που προσφέρει στις επιχειρήσεις και στους πολίτες, συνεχίζοντας να επενδύει στον πλήρη εκσυγχρονισμό των δομών της, στην προώθηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής, αλλά και στην έμπρακτη στήριξη της καινοτομίας μέσω πολιτικής κινήτρων. Το τελευταίο μάλιστα αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική πρόκληση για τις μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν και το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό της ελληνικής εταιρικής οικονομίας, καθώς η μετάβαση στη νέα ψηφιακή πραγματικότητα ίσως αποτελέσει κοστοβόρα επένδυση για τις περισσότερες εξ αυτών.

• Εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού

Με αφορμή την υγειονομική κρίση, δημιουργήθηκε η άμεση ανάγκη εξεύρεσης τεχνολογικών λύσεων για την επίτευξη της εργασίας από απόσταση, με αποτέλεσμα την απότομη «ψηφιακή ενηλικίωση» των επιχειρήσεων. Η επιτάχυνση του ψηφιακού εκσυγχρονισμού, μέσω των επενδύσεων σε συστήματα και δίκτυα, δημιούργησε ταυτόχρονα πρωτοφανείς συνθήκες στις εργασιακές σχέσεις και σίγουρα η ομαλή μετάβαση του εργατικού προσωπικού στα νέα δεδομένα θα αποτελέσει μια βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη πρόκληση. Για τον λόγο αυτόν η αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού (upskilling) μέσω επιδοτούμενων προγραμμάτων (70% της περιόδου κατάρτισης ως πρακτική εξάσκηση σε επιχείρηση), καθώς και η επανακατάρτιση (reskilling) και αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων του θα πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα για το σύνολο των επιχειρήσεων της χώρας.

Οι αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας κάνουν πιο δύσκολη την αντιμετώπιση της κρίσης

Η ελληνική οικονομία, παρά τη μακρά περίοδο προσαρμογής που υπέστη στη 10ετή κρίση, δεν κατάφερε να επιλύσει τις δομικές παθογένειές της. Το οικονομικό μοντέλο της Ελλάδας παρέμεινε αδύναμο, δημιουργώντας αρνητικές προσδοκίες για τις επιπτώσεις που θα είχε στην εγχώρια οικονομία η πανδημία.

Η μεγάλη εξάρτηση της Ελλάδας από τον τουρισμό και την εστίαση καθιστούσε την οικονομία ιδιαίτερα ευάλωτη στην πανδημία, η οποία επηρέασε άμεσα και δραστικά αυτούς τους τομείς. Παράλληλα, σημαντική διαρθρωτική αδυναμία συνιστά και η υψηλή κατανάλωση ως ποσοστό του ΑΕΠ που υπερβαίνει διαχρονικά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο κατά τουλάχιστον 20 ποσοστιαίες μονάδες.

Ταυτόχρονα, η ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από χαμηλό βαθμό ψηφιοποίησης τόσο όσον αφορά το κράτος όσο και τις εταιρείες. Σύμφωνα με τον δείκτη ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας (DESI), η Ελλάδα κατατάσσεται προτελευταία (27η) ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε., αντικατοπτρίζοντας τον χαμηλό βαθμό χρήσης των ευρύτερων τεχνολογικών λύσεων και ιδίως της χαμηλής διείσδυσης του ηλεκτρονικού εμπορίου και της ηλεκτρονικής τραπεζικής που επικρατούσε ως τάση πριν από την πανδημία.

ΑΕΠ

Οικονομική κρίση

175,2 € δισ.

Πριν την πανδημία

183,6 € δισ.

Ανεργία

Οικονομική κρίση

27,5%

Πριν την πανδημία

17,3%

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Οικονομική κρίση

79,3 μονάδες

Πριν την πανδημία

110,4 μονάδες

Απόδοση 10ετούς Ελληνικού Ομολόγου

Οικονομική κρίση

29,2%

Πριν την πανδημία

1,1%

Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών

Οικονομική κρίση

20% του ΑΕΠ

Πριν την πανδημία

38,1% του ΑΕΠ

Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια

Οικονομική κρίση

49,1% του συνόλου δανείων

Πριν την πανδημία

40,1% του συνόλου δανείων

Δημοσιονομικό Έλλειμμα (-) / Πλεόνασμα (+)

Οικονομική κρίση

-15,1% του ΑΕΠ

Πριν την πανδημία

1,5% του ΑΕΠ

Δείκτης Υποδομών

Οικονομική κρίση

49 μονάδες

Πριν την πανδημία

78 μονάδες

Η μεγάλη εξάρτηση της Ελλάδας από τον τουρισμό και την εστίαση καθιστούσε την οικονομία ιδιαίτερα ευάλωτη στην πανδημία.

Επιπρόσθετα, το μικρό μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων τις εγκλωβίζει σε ένα καθεστώς χαμηλής παραγωγικότητας και εσωστρέφειας και περιορίζει σημαντικά την ικανότητά τους να αντλούν ρευστότητα, να επενδύουν και να καινοτομούν. Τα εγγενή αυτά χαρακτηριστικά, που διαχρονικά αποτελούσαν εμπόδιο προς την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, επέτειναν την ανησυχία για το πλήγμα που θα δεχόταν συνολικά η οικονομία λόγω της πανδημίας.

Δύσκολο το α' εξάμηνο του 2020 για τις εισηγμένες εταιρείες

Σκοπός της έρευνας είναι η παρουσίαση της εικόνας της ελληνικής εταιρικής οικονομίας κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020 και η αντιπαραβολή της με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, ούτως ώστε να προσδιοριστεί ο βαθμός ανταπόκρισης των επιχειρήσεων στο ξέσπασμα της κρίσης. Για να πραγματοποιηθεί η ανάλυση, χρησιμοποιήθηκε δείγμα 142 εισηγμένων εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, καθώς οι εισηγμένες είναι οι μόνες εταιρείες που έχουν υποχρέωση δημοσίευσης εξαμηνιαίων οικονομικών καταστάσεων, καθιστώντας εφικτή τη διερεύνηση της επίδρασης της πανδημίας. Από το δείγμα έχουν εξαιρεθεί οι τράπεζες και οι ασφαλιστικές εταιρείες.

Από το σύνολο των 142 εταιρειών του δείγματος, οι 53 (37%) ανήκουν στον κλάδο της βιομηχανίας. Ακολουθούν οι εταιρείες που ανήκουν στον κλάδο των υπηρεσιών, καθώς και οι εμπορικές επιχειρήσεις. Οι κλάδοι των υποδομών και των κατασκευών εκπροσωπούνται από μικρότερο αριθμό εταιρειών, αλλά το μέγεθός τους είναι συγκριτικά μεγάλο. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι ο κλάδος του τουρισμού, παρά τη μεγάλη επίδρασή του στην οικονομία, έχει μικρή συμμετοχή στο χρηματιστήριο.

Αυτό αποδίδεται στον κατακερματισμό του κλάδου, με την ύπαρξη πολλών μικρών εταιρειών, και σχολιάζεται στη συνέχεια της μελέτης ως μία από τις δομικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας γενικότερα.

Μείωση κεφαλαιοποίησης

Η συνολική κεφαλαιοποίηση των εισηγμένων εταιρειών μειώθηκε κατά 13,3 δισ. ευρώ (-28%) το πρώτο εξάμηνο του 2020 σε σχέση με το τέλος του 2019. Η πτωτική αυτή πορεία έχει αντιστραφεί έκτοτε και τον Νοέμβριο η κεφαλαιοποίηση ανέκαμψε κατά 4,5 δισ. (13%) σε σύγκριση με τα τέλη Ιουνίου.

Η κεφαλαιοποίηση των μεγαλύτερων 10 μη χρηματοοικονομικών εισηγμένων εταιρειών μειώθηκε κατά σχεδόν 5 δισ. ευρώ (-24%) το πρώτο εξάμηνο του 2020 σε σχέση με το τέλος του 2019.

Η μεγάλη μείωση αξίας της εταιρικής οικονομίας ήρθε ως άμεση συνέπεια του αβέβαιου επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της μειωμένης ζήτησης και οδήγησε, εκτός από μείωση της κεφαλαιοποίησης, σε παράλληλη πτώση των ιδίων κεφαλαίων, λόγω των ζημιών που καταγράφηκαν, παρουσιάζοντας μείωση κατά 7% μεταξύ του 2019 και του πρώτου εξαμήνου του 2020. (11)

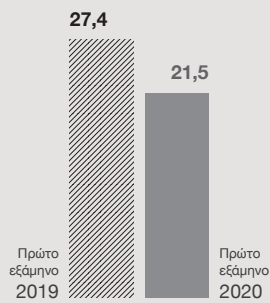
Οι εισηγμένες επιχειρήσεις φαίνεται να αντέδρασαν άμεσα στη μειωμένη ζήτηση με αντίστοιχη μείωση του λειτουργικού τους κόστους και περιορισμό των επενδύσεων.

Η συνολική κεφαλαιοποίηση των εισηγμένων εταιρειών μειώθηκε κατά 13,3 δισ. ευρώ (-28%) το πρώτο εξάμηνο του 2020 σε σχέση με το τέλος του 2019.

Η μείωση της ζήτησης έφερε ζημιές

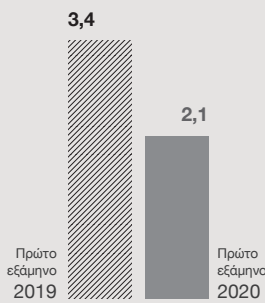
Κύκλος εργασιών
(σε € δισ.)

▼ -21,4%

EBITDA
(σε € δισ.)

▼ -37,2%

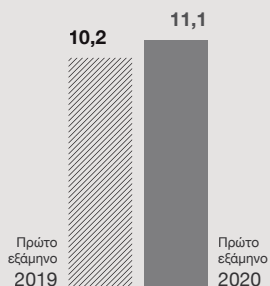
Στο σύνολο του δείγματος, η επίπτωση της πανδημίας ήταν εμφανής, μειώνοντας τα έσοδα κατά 21,4%. Η περιορισμένη οικονομική δραστηριότητα άσκησε πιέσεις στις επιχειρήσεις, οι οποίες, παρά την άμεση μείωση των λειτουργικών εξόδων και την κρατική στήριξη, δεν μπόρεσαν να αποφύγουν τη μείωση της κερδοφορίας, με το EBITDA να παρουσιάζει πτώση 37,2% το α' εξάμηνο του 2020 και το EBIT να καταρρέει

κατά 74,1%. Τα περιθώρια EBITDA και EBIT καταρρέυσαν από 12,4% σε 9,9% και από 5,7% σε 1,9% αντίστοιχα. Παρόμοια ήταν η πτώση και στις αποδόσεις ιδίων και απασχολούμενων κεφαλαίων. Ο δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (ROE) μειώθηκε κατά 5,7 ποσοστιαίες μονάδες, από 4,4% σε -1,3%, ενώ ο δείκτης απόδοσης απασχολούμενων κεφαλαίων (ROCE) μειώθηκε κατά 2,2 ποσοστιαίες μονάδες, από 3,0% σε 0,8%. Οι εταιρείες εμφανίστηκαν ιδιαίτερα επιφυλακτικές, αφού δεν προέβλεψαν σε νέες επενδύσεις, διακρατώντας παράλληλα τα ταμειακά τους διαθέσιμα ως δικλίδας ασφαλείας στην αυξανόμενη αβεβαιότητα.

Αύξηση του δανεισμού για την απορρόφηση των ζημιών και δημιουργία ταμειακής ρευστότητας

Ταμειακά διαθέσιμα
(σε € δισ.)

▲ +9%

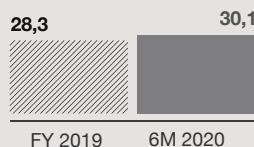
Είναι ενδεικτικό ότι το 78% των επενδύσεων του πρώτου εξαμήνου του 2020 πραγματοποιήθηκε από 10 εταιρείες. Ο μεγαλύτερος όγκος επενδύσεων προέρχεται από τους κλάδους της Βιομηχανίας και των Υποδομών και πιο συγκεκριμένα από τον υποκλάδο της Ενέργειας. Ο ΟΤΕ πραγματοποίησε με διαφορά τις μεγαλύτερες επενδύσεις κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους και ακολουθείται από τον όμιλο ΔΕΗ. Η μεγάλη μείωση του τζίρου σε συνδυασμό με την αύξηση του χρόνου αποπληρωμής των υποχρεώσεων δημιούργησε προβλήματα στη λειτουργία της οικονομίας και των επιχειρήσεων. Η μείωση των απαιτήσεων ήταν μικρότερη από τη μείωση του κύκλου εργασιών, υποδηλώνοντας μεγαλύτερη καθυστέρηση στην εξόφλησή τους.

Τα αποθέματα φαίνεται να μειώνονται έστω και οριακά, υποδηλώνοντας

έγκαιρη συγκράτηση νέων παραγγελιών λόγω της αβεβαιότητας. Η αύξηση των πληρωτέων υποδηλώνει την προσπάθεια δημιουργίας επιπλέον ρευστότητας μέσω της καθυστέρησης αποπληρωμών από τις εταιρείες. Οι ημέρες πληρωμής προμηθευτών, απαιτήσεων και αποθεμάτων αυξήθηκαν κατά 18, 18 και 8 ημέρες αντίστοιχα, προμηνύοντας ένα δυσκολότερο πιστωτικό περιβάλλον.

Συνολικός δανεισμός
(σε € δισ.)

▲ +6%

Ο δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (ROE) μειώθηκε κατά 5,7 ποσοστιαίες μονάδες, από 4,4% σε -1,3%.

Οι συνέπειες της πανδημίας σε βασικούς κλάδους της οικονομίας

Η ενίσχυση της αβεβαιότητας και η μειωμένη ζήτηση για προϊόντα έφεραν αύξηση δανεισμού σχεδόν στο σύνολό τους

Η τάση αύξησης δανεισμού και ταμειακών διαθεσίμων του δείγματος επιβεβαιώνεται και από τα τελευταία μηνιαία στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος που αφορούν χορηγήσεις προς τον ιδιωτικό τομέα αλλά και καταθέσεις. Συγκεκριμένα, τον Οκτώβριο του 2020 η ετήσια μεταβολή της χρηματοδότησης άγγιξε το 8%, όντας η μεγαλύτερη από τον Ιούλιο του 2009, ενώ η ετήσια μεταβολή του συνόλου των καταθέσεων ανήλθε σε 8,3%, ως απόρροια της διακράτησης ταμειακών διαθεσίμων από τις επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση της αυξημένης αστάθειας και της αβεβαιότητας της ελληνικής οικονομίας, αλλά και της μειωμένης καταλάωσης των νοικοκυριών.

Οι κλάδοι που έλαβαν τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση τον Οκτώβριο του 2020 ήταν η μεταποίηση-βιομηχανία, το εμπόριο και ο τουρισμός, δηλαδή κλάδοι που επηρεάστηκαν περισσότερο από την πανδημία, με ετήσια μεταβολή 10,5%, 9,2% και 13% αντίστοιχα. Τη μεγαλύτερη ετήσια μεταβολή σημείωσε ο κλάδος των αποθηκεύσεων και μεταφορών (24%), ώστε να χρηματοδοτήσει επαρκώς τις αυξημένες δραστηριότητες που προέκυψαν λόγω του πρόσφατου lockdown.

Το πλήγμα στο Εμπόριο

Ο κλάδος του Εμπορίου έχει υποστεί τη μεγαλύτερη μείωση σε χρηματιστηριακή αξία

Η πορεία της κεφαλαιοποίησης των κλάδων συνάδει με το πλήγμα που δέχτηκαν εν μέσω πανδημίας. Το Εμπόριο, οι Υπηρεσίες και ο Τουρισμός είναι οι κλάδοι στους οποίους επιβλήθηκαν οι περισσότεροι περιορισμοί εξαιτίας των μέτρων, με ένα μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων που ανήκουν σε αυτούς να αναστέλλει τη λειτουργία του. Αντιθέτως, οι Υποδομές, που αποτελούν κρίσιμο παράγοντα για την εύρυθμη λειτουργία της οικονομικής ζωής, αύξησαν έστω και οριακά την κεφαλαιοποίησή τους. Στα τέλη Νοεμβρίου παρατηρήθηκε γενική ανάκαμψη στις κεφαλαιοποιήσεις, οι οποίες επηρεάστηκαν από το θετικό κλίμα που δημιουργήθηκε λόγω της ανακοίνωσης των εμβολίων για την καταπολέμηση του ιού.

Συγκεκριμένα, η καλή πορεία του κλάδου των Υποδομών αποτυπώνεται και στο ΧΑΑ, όπου, μετά το σοκ του πρώτου κύματος και μια πτώση ύψους 1,7 δισ. ευρώ (-16%) σε σχέση με το τέλος του 2019, κατάφερε να ανακάμψει και να ξεπεράσει τα προ Covid-19 επίπεδα, λόγω της σταθερής πορείας του κλάδου μέσα στην πανδημία.

Η χρηματιστηριακή αξία των εμπορικών εταιρειών μειώθηκε κατά 0,5 δισ. ευρώ (-16%) το πρώτο εξάμηνο του 2020 σε σχέση με το τέλος του 2019, ενώ η πτωτική πορεία συνεχίζεται με περαιτέρω μείωση κατά 4%, με τους επενδυτές να παραμένουν επιφυλακτικοί για την προοπτική του κλάδου, η οποία επηρεάζεται άμεσα από την εξέλιξη της πανδημίας.

Παρά την κακή πορεία της Βιομηχανίας και τη μείωση της κεφαλαιοποίησης κατά 2,4 δισ. ευρώ (-22%) το πρώτο εξάμηνο του 2020, επενδυτές φαίνεται να εμπιστεύονται τον κλάδο, ο οποίος έχει ανακάμψει κατά 12% από τα τέλη Ιουνίου έως τα τέλη Νοεμβρίου.

Η κεφαλαιοποίηση των λίγων εταιρειών του τουριστικού κλάδου μειώθηκε κατά 26% στο πρώτο κύμα της πανδημίας, αλλά έχει δείξει σημάδια ανάκαμψης με 13% αύξηση της κεφαλαιοποίησης έκτοτε.

Η κεφαλαιοποίηση των Υπηρεσιών βρίσκεται σε θετική τροχιά μετά την αρχική πτώση κατά

Το Εμπόριο, οι Υπηρεσίες και ο Τουρισμός είναι οι κλάδοι στους οποίους επιβλήθηκαν οι περισσότεροι περιορισμοί εξαιτίας των μέτρων.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

1,6 δισ. ευρώ (-26%) το πρώτο εξάμηνο του 2020, όπως επίσης και ο κλάδος των Κατασκευών έχει ανακάμψει από την αντίστοιχη αρχική μείωση ύψους 0,7 δισ. ευρώ (-26%).

Η κεφαλαιοποίηση των επενδυτικών εταιρειών μειώθηκε κατά 11% εν μέσω του πρώτου κύματος της πανδημίας, ενώ έως τα τέλη Νοεμβρίου η πτώση περιορίστηκε στο 8% σε σύγκριση με το τέλος του 2019.

Μειώθηκε ο τζίρος σε Βιομηχανία και Υπηρεσίες

Ο κλάδος που δέχτηκε το ισχυρότερο πλήγμα από την πανδημία

Τα συνολικά έσοδα των εισηγμένων μειώθηκαν κατά σχεδόν 6 δισ. ευρώ (-21,4%) το πρώτο εξάμηνο του 2020 σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, με τη μεγαλύτερη πτώση σε απόλυτους αριθμούς να σημειώνεται στον κλάδο της Βιομηχανίας (3,5 δισ.), με τον κλάδο των Υπηρεσιών να ακολουθεί (1,5 δισ.). Η πτώση στους δύο συγκεκριμένους κλάδους ήταν σε γενικές γραμμές αναμενόμενη, καθώς η Βιομηχανία και οι Υπηρεσίες ήταν εκ των άμεσα πληττόμενων τομέων της ελληνικής οικονομίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα έσοδα των εισηγμένων εμπορικών επιχειρήσεων δεν κατέρρευσαν, αλλά μειώθηκαν κατά 16%, υποστηριζόμενα από την ενίσχυση του ηλεκτρονικού εμπορίου που παρατηρήθηκε κατά τη διάρκεια του πρώτου lockdown και έπειτα, καθώς και από τη δυνατότητα των μεγάλων επιχειρήσεων να δραστηριοποιούνται ηλεκτρονικά. Ενδεικτικά, η εβδομαδιαία μεταβολή δαπάνης των καταναλωτών σε καταστήματα e-shop παρουσιάστηκε αυξημένη έως και 171% για το διάστημα από την αρχή του 2020 έως και το τέλος Απριλίου. Οι Υποδομές, λόγω της οργανικής τους σημασίας στο σύνολο της οικονομίας, υπέμειναν τις πιέσεις που δημιουργήσε η πανδημία και παρουσιάστηκαν σχεδόν αμετάβλητες ως προς τα έσοδά τους.

Αναφορικά με την κερδοφορία των εισηγμένων επιχειρήσεων, το σύνολο των κλάδων, με εξαίρεση το Εμπόριο και τις Υποδομές, παρουσιάστηκε βαθύτερα επηρεασμένο από την πανδημική κρίση, εμφανίζοντας σημαντικές ζημιές. Συνολικά, το πρώτο εξάμηνο του 2020 οι εισηγμένες εμφάνισαν ζημιές προ φόρων ύψους 321 εκατ. ευρώ. Όπως και στην περίπτωση των εσόδων, τη μεγαλύτερη μείωση κερδοφορίας παρουσίασε η Βιομηχανία, η οποία εμφάνισε συνολικές ζημιές που ξεπέρασαν το 1 δισ., με τις Υπηρεσίες να ακολουθούν και πάλι με ζημιές που προσέγγισαν τα περίπου 400 εκατ. ευρώ. Ο κλάδος των Υποδομών εμφάνισε σημαντική άνοδο κερδοφορίας το πρώτο εξάμηνο του 2020, υποκινούμενος κυρίως από τη στιβαρή χρηματοοικονομική επίδοση της ΔΕΗ και του ΟΤΕ. Το Εμπόριο κατέγραψε πτώση εσόδων, η οποία σχεδόν άγγιξε το 50%, κατάφερε όμως να αντιπαρατάξει θετική κερδοφορία έναντι της ζημιόγυνας πορείας των περισσότερων κλάδων, και πάλι λόγω της αυξημένης ζήτησης για ηλεκτρονικές αγορές.

Αύξηση δανεισμού σε Βιομηχανία, Κατασκευές, Υπηρεσίες

Η ανάγκη για ρευστότητα στην οικονομία εξαιτίας των μέτρων της πανδημίας αύξησε και τον καθαρό δανεισμό των εταιρειών του δείγματος. Συγκεκριμένα, ο καθαρός δανεισμός του συνόλου των εισηγμένων εταιρειών αυξήθηκε κατά 850 εκατ. ευρώ. Ο κλάδος των Υποδομών κατάφερε να περιορίσει τον καθαρό δανεισμό κατά 540 εκατ., κυρίως λόγω μεγάλης αύξησης ταμειακών διαθεσίμων από τον ΟΤΕ και τη ΔΕΗ, ενώ τα περισσότερα δανειακά ανοίγματα μετά το πρώτο κύμα πανδημίας εμφάνισαν οι κλάδοι των Υπηρεσιών (+351 εκατ.) και της Βιομηχανίας (+681 εκατ.). Ο κλάδος του τουρισμού δεν αύξησε τα επίπεδα του καθαρού δανεισμού, λόγω της μεγάλης συσσώρευσης ταμειακών διαθεσίμων από την Autohellas.

Η σφοδρότητα του πλήγματος που δέχτηκαν συγκεκριμένοι κλάδοι αποτυπώνεται πιο χαρακτηριστικά στον δείκτη βιωσιμότητας του δανεισμού τους. Η συμπίεση της κατανάλωσης και η μείωση των εξαγωγικών επιδόσεων επηρέασαν ισχυρότερα κλάδους όπως η Βιομηχανία,

Το πρώτο εξάμηνο του 2020 οι εισηγμένες εμφάνισαν ζημιές προ φόρων ύψους 321 εκατ. ευρώ.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ
από την πανδημία

**Κύριο
χαρακτηριστικό
του κλάδου
αποτελεί
η συγκέντρωση
εσόδων
στις μεγαλύτερες
εταιρείες.**

 **Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία**

116

με τον καθαρό δανεισμό/EBITDA να αυξάνεται κατά 33,7 ποσοστιαίες μονάδες. Ταυτόχρονα, οι περιορισμοί στις μεταφορές επηρέασαν αρνητικά και τον κλάδο των Υπηρεσιών, με τη βιωσιμότητα του δανεισμού να μειώνεται κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες.

Η πτώση της βιωσιμότητας του δανεισμού στους κλάδους αυτούς επηρεάστηκε κυρίως από την επιδείνωση της κερδοφορίας τους εν μέσω της πανδημίας και σε μικρότερο βαθμό από την αύξηση του δανεισμού. Η βιωσιμότητα του δανεισμού παραμένει σε διαχειρίσιμα επίπεδα, λαμβάνοντας υπόψη ότι η κερδοφορία θα επανέλθει σταδιακά μετά το τέλος της πανδημίας.

Εξαιρεση αναφορικά με την αύξηση του δανεισμού αποτελούν οι Υποδομές, που δεν είναι τόσο ευάλωτες στις κυκλικές μεταβολές εξαιτίας της κρίσης, καθώς τα αγαθά και οι υπηρεσίες που παράγουν είναι «πρώτης ανάγκης» και έτσι κατάφεραν με την αύξηση που παρουσίασαν στα ταμειακά τους διαθέσιμα να εμφανίσουν μειωμένο καθαρό δανεισμό. (22)

Άντεξαν οι εμπορικές επιχειρήσεις

Οι εταιρείες με τον μεγαλύτερο τζίρο

Ο κλάδος του Εμπορίου εκπροσωπείται στο δείγμα μας από 25 εταιρείες με συνολικά έσοδα που ξεπέρασαν τα 2,1 δισ. ευρώ το πρώτο εξάμηνο του 2020. Οι περισσότερες εταιρείες δραστηριοποιούνται στο γενικό εμπόριο, ενώ ακολουθούν σε πλήθος εταιρείες που ειδικεύονται στο εμπόριο καυσίμων. Τη σύσταση του κλάδου συμπληρώνουν εταιρείες με δραστηριότητα στο εμπόριο τροφίμων και ποτών, αλλά και προϊόντων υγείας.

Κύριο χαρακτηριστικό του κλάδου αποτελεί η συγκέντρωση εσόδων στις μεγαλύτερες εταιρείες, με τις 10 από αυτές να εμφανίζουν σύνολο κύκλου εργασιών 2 δισ. ευρώ ή 95% του κλάδου.

Πρώτη σε έσοδα για το πρώτο εξάμηνο του 2020 ανήλθε η Ελινόιλ, με κύκλο εργασιών που ξεπέρασε τα 800 εκατ. ευρώ, παρά το γεγονός ότι εμφάνισε μείωση σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2019, της τάξης του 24%.

Στη δεύτερη θέση βρίσκεται η Revoil, με έσοδα πρώτου εξαμήνου του 2020 σχεδόν 300 εκατ., συμπεσμένα κατά 14% ως προς το πρώτο εξάμηνο του 2019. Την τριάδα έκλεισε η Jumbo, παρουσιάζοντας παραπλήσια εικόνα, δηλαδή έσοδα πρώτου εξαμήνου 2020 κοντά στα 280 εκατ. ευρώ, μειωμένα κατά περίπου 17% σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2019.

Γενικά ο κλάδος του Εμπορίου, ενώ κινήθηκε πτωτικά στο σύνολό του, δεν εμφάνισε ιδιαίτερα μεγάλες μειώσεις εσόδων και γενικά κατάφερε να συγκρατήσει τη χρηματοοικονομική του θέση αρκετά σταθερά στις πιέσεις της πανδημίας.

Τα κέρδη προ φόρων μειώθηκαν κατά σχεδόν 50%

Το Εμπόριο ήταν ένας από τους κλάδους που επλήγησαν ισχυρότερα από τα μέτρα της πανδημίας, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του λιανεμπορίου ανέστειλε τη λειτουργία των φυσικών καταστημάτων. Παρά τις δυσμενείς συνθήκες, όσες επιχειρήσεις συνέχισαν τη λειτουργία τους μέσω ηλεκτρονικών καταστημάτων κατάφεραν να αντισταθμίσουν τις απώλειες σε σημαντικό βαθμό, όπως αποτυπώνεται και από τα ευρήματα της ανάλυσης των εισηγμένων εταιρειών. Αξίζει να σημειωθεί πως οι αρνητικές επιπτώσεις που δέχτηκε το Εμπόριο συγκρατήθηκαν έως έναν βαθμό από το γεγονός πως ήταν από τους πρώτους κλάδους που επαναλειτούργησαν μετά την επιβολή του lockdown.

Συγκεκριμένα, οι εισηγμένες στον κλάδο του Εμπορίου υπέστησαν μείωση στον κύκλο εργασιών τους ύψους 16%, όμως τα συμπεσμένα λειτουργικά έξοδα βοήθησαν στο να μην καταρρεύσει το περιθώριο EBITDA και συγκράτησαν τον κλάδο σε θετική κερδοφορία.

Το ύψος των ιδίων κεφαλαίων και του δανεισμού παρέμεινε στα ίδια επίπεδα σε σύγκριση με το τέλος του έτους. Οι εισηγμένες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο του Εμπορίου κα-

τάφεραν να κρατήσουν τον δανεισμό τους σε βιώσιμα επίπεδα, αφού ο δείκτης Καθαρού δανεισμού προς EBITDA αυξήθηκε ελαφρώς από τις 4,8 φορές του πρώτου εξαμήνου του 2019 στις 5,6 φορές την αντίστοιχη περίοδο του 2020, κυρίως λόγω της πτώσης της κερδοφορίας.

Μειωμένα ήταν και τα επίπεδα των αποδόσεων ιδίων κεφαλαίων και απασχολούμενων κεφαλαίων, τα οποία έπεσαν στα 2,4% και 2,2% αντίστοιχα, ενώ η χρηματιστηριακή αξία του κλάδου μειώθηκε κατά 16%.

Στο 1,3 δισ. ο τζίρος των Κατασκευών το α' εξάμηνο

Ο κλάδος εμφανίζει «δύο ταχύτητες»

Ο κλάδος των Κατασκευών εκπροσωπείται στο δείγμα μας από 10 εταιρείες με συνολικά έσοδα που κυμάνθηκαν κοντά στο 1,3 δισ. ευρώ το πρώτο εξάμηνο του 2020. Η σύσταση του κλάδου ως προς την ειδίκευση της κάθε εταιρείας είναι ιδιαίτερα ομοιόμορφη, με το σύνολο των επιχειρήσεων να ασχολείται με μεγάλης κλίμακας κατασκευές.

Το 97% των συνολικών εσόδων του κλάδου διαμορφώνεται από μόλις τέσσερις εταιρείες, με το 72% του τζίρου να αναλογεί στις δύο πρώτες.

Ειδικότερα, στην πρώτη θέση από πλευράς κύκλου εργασιών εμφανίστηκε ο όμιλος ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, με έσοδα που άγγιξαν τα 470 εκατ. το πρώτο εξάμηνο του 2020, μειωμένα κατά 17% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019. Στη δεύτερη θέση βρίσκεται ο όμιλος ΕΛΛΑΚΤΩΡ, με έσοδα ύψους 440 εκατ., εμφανίζοντας όμως σχεδόν 38% μείωση σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2019.

Γενικά, ο κλάδος εμφανίζει «δύο ταχύτητες», καθώς αποτελείται τόσο από μεγάλο μέγεθος επιχειρήσεις που έχουν μεγαλύτερη αντοχή σε εξωγενώς προκαλούμενα γεγονότα, όσο και από αρκετά μικρότερες, που δείχνουν πως επηρεάστηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό από την υγειονομική κρίση και την αναστολή της λειτουργίας τους. Συγκεκριμένα, οι τέσσερις πρώτες εταιρείες του κλάδου εμφάνισαν μέση μείωση εσόδων της τάξης του 26%, ενώ οι υπόλοιπες έξι εταιρείες παρουσίασαν μέση μείωση κύκλου εργασιών που άγγιξε το 34%, γεγονός που καταμαρτυρά και την αύξηση της ευαισθησίας των εσόδων όσο το μέγεθος της επιχείρησης μικραίνει.

Οι περιορισμοί καθυστέρησαν τα έργα

Η πανδημία προκάλεσε οριακές ζημιές και αύξηση δανεισμού κατά 300 εκατ.

Η πανδημία άσκησε σημαντικές πιέσεις στον ήδη καταπονημένο από την προηγούμενη κρίση κλάδο των Κατασκευών. Οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης επέφεραν καθυστερήσεις στην εκτέλεση των έργων και στην ανάληψη νέων, καθώς και γενικότερη αδυναμία προγραμματισμού. Το δείγμα των εισηγμένων εταιρειών του κλάδου περιέχει μεγάλους κατασκευαστικούς ομίλους και ως εκ τούτου οι καθυστερήσεις και οι αναβολές στην υλοποίηση των έργων έχουν σημαντική επίπτωση στα αποτελέσματα που εμφανίζει ο κλάδος.

Οι μεγάλοι κατασκευαστικοί όμιλοι επηρεάστηκαν ιδιαίτερα από την υγειονομική κρίση, εμφανίζοντας μειωμένο κύκλο εργασιών κατά 27%, ο οποίος με τη σειρά του οδήγησε σε μείωση του περιθωρίου EBITDA. Ως αποτέλεσμα, ο κλάδος εμφάνισε σημαντικές ζημιές προ φόρων, με το περιθώριο κερδών προ φόρων να καταρρέει κατά 9,6 ποσοστιαίες μονάδες.

Ταυτόχρονα, ο κλάδος εμφάνισε δείγματα περαιτέρω αύξησης της, ήδη αυξημένης, μόχλευσής του, καθώς ο δείκτης Καθαρού δανεισμού προς EBITDA ανέβηκε στις 14 μονάδες, ως αποτέλεσμα της μειωμένης κερδοφορίας αλλά και της αύξησης του δανεισμού κατά 300 εκατ., ενώ υπήρξε και μια παράλληλη μικρή μείωση των ιδίων κεφαλαίων.

Το 97% των συνολικών εσόδων του κλάδου των Κατασκευών διαμορφώνεται από μόλις τέσσερις εταιρείες, με το 72% του τζίρου να αναλογεί στις δύο πρώτες.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

Η αρνητική επίδοση του κλάδου κατά την έξαρση της πανδημίας αντανakλάται και από τις αποδόσεις ιδίων κεφαλαίων και απασχολούμενων κεφαλαίων, οι οποίες μειώθηκαν κατά 7,3 και 1,9 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα, ενώ η κεφαλαιοποίηση του κλάδου μειώθηκε κατά 26%.

Το lockdown πίεσε τη Βιομηχανία

Η μείωση των εσόδων των εταιρειών του κλάδου ήταν ομοιόμορφη

Ο κλάδος της Βιομηχανίας είναι από τους ευρύτερα εκπροσωπούμενους κλάδους του δείγματος, με συνολικό πλήθος επιχειρήσεων 53. Οι περισσότερες εταιρείες (49%) αφορούν δραστηριότητες ελαφριάς βιομηχανίας, ενώ ακολουθούν σε πλήθος εταιρείες βαριάς βιομηχανίας. Τη σύσταση του κλάδου συμπληρώνουν εταιρείες με δραστηριότητα στον τομέα Τροφίμων και Ποτών, Ενέργειας και Φαρμάκου.

Οι 10 μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου παρήγαγαν το 92% του συνολικού κύκλου εργασιών το πρώτο εξάμηνο του 2020, με τις δύο πρώτες επιχειρήσεις να είναι υπεύθυνες για το 64% του τζίρου. Ειδικότερα στις πρώτες δύο θέσεις του κλάδου από πλευράς εσόδων βρέθηκαν τα ΕΛ.ΠΕ. και η Μότορ Όιλ. Η πρώτη εταιρεία εμφάνισε έσοδα σχεδόν 3 δισ. ευρώ, με παράλληλη όμως μείωση κύκλου εργασιών κατά 33% σε σχέση με το 2019, ενώ η δεύτερη εμφάνισε κύκλο εργασιών που ξεπέρασε τα 2,8 δισ., μειωμένο όμως κατά 38% σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2019. Την πρώτη ισχυρή πεντάδα του κλάδου έκλεισαν εταιρείες βαριάς βιομηχανίας, όπως ο όμιλος ΕΛΒΑΛ ΧΑΛΚΟΡ, ο όμιλος Μυτιληναίος, αλλά και ο όμιλος βιομηχανίας καπνού Καρέλιας. Η μείωση στα έσοδα του κλάδου υποκινήθηκε σε μεγάλο βαθμό από τις εταιρείες ενέργειας και καυσίμων. Ο συγκεκριμένος υποκλάδος, πέρα από τη μείωση που οφείλεται στο πάγωμα των μεταφορών και στη μειωμένη ζήτηση αεροπορικών και ναυτιλιακών καυσίμων, επηρεάστηκε και από τη μείωση των τιμών στις διεθνείς αγορές πετρελαίου λόγω ανισορροπίας της παγκόσμιας παραγωγής και ζήτησης.

Πέραν τούτου, η μείωση των εσόδων ήταν ομοιόμορφα διαμοιρασμένη στους υποκλάδους της ελαφριάς και βαριάς βιομηχανίας, κινούμενη κατά μέσο όρο στο 9%, ενώ αντίθετα οι υποκλάδοι των τροφίμων και ποτών, αλλά και των φαρμάκων, εμφάνισαν αύξηση εσόδων της τάξης του 10%, ο πρώτος λόγω ανελαστικότητας ζήτησης για τρόφιμα και ο δεύτερος λόγω τόσο της γενικής αβεβαιότητας που προκλήθηκε από την πανδημία όσο και της αυξημένης ζήτησης για φάρμακα και ιατρικές υπηρεσίες.

Χάθηκε τζίρος 3,5 δισ.

Η Βιομηχανία επλήγη περισσότερο από τους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας, καθώς η πτώση της ζήτησης και των διεθνών τιμών πετρελαίου είχε αρνητική επίδραση στα μεγέθη του κλάδου. Εξίσου σημαντικοί ήταν και οι περιορισμοί στις μετακινήσεις, που άσκησαν περαιτέρω πιέσεις στην εξαγωγική δραστηριότητα του κλάδου. Πολύ σημαντική ήταν και η πτώση του τζίρου των δύο πετρελαϊκών ομίλων του κλάδου, καθώς από τα 3,5 δισ. ευρώ της συνολικής μείωσης των εσόδων, τα 3,2 δισ. ευρώ προήλθαν από ΕΛ.ΠΕ και Μότορ Όιλ, ως αποτέλεσμα των περιορισμένων μεταφορών και ζήτησης πετρελαίου και της μειωμένης τιμής του πετρελαίου κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020.

Κατά συνέπεια, υπήρξε σημαντική μείωση των περιθωρίων κέρδους, με παράλληλη εκτόξευση του δείκτη Καθαρού δανεισμού προς EBITDA σχεδόν στις 38 μονάδες. Ο συνολικός δανεισμός του κλάδου αυξήθηκε κατά 10% ή 0,8 δισ. σε σύγκριση με το τέλος του 2019, ενώ η αναλογία Δανεισμού προς Ίδια κεφάλαια ανέβηκε κατά 21,9 ποσοστιαίες μονάδες.

Τέλος, οι αποδόσεις ιδίων κεφαλαίων και απασχολούμενων κεφαλαίων μειώθηκαν κατά 14,3 και 6,8 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα, ενώ η κεφαλαιοποίηση των βιομηχανικών εταιρειών μειώθηκε κατά 2,4 δισ. ευρώ (-22%).

Η μείωση στα έσοδα του κλάδου υποκινήθηκε σε μεγάλο βαθμό από τις εταιρείες ενέργειας και καυσίμων.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

Ισχυρές αντοχές έδειξε ο κλάδος των Υποδομών

Ο κλάδος συγκράτησε έσοδα και κερδοφορία

Στον κλάδο των Υποδομών συμμετέχουν συνολικά 9 εταιρείες κυρίως από τους υποκλάδους Ενέργειας, Ύδρευσης, Τηλεπικοινωνιών και Μεταφορών. Οι εταιρείες του κλάδου αντεπεξήλθαν πολύ καλά στην πανδημία, καθώς τα έσοδά τους μειώθηκαν μόνο κατά 1,2% το πρώτο εξάμηνο του 2020 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019.

Η καλή επίδοση του κλάδου οφείλεται κυρίως στις δύο μεγαλύτερες εταιρείες του, τους ομίλους ΔΕΗ και ΟΤΕ, που διατήρησαν τον κύκλο εργασιών τους στα ίδια επίπεδα και κατάφεραν να αυξήσουν την κερδοφορία τους κατά περίπου 480 εκατ. συνολικά.

Οι υπόλοιπες εταιρείες παρουσίασαν μικρή απόκλιση από τις αντίστοιχες περσινές επιδόσεις τους, λόγω της εξίσου υψηλής σημασίας τους για το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας.

Η μεγαλύτερη αύξηση εσόδων σημειώθηκε από τον ΑΔΜΗΕ, κυρίως λόγω της ανόδου των εσόδων των διεθνών διασυνδεδειγμένων δικαιωμάτων. Στον αντίποδα, η Forthnet είχε τη μεγαλύτερη μείωση στον κλάδο, ως αποτέλεσμα των ευρύτερων προβλημάτων που αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια.

Οι καλύτερες επιδόσεις εν μέσω κρίσης

Οι Υποδομές αποτέλεσαν τον κλάδο με την καλύτερη επίδοση κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης, καθώς η λειτουργία των εταιρειών που υπάγονται σε αυτόν είναι απαραίτητη ανεξάρτητα από τα περιοριστικά μέτρα. Στο δείγμα των εισηγμένων εταιρειών του κλάδου περιλαμβάνονται αρκετές επιχειρήσεις κρίσιμης σημασίας για την ευρύτερη λειτουργία της οικονομίας, όπως εταιρείες ηλεκτρισμού, ύδρευσης και τηλεπικοινωνιών.

Ως αποτέλεσμα της συνεισφοράς των αγαθών του κλάδου, οι επιχειρήσεις των υποδομών υπέστησαν πολύ μικρή πτώση στον κύκλο εργασιών τους κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020 (1% σε σύγκριση με το πρώτο εξάμηνο του 2019) και ο κλάδος κατάφερε να διατηρηθεί στην κερδοφορία συμπιέζοντας τα λειτουργικά έξοδά του. Επίσης, σημειώθηκε αύξηση στα περιθώρια EBITDA και κερδών προ φόρων. Τα αποτελέσματα του κλάδου επηρεάστηκαν θετικά από τις πολύ καλές επιδόσεις των ομίλων ΔΕΗ και ΟΤΕ.

Η αναλογία Δανείων προς Ίδια κεφάλαια δέχθηκε μια μικρή αύξηση της τάξης των 5 περίπου π.μ., ως αποτέλεσμα της αύξησης των δανείων κατά 0,2 δισ. ευρώ, όμως οι Υποδομές ήταν ο μόνος κλάδος που κατάφερε να μειώσει τον δείκτη Καθαρού δανεισμού προς EBITDA από 5,1 σε 3,3 μονάδες. Τέλος, οι αποδόσεις ιδίων κεφαλαίων και απασχολούμενων κεφαλαίων αυξήθηκαν κατά 5,8 και 3,3 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα, κυρίως λόγω της βελτίωσης των αποτελεσμάτων της ΔΕΗ, ενώ η χρηματιστηριακή αξία των εταιρειών μειώθηκε κατά 16%.

Το πάγωμα της οικονομίας έπληξε τον κλάδο των Υπηρεσιών

Οι εταιρείες που εμφάνισαν τον υψηλότερο τζίρο

Στον κλάδο των Υπηρεσιών συμμετέχουν 27 εταιρείες από τους υποκλάδους των επαγγελματικών υπηρεσιών, των μεταφορών, της ψυχαγωγίας και της υγείας.

Οι περιορισμοί στις μετακινήσεις είχαν σοβαρότατο αντίκτυπο στις εταιρείες στον υποκλάδο των μεταφορών. Συγκεκριμένα, η Aegean είχε τη μεγαλύτερη πτώση εσόδων ανάμεσα σε όλες τις εταιρείες του κλάδου, λόγω των γενικευμένων απαγορεύσεων μετακίνησης στο εσωτερικό της χώρας αλλά και της διακοπής εισερχόμενου τουρισμού από το εξωτερικό.

Αρκετά μεγάλη ήταν η επίδραση και στις ακτοπλοϊκές Attica και ANEK, όπου η καθυστέρηση επανεκκίνησης της τουριστικής δραστηριότητας καθώς και το κλίμα αβεβαιότητας μειώ-

Οι εταιρείες του κλάδου αντεπεξήλθαν πολύ καλά στην πανδημία, καθώς τα έσοδά τους μειώθηκαν μόνο κατά 1,2%.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

119

Τα έσοδα των εισηγμένων εταιρειών του κλάδου των Υπηρεσιών μειώθηκαν κατά 33% συγκριτικά με το πρώτο εξάμηνο του 2019.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

ωσαν σημαντικά την τουριστική κίνηση προς τα ελληνικά νησιά και τις οδήγησαν σε μείωση τζίρου κατά 29% και 24% αντίστοιχα.

Ο όμιλος ΟΠΑΠ είναι ο μεγαλύτερος όμιλος του κλάδου σε τζίρο, όμως παρουσίασε μειωμένα έσοδα κατά 34%, κυρίως λόγω της παύσης των αθλητικών δραστηριοτήτων αλλά και της αναστολής λειτουργίας των φυσικών καταστημάτων.

Μείωση κερδοφορίας και ιδίων κεφαλαίων

Ο κλάδος των Υπηρεσιών «αδρανοποιήθηκε» εξαιτίας των επιβεβλημένων μέτρων για τον έλεγχο της διασποράς της πανδημίας. Η απαγόρευση των μετακινήσεων και οι μετέπειτα περιορισμοί, σε συνδυασμό με την ισχυρή μείωση των τουριστικών αφίξεων κατά 77,2% το εννεάμηνο 2020 σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, επέφεραν ισχυρό χτύπημα στις επιχειρήσεις του υποκλάδου των μεταφορών που εκπροσωπούνται στον ευρύτερο κλάδο των Υπηρεσιών. Ως αποτέλεσμα, τα έσοδα των εισηγμένων εταιρειών του κλάδου μειώθηκαν κατά 33% συγκριτικά με το πρώτο εξάμηνο του 2019. Τα περιθώρια κέρδους κατέρρευσαν και ο κλάδος παρουσίασε ζημίες προ φόρων ύψους 245 εκατ. ευρώ.

Η χρηματοοικονομική θέση των εταιρειών του κλάδου επιδεινώθηκε, καθώς η αναλογία Δανείων προς Ίδια κεφάλαια ανήλθε στο 240%, μια αύξηση 75 ποσοστιαίων μονάδων συγκριτικά με το τέλος του 2019, η οποία προέρχεται από τη μεγάλη μείωση των Ιδίων κεφαλαίων κατά 28% κατά την ίδια περίοδο. Τέλος, οι αποδόσεις ιδίων και απασχολούμενων κεφαλαίων αντικατοπτρίζουν την επίδραση της πανδημίας στον κλάδο, αφού μειώθηκαν κατά 23,5 και 5,8 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2019, ενώ η κεφαλαιοποίηση των εισηγμένων εταιρειών μειώθηκε κατά 1,6 δισ. ευρώ.

Τουρισμός: Μεγάλη συμμετοχή στο ΑΕΠ, μικρή στο ΧΑ

Οι εισηγμένες με τον μεγαλύτερο κύκλο εργασιών

Ο κλάδος του Τουρισμού, σε αντίθεση με τη σημαντικότητα που έχει στα μεγέθη της εθνικής οικονομίας, εκπροσωπείται από μόνο τέσσερις εταιρείες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, δύο εισηγμένες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, μία εταιρεία ενοικίασης αυτοκινήτων, καθώς και μία επιχείρηση κρουαζιέρας. Οι δύο ξενοδοχειακές επιχειρήσεις είναι οι μικρότερες του κλάδου σε επίπεδο εσόδων και επίσης δέχτηκαν και τη μεγαλύτερη μείωση εσόδων κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης.

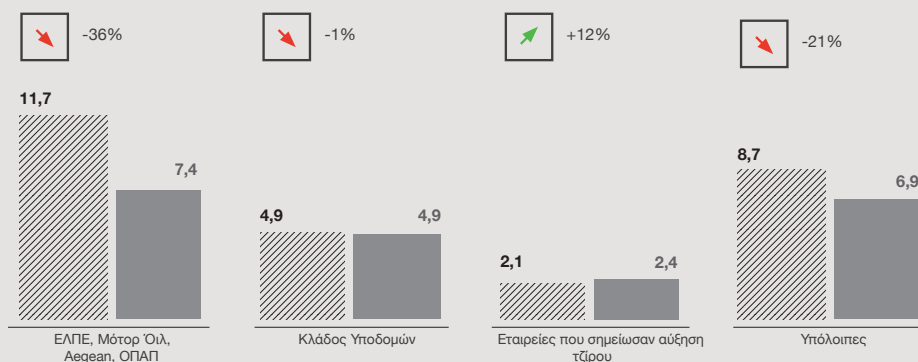
Η Autohellas κατάφερε να μετριάσει τις επιπτώσεις της πανδημίας στα έσοδά της, λόγω της ενασχόλησής της και με άλλες δραστηριότητες, όπως η μακροχρόνια μίσθωση οχημάτων.

Αρκετά αισθητή ήταν και η πτώση του τζίρου του ομίλου Κυριακούλη, λόγω της μειωμένης τουριστικής δραστηριότητας και των περιοριστικών μέτρων στις μετακινήσεις. Αν και ο Τουρισμός είναι ένας εκ των κλάδων με την υψηλότερη συμμετοχή στο ΑΕΠ της χώρας, η αντιπροσώπευση του κλάδου στο Χρηματιστήριο είναι πολύ μικρή, εξαιτίας της κατακερματισμένης δομής του και του πολύ μικρού μεγέθους των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον κλάδο.

Ο κλάδος του τουρισμού έχει σημαντική συνεισφορά στην ελληνική οικονομία, αγγίζοντας το 21% του ΑΕΠ σε ετήσια βάση. Λόγω των περιοριστικών μέτρων στις μετακινήσεις, οι τουριστικές εισπράξεις το διάστημα Ιαν.-Σεπτ. 2020 μειώθηκαν κατά 78% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019. Οι εισηγμένες δεν έμειναν ανεπηρέαστες από το πέρασμα της πανδημίας. Συγκεκριμένα, οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις του δείγματος υπέστησαν μείωση του κύκλου εργασιών τους κατά 75%, με αποτέλεσμα να παρουσιάσουν ζημίες προ φόρων και αρνητικά περιθώρια κέρδους. Η πτώση των εσόδων στις υπόλοιπες εισηγμένες τουριστικές επιχειρήσεις ανήλθε στο 20%, ενώ τα EBITDA μειώθηκαν κατά 22% και συνολικά παρουσίασαν ζημίες ύψους 3,3 εκατ. ευρώ.

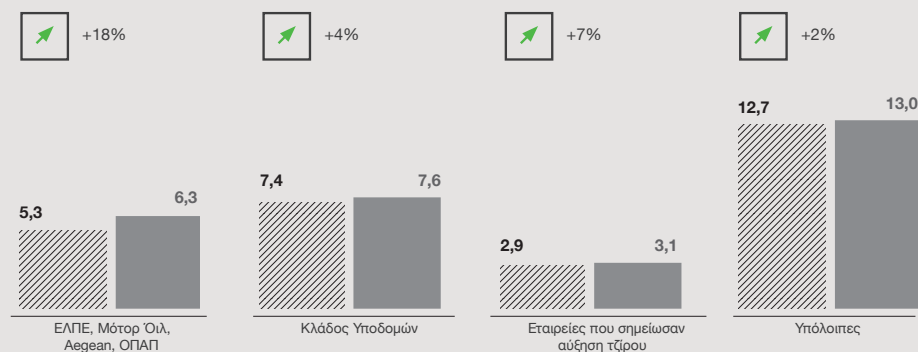
Κύκλος εργασιών (σε € δισ.)

6M 2019 6M 2020

Σύνολο Δανεισμού (σε € δισ.)

FY 2019 6M 2020

Οι εταιρείες με τη μεγαλύτερη συρρίκνωση τζίρου

Φαίνεται ότι οι επιχειρήσεις που επηρεάστηκαν περισσότερο από την πανδημική κρίση ήταν η Aegean (-63%), η ΕΛ.ΠΕ. (-33%), η Μότορ Όιλ (-38%) και ο ΟΠΑΠ (-34%), εμφανίζοντας μειωμένο τζίρο κατά 4,2 δισ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο το 2019 και αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 73% της συνολικής μείωσης του κύκλου εργασιών του δείγματος, ενώ παράλληλα προέβλεψαν και σε μεγαλύτερη αύξηση δανεισμού από τις υπόλοιπες εταιρείες του δείγματος.

Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα των δύο ενεργειακών εταιρειών επηρεάστηκαν σημαντικά από τη μείωση των διεθνών τιμών του πετρελαίου λόγω της ανισορροπίας της παγκόσμιας παραγωγής και ζήτησης και από τη μειωμένη ζήτηση καυσίμων από τους κλάδους της αεροπορίας και της ναυτιλίας και τους περιορισμούς στις μετακινήσεις λόγω των μέτρων που επιβλήθηκαν.

Η Aegean εμφάνισε μειωμένο τζίρο κατά 63% λόγω της σχεδόν παύσης της τουριστικής δραστηριότητας, ενώ παράλληλα η παύση των αθλητικών δραστηριοτήτων και το κλείσιμο των καταστημάτων για περίπου δύο μήνες έπληξαν σημαντικά τον ΟΠΑΠ, ο οποίος παρουσίασε μειωμένα έσοδα κατά 34%.

Αντίθετα, όσες εταιρείες έδειξαν ευελιξία και προσαρμόστηκαν στα δεδομένα της πανδημίας αύξησαν τα έσοδά τους κατά 12% και τον δανεισμό τους κατά 7%. Επιπλέον, για ακόμα μία φορά γίνεται ορατή η ανθεκτικότητα του κλάδου των Υποδομών σε σύγκριση με τις εταιρείες του υπόλοιπου δείγματος, οι οποίες οδηγήθηκαν σε μείωση εσόδων της τάξης του 21% και σε οριακή αύξηση δανεισμού κατά 2%.

Ο κλάδος του Τουρισμού έχει σημαντική συνεισφορά στην ελληνική οικονομία, αγγίζοντας το 21% του ΑΕΠ σε ετήσια βάση.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

121

Οι επιχειρήσεις που παρουσίασαν αυξημένο τζίρο κατά το πρώτο εξάμηνο συνέχισαν να έχουν θετική πορεία και στα αποτελέσματα του εννεαμήνου.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

Οι εταιρείες που κατάφεραν να αυξήσουν τον τζίρο τους

Σαράντα μία εταιρείες του δείγματος κατάφεραν να αντεπεξέλθουν στο χτύπημα της πανδημικής κρίσης, αυξάνοντας τον κύκλο εργασιών τους κατά το ιδιαίτερο πρώτο εξάμηνο του 2020. Η πλειονότητά τους (21 εταιρείες) ανήκουν στον κλάδο της Βιομηχανίας και συγκεκριμένα παράγουν ή προσαρμόστηκαν ώστε να παράγουν προϊόντα τα οποία είχαν υψηλή ζήτηση κατά τη διάρκεια του πρώτου κύματος της πανδημίας, όπως υγειονομικό υλικό και ειδή προσωπικής υγιεινής (Παπουτσάνης, Σαράντης), φαρμάκων (Lavipharm) και είδη διατροφής (Νίκας, Κρι-Κρι, ΕΛΓΕΚΑ).

Οι εταιρείες τεχνολογίας (Πλαίσιο, Quest, Performance Technologies, Epsilon Net, Space Hellas) είδαν τα έσοδά τους να αυξάνονται λόγω της αυξημένης ζήτησης για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους. Παράλληλα, οι εταιρείες στον υποκλάδο των logistics (Φούντλινκ, ACS μέλος της Quest) κατάφεραν να συντηρήσουν τα αποτελέσματά τους από την αυξημένη ζήτηση για τις υπηρεσίες τους.

Οι εταιρείες στον κλάδο των logistics θα μπορούσαν να εκμεταλλευτούν και να ανταποκριθούν πιο γρήγορα στην αυξημένη ζήτηση στις υπηρεσίες παράδοσης με επιπλέον προσλήψεις προσωπικού και ψηφιακή αναβάθμιση των διαδικασιών τους.

Οι εταιρείες επένδυσης σε ακίνητη περιουσία παρουσίασαν αύξηση στον τζίρο τους, αποτυπώνοντας την αύξηση των χαρτοφυλακίων τους μέσω επενδύσεων κατά τη διάρκεια του 2019 και στις αρχές του 2020.

Παράλληλα, οι εταιρείες Δρομέας και Sato είδαν τα έσοδά τους να αυξάνονται, ως αποτέλεσμα των αυξημένων πωλήσεων λόγω του μέτρου της τηλεργασίας που επιβλήθηκε κατά το διάστημα του lockdown.

Τι δείχνει το εννεάμηνο

Από τις 142 εταιρείες του δείγματος, οι 12 είχαν δημοσιεύσει οικονομικά αποτελέσματα για το εννεάμηνο του 2020. Τα έσοδα των εταιρειών συνεχίζουν να παρουσιάζουν αρνητική πορεία και το πρώτο εννεάμηνο του 2021, μέχρι τη σύνταξη της παρούσης μελέτης, με τις εταιρείες των κλάδων της Βιομηχανίας και των Κατασκευών να εμφανίζουν πτώση της τάξης του 34% κατά μέσο όρο.

Οι επιχειρήσεις που παρουσίασαν αυξημένο τζίρο κατά το πρώτο εξάμηνο συνέχισαν να έχουν θετική πορεία και στα αποτελέσματα του εννεαμήνου. Επιπλέον, η εταιρεία Πλαστικά Θράκης δημιούργησε νέες γραμμές παραγωγής προστατευτικών масκών, βελτιώνοντας σημαντικά τα αποτελέσματα στην περίοδο.

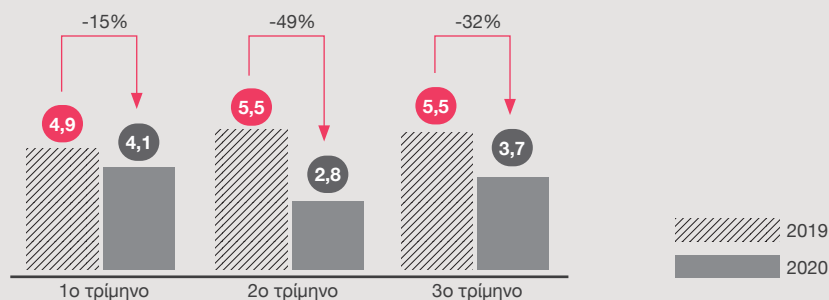
Αντίθετα, οι απώλειες των δύο μεγάλων πετρελαϊκών ομίλων, που συνεχίστηκαν και στο τρίτο τρίμηνο του 2020 ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης μειωμένης ζήτησης στους κλάδους της ναυτιλίας και της αεροπορίας, καθώς και των χαμηλότερων τιμών αργού πετρελαίου σε σύγκριση με το 2019, συμπιέζουν τα έσοδα και επηρεάζουν σημαντικά το σύνολο των εταιρειών.

Από την ανάλυση του κύκλου εργασιών των εισηγμένων που έχουν δημοσιεύσει αποτελέσματα εννεαμήνου φαίνεται ότι η πτώση του κύκλου εργασιών των εισηγμένων συνεχίστηκε και στο τρίτο τρίμηνο του έτους. Συγκεκριμένα, το τρίτο τρίμηνο του 2020 παρουσίασαν μειωμένα έσοδα κατά 32% (-1,8 δισ. ευρώ) σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019. Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2020, οπότε και τα μέτρα για την καταπολέμηση της πανδημίας ήταν σε πλήρη ισχύ, σημειώθηκε και η μεγαλύτερη μείωση εσόδων, σχεδόν κατά 50% σε σύγκριση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2019, ενώ κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους υπήρξε μια πτώση της τάξης του 15%.

Συνολικά, ο κύκλος εργασιών του εννεαμήνου του 2020 παρουσιάζεται μειωμένος σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019 κατά 33%.

Κύκλος εργασιών ανά τρίμηνο*

σε € δισ.

* Ο αριθμός των εισηγμένων που έχουν εκδώσει οικονομικά αποτελέσματα εννέα μηνών 2020 και χρησιμοποιήθηκαν για την παραπάνω ανάλυση είναι 12

Οι προκλήσεις της επόμενης μέρας

Οι αναδυόμενες προκλήσεις και η ανταπόκριση σε αυτές είναι καθοριστικός παράγοντας για την αναπτυξιακή τροχιά της χώρας κατά τα επόμενα χρόνια. Τα σημαντικότερα ερωτήματα για τα οποία αναζητούνται απαντήσεις είναι:

Πόσο γρήγορα θα ανακάμψει η Ελλάδα από την πανδημική κρίση;

Θα καταφέρει η χώρα να απορροφήσει τα κεφάλαια από το Ταμείο Ανάκαμψης και να γίνει πηγή μεταρρυθμίσεων;

Θα μπορέσει η οικονομία να μεταβεί σε ένα νέο παραγωγικό μοντέλο;

Πώς θα επιτευχθεί η μετάβαση σε ένα φιλικότερο προς το περιβάλλον μοντέλο;

Ποια θα είναι η επόμενη μέρα των τραπεζών;

Πώς αλλάζει η πανδημία τα δεδομένα για την ψηφιοποίηση των εταιρειών;

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

123

ΟΜΙΛΟΣ FOURLIS

Συνεχίζουμε σταθερά, ανταποκρινόμαστε στις προκλήσεις της νέας εποχής

Με το βλέμμα στραμμένο στις υγειονομικές εξελίξεις και στο εμβόλιο κατά του Covid-19, το διεθνές οικονομικό περιβάλλον προσβλέπει σε μια «άνοιξη» διευρυνμένων προσδοκιών. Στον Όμιλο FOURLIS προσαρμοστήκαμε έτσι ώστε να περάσουμε τον δύσκολο χειμώνα που έχουμε μπροστά μας με τις λιγότερες απώλειες. Στην προσπάθεια αυτή έχουμε σύμμαχό μας τις νέες τεχνολογίες. Η καινοτομία και ειδικότερα ο ψηφιακός μετασχηματισμός παραμένουν και για τον Όμιλό μας ένα δυνατό όπλο. Όχι μόνο επιβίωσης, αλλά και θετικής εξέλιξης. Από την άλλη, βλέπουμε έναν γενικότερο εθνικό οικονομικό σχεδιασμό που επενδύει και στα ευρωπαϊκά προγράμματα στήριξης.

Ο Όμιλος FOURLIS, ως εμβληματικός εμπορικός όμιλος διαρκών καταναλωτικών αγαθών, μπορεί και πρέπει να έχει ρόλο σε αυτή την προσπάθεια. Μας χαρακτηρίζει η εξωστρέφεια, με ισχυρή παρουσία στην Κύπρο, στη Βουλγαρία, στη Ρουμανία και στην Τουρκία. Αλλά και ο δυναμισμός. Επιδιώκουμε να είμαστε ένας από τους μοχλούς ανάκαμψης της εθνικής οικονομίας. Ο καθένας μας στην περιοχή επιχειρηματικής δράσης του. Οι μεγάλοι, οι ηγέτες, και στο λιανεμπόριο στα δύσκολα φαίνονται.

Το σύνολο των επενδύσεών μας για το 2020 ξεπέρασε τα 23 εκατ. ευρώ. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται καινούργια καταστήματα IKEA και Intersport, αλλά και επέκταση του κέντρου Logistics. Το ποσό αυτό κάλυψε και επενδύσεις υποστήριξης και λειτουργίας των ηλεκτρονικών πωλήσεων σε όλες τις χώρες δραστηριοποίησης του Ομίλου.

Όλα μας τα brands είναι σε συνεχή διάλογο με το καταναλωτικό κοινό. Αφουγκραζόμαστε ανάγκες και προσαρμοζόμαστε σε απαιτήσεις.

Το πρώτο μεσαίου μεγέθους κατάστημα, 8.000 τ.μ., άνοιξε τον Σεπτέμβριο στη Βάρνα της Βουλγαρίας και συνεχίζουμε με τα καταστήματα «νέας γενιάς» IKEA, που είναι στρατηγική απόφαση ανάπτυξης του Ομίλου. Στην πράξη πρόκειται για ανανέωση της αγοραστικής εμπειρίας σε όλα τα επίπεδα. Μιλάμε για μικρότερα αλλά σύγχρονα καταστήματα, που εντάσσονται εύκολα στον αστικό ιστό, διευκολύνοντας την πρόσβαση, τη διαδικασία των

Βασίλης Φουρλής, πρόεδρος του Ομίλου FOURLIS.

αγορών, αλλά και την επιλογή μέσα από την πλήρη γκάμα των προϊόντων IKEA. Στο επόμενο σύντομο χρονικό διάστημα θα ανοίξει το πρώτο κατάστημα «νέας γενιάς» στον Πειραιά, ενώ θα ακολουθήσει και ένα στη Σόφια.

Νέα αντίληψη

Με το νέο κατάστημα-«ναυαρχίδα» της αλυσίδας INTERSPORT στην Ερμού εγκαινιάσαμε και τη νέα αντίληψη στην αγοραστική εμπειρία που προσφέρει το brand. Επενδύουμε στην ψηφιακή τεχνολογία αιχμής, προσφέροντας στον επισκέπτη την εικόνα μιας νέας, «φρέσκιας», νεανικής μάρκας. Θα επεκτείνουμε το μοντέλο και στα άλλα καταστήματα, εξελίσσοντας ταυτόχρονα τις προσωποποιημένες υπηρεσίες και τα σχήματα πιστότητας. Παράλληλα, σχεδιάζουμε και το άνοιγμα ενός ακόμα καταστήματος στην Κύπρο.

Ανταποκρινόμαστε στις προκλήσεις της νέας εποχής. Ο σύγχρονος καταναλωτής είναι καλά πληροφορημένος και «σκληρός διαπραγματευτής». Αγοράζει ταχύτερα και αναζητά ολοκληρωμένη εμπειρία. Και τα brand είναι πλέον υποχρεωμένα να προσαρμόσουν όλα τα κανάλια πωλήσεων σε αυτήν ακριβώς τη φιλοσοφία απαιτήσεων.

ΕΔΩ ΚΑΙ 70 ΧΡΟΝΙΑ ΦΤΑΝΟΥΜΕ ΨΗΛΑ ΓΙΑΤΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΜΑΘΑΜΕ ΝΑ ΠΑΤΑΜΕ ΓΕΡΑ ΣΤΗ ΓΗ.

Και δεν σταματήσαμε ποτέ. Έτσι, αυτό που ξεκίνησε από μία μικρή οικογενειακή επιχείρηση πριν από 70 χρόνια, στην οδό Σανταρόζα, εξελίχθηκε στον Όμιλο FOURLIS, έναν από τους μεγαλύτερους εμπορικούς ομίλους στην Ελλάδα και στα Βαλκάνια με σημαντική συνεισφορά στην ελληνική κοινωνία και οικονομία.

Και συνεχίζει σταθερά, για να συνεχίσουμε να κοιτάζουμε ακόμη πιο ψηλά.

70
ΧΡΟΝΙΑ

*από τα πρώτα προϊόντα της εταιρίας πριν 70 χρόνια

Οι 10 μήνες που συγκλόνισαν τον κλάδο του λιανεμπορίου

Της

ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Η πανδημία άλλαξε για πάντα το λιανεμπόριο. Οι αλλαγές που συντελέστηκαν στη διάρκεια του δύσκολου 2020 είναι τεκτονικές και είναι πλέον βέβαιο ότι, ακόμα και μετά το τέλος της περιπέτειας του κορωνοϊού, τίποτα δεν θα είναι το ίδιο, καθώς άλλαξε τόσο ο τρόπος λειτουργίας της αγοράς όσο και ο τρόπος που ψωνίζουμε.

Το 60% των καταναλωτών δηλώνει διατεθειμένο να εξακολουθεί να αγοράζει μέσω διαδικτύου όλες τις κατηγορίες προϊόντων και μετά την πανδημία.

Αυτά τα Χριστούγεννα δεν είχαν καμία σχέση με όλα τα προηγούμενα. Η χρονιά ολόκληρη δεν είχε καμία σχέση με όσες είχαμε ζήσει έως τώρα. Ακόμη όμως και αν στη νέα χρονιά που μόλις ξεκίνησε ανακοπεί η επέλαση της πανδημίας ενδεχομένως από μαζικούς εμβολιασμούς, το λιανικό εμπόριο, ένας από τους κλάδους που υπέστη βαρύ πλήγμα, δεν θα επιστρέψει ποτέ εκεί που ήταν στην προ Covid-19 εποχή. Οι αλλαγές που συντελέστηκαν από τα τέλη Φεβρουαρίου είναι τεκτονικές και άλλαξαν για πάντα τον τρόπο που λειτουργεί το λιανικό εμπόριο, αλλά και τον τρόπο που ψωνίζουν οι καταναλωτές.

Βαρύ πλήγμα

Αν και ακόμη οι επιπτώσεις της νέας κρίσης δεν έχουν ξεδιπλωθεί στο σύνολό τους, κυρίως λόγω των μέτρων ανακούφισης των επιχειρήσεων που έχει λάβει από την άνοιξη η κυβέρνηση, η επόμενη ημέρα θεωρείται αναπόφευκτο ότι θα βρει το λιανικό εμπόριο στην Ελλάδα με λιγότερες επιχειρήσεις. Οι αριθμοί είναι αμείλικτοι: σύμφωνα με τα διαθέσιμα έως τώρα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), ο κύκλος ερ-

γασίων στο λιανικό εμπόριο για τις επιχειρήσεις που βρέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας ύστερα από κρατική εντολή –στην πραγματικότητα δηλαδή για τις επιχειρήσεις πλην αυτών που δραστηριοποιούνται στη λιανική τροφίμων και των αυτοκινήτων, καθώς και τα φαρμακεία– διαμορφώθηκε από τις αρχές του τρέχοντος έτους έως και τον Σεπτέμβριο σε 6,06 δισ. ευρώ έναντι 7,33 δισ. ευρώ το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Μέσα, λοιπόν, στο εννεάμηνο του 2020 «χάθηκαν» περίπου 1,27 δισ. ευρώ.

Το κρίσιμο δ' τρίμηνο

Το χειρότερο, όμως, είναι ότι από την παραπάνω εξίσωση και κυρίως από τα ταμεία των λιανεμπόρων λείπει το τέταρτο τρίμηνο, που παραδοσιακά είναι –ή μάλλον ήταν έως και το 2019– το πιο προσοδοφόρο. Ο συνολικός τζίρος το 2019 για τις επιχειρήσεις που εντός του 2020 τέθηκαν υποχρεωτικά σε αναστολή λειτουργίας ήταν 10,34 δισ. ευρώ, εκ των οποίων τα 3,014 δισ. ευρώ, δηλαδή περίπου το 30% του συνολικού τους τζίρου, πραγματοποιήθηκε το διάστημα Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου. Λογικό. Είναι το διάστημα που περιλαμβάνει

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

ΣΠΥΡΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ – CEO CHIPITA

Η εξέλιξη συνεχίζεται, ανεξαρτήτως των συνθηκών. Η επιτάχυνση είναι αυτή που αλλάζει

Ο διευθύνων
σύμβουλος
της CHIPITA
κ. Σπύρος
Θεοδώ-
ροπουλος.

Μέχρι την εμφάνιση της πανδημίας, με βάση την εξέλιξη της τεχνολογίας και της επιστήμης, δεν πιστεύαμε ότι ένας ιός τον 21ο αιώνα θα μπορούσε να επηρεάσει καθολικά τόσο πολλές χώρες ταυτόχρονα. Η πανδημία ήρθε να μας υπενθυμίσει πόσο μικρός είναι ο κόσμος και πόσο εξαρτιόμαστε ο ένας από τον άλλο, όπως και οι χώρες μεταξύ τους. Πόσο ανυπεράσπιστα είμαστε απέναντι στη φύση, που πρέπει να σεβόμαστε και να προστατεύουμε, ατομικά και συλλογικά. Ήρθε να μας θυμίσει πως η μοίρα μας είναι κοινή.

Κατά τη διάρκεια αυτής της πρωτοφανούς περιόδου, οι επιχειρήσεις, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, συνεχίζουν να λειτουργούν. Εμείς, στην CHIPITA, νιώθουμε τυχεροί, καθώς –τι κι αν διακόπηκαν τα ταξίδια– διαθέτουμε ανθρώπους ικανούς στις δεκάδες χώρες όπου δραστηριοποιούμαστε, με πολλά χρόνια εμπειρίας και αφοσίωσης, κι αυτό έδωσε τη δυνατότητα, ομιλικά, να συνεχίσουμε να κάνουμε τη δουλειά μας κανονικά.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι διαχρονική

Άλλωστε, είμαστε μια εταιρεία ανθρωποκεντρική. Κι αυτό δεν συνέβη τυχαία ούτε είναι σχήμα λόγου. Γιατί, ενώ γνωρίζουμε καλά ότι οι επιχειρήσεις είναι κερδοσκοπικοί οργανισμοί – και σωστά, οι άνθρωποι που τις στελεχώνουν, εκτός από το προσωπικό τους κέρδος, το εισόδημά τους, θέλουν να νιώθουν ότι συμμετέχουν σε κάτι μεγαλύτερο, σπουδαιότερο. Σε έναν οργανισμό που δεν αδιαφορεί για το περιβάλλον και την κοινωνία γύρω του. Κάπως έτσι δημιουργείται ένα σύνολο, ένας ενάρετος κύκλος: η επιχείρηση παράγει, ανταμείβει το προσωπικό της και, ταυτόχρονα, φροντίζει την κοινωνία, κάνοντας πρώτα τους δικούς της ανθρώπους περήφανους. Γιατί απολαμβάνουν τη

χαρά της ανταπόδοσης προς την κοινωνία, γιατί νιώθουν ότι η προσφορά τους δεν αφορά μόνο την επιχείρηση, αφορά και τους ίδιους, και τους μετόχους της, και όλους όσοι βρίσκονται γύρω της. Κάπως έτσι, η κοινή προσπάθεια φέρνει ένα πολύ καλύτερο αποτέλεσμα για όλους και, αναγνίση, για την ίδια την εταιρεία.

Οι αλλαγές που δεν θα μας αλλάξουν

Ο προηγούμενος τρόπος ζωής μας, που δεν επηρεαζόταν από την πανδημία, δεν είναι μόνο αποτέλεσμα επιλογών, είναι και αποτέλεσμα αναγκών. Αυτός είναι ο ρόλος της εξέλιξης. Παρόλο που σήμερα μιλάμε για μια εποχή μεγάλων αλλαγών, πιθανότατα αυτές οι αλλαγές να μην είναι τελικά τόσο μεγάλες.

Η τηλεργασία, για παράδειγμα, ίσως ήρθε για να μείνει σε συγκεκριμένους κλάδους, όπως αυτός της πληροφορικής, του IT και του e-business. Το γεγονός, όμως, ότι μέχρι πρότινος ξεκινούσαμε τη μέρα μας πηγαίνοντας στη δουλειά μας, όχι απλώς δουλεύοντας, αφορά και ευρύτερες ανάγκες μας, πέρα από την εργασία. Χρειαζόμαστε την κοινωνικοποίηση, ένα περιβάλλον εργασίας όπου θα συναντηθούμε με άλλους ανθρώπους, θα μιλήσουμε, θα έρθουμε πιο κοντά.

Αντίστοιχα οι επιχειρήσεις θα συνεχίσουν να μάχονται, όπως κάθε φορά, ανεξαρτήτως των συνθηκών που διαμορφώνονται. Και όσες από αυτές θα επιλέξουν να βλέπουν τη μεγάλη εικόνα, θα τολμήσουν να καινοτομήσουν, να παραγάγουν προϊόντα ανταγωνιστικά διεθνώς, θα φροντίσουν τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες τους να είναι «relevant», να έχουν δηλαδή λόγο ύπαρξης στην αγορά, αυτές θα είναι οι νικητές αυτής της μάχης. Όπως είναι, άλλωστε, και οι νικητές της μάχης που δίνεται ανάμεσα στις επιχειρήσεις και στο περιβάλλον τους κάθε μέρα της ζωής μας.

“

Η επόμενη μέρα θεωρείται αναπόφευκτο ότι θα βρει το λιανικό εμπόριο στην Ελλάδα με λιγότερες επιχειρήσεις.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

τις ενδιάμεσες εκπτώσεις του Νοεμβρίου, την Black Friday και το κυριότερο τις αγορές για τις εορτές των Χριστουγέννων.

Το δεύτερο κύμα της πανδημίας, που οδήγησε σε νέο lockdown, βρήκε το λιανεμπόριο στην πρώτη εβδομάδα των ενδιάμεσων χειμερινών εκπτώσεων –είχε προηγηθεί η απαγόρευση λειτουργίας του την πρώτη Κυριακή των εκπτώσεων– ενώ έπληξε και τη φετινή Black Friday. Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, σε αναστολή λειτουργίας τέθηκαν 59.838 επιχειρήσεις του κλάδου, καθώς εξαιρούνται τα καταστήματα τροφίμων, τα φαρμακεία, οι εκθέσεις αυτοκινήτων και το χονδρεμπόριο.

Μικρές επιχειρήσεις

Στη συντριπτική τους πλειονότητα οι επιχειρήσεις που τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας πρόκειται για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις –αυτή άλλωστε είναι η διάρθρωση του λιανεμπορίου στη χώρα– και δραστηριοποιούνται κατά βάση στη λιανική πώληση ειδών ένδυσης και υπόδησης, κατηγορίες που έχουν υποστεί από τις μεγαλύτερες απώλειες εσόδων και κερδών λόγω της πανδημίας ήδη από το πρώτο lockdown, που «έχασαν» την επίσης σημαντική για τις δύο αυτές κατηγορίες πασχαλινή περίοδο. Οι λιανεμπορικές επιχειρήσεις που πωλούν αποκλειστικά είδη ένδυσης είχαν το φετινό εννεάμηνο κύκλο εργασιών περίπου 1,33 δισ. ευρώ έναντι 1,91 δισ. το αντίστοιχο διάστημα του 2019, ενώ ο κλάδος της υπόδησης είχε τζίρο 246 εκατ. ευρώ έναντι 347 εκατ. ευρώ πέρυσι (δεν συμπεριλαμβάνονται τα αθλητικά είδη).

Χωρίς «αντίδοτο»

Ακριβώς δε λόγω του μικρού μεγέθους τους και της τεχνολογικής υστέρησης, στοιχείο που ούτως ή άλλως χαρακτηρίζει την ελληνική επιχειρηματικότητα, η μεγάλη πλειονότητα των επιχειρήσεων αυτών δεν διαθέτει καν το «αντίδοτο» του ηλεκτρονικού εμπορίου. Σύμφωνα με την Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας (ΕΣΕΕ) μόνο λίγο πάνω από το 20% των εμπορικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιεί ηλεκτρονικές πωλήσεις.

Οι τελευταίες, το ηλεκτρονικό εμπόριο δηλαδή, αποτέλεσε φέτος μαζί με τον κλάδο των σουπερ μάρκετ τους μεγάλους ωφελημένους του λιανεμπορίου. Και όσα έγιναν λόγω κορωνοϊού στα δύο αυτά πεδία σηματοδοτούν και δύο από τις σημαντικότερες αλλαγές στην καταναλωτική συμπεριφορά, αλλαγές που αναμένεται να παγιωθούν, επηρεάζοντας και τον χάρτη του λιανεμπορίου στη χώρα.

Εκτόξευση τζίρου

Οι εκτιμήσεις σε ό,τι αφορά τον τζίρο του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ελλάδα κάνουν λόγο για άνοδο κατά 3,2 δισ. φέτος και διαμόρφωσή του στα 10,7 δισ. ευρώ. Μάλιστα, το μείγμα του τζίρου αναμένεται να είναι πολύ διαφορετικό σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια, καθώς πλέον τις πρώτες θέσεις αναμένεται να καταλάβουν οι ηλεκτρονικές πωλήσεις ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακών, αθλητικού εξοπλισμού, παιχνιδιών, ειδών ένδυσης, παραφαρμακευτικού εξοπλισμού (μάσκες, αντισηπτικά, θερμομέτρα, οξυμέτρα, βιταμίνες).

Τι συνέβαινε την προ κορωνοϊού εποχή; Πάνω από τις μισές ηλεκτρονικές συναλλαγές αφορούσαν τις υπηρεσίες καταλυμάτων, εισιτήρια για ταξίδια και για θεάματα. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε η Κραταιόν Συμβουλευτική, υπό την αιγίδα του Ελληνικού Συνδέσμου Ηλεκτρονικού Εμπορίου (GRECA), το 16% των καταναλωτών ψώνισαν για πρώτη φορά μέσω διαδικτύου όταν ξεκίνησε η πανδημία, ενώ παρατηρείται αύξηση της συχνότητας των αγορών μέσω διαδικτύου κατά μέσο όρο 6,4% σε όλους τους κλάδους. Μάλιστα, το 60% των καταναλωτών δηλώνει διατεθειμένο να εξακολουθεί να αγοράζει μέσω διαδικτύου όλες τις κατηγορίες προϊόντων.

Μια ιδιαίτερη κατηγορία που γνώρισε εκρηκτική αύξηση –σε απόλυτους αριθμούς, βεβαίως, παραμένει σε χαμηλά επίπεδα– είναι οι πωλήσεις των ηλεκτρονικών σουπερ μάρκετ. Το πρώτο εξάμηνο του 2020, ο τζίρος των ηλεκτρονικών σουπερ μάρκετ διαμορφώθηκε, σύμφωνα με τα στοιχεία της Convert Group, σε 56,3 εκατ. ευρώ, γεγονός που οδηγεί στην εκτίμηση ότι στο σύνολο

Δημιουργούμε αξία για την Ελλάδα του αύριο

Η συνεισφορά μας στην ελληνική οικονομία

● 1999 ● 2019

Συνολική* προστιθέμενη αξία στην ελληνική οικονομία

Αντιστοιχία στο ΑΕΠ της χώρας

€59 εκ.
€811 εκ.

0,04%
0,43%

Η συνεισφορά μας στα φορολογικά έσοδα του κράτους

Αντιστοιχία στα συνολικά φορολογικά έσοδα του κράτους

€25 εκ.
€348 εκ.

0,05%
0,45%

Θέσεις εργασίας που υποστηρίζουμε στην Ελλάδα

● 1999 ● 2019

Συνολικές* θέσεις εργασίας που υποστηρίζουμε στην Ελλάδα

Αντιστοιχία στη συνολική απασχόληση της Ελλάδας

1.734
20.825

0,04%
0,55%

Άνθρωποι που υποστηρίζονται από το εισόδημα των συνολικών θέσεων εργασίας

3.988
45.815

Επενδύσεις σε πρωτοβουλίες για την κοινωνία, το περιβάλλον
και δωρεές προϊόντων

2019 ➞ €915.000

* Τα συνολικά αποτελέσματα αναφέρονται στο σύνολο των άμεσων, έμμεσων και επαγόμενων επιδράσεων.

** Τα ποσά έχουν στρογγυλοποιηθεί στον πλησιέστερο ακέραιο και τα ποσοστά έχουν υπολογιστεί επί των μη στρογγυλοποιημένων ποσών.

“
Μέσα στο
εννέαμηνο
του 2020 «χάθηκε»
τζίρος περίπου
1,27 δισ. ευρώ.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

130

Οι επιπτώσεις της νέας κρίσης δεν έχουν ξεδιπλωθεί στο σύνολό τους, κυρίως λόγω των μέτρων στήριξης που έλαβε η κυβέρνηση.

λο του έτους θα υπερβεί τα 100 εκατ. ευρώ έναντι 46,7 εκατ. ευρώ το 2019. Η πανδημία λειτούργησε ως επιταχυντής, φέρνοντας την εξέλιξη δύο τρία χρόνια νωρίτερα από ό,τι αναμενόταν υπό κανονικές συνθήκες. Ακόμη και αν υπάρξει αποκλιμάκωση των πωλήσεων των ηλεκτρονικών σουπερ μάρκετ, όταν ο κορωνοϊός σταματήσει να ταλανίζει την καθημερινότητά μας, ένα κρίσιμο ποσοστό καταναλωτών –εργαζόμενοι με περιορισμένο ελεύθερο χρόνο, νέοι οι οποίοι δεν δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την αγοραστική εμπειρία στο σουπερ μάρκετ, αλλά ακόμη και μεγαλύτερες ηλικίες που εξοικειώθηκαν με τις νέες τεχνολογίες– θα συνεχίσουν να αξιοποιούν αυτό το κανάλι. Και στην πραγματικότητα, όποιος λιανέμπορος το διαθέτει –είτε στον κλάδο των τροφίμων είτε στους υπόλοιπους κλάδους– θα έχει όχι μόνο μια εναλλακτική πηγή εσόδων που θα αντισταθμίζει τυχόν απώλειες σε έκτακτες καταστάσεις, αλλά και ένα σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών του.

Η διαφοροποίηση και η παροχή επιπλέ-

ον υπηρεσιών στον πελάτη είναι αυτό που θα καθορίσει τη μετά κορωνοϊό εποχή και τον κλάδο των σουπερ μάρκετ. Οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτόν μπορεί συνολικά να έχουν περί το μισό δισεκατομμύριο έσοδα παραπάνω σε σύγκριση με πέρυσι (περίπου 6,4 δισ. ευρώ από τις αρχές του χρόνου έως τις αρχές Νοεμβρίου έναντι 5,9 δισ. το αντίστοιχο διάστημα του 2019), όμως αυτή η περίοδος ευφορίας δεν πρόκειται να διαρκέσει για πάντα. Ο καταναλωτής, επηρεασμένος μόνιμα από τον κορωνοϊό, ψυχολογικά και οικονομικά, θα θελήσει να ψωνίζει εξ αποστάσεως, αλλά και να βρίσκει στο φυσικό κατάστημα, όταν το επισκέπτεται, συγκεντρωμένα σε ένα σημείο, έτσι ώστε να αποφεύγει τις μετακινήσεις, όχι μόνο ποικιλία προϊόντων αλλά και υπηρεσιών, από έτοιμο φαγητό έως υπηρεσίες πληρωμών και φορτιστές αυτοκινήτων.

Το 2020 δεν είναι 2019. Αλλά ούτε και το 2021 και τα χρόνια από εδώ και στο εξής θα είναι ποτέ ίδια για το λιανικό εμπόριο και τους καταναλωτές. ●

Αξεπέραστη προϊόντική ασφάλεια, με Ελληνική υπογραφή

Ασφάλεια σημαίνει σιγουριά. Σημαίνει εμπιστοσύνη, προστασία, αξιοπιστία. Πάνω σε αυτές τις αξίες δημιουργούμε καθημερινά, με αφοσίωση, καινοτόμα ελληνικά προϊόντα, για να φροντίζετε με ασφάλεια ό,τι πολυτιμότερο έχετε. Την οικογένειά σας. Είμαστε εκεί, στην κάθε μέρα σας, φροντίζοντας κάθε προϊόν μας να αγγίζει το δέρμα σας με αποδεδειγμένη ασφάλεια.

Προηγμένα Συστήματα Ελέγχου και Διασφάλισης Ποιότητας

Επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό τελευταίας τεχνολογίας και εξαιρετικά αυστηρά συστήματα ποιοτικού ελέγχου διασφαλίζουν καθημερινά άριστη ποιότητα κάθε προϊόντος της ΜΕΓΑ.

Καινοτομία Sensitive

Η ΜΕΓΑ δημιούργησε πρώτη παγκοσμίως τα "Sensitive" προϊόντα στον τομέα της. Θέτοντας την αποδεδειγμένη φιλικότητα προς το δέρμα ως προτεραιότητα στον σχεδιασμό προϊόντων, η εταιρεία επιλέγει προσεκτικά υλικά με εξαιρετικές ιδιότητες φιλικότητας, προσφέροντας ολοκληρωμένη προστασία χωρίς ερεθισμούς.

Πιστοποιήσεις και διακρίσεις

Τα προϊόντα μας ελέγχονται στους πλέον εγκεκριμένους φορείς παγκοσμίως. Αυστηρές διεθνείς πιστοποιήσεις και διακρίσεις επισφραγίζουν την προϊόντική ασφάλεια που σας προσφέρουν. Όχι μόνο τώρα που οι συνθήκες της εποχής το κάνουν απαραίτητο. Από πάντα...

Πρώτη και τελευταία σκέψη μας, η προστασία σας.

AB HOME SHOP CENTER

Με επένδυση 10 εκατ. ευρώ, αναβαθμίζει συνολικά την αγοραστική εμπειρία μέσα από το AB Eshop

Το 2020 είναι μια χρονιά που, λόγω της πανδημίας, μας υποχρέωσε σε σημαντικές αλλαγές. Έθεσε νέες προτεραιότητες, με τις οποίες ξεκινά η πορεία μας και για το 2021.

Η δοκιμασία της πανδημίας, άλλωστε, ανέδειξε και μια σειρά από νέες ανάγκες, νέα κριτήρια αγοραστικής επιλογής και συμπεριφοράς.

Οι 260 νέοι εργαζόμενοι φροντίζουν να γεμίζουν το καλάθι των online πελατών του AB Eshop (ab.gr).

Μεταξύ άλλων, το ηλεκτρονικό εμπόριο γνώρισε ραγδαία αύξηση, καθώς το #ΜένουμεΣπίτι έφερε νέες συνήθειες στον τρόπο που ψωνίζουμε.

Ποιες είναι λοιπόν σήμερα οι ανάγκες των online πελατών;

Πλέον ζητούν τα πάντα. Δυνατότητες επιλογών από μια ευρεία ποικιλία προϊόντων. Διασφάλιση ποιότητας. Καλές τιμές. Αναζητούν ταχύτερη εξυπηρέτηση και παραλαβή με διαφορετικούς τρόπους στην ώρα που έχουν επιλέξει. Και όλα αυτά με απόλυτη ασφάλεια και προστασία. Με δυο λόγια, διεκδικούν μια συνολικά αναβαθμισμένη αγοραστική εμπειρία.

Και σήμερα, η AB Βασιλόπουλος μπορεί και προσφέρει όλα τα παραπάνω με το AB Eshop (ab.gr), το ηλεκτρονικό της κατάστημα. Και πιο συγκεκριμένα, με την υπηρεσία «Παράδοση στο σπίτι», την υπηρεσία «Παραλαβή από το κατάστημα» (AB Collect) και τη νέα συνεργασία με το

delivery.gr, όπου μέσα σε δύο ώρες μπορούμε να παραλαμβάνουμε το βασικό μας καλάθι σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Και, φυσικά, με το AB Home Shop Center, ένα κέντρο διανομής που δημιουργήθηκε για να εξυπηρετεί αποκλειστικά τις ηλεκτρονικές παραγγελίες για την Αττική, μέσα από το AB Eshop.

Με τη συνολική επένδυση να ξεπερνά τα 10 εκατ. ευρώ, το AB Home Shop Center ήρθε για να διασφαλίσει ότι τα προϊόντα που θα παραδοθούν θα είναι σε άριστη κατάσταση και ότι η ηλεκτρονική παραγγελία θα έχει την ταχύτερη προώθηση.

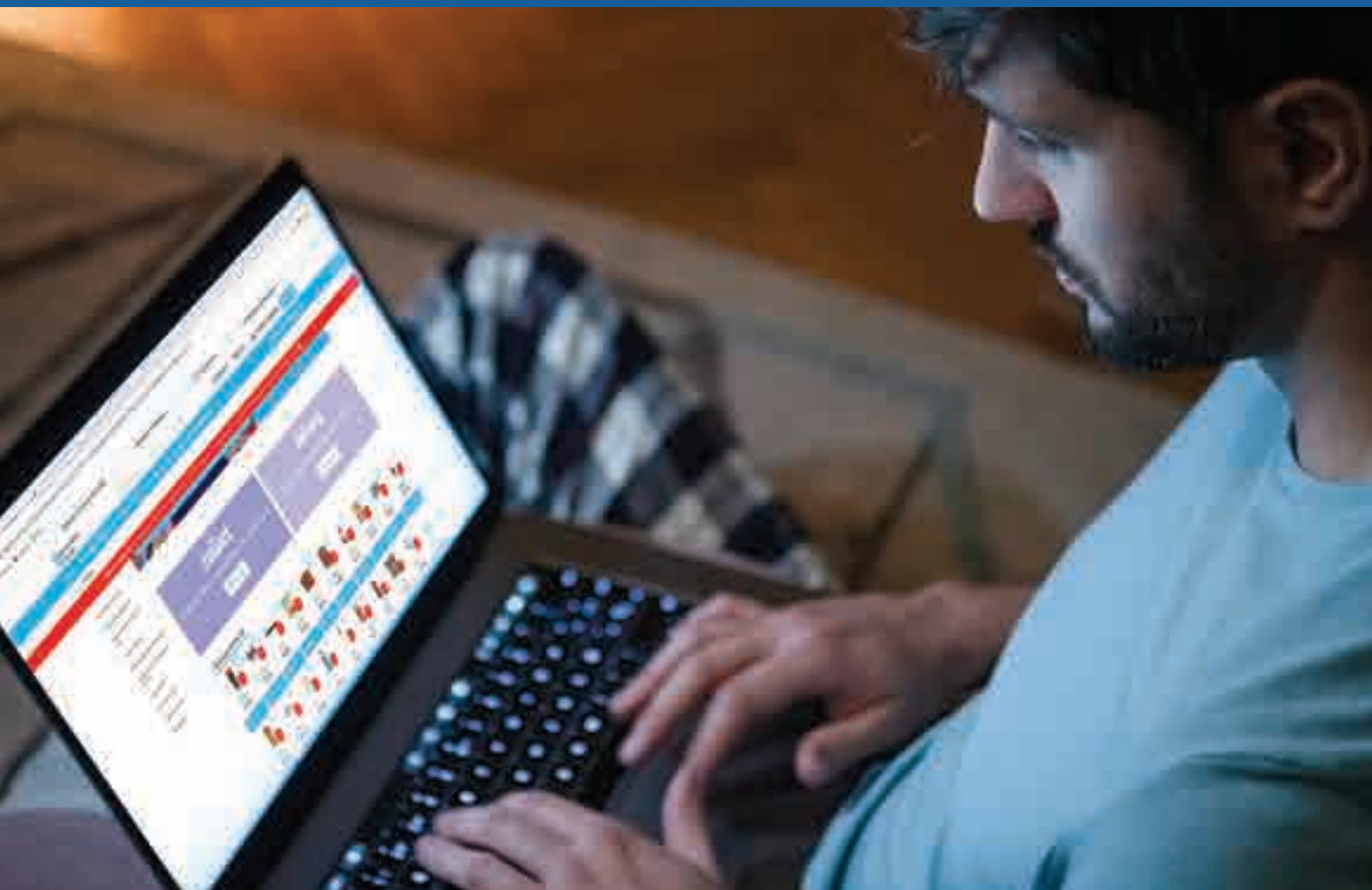
Στα 7.500 τ.μ. του θα συναντήσουμε μόνο εργαζόμενους της AB Βασιλόπουλος. Οι 260 νέοι εργαζόμενοι, που αναμένεται να γίνουν 400, φροντίζουν να γεμίζουν το καλάθι των online πελατών με όλα όσα χρειάζονται, με τις υψηλότερες προδιαγραφές ασφαλείας, τεχνολογία αιχμής και χρήση «έξυπνων» εφαρμογών και μέσα από μια ποικιλία 11.000 προϊόντων, η οποία καθημερινά διευρύνεται.

Για την αγορά και την κοινωνία, το 2020, εν μέσω πανδημίας, δοκίμασε τις αντοχές και τα αντανεκλαστικά όλων. Για την AB Βασιλόπουλος, η συνοχή, η καλή προετοιμασία, η εφευρετικότητα και η δυνατότητά της να ανταποκριθεί σε σύνθετα προβλήματα έκαναν τη διαφορά. Όχι μόνο γιατί προσαρμόστηκε με ταχύτητα και ευελιξία, αλλά και γιατί «ακούει» τους πελάτες. Με ευθύνη για τη διασφάλιση της υγείας τους. Με ευθύνη για τη διασφάλιση της αλυσίδας τροφοδοσίας και της λειτουργίας των φυσικών καταστημάτων του δικτύου της αλλά και του AB Eshop.

Γιατί, οι 14.500 εργαζόμενοι της AB Βασιλόπουλος έχουν έναν σκοπό: να κάνουν τη διαφορά στις ζωές των πελατών με θετικό τρόπο. Να τους προσφέρουν αυτό που χρειάζονται για να βρискουν ό,τι θέλουν για τους ίδιους και την οικογένειά τους! Για ό,τι θέλουν να είναι!

**Ακόμη πιο κοντά σου
με νέες υπηρεσίες!**

Παράδοση
στο σπίτι

Παραλαβή από
κατάστημα AB

Delivery.gr

Αθήνα και Θεσσαλονίκη
σε 2 ώρες στο σπίτι σου

ab.gr

Ο μετασχηματισμός του λιανεμπορίου οδηγεί σε μια νέα αγορά

Του

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

Το πλήγμα του κορωνοϊού στο λιανεμπόριο είναι σφοδρό. Η επόμενη μέρα θα είναι εντελώς διαφορετική, καθώς η μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των καταναλωτών, ο φόβος που μένει και η αλλαγή στις καταναλωτικές συνήθειες διαμορφώνουν νέα δεδομένα, τάσεις και ισορροπίες στον κλάδο.

Ο κ. Κωνσταντίνος Μαχάιρας είναι πρόεδρος του Ινστιτούτου Έρευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών (ΙΕΛΚΑ).

Δεν μας είναι άγνωστο ότι ο τομέας του λιανικού εμπορίου παγκοσμίως αντιμετώπιζε προκλήσεις πριν από την πανδημία του κορωνοϊού. Είναι επίσης γνωστό ότι ο κλάδος έχει πληγεί σκληρά κατά τη διάρκεια των lockdown, με πολλές αλυσίδες ανά τον κόσμο να καταθέτουν αίτημα για πτώχευση ή να αλλάζουν χέρια.

Ο Covid-19 θα επηρεάσει τον καταναλωτή με πολλούς τρόπους. Όταν περάσει το σοκ της αβεβαιότητας και του φόβου, θα βρεθούμε αντιμέτωποι με μια θεμελιώδη μετατόπιση συμπεριφοράς των καταναλωτών όσον αφορά την εμπιστοσύνη, τη διαχείριση των εξόδων, όπου η τιμή θα δώσει χώρο στην αξία και θα δημιουργηθούν νέες τάσεις.

Νέες συνήθειες

Η μεταβολή του χώρου και του τρόπου εργασίας είναι αρκετή για να επιφέρει μια αλλοίωση των εσόδων της τάξεως του 10% στην αγορά του λιανεμπορίου τροφίμων. Οι ελλείψεις βασικών ειδών και δη μαρκών κατά την περίοδο του πρώτου lockdown έδωσαν την ευκαιρία/υποχρέωσαν τον καταναλωτή να δοκιμάσει νέα προϊόντα και νέες μεθόδους

αγορών. Έτσι έχουμε σήμερα μια αύξηση πωλήσεων στις δευτερεύουσες μάρκες, στα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας και στην έξαρση του ηλεκτρονικού εμπορίου. Και αυτή είναι μόνο η αρχή.

Στη χώρα μας ο κλάδος του λιανεμπορίου τροφίμων, που βρίσκεται στο επίκεντρο των συζητήσεων, έχει επενδύσει τα τελευταία χρόνια πάνω από 3,5 δισ. ευρώ και έχει σχεδόν διπλασιάσει τις θέσεις εργασίας. Το κόστος διαχείρισης της πανδημίας σε ετήσια βάση υπολογίζεται στα 160 εκατ. ευρώ, χωρίς να συμπεριλάβουμε τη δαπάνη για τις 7.000 νέες θέσεις εργασίας

Η αγορά χρειάζεται επιταχυντές, τα 160 εκατ. ευρώ κόστους διαχείρισης της πανδημίας επηρέασαν και θα συνεχίσουν να επηρεάζουν την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό του κλάδου. Πολλοί υποστηρίζουν ότι τώρα, που το υπόλοιπο λιανεμπόριο βρίσκεται σε κάμψη, είναι ευκαιρία να επενδύσουν σε αδύναμους «παίκτες». Όχι, σε τέτοιες εποχές δεν αγοράζεις αδύνατους, αλλά ισχυρούς. Αυτούς που έχουν αντέξει και έχουν δοκιμαστεί από το άγχος της πανδημίας. Επομένως, η πανδημία δεν θα είναι ο λόγος που θα δού-

Ι. ΚΛΟΥΚΙΝΑΣ – Ι. ΛΑΠΠΑΣ Α.Ε.

Δυναμική παρουσία με στόχο τη βέλτιστη αγοραστική εμπειρία

Η εταιρεία Ι. Κλουκίνας – Ι. Λάππας Α.Ε. είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών από το 2004. Μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων της, εντάσσεται η αντιπροσώπευση των εμπορικών σημάτων Mothercare και Early Learning Centre.

Το εμπορικό αυτό σκέλος της εταιρείας είναι και το πιο «συναισθηματικό», αφού με την αντιπροσώπευσή τους (31 καταστήματα στην Ελλάδα και 10 στα Βαλκάνια), βρίσκεται συνεχώς στο πλευρό γονέων και παιδιών.

Τον Ιούνιο του 2019, η εταιρεία ξεκίνησε το ηλεκτρονικό της κατάστημα mothercare.gr στο οποίο ο χρήστης μπορεί να αγοράσει είδη Mothercare, παιχνίδια ELC και The Entertainer, καθώς και όλα τα top brands σε βρεφικό και παιδικό εξοπλισμό. Μετά από έναν χρόνο, τον Νοέμβριο του 2020, προχώρησε στην αντίστοιχη κίνηση στη Ρουμανία, μια αγορά με μεγάλη προοπτική.

Κατά τη διάρκεια του 2020, με επίκεντρο τον ψηφιακό μετασχηματισμό της, η εταιρεία εκπαιδευσε και εμπλούτισε τις ομάδες της και επέλεξε βραβευμένους εξωτερικούς συνεργάτες για την ανάπτυξη της τεχνολογίας της και του digital marketing. Με ταχύτητα και ευελιξία στις αποφάσεις, πραγματοποίησε τεχνολογικά άλματα και κέρδισε εν μέσω πανδημίας πολύ σημαντικό μερίδιο αγοράς. Ως αποτέλεσμα, κατάφερε να συγκρατήσει το συγκλονιστικό 92% των πωλήσεων λιανικής στην Ελλάδα από την αρχή του 2020 μέχρι τις 30/11, παρά τα παρατεταμένα lockdowns. Τη στιγμή σύνταξης του παρόντος, η εταιρεία εκτιμά ότι θα συγκρατήσει το 60-65% των αντίστοιχων περσινών πωλήσεων για τον μήνα Δεκέμβριο.

Η ανάπτυξη επιπλέον αυτοματοποιημένων

λειτουργιών του ηλεκτρονικού καταστήματος, καθώς επίσης και η ενσωμάτωση μεγαλύτερης ποικιλίας ειδών σχετικών με το παιδί και την οικογένεια εντάσσονται στο πλάνο της εταιρείας για το πρώτο εξάμηνο του 2021. Θα φτάσει έτσι όλο και πιο κοντά στον στόχο της να γίνει η πρώτη επιλογή του καταναλωτή στον κλάδο.

Παράλληλα με τα παραπάνω, θα προωθήσει ακόμη περισσότερο τις πωλήσεις των φυσικών καταστημάτων της με την ενσωμάτωση τεχνολογίας.

«Είμαστε βέβαιοι ότι το τέλος του 2020 μας βρίσκει πιο δυνατούς, έχοντας ενισχύσει το ανταγωνιστικό μας πλεονέκτημα. Έχουμε ενσωματώσει στη λειτουργία μας νέες τεχνολογίες και ικανότητες που θα μας επιτρέψουν να πετύχουμε ακόμη

πιο υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και αυξημένες πωλήσεις», δηλώνει η CEO και αντιπρόεδρος της εταιρείας Ι. Κλουκίνας – Ι. Λάππας Α.Ε., κ. Βιολέττα Λάππα.

Στρατηγικός στόχος της εταιρείας για το 2021 είναι η περαιτέρω επένδυση στον ψηφιακό μετασχηματισμό του εμπορικού τμήματος της εταιρείας με την εξατομίκευση της αγοραστικής εμπειρίας, υπηρετώντας τη φιλοσοφία ότι κάθε πελάτης είναι μοναδικός στη βάση μιας omni channel προσέγγισης. Μέσω ενός εξελιγμένου προγράμματος CRM και αναλύοντας τις αγοραστικές συνήθειες των πελατών, η εταιρεία στοχεύει στο να τους προσφέρει εξατομικευμένη επικοινωνία με σχετικό γι' αυτούς ενημερωτικό και προϊόντικό περιεχόμενο. Με αυτόν τον τρόπο θα πετύχει όχι απλώς τη βελτίωση της αγοραστικής εμπειρίας, αλλά και τη μεγιστοποίηση του «κύκλου ζωής» του πελάτη.

Βιολέττα
Λάππα, CEO
και αντι-
πρόεδρος της
Ι. Κλουκίνας
– Ι. Λάππας
Α.Ε.

Το λιανεμπόριο
έχει επενδύσει
τα τελευταία χρόνια
πάνω από 3,5 δισ.
ευρώ και έχει
σχεδόν διπλασιάσει
τις θέσεις εργασίας.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

136

με εξαγορές και συρρίκνωση. Αυτό ήταν προδιαγεγραμμένο. Οι ισχυροί λιανέμποροι δεν θέλουν να μεγαλώσουν το δίκτυό τους με προβληματικά καταστήματα, αλλά ψάχνουν τρόπους να διαφοροποιηθούν εντός και εκτός των ορίων του κλάδου τους. Πρώτος στόχος, κύριο μέλημα είναι η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου, όχι ως αντικείμενο μόδας, αλλά ως μέσο καταλυτικής επέκτασης του κωδικολογίου και του πελατολογίου τους. Απαιτούνται τεράστιες επενδύσεις, αλλά αυτό δεν θα είναι προνόμιο των ισχυρών, αλλά και των μικρών ανεξάρτητων αλυσίδων, που θα μπορούν να έχουν πρόσβαση σε μια από τις δεκάδες πλατφόρμες που είναι στην αγορά. Δηλαδή πλατφόρμες κοινής προσανατολισμένης εταιρικής σχέσης, όπου θα χρησιμοποιούν τα δικά τους καταστήματα για παραδόσεις ή και σαν αποθήκες.

Σοκ στις φυσικές πωλήσεις

Το ξέσπασμα της πανδημίας θα προκαλέσει έντονο σοκ στις φυσικές πωλήσεις, όχι μόνο τώρα αλλά και σε επόμενη φάση. Στη χώρα μας, άλλωστε, οι εξελίξεις έρχονται αργότερα, αλλά έχουν μεγαλύτερη διάρκεια σε σύγκριση με ό,τι συμβαίνει στις άλλες χώρες. Για παράδειγμα, τα μεγάλα καταστήματα τροφίμων, τα υπερ-μάρκετ πέρασαν από τις υποτονικές πωλήσεις προ πανδημίας σε διψήφια ανάπτυξη, αλλά αυτό δεν αναμένεται να έχει διάρκεια. Ο καταναλωτής θα επιστρέψει στην εξυπηρέτηση και στο convenience store, ενώ θα υπάρξει περιορισμός στους χώρους αυτοεξυπηρέτησης (για παράδειγμα, προϊόντα που σήμερα διατίθενται χύμα θα διατίθενται τυποποιημένα για λόγους υγείας). Ίσως αυτές οι αλλαγές να γίνουν από καινούργιους παρόχους και όχι από τους υπάρχοντες παίκτες του λιανεμπορίου. Οι τελευταίοι χρειάζεται να έχουν σαφή εστίαση στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και επιθυμίες των καταναλωτών. Το λιανεμπόριο είναι προσαρμόσιμο, σήμερα η ανθρώπινη κοινωνία στρέφεται προς την κοινωνικοποίηση, οπότε χρειαζόμαστε μέρη για να συγκεντρωθούμε και εκεί πρέπει να διαφοροποιηθούμε. Τίποτα δεν είναι δεδομένο για τον καταναλωτή, είναι κυρίαρχος και έχει σήμερα τη μεγαλύτερη επιλογή που είχε ποτέ.

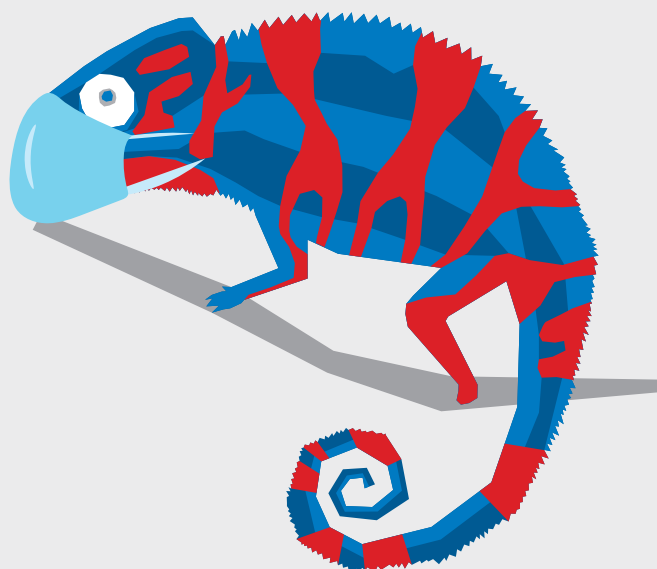
Διαδικτυακά καταστήματα

Το διαδικτυακό κατάστημα μπορεί να παρουσιάσει σήμερα πολύ μεγάλη ανάπτυξη και να πάρει το 10-15% της αγοράς τα επόμενα 5 χρόνια, αλλά δεν θα μονοπωλήσει την εξέλιξη. Θα δούμε και άλλους επιταχυντές σε αυτή την αγορά και θα πρέπει να προετοιμαστούμε καταλλήλως μικροί και μεγάλοι. As μην ξεχνάμε βέβαια ότι ζούμε σε μια χώρα που το σύστημά της μας θέλει followers και όχι leaders στην ανάπτυξη. Οι διαδικασίες και οι νόμοι είναι για να επιπλήτουν και όχι για να προάγουν. As ευχνηθούμε η νέα γενιά πολιτών και πολιτικών να το αλλάξουν. Οι βασικές τάσεις που οδήγησαν τις επιχειρήσεις μας, προ πανδημίας, όπως η ψηφιοποίηση της λιανικής, η βιωσιμότητα, η αστικοποίηση, η κοινωνική δέσμευση και οι κοινωνικές τάσεις είναι εδώ για να μείνουν.

Η πανδημία φέρνει αλλαγές στον τρόπο εργασίας, στον τρόπο κατανάλωσης, αλλά και στην ακίνητη περιουσία. Περιμένουμε αλλαγές στις κατηγορίες προϊόντων, κι έτσι για παράδειγμα κωδικοί που θεωρούνταν είδη πολυτελείας (luxury) θα γίνουν βασικοί. Περιμένουμε αλλαγές στις συσκευασίες των προϊόντων με σημαντική μείωση του πλαστικού. Πολλές αίθουσες λιανεμπορίου θα μετατραπούν σε dark stores (δηλαδή σε αίθουσες που εξυπηρετούν αποκλειστικά τις ηλεκτρονικές πωλήσεις). Επιπλέον, όταν θα σχεδιάσουμε τα νέα καταστήματα, θα δώσουμε ακόμα μεγαλύτερη έμφαση στην καθαριότητα και στην υγιεινή και θα δούμε περισσότερο φυσικό φως. Θα υπάρξει προσομοίωση του εξωτερικού χώρου. Θα είναι μια εμπειρία ευεξίας. Η τεχνολογία θα μας επιβάλει οι εμπειρίες –αγορές, ψώνια– να είναι πιο επιμελημένες. Η εξειδίκευση θα φέρει στο προσκήνιο μικρούς ευέλικτους λιανέμπορους, που θα παρέχουν εντοπιότητα και εξυπηρέτηση. Οι ανεξάρτητοι λιανέμποροι, που σήμερα έχουν το 55% της αγοράς, θα διαφοροποιηθούν και θα συνεργάζονται για να παρέχουν ένα καλύτερο και ολοκληρωμένο προϊόν. Αυτό βέβαια προϋποθέτει διαφοροποίηση του επαγγελματικού mindset/ νοοτροπίας που επικρατεί σήμερα, αλλά αυτή είναι η ευκαιρία των νέων που έρχονται στον κλάδο.

My

ΠΡΟΣΑΡΜΟ
ΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

M U L L E N L O W E A T H E N S

Η προσαρμοστικότητα, η αντοχή και το φιλότιμο είναι τα κλειδιά της επιτυχίας μας σε αυτή την πρωτόγνωρη κρίση.

Ευχαριστούμε τους ανθρώπους μας, που με αυταπάρνηση στηρίζουν την καθημερινότητα όλων των υπολοίπων και συνεχίζουμε με υπευθυνότητα και τόλμη να σχεδιάζουμε την επόμενη μέρα. Στόχος μας να παρέχουμε ασφάλεια πάνω από τις νομικές απαιτήσεις και νέες λύσεις που κάνουν τη ζωή όλων καλύτερη.

My market
εδώ νιώθεις εμπιστοσύνη!

SHUTTERSTOCK

Παρατηρείται αύξηση πωλήσεων στις δευτερεύουσες μάρκες, στα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας και στην έξαρση του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Το κόστος διαχείρισης της πανδημίας σε ετήσια βάση υπολογίζεται στα 160 εκατ. ευρώ, χωρίς να συμπεριλάβουμε τη δαπάνη για τις 7.000 νέες θέσεις εργασίας.

Το 2025 δεν είναι μακριά

Η κανονικότητα, λοιπόν, το 2025 θα είναι διαφορετική και δεν θα έχει καμία σχέση με αυτό που γνωρίζουμε τώρα. Στις ΗΠΑ, μετά την οικονομική κρίση και την πανδημία, τον ανελέητο πόλεμο με την Amazon και το ηλεκτρονικό εμπόριο, αυτές οι προκλήσεις έρχονται με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Άρα απαιτείται να οδηγήσουμε τους καταναλωτές/πελάτες μας σε ανώτερα επίπεδα εμπειρίας.

Πρέπει να προσφέρουμε μια απλή και απρόσκοπτη εμπειρία ηλεκτρονικού εμπορίου από την περιήγηση έως την έρευνα, την επιλογή, την αγορά, επιστροφή/ανταλλαγή. Πρέπει να είμαστε σίγουροι ότι οι ιστότοποι ανταποκρίνονται σε κινητές συσκευές, ότι προσφέρουν ολοκληρωμένες υπηρεσίες και ότι παρέχουν μια συνεπή, αξιόπιστη ψηφιακή εμπειρία σε όλες τις συναλλαγές και τα κανάλια. Από την άλλη μεριά, οι έμποροι λιανικής πρέπει να δώσουν προτεραιότητα και έμφαση στην εμπειρία στο φυσικό κατάστημα, περισσότερη από ό,τι στα προϊόντα που πωλούν. Να καινοτομήσουν και να

διασφαλίσουν τη συνέχεια των υπηρεσιών. Πρέπει να δικαιολογήσουν το «γιατί να έρθω στο μαγαζί», πρέπει να πολεμήσουν την «αδράνεια» που τους επιβάλλει το ηλεκτρονικό εμπόριο. Πρέπει να εκσυγχρονίσουν την εσωτερική διακόσμηση των καταστημάτων που σε αρκετές περιπτώσεις έχει ακόμη τη λογική της δεκαετίας του '60.

Το λιανεμπόριο ποτέ δεν ήταν ομοιογενής κλάδος. Οι γρήγορες αλλαγές που είναι ήδη σε εξέλιξη το αποδεικνύουν. Αν το ηλεκτρονικό εμπόριο συνεχίσει με αυτούς τους ρυθμούς, δεν θα χρειαζόμαστε 1 από τα 5 σημερινά καταστήματα με τη μορφή που έχουν σήμερα. Οι ηγέτες/leaders θα πρέπει να επαναπροσδιορίσουν το όραμά τους, τη στρατηγική και τις προτεραιότητές τους για το μέλλον. Να επενδύσουν στο όνομά τους/equity ανά σημείο πώλησης και να παρέχουν πολυδιάστατη εμπειρία experience. Το λιανεμπόριο δεν είχε ποτέ κανονικότητα, ήταν και είναι σε μια διαρκή αλλαγή. Αλλάζουμε και προσαρμοζόμαστε στις απαιτήσεις των πελατών, της κοινωνίας και των συνθηκών. ●

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΑΝΙΗΛΙΔΗΣ

Η Αθηναϊκή Ζυθοποιία επενδύει στην εξωστρέφεια με «κεφάλαιο» το δυναμικό της

Αλέξανδρος
Δανιηλίδης,
διευθύνων
σύμβουλος
Αθηναϊκής
Ζυθοποιίας

Στις αρχές του 2020, ο κορωνοϊός ήταν μια αδιόρατη απειλή στη μακρινή Κίνα και η ελληνική οικονομία ετοιμαζόταν για μια χρονιά με τη μεγαλύτερη ανάπτυξη της τελευταίας δεκαετίας. Δώδεκα μήνες μετά, μετράμε απώλειες στην κοινωνία και την οικονομία, αλλά προχωράμε σοφότεροι και καλύτερα προετοιμασμένοι για να επιτύχουμε ανάκαμψη στη μετά Covid-19 εποχή, που αναμένεται να έρθει μετά το πρώτο τρίμηνο του 2021, βάσει των υφιστάμενων επιστημονικών δεδομένων.

Καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας, στην Αθηναϊκή Ζυθοποιία επενδύσαμε στην προσαρμοστικότητα, στην ανάπτυξη, στη στήριξη του πρωτογενούς τομέα και της μεταποίησης αλλά και στη βιωσιμότητα, κρίνοντας ότι η υφιστάμενη κρίση είναι μια σύνθετη πρόκληση, ικανή να μεταβάλει μεσοπρόθεσμα τα επιχειρηματικά, οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα. Οφείλαμε, λοιπόν, να παραμείνουμε προσηλωμένοι στις αξίες και στη στρατηγική μας και με αυτόν τον τρόπο να στηρίζουμε την οικονομία και την κοινωνία σε μια περίοδο μεγάλης ανάγκης, αλλά και να ξεκινήσουμε ήδη να επενδύουμε στην εθνική προσπάθεια για γρηγορότερη δυνατή επανάκαμψη.

Το τέλος του 2020 βρίσκει την αγορά της μπίρας με σημαντική συρρίκνωση, κυρίως λόγω της μεγάλης απώλειας στη λεγόμενη κρύα αγορά, ως αποτέλεσμα των δύο παρατεταμένων αναστολών λειτουργίας στην εστίαση και της κατά πολύ μειωμένης τουριστικής κίνησης.

Στον αντίποδα, οι εξαγωγές της Αθηναϊκής Ζυθοποιίας αυξήθηκαν φέτος σε σχέση με το 2019, αντιπροσωπεύοντας πλέον κάτι περισσότερο από το 10% των πωλήσεών μας, μια ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη, εφόσον επιτεύχθηκε σε μια

χρονιά που επλήγη η λειτουργία της εφοδιαστικής αλυσίδας παντού στον πλανήτη.

Απαντώντας στην κρίση με περισσότερη εξωστρέφεια και επιχειρηματικές κινήσεις υψηλής προσδοκώμενης ανταποδοτικότητας, η Αθηναϊκή Ζυθοποιία θα αναλάβει τη διανομή των προϊόντων της Bacardi Greece στην Ελλάδα, από τον Απρίλιο. Πρόκειται για μια, μοναδική στο δίκτυο

της HEINEKEN, διεύρυνση χαρτοφυλακίου με οινοπνευματώδη, μέσα από την οποία αξιοποιούμε το δίκτυό μας για να φέρουμε ακόμα περισσότερες επιλογές και προϊόντα στους πελάτες μας, προσφέροντας μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία στους συνεργάτες μας ύστερα από μια χρονιά στην οποία αντιμετώπισαν τεράστιες δυσκολίες στη λειτουργία τους.

Την ίδια στιγμή υπογράφουμε τα νέα συμβόλαια με τους καλ-

λιεργητές μας στο πλαίσιο του Προγράμματος Συμβολαιακής Καλλιέργειας κριθαριού, που φέτος θα υλοποιηθεί για 13η συνεχή χρονιά. Ενδεικτική της προσήλωσής μας στο συγκεκριμένο Πρόγραμμα ήταν η απορρόφηση και φέτος του συνόλου της παραγωγής, παρόλο που τελικά οι ανάγκες μας ήταν κατά πολύ μειωμένες σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις. Παράλληλα, προχωράμε στην υλοποίηση νέων πρωτοβουλιών με άξονες το περιβάλλον και την υπεύθυνη κατανάλωση.

Ωστόσο, η πλέον στρατηγική επιλογή που κάναμε για να διατηρήσουμε την προοπτική μας ήταν η επένδυση στους ανθρώπους μας, εργαζομένους και συνεργάτες. Η προστασία της υγείας και της ασφάλειάς τους και η ανάπτυξη νέων δυνατοτήτων σε ένα ραγδαία μεταβαλλόμενο εργασιακό περιβάλλον μάς βρίσκει πλέον όλους, ως ομάδα, έτοιμους να επαναφέρουμε την εταιρεία σε τροχιά ανάκαμψης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΣΟΥΤΗΣ

Βγαίνουμε ενισχυμένοι από την πανδημία, στοχεύοντας ακόμη πιο ψηλά

Το 2020 ήταν για όλους μια δύσκολη χρονιά με πολλές αλλαγές, ανατροπές και μια νέα πραγματικότητα για το επιχειρείν αλλά και για την καθημερινότητά μας.

Από την αρχή της εμφάνισης της πανδημίας, ο κλάδος που έπρεπε να σηκώσει το μεγαλύτερο βάρος ήταν τα σούπερ μάρκετ, και αυτό ήταν μια μεγάλη πρόκληση για εμάς, στην οποία ανταποκριθήκαμε με επιτυχία επιδεικνύοντας πολύ γρήγορα αντανάκλαστικά.

Αντιμετωπίσαμε μεγάλη πίεση μέσα σε πολύ απαιτητικές συνθήκες, έπρεπε να εξυπηρετήσουμε τους καταναλωτές και να διασφαλίσουμε την προστασία αυτών και του προσωπικού μας.

Είμαστε η πρώτη εταιρεία στην Ελλάδα με διεθνή πιστοποίηση υγειονομικής ασφάλειας για Covid-19 και άλλες ιογενείς λοιμώξεις, για το καταναλωτικό κοινό και τους εργαζομένους, σε συνδυασμό με την πιστοποίηση της ασφάλειας των τροφίμων. Το πιστοποιητικό ισχύει για τρία χρόνια, εκδόθηκε κατόπιν αξιολόγησης, σύμφωνα με τις διαδικασίες και τα αυστηρά προαπαιτούμενα που προβλέπει το πρότυπο «H&W CERT» της Swiss Approval International, και περιλαμβάνει συστηματικούς ετήσιους ελέγχους παρακολούθησης.

Γίνεται μεγάλη συζήτηση για την προσφορά έξτρα μπόνους στο προσωπικό μας στην πρώτη γραμμή, καταστήματα και αποθήκες, ένα ποσό που αναλογεί στο 30% των καθαρών κερδών του 2020 και ανέρχεται στα 3 εκατ. ευρώ. Ήταν υπόσχεση που έδωσα προσωπικά, ως ένδειξη ευγνωμοσύνης και ανταπόδοσης για το δύσκολο έργο τους, για την αφοσίωση

και την αγάπη τους στην εταιρεία.

Την τρέχουσα χρήση, λόγω της πανδημίας, αναμένεται αύξηση του κύκλου εργασιών. Ωστόσο, ταυτόχρονα έχουν αυξηθεί και τα λειτουργικά έξοδα των καταστημάτων μας λόγω των μέτρων αντιμετώπισης της Covid-19. Η πανδημία, ωστόσο, δεν έχει επηρεάσει τα στρα-

τηγικά πλάνα μας. Στοχεύουμε σε οργανική ανάπτυξη της εταιρείας. Φέτος δημιουργήσαμε δύο νέα σημεία αγοράς στην Αττική, ένα στην Ήπειρο, στην Παραμυθιά, και εισήλθαμε στην αγορά της Πάτρας με τρία νέα καταστήματα. Η εταιρεία θα εστιάσει στην ενίσχυση των μεγεθών της, στην ανάπτυξη του δικτύου πανελλαδικά, σε επενδύσεις σε ψηφιακά καταστήματα, στην ανανέωση των υφιστάμενων καταστημάτων

και στην αύξηση των σημείων πώλησης. Για το 2021 η εταιρεία θα επενδύσει 20 εκατ. ευρώ στη δημιουργία νέων καταστημάτων και σε ανακαινίσεις.

Η πανδημία και τα lockdowns οδήγησαν στη μείωση των φυσικών επισκέψεων σε καταστήματα και αύξηση των online πωλήσεων. Εμείς προσφέρουμε omni-channel (πολυκαναλική) εμπειρία και ο καταναλωτής επιλέγει το κανάλι που τον εξυπηρετεί για τις αγορές του. Το e-shop μας λειτουργεί σήμερα σε 45 πόλεις, αξιοποιώντας 58 φυσικά καταστήματά μας, τα οποία εκσυγχρονίστηκαν κατάλληλα για να το υποστηρίξουν. Παρέχουμε και την υπηρεσία click and collect, όπου ο καταναλωτής έχει τη δυνατότητα να αγοράσει ηλεκτρονικά και να παραλάβει από το κατάστημα.

Γιάννης Μασούτης, διευθύνων σύμβουλος Διαμαντής Α.Ε.

50

ΧΡΟΝΙΑ
ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ

ΕΚΕΙ ΙΙ ΣΕ ΚΑΘΕ ΒΗΜΑ

Εκεί, Μαργαρίτα Στεβή έμεινε στήσιμοι και περπατούσε για τα Άσπινια που σας προσφέρουμε. Γιατί εκείσε εκεί, σε κάθε βήμα, εδώ και 50 χρόνια.

Εκείσε εκεί στη συνέχεια για τον σπόρο, αλλά και τη φρόδο, καλλιεργώντας για κάθε ένα Άσπινι με προσοχή, με την εμπειρία δεκάετη των γενεών μας. Εκείσε εκεί μέσα στη γύαση, κερμάκι και καλάντζο, με προσπαθειώνες για να δοθεί ο καλύτερος έλεος στη φύση και άσπινια των Άσπινιας. Εκείσε εκεί στη συνέχεια, διησ, στη μεταφορά και στη όλη κατασκευή του.

Εκείσε εκεί σε κάθε βήμα ώστε να Άσπινι μας να είναι τόσο φρέσκο και Άσπινι όσο τη στιγμή που κόπεται, και τόσο ποσότητα σπινίτσο να κοσμάει, ώστε να αξίζει να φέρουν την απόλαυση Μαργαρίτα Στεβή.

Αναζητήστε την ποσότητα
skisekafnevima.barbastani.com

ELDORADO GOLD

Η υπεύθυνη αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου δίνει αναπτυξιακή ώθηση στη χώρα

Η πανδημία του κορωνοϊού έχει δημιουργήσει ένα γενικευμένο κλίμα αβεβαιότητας και ανασφάλειας, ενώ μετά από μια μακρά και επίπονη περίοδο δημοσιονομικής ασφυξίας εξαιτίας της κρίσης, η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει εκ νέου το φάσμα της ύφεσης.

Σε αυτό το πλαίσιο, αναδεικνύεται επιτακτικά η ανάγκη μεταστροφής του προσανατολισμού της οικονομίας και η αναζήτηση ενός νέου παραγωγικού μοντέλου το οποίο θα σηματοδοτήσει την επιστροφή στην ανάπτυξη και θα δημιουργήσει μακροπρόθεσμη προοπτική για τη χώρα, αξιοποιώντας αποτελεσματικά τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η ελληνική οικονομία.

Ο μεταλλευτικός κλάδος αποτελεί παραδοσιακά ένα από τα σημαντικότερα «εργαλεία» της χώρας στη δημιουργία, υποστηρίζοντας τόσο την εγχώρια βιομηχανία, όσο και την εξωστρέφεια της οικονομίας μέσα από τις εξαγωγές. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του IOBE, η συνολική αξία του ορυκτού πλούτου της χώρας εκτιμάται στα 2,4 τρις. ευρώ, εκ των οποίων σημαντικό μέρος βρίσκεται στην περιοχή της ΒΑ Χαλκιδικής, που διαθέτει ένα από τα μεγαλύτερα κοιτάσματα της Ευρώπης με βεβαιωμένα αποθέματα χρυσού, αργύρου, χαλκού και ψευδάργυρου συνολικής αξίας 72 δισ. ευρώ.

Αναγνωρίζοντας τη δυναμική του ελληνικού μεταλλευτικού κλάδου και τις προοπτικές ανάπτυξης που μπορεί να απελευθερώσει η υπεύθυνη αξιοποίηση του ορυκτού δυναμικού της χώρας, η Eldorado Gold δραστηριοποιείται από το 2012 μέσω της θυγατρικής της Ελληνικός Χρυσός, υλοποιώντας μία από τις μεγαλύτερες μέχρι σήμερα άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα, ύψους 1,2 δισ. δολαρίων, και προχωρώντας στην αναβάθμιση και στον εκσυγχρονισμό των Μεταλλείων Κασσάνδρας.

Η επένδυση της Eldorado Gold έχει δημι-

ουργήσει πολύπλευρα θετικό αποτύπωμα που ενισχύει την απασχόληση, διατηρώντας 1.650 θέσεις εργασίας σήμερα. Μέχρι σήμερα, η δραστηριότητα της εταιρείας έχει ενισχύσει τα κρατικά έσοδα κατά 375 εκατ. ευρώ και την τοπική κοινωνία της ΒΑ Χαλκιδικής με έργα υποδομής και κοινωνικής στήριξης ύψους άνω των 22 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, περισσότερα από 130 εκατ. ευρώ έχουν διοχετευθεί σε τοπικούς επαγγελματίες και εργολάβους και συνολικά περισσότερα από

890 εκατ. ευρώ σε ελληνικές επιχειρήσεις για προμήθειες αγαθών και υπηρεσιών.

Η Ελληνικός Χρυσός έχει υποβάλει ένα αναβαθμισμένο και σύγχρονο επενδυτικό σχέδιο για την πλήρη ανάπτυξη των Μεταλλείων Κασσάνδρας, που προβλέπει πρόσθετες επενδύσεις περί των 2 δισ. δολαρίων, αυξημένα οφέλη για το ελληνικό Δημόσιο, την απασχόληση και την τοπική κοινωνία, καθώς και μέγιστη μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος. Η επιτυχής ολοκλήρωση του αναπτυξιακού σχεδίου θα σημάνει την υλοποίηση της μεγαλύτερης απευθείας ξένης επένδυσης στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή – με την ολοκλήρωση του παγκοσμίου κλάσης έργου των Σκουριών –, λειτουργώντας ταυτόχρονα ως ηχηρό μήνυμα προς τη διεθνή επενδυτική κοινότητα.

Από το 2012 η Eldorado Gold υλοποιεί μία από τις μεγαλύτερες άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ελλάδα, ύψους 1,2 δισ. δολαρίων.

Υπευθυνότητα. Θεμέλιος λίθος της βιώσιμης ανάπτυξης.

Στην Ελληνικός Χρυσός συνεχίζουμε υπερήφανα μία μεταλλευτική ιστορία 25 αιώνων και την εξελίσσουμε σε μοχλό ανάπτυξης για την ελληνική οικονομία. Κάθε πτυχή της λειτουργίας μας διέπεται από την αξία της υπευθυνότητας, καθώς εφαρμόζουμε τις πλέον σύγχρονες τεχνολογίες και τα υψηλότερα πρότυπα ασφάλειας και περιβαλλοντικής διαχείρισης διεθνώς. Γιατί πιστεύουμε ότι η υπεύθυνη μεταλλευτική δραστηριότητα μπορεί να αναδείξει τον ορυκτό πλούτο σε πρώτη ύλη για ένα καλύτερο αύριο.

Στηρίζουμε με πράξεις την τοπική ΚΟΙΝΩΝΙΑ

- 9 στους 10 εργαζόμενους από τον Δήμο Αριστοτέλη
- €348 εκ. σε μισθούς, επιδόματα και εργοδοτικές εισφορές
- €22 εκ. σε πρωτοβουλίες & δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης
- €130 εκ. σε τοπικούς εργολάβους και προμηθευτές
- Δράσεις για την εκπαίδευση, την επιχειρηματικότητα, τον τουρισμό

Ενισχύουμε την εθνική και τοπική ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

- \$1,2 δισ. επένδυση μέχρι σήμερα
- 1.650 θέσεις εργασίας
- €375 εκ. έσοδα για το κράτος
- €892 εκ. σε Έλληνες προμηθευτές
- €747 εκ. από εξαγωγές

Μεριμνούμε πρώτα για το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- Επενδύσεις άνω των €100 εκ.
Σε προηγμένα συστήματα προστασίας και αποκατάστασης του Περιβάλλοντος
- Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Παρακολούθησης
Ένα από τα πιο εκτεταμένα στην Ευρώπη με περισσότερα από 400 σημεία ελέγχου
- Περιβαλλοντική Αποκατάσταση
Επαναφορά του φυσικού τοπίου παράλληλα με τις εργασίες μας και καθαρισμός από παλαιότερες χρήσεις
- Κορυφαίες διεθνώς Πρακτικές Περιβαλλοντικής Διαχείρισης
Για ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού μας αποτυπώματος

Εκσυγχρονισμός και μεγέθυνση, το ζητούμενο σε μεταφορές και logistics

Του

ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ

Η αναμενόμενη ανάκαμψη του τουρισμού και η μεγάλη ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου διαμορφώνουν ευοίωνες προοπτικές αλλά και μεγάλες προκλήσεις στη διάρκεια του 2021 για τους κλάδους των αερομεταφορών και των logistics, μετά από μια δύσκολη και σίγουρα πολύ διαφορετική χρονιά.

Η επιστροφή στην κανονικότητα αποτελεί τη βασική προϋπόθεση για την ανάκαμψη των αερομεταφορών, ενός από τους κλάδους που έχουν δεχθεί συντριπτικό πλήγμα από την πανδημία.

Το ταξίδι και εν γένει οι μεταφορές επλήγσαν περισσότερο από κάθε άλλου είδους δραστηριότητα, λόγω της πανδημικής κρίσης και της επιβολής της κοινωνικής αποστασιοποίησης ως αναγκαίου μέτρου για την αναχαίτιση της εξάπλωσης του ιού. Οι αερομεταφορές αποτελούν τον κλάδο που έχει εμφανίσει τις μεγαλύτερες απώλειες σε σχέση με το σύνολο της βιομηχανίας των μεταφορών, της οποίας, δίχως αμφισβήτηση, όλοι οι κρίκοι έχουν επηρεαστεί. Εκτός όμως από τα δεινά που προκάλεσε, η πανδημία ανέδειξε και τον ρόλο της βιώσιμης ανάπτυξης για την αλλαγή σελίδας στον αεροπορικό κλάδο, στην αλυσίδα διαμετακίνησης και αποθήκευσης προϊόντων (logistics) και στις αστικές μεταφορές. Πώς διαμορφώνεται η επόμενη μέρα, όπου κοινός παρονομαστής είναι η βιωσιμότητα;

Στις αερομεταφορές, κατά τους ειδικούς, η ενδεχόμενη έναρξη διανομής εμβολίων, σε συνδυασμό με την υιοθέτηση κοινών ταξιδιωτικών πρωτοκόλλων, θα μπορούσε να δημιουργήσει τις συνθήκες για μια σταδιακή μερική ανάκαμψη το 2021. Σύμφωνα με μελέτη του Διεθνούς Συμβουλίου Αεροδρομίων Ευρώπης, η ανάκαμψη των αερομεταφορών

είναι απόλυτα συμβατή και πρέπει να συνοδεύεται από ευρύτερες προσπάθειες μείωσης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, ενώ προϋπόθεση αποτελεί να υιοθετούνται οι σωστές πολιτικές. Προς την κατεύθυνση αυτή, ο στόχος που έχει τεθεί είναι οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα σε όλες τις πτήσεις από και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση να είναι μηδενικές, επίτευγμα που θα συνιστά τη συμβολή των αερομεταφορών στην ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία.

Με το πλήγμα της Covid-19 στην απασχόληση στις αερομεταφορές να είναι καίριο – ανάλυση της Oxford Economics υπολογίζει ότι το 2021 θα χαθούν 4,8 εκατ. θέσεις εργασίας –, το σχέδιο στρατηγικής ανάκαμψης θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στα νέα δεδομένα που δημιουργούν οι εν λόγω απώλειες. Ως εκ τούτου, η πτυχή των εργαζομένων λαμβάνεται υπόψη στην κοινωνική διάσταση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για αειφόρες αερομεταφορές. Ποιους στόχους θέτει το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο προκειμένου να επιτευχθεί το μηδενικό αποτύπωμα άνθρακα;

- τη δημιουργία νομοθετικού πλαισίου για την προώθηση της απορρόφησης, της παρα-

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

ΟΛΠ Α.Ε.

Λιμάνι Ανάπτυξης και Προσφοράς

Το λιμάνι του Πειραιά ανέκαθεν υπήρξε και παραμένει πυλώνας ανάπτυξης για την ευρύτερη περιοχή και συμβάλλει ποικιλοτρόπως στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Ιδιαίτερα μετά το 2016 το αντάλλαγμα παραχώρησης προς το ελληνικό Δημόσιο αυξήθηκε στο 3,5% επί των συνολικών εσόδων της ΟΛΠ Α.Ε. και πλέον κατευθύνεται στους όμορους Δήμους. Συνεπώς, όσο αυξάνονται τα έσοδα του ΟΛΠ τόσο περισσότερο ωφελούνται οι τοπικοί Δήμοι, συνθήκη που δημιουργεί μια win-win σχέση μεταξύ ΟΛΠ

Συνολικά για το 2019 η οικονομική προστιθέμενη αξία της ΟΛΠ Α.Ε. στην ελληνική οικονομία εκτιμάται σε 0,68% του ΑΕΠ.

και όμορων Δήμων. Για το 2019 το αντάλλαγμα παραχώρησης ανήλθε σε περίπου 5 εκατ. ευρώ. Επίσης, μέσα από την υλοποίηση του επενδυτικού της προγράμματος ύψους 600 εκατ. ευρώ, η ΟΛΠ Α.Ε. στηρίζει την απασχόληση στις τοπικές κοινωνίες και δημιουργεί νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας. Το επενδυτικό πρόγραμμα της ΟΛΠ Α.Ε. βρίσκεται σε φάση πλήρους ανάπτυξης και οι υποχρεωτικές επενδύσεις που έχουν συμφωνηθεί με το ελληνικό Δημόσιο κάποιες έχουν ολοκληρωθεί, κάποιες είναι στη φάση της κατασκευής και κάποιες στη φάση της έγκρισης των αδειών από τις αρμόδιες αρχές.

Επίσης, μέσα από την οικονομική της δραστηριότητα η ΟΛΠ Α.Ε. στήριξε το προηγούμενο έτος 1.074 τοπικούς και εθνικούς προμηθευτές, με συνολική προμηθευτική δαπάνη 36 εκατ. ευρώ,

και συνέβαλε στη διατήρηση 3.500 έμμεσων και επαγόμενων θέσεων εργασίας, ενώ δαπάνησε 1,4 εκατ. ευρώ με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος. Επίσης, άνω του 40% των πάνων από 3.000 εργαζομένων στο Λιμάνι του Πειραιά προέρχονται από του όμορους Δήμους του Λιμένος.

Παράλληλα η ΟΛΠ Α.Ε. ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για τον κοινωνικό της ρόλο και μέσα από τις δράσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στηρίζει ευπαθείς κοινωνικές ομάδες του Πειραιά και των όμορων Δήμων (ενδεικτικά αναφέρονται συσσίτια αστέγων της Ι. Μ. Πειραιώς, δώρα σε παιδιά φτωχών οικογενειών στους τοπικούς Δήμους, η χρηματοδότηση των κοινωνικών παντοπωλείων Περάματος και Σαλαμίνας κ.ά.), δαπανώντας ετησίως πάνω από 300.000 ευρώ.

Την ίδια στιγμή, προκειμένου να συμβάλει στην αντιμετώπιση της πανδημίας, ο ΟΛΠ προχώρησε στη διανομή υγειονομικού υλικού σε γειτονικούς Δήμους, σε νοσοκομεία και σε άλλες υπηρεσίες που είχαν ανάγκη και κυρίως δώρισε επτά αναπνευστήρες που διατέθηκαν για το Εθνικό Σύστημα Υγείας.

Επιπλέον για το 2019-2020 το COSCO SHIPPING Charity Foundation (δηλαδή ο φιλανθρωπικός βραχίονας της COSCO SHIPPING, βασικού μετόχου της ΟΛΠ Α.Ε.) χρηματοδότησε με 500.000 ευρώ το πρόγραμμα «Children Included» του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, με σκοπό την υποστήριξη πάνω από 4.000 παιδιών, που προέρχονται από οικονομικά ασθενέστερες οικογένειες, απειλούμενες με κοινωνικό αποκλεισμό.

Συνολικά για το 2019 η οικονομική προστιθέμενη αξία της ΟΛΠ Α.Ε. στην ελληνική οικονομία εκτιμάται σε 0,68% του ΑΕΠ, με βάση τη μελέτη του Κέντρου Αειφορίας (CSE). Το σίγουρο είναι ότι η ανάπτυξη του Λιμένος τα τελευταία χρόνια περνάει μέσα από την πόλη του Πειραιά και διαχέεται στις τοπικές κοινωνίες, συμβάλλοντας στη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας και στη δημιουργία ενός καλύτερου αύριο.

“
Βασική
προϋπόθεση
για την περαιτέρω
ανάπτυξη
του κλάδου
των logistics είναι
η προσέλκυση
πολυεθνικών
ομίλων
στην ελληνική
αγορά.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

146

γωγής και της ανάπτυξης βιώσιμων αεροπορικών καυσίμων (SAF),

- τη χρηματοδότηση για την υλοποίηση επενδύσεων με αντικείμενο τη δημιουργία χαμηλού ανθρακικού αποτυπώματος καινοτομιών με βάση την ηλεκτρική ενέργεια και το υδρογόνο,
- τη θέσπιση ενός σχήματος παροχής κινήτρων για ανανέωση και απόσυρση στόλου αεροσκαφών,
- την υιοθέτηση αυξημένων ποσοστών συγχρηματοδότησης για την Έρευνα και την Καινοτομία (R&D) στην Πολιτική Αεροπορία μέσω των μηχανισμών ανάκαμψης της ΕΕ,
- την αναθεώρηση του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού (ΕΕΟ) και τη συνέχιση του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ και του συστήματος αντιστάθμισης και μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για τις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές (CORSIA).

Στην Ελλάδα, ο κλάδος παραμένει προσανατολισμένος στη συρρίκνωση του αποτυπώματος άνθρακα. Η Aegean, που αποτελεί τον βασικό εγχώριο αερομεταφορέα, έχει παραγγείλει συνολικά 46 αεροσκάφη της οικογένειας A320neo και A321neo, έχοντας παραλάβει ήδη επτά, από τα οποία δύο είναι A321neo, που είναι εξοπλισμένα με τη νέα γενιά κινητήρων GTFTM της Pratt & Whitney. Ως αποτέλεσμα, επιτρέπουν τη μείωση κατά 23% των εκπομπών CO₂ ανά χιλιομετρική θέση σε σχέση με τον παρόντα στόλο των Airbus, αλλά και κατά 53% σε σχέση με τα αρχικά –και τότε καινούργια– A320XLR της αεροπορικής, πριν από 20 χρόνια.

Αλλά και η αεροπορική εταιρεία Sky Express έχει προχωρήσει σε παραγγελία έξι νέων αεροσκαφών A320neo Airbus.

Στη χώρα μας, σημαντικό ρόλο στη μετά Covid-19 εποχή θα διαδραματίσει και η νέα Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας (ΑΠΑ), που καλύπτει ένα κενό που αφορά τις υποχρεώσεις της Ελλάδας προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΑΠΑ, που θα εναρμονίζεται με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, θα προάγει την εθνική στρατηγική στον τομέα της Πολιτικής Αεροπορίας, διαθέτοντας ως καίρια αποστολή την προαγωγή της εθνικής στρατηγικής στον τομέα της Πολιτικής Αεροπορίας και την ανάπτυξη της αγοράς των αερομεταφορών μέσω

ενός σαφούς πλαισίου κανόνων. Η εφοδιαστική αλυσίδα δέχτηκε ισχυρό πλήγμα λόγω της πανδημίας, ιδίως κατά την πρώτη φάση εκδήλωσής της, την περασμένη άνοιξη. Διεθνώς το 75% των εταιρειών παγκοσμίως έχουν βιώσει αναταραχές στην εφοδιαστική τους αλυσίδα, οκτώ στις δέκα επιχειρήσεις έχουν δει σημαντικό αντίκτυπο (θετικό ή αρνητικό) στον κύκλο εργασιών τους και 57% των εταιρειών έχουν αναφέρει μεγαλύτερους χρόνους παράδοσης πρώτων υλών (ειδικά από προμηθευτές από την Ασία). Στην Ελλάδα, η εκτόξευση των ηλεκτρονικών αγορών σε ποσοστό 200% από τον Μάρτιο του 2020, οπότε τέθηκαν σε εφαρμογή τα περιοριστικά μέτρα, κι έπειτα, συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, προκάλεσε σοβαρά προβλήματα διαχείρισης παραγγελιών, οι χρόνοι παράδοσης ξεπέρασαν τις 12 ημέρες, ενώ σε πολλές περιπτώσεις τα ηλεκτρονικά καταστήματα έπαψαν να δέχονται ηλεκτρονικές παραγγελίες.

Δεν κατέβασαν ρολά

Σύμφωνα με έρευνα της Ελληνικής Εταιρείας Logistics και του Πανεπιστημίου Αιγαίου, η συντριπτική πλειονότητα των εταιρειών κατά τη διάρκεια της πανδημίας συνέχισε τη λειτουργία της. Βέβαια, το μοντέλο εργασίας το οποίο ακολουθήθηκε από την πλειονότητα (59%) των εταιρειών περιλαμβάνει τον συνδυασμό φυσικής εργασίας και τηλεργασίας.

Σε επίπεδο λειτουργικού κόστους, η πλειονότητα (66%) των εταιρειών του δείγματος κατάφερε να το διατηρήσει σταθερό με αυξομειώσεις, οι οποίες δεν ξεπέρασαν το 10%, ενώ αντίθετα σε επίπεδο κύκλου εργασιών μία στις δύο εταιρείες (52%) παρατήρησαν μείωση στα έσοδά τους. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας τα βασικότερα προβλήματα για τις εταιρείες εμπορίας - μεταποίησης αφορούσαν τη διαχείριση των αποθεμάτων και των προμηθευτών, ενώ για τις εταιρείες παροχής υπηρεσιών logistics αφορούσαν τη διανομή των προϊόντων και τις συνεργασίες με τρίτες εταιρείες. Επίσης, η πλειονότητα των εταιρειών του δείγματος υιοθέτησε νέους κανόνες ασφάλειας/υγιεινής, αύξησε τη συχνότητα των απολυμάνσεων και υιοθέτησε μοντέλο τηλεργασίας, ωστόσο μόνο

Δημιουργούμε ασφάλεια.

Εξειδικευμένοι brokers,
κορυφαία διαπροσωπική **εξυπηρέτηση**

εταιρία μέλος του
Howden Broking
Group, του κορυφαίου
ανεξάρτητου μεσίτη
με \$7 δις. ασφάλιστρα
υπό διαχείριση και
παρουσία σε 90
περιοχές

πάνω από 90
εξειδικευμένοι
brokers & τεχνικοί
στην Ελλάδα
15.000
επαγγελματίες
στο Howden One
Network

ηγετική δύναμη με
περισσότερες από
750 μεγάλες & πολύ
μεγάλες εμπορικές,
βιομηχανικές &
επιχειρήσεις του
χρηματοοικονομικού
τομέα

SHUTTERSTOCK

Η εκτόξευση των ηλεκτρονικών παραγγελιών σε ποσοστό 200% από τον Μάρτιο του 2020 προκάλεσε σοβαρά προβλήματα διαχείρισης παραγγελιών, ενώ οι χρόνοι παράδοσης ξεπέρασαν τις 12 ημέρες.

“
Η προοπτική
του εμβολίου,
σε συνδυασμό
με την υιοθέτηση
κοινών
ταξιδιωτικών
πρωτοκόλλων,
διαμορφώνει
συνθήκες
για τη σταδιακή
ανάκαμψη των
αερομεταφορών
το 2021.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

148

το 23% είχε εκπονήσει ολοκληρωμένο σχέδιο αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων.

Το ζητούμενο, όμως, είναι η διαμόρφωση μιας ενιαίας εθνικής στρατηγικής με στόχο να ενισχυθεί η συμβολή στην ελληνική οικονομία του κλάδου της εφοδιαστικής αλυσίδας (logistics), που αντιστοιχεί σε περίπου 6,5% και δεν υπερβαίνει το 4% του ΑΕΠ, εάν εξαιρεθεί ο κλάδος της ναυτιλίας. Προς την κατεύθυνση αυτή, απαιτείται η αύξηση του αριθμού των φορτίων που διακινούνται μέσω του ελληνικού εδάφους και καταλήγουν στην Τσεχία ή την Ουγγαρία για συναρμολόγηση. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η προσέλκυση στην Ελλάδα πολυεθνικών ομίλων, ένα εγχείρημα που αντλεί ισχυρές πιθανότητες επιτυχίας: λόγω της πανδημίας ολοένα και περισσότερες εξαγωγικές εταιρείες εξετάζουν τη δημιουργία νέων ή την αναβάθμιση των υφιστάμενων διαμετακομιστικών κέντρων στις χώρες προέλευσής τους, με στόχο να περιοριστεί η «αποκέντρωση» της παραγωγής τους.

Κρίσιμης σημασίας για την ενίσχυση του ρόλου της Ελλάδας στη διεθνή εφοδιαστική αλυσίδα είναι η ενίσχυση των υποδομών. Σε πρώτη προτεραιότητα βρίσκεται το εμπορευ-

ματικό κέντρο στο Θριάσιο Πεδίο, του οποίου η πρώτη φάση, μια επένδυση της τάξεως των 150 εκατ. ευρώ, θα ξεκινήσει να υλοποιείται αφότου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού εγκρίνει την, εξηκονταετούς διάρκειας, σύμβαση παραχώρησης στην κοινοπραξία Goldair Cargo-ETBA ΒΙΠΕ. Προαπαιτούμενο προκειμένου η Ελλάδα να ισχυροποιήσει τη θέση της στον χάρτη των logistics και να θέσει τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της πρακτικά ανύπαρκτης δραστηριότητας στην Ελλάδα, της συναρμολόγησης και ελαφράς μεταποίησης των προς αποστολή προϊόντων, αποτελεί και η ύπαρξη σύγχρονων και ανεπτυγμένων λιμανιών. Το σκεπτικό πίσω από τη συγκεκριμένη στρατηγική είναι ότι τα λιμάνια θα μπορούσαν να καταστούν εναλλακτικοί πόλοι διακίνησης εμπορευμάτων από πολλούς προορισμούς, δεδομένου ότι σήμερα ημειομα εμπορεύματα ηλεκτρονικών και άλλων ειδών που προέρχονται από την Ασία με τελικό προορισμό –μέσω Ελλάδας– την Ευρώπη και την Αφρική οδηγούνται για ελαφρά μεταποίηση σε χώρες όπως η Ουγγαρία και διέρχονται, εκ νέου, από το ελληνικό έδαφος για να καταλήξουν στον παραλήπτη. ●

Η εμπιστοσύνη χτίζεται από γενιά σε γενιά.

Εδώ και 130 χρόνια, εμπιστεύεστε τη φροντίδα, τη σιγουριά και τη δύναμη της Εθνικής Ασφαλιστικής. Της πρώτης σε αξιοπιστία. Της πρώτης στις προτιμήσεις σας. Της πρώτης στην καρδιά σας. Από το 1891 μέχρι σήμερα μια λέξη που ξεκινά από Ε μας ενώνει... και θα συνεχίσει να μας ενώνει για πάντα. Η Εμπιστοσύνη.

130
ΧΡΟΝΙΑ
ΔΙΠΛΑ ΣΑΣ

εΕΥΔΑΠ: Ολοκληρωμένη ψηφιακή εξυπηρέτηση

*Εξελιγμένες υπηρεσίες που απλοποιούν
την επικοινωνία με τον πελάτη*

Η ΕΥΔΑΠ, ως η μεγαλύτερη εταιρεία στην Ελλάδα στον τομέα ύδρευσης και αποχέτευσης, με πάνω από 4 εκατομμύρια πελάτες, προχωρά σε διαρκείς επενδύσεις στην τεχνολογία και σε έργα βελτιστοποίησης των παρεχόμενων υπηρεσιών της.

Κατά την περίοδο της κρίσης του κορωνοϊού, το νερό αποτελεί βασικό σύμμαχο για εμάς και την υγεία μας. Στην ΕΥΔΑΠ κύριο μέλημα είναι η αδιάλειπτη υδροδότηση, συλλογή και επεξεργασία λυμάτων αλλά και η άμεση και ταχύτατη επίλυση οποιουδήποτε έκτακτου ζητήματος προκύψει στο δίκτυό της. Κύριο μέλημα επίσης είναι και η προστασία των πελατών παράλληλα με τη διασφάλιση της ποιότητας εξυπηρέτησης.

Με βασικό στόχο την αμεσότερη εξυπηρέτηση των πελατών, η εταιρεία συνέχισε να εμπλουτίζει τις ψηφιακές υπηρεσίες της. Σήμερα, μέσω του εΕΥΔΑΠ, του ηλεκτρονικού καταστήματος της ΕΥΔΑΠ, οι πελάτες της εταιρείας έχουν τη δυνατότητα να πραγματοποιούν πλήθος αιτημάτων από το σπίτι εύκολα, γρήγορα και με ασφάλεια, όπως ακριβώς θα συνέβαινε κατά την επιτόπια επίσκεψή τους σε ένα από τα περιφερειακά της κέντρα.

Διεκπεραίωση πλήθους συχνών αιτημάτων ηλεκτρονικά

Το εΕΥΔΑΠ λειτουργεί ως ένα άρτιο ψηφιακό κέντρο εξυπηρέτησης της ΕΥΔΑΠ, μέσω του οποίου οι πελάτες της μπορούν να πραγματοποιήσουν με ταχύτητα και από την ασφάλεια του σπιτιού τους τα αιτήματά τους χωρίς να είναι αναγκαία η φυσική παρουσία τους σε κάποιο από τα περιφερειακά κέντρα της εταιρείας.

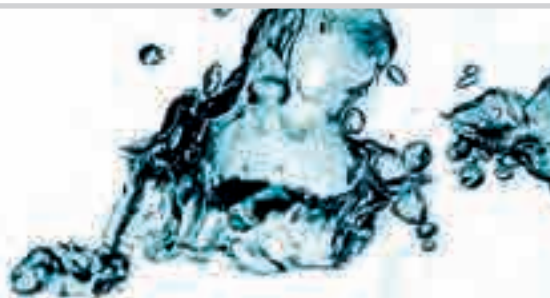
Ενδεικτικά, μέσω της εγγραφής τους στο εΕΥΔΑΠ, οι χρήστες μπορούν να υποβάλλουν αίτημα για την υπαγωγή τους σε ειδικά τιμολόγια (φιλανθρωπικό, επαγγελματικό, πολυτέκνων, υπερηλίκων) και στο Έκτακτο Ειδικό Τιμολόγιο (ΕΕΤ), να προβούν σε διακανονισμό των οφειλών τους καθώς και να εξοφλούν τις δόσεις τους ηλεκτρονικά, να ενημερώνουν τα στοιχεία επικοινωνίας τους σε περίπτωση μεταβολής, να ενημερώνονται για παλαιότερους διακανονισμούς των οφειλών τους αλλά και να πραγματοποιήσουν αίτημα για μείωση του λογαριασμού τους λόγω αφανούς διαρροής. Επιπλέον, μέσω του εΕΥΔΑΠ μπορούν

να παρακολουθούν την εξέλιξη όλων των αιτημάτων τους ηλεκτρονικά.

Πλήρης έλεγχος της κατανάλωσης και του λογαριασμού

Στο εΕΥΔΑΠ οι χρήστες θα βρουν μεταξύ άλλων τη δυνατότητα ηλεκτρονικής πληρωμής του λογαριασμού τους (eBILL). Επιπλέον, μπορούν να επιλέξουν να λαμβάνουν τον λογαριασμό τους μέσω email ή/και SMS, καταργώντας, εάν το επιθυμούν, την αποστολή του σε έντυπη μορφή, συμβάλλοντας επιπλέον στην προστασία του περιβάλλοντος.

Η ολοκληρωμένη διαχείριση των παροχών των χρηστών δεν σταματάει εκεί, καθώς η ηλεκτρονική πληρωμή του λογαριασμού αποτελεί μόνο μία από τις πολλαπλές δυνατότητες που προσφέρει το ηλεκτρονικό κατάστημα. Με

Η ψηφιακή
υπηρεσία eΕΥΔΑΠ
προσφέρεται
εντελώς δωρεάν
και η εγγραφή
πραγματοποιείται
εύκολα
και γρήγορα
μέσα από
την εταιρική
ιστοσελίδα
της ΕΥΔΑΠ.

την εγγραφή τους στο eΕΥΔΑΠ, οι πελάτες αποκτούν τον πλήρη έλεγχο των παροχών τους και των καταναλώσεών τους μέσω μιας πληθώρας προσφερόμενων υπηρεσιών, όπως ενδεικτικά η άμεση ενημέρωσή τους μέσω SMS σε περίπτωση μεγάλων καταναλώσεων στις παροχές τους. Ειδικά στους ιδιοκτήτες των ακινήτων, το eΕΥΔΑΠ προσφέρει επιπλέον οφέλη, καθώς μπορούν να καταθέτουν ηλεκτρονικά το αίτημά τους για αφαίρεση μετρητή για λόγους ασφαλείας, κατάργηση παροχής αλλά και για διακοπή υδροδότησης λόγω οφειλών.

Η ψηφιακή υπηρεσία eΕΥΔΑΠ προσφέρεται εντελώς δωρεάν και η εγγραφή πραγματοποιείται εύκολα και γρήγορα μέσα από την εταιρική ιστοσελίδα της ΕΥΔΑΠ. Το μόνο που χρειάζονται κατά την εγγραφή τους οι

νέοι χρήστες είναι οι προσωπικοί κωδικοί εισόδου τους στο taxinet, οι οποίοι θα χρειαστούν για την ταυτοποίησή τους. Η στροφή στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες φέρνει μεγάλη διευκόλυνση στους πελάτες και στην εξυπηρέτησή τους, ενώ ειδικά την εποχή που διανύουμε αποτελεί βασικό σύμμαχο για την προστασία της δημόσιας υγείας.

Δίνεται πια η δυνατότητα στους πελάτες της ΕΥΔΑΠ να επικοινωνούν ψηφιακά με την εταιρεία και μέσα από την επίσημη ιστοσελίδα της www.eydap.gr καθώς και μέσα από τις επίσημες σελίδες της ΕΥΔΑΠ στα social media Facebook, Twitter, Instagram και LinkedIn. Επιπλέον, στο κανάλι της ΕΥΔΑΠ στο YouTube και στα βίντεο της ενότητας «Μάθετε πώς...» δίνονται χρήσιμες πληροφορίες βήμα βήμα για θέματα που σχετίζονται με το υδρευόμενο ακίνητο των πελατών. Στο περιεκτικό βίντεο «Μάθετε πώς... Να εγγραφείτε στο eΕΥΔΑΠ, το ηλεκτρονικό σας κατάστημα!», περιγράφονται τα βήματα για την εγγραφή σε ένα περιβάλλον υψηλής ασφάλειας και σύμφωνο με την προστασία προσωπικών δεδομένων.

WIND

Με υπευθυνότητα και ισχυρό επενδυτικό πλάνο για την επόμενη μέρα

Πώς διαχειρίζεται ένας μάνατζερ μια απρόβλεπτη και εντελώς εξωγενή κρίση τέτοιου μεγέθους όπως η πανδημία της Covid-19; Το ερώτημα αυτό ταλαιπώρησε το μυαλό πολλών CEOs παγκοσμίως από τις πρώτες κιόλας ημέρες που έγιναν εμφανείς οι επιπτώσεις της πανδημίας. Τότε που οι πληροφορίες ήταν εξαιρετικά συγκεχυμένες και ακόμη και ο Παγκόσμιος

νωρίς αυστηρά προληπτικά μέτρα, με στόχο την ασφάλεια των εργαζομένων, των συνεργατών και των πελατών της και υλοποίησε δράσεις κοινωνικής ευθύνης, με κύριο αποδέκτη τις δομές και τους φορείς υγείας της χώρας.

Παράλληλα, στόχευσε στην απρόσκοπτη παροχή υπηρεσιών επικοινωνίας, αναγνωρίζοντας ότι οι πολίτες, σε μια δύσκολη συγκυρία όπως αυτή που βιώνουμε, στηρίζονται στα δίκτυά της για την επαφή με τα αγαπημένα τους πρόσωπα, την ενημέρωση, την εκπαίδευση, την ψυχαγωγία, τις συναλλαγές, την εργασία. Σε αυτό το πλαίσιο, και μέσα από τις μακροχρόνιες επενδύσεις ύψους εκατοντάδων εκατ. ευρώ, η WIND πέτυχε και κατά τη διάρκεια του πρώτου κύματος, αλλά και τώρα, να ανταποκριθεί, προσφέροντας αδιάλειπτα ποιοτικές υπηρεσίες επικοινωνίας.

Ο αντίκτυπος της πανδημίας σίγουρα είναι μεγάλος. Οι ακριβείς συνέπειες όμως παραμένουν ακόμα άγνωστες. Αν και, σε σύγκριση με άλλους τομείς της οικονομίας, ο κλάδος των τηλεπικοινωνιών είναι σχετικά ανθεκτικός, σίγουρα υπάρχει μια μικρή επίδραση.

Πλέον το βλέμμα είναι στραμμένο στην επόμενη μέρα. Με αποφασιστικότητα και ισχυρή κεφαλαιακή δυναμική ο στρατηγικός σχεδιασμός της εταιρείας εστιάζει στην ταχύτερη ανάπτυξη του δικτύου 5G, προκειμένου να ενισχύσει περαιτέρω τα ψηφιακά άλματα που κάναμε συνολικά ως χώρα το τελευταίο διάστημα.

Συνεχίζει την υλοποίηση του μεγάλου επενδυτικού της πλάνου ύψους 500 εκατ. ευρώ για τη δημιουργία και την επέκταση σταθερών και κινητών δικτύων νέας γενιάς, με στόχο την προσφορά ακόμη υψηλότερου επιπέδου τεχνολογικών υπηρεσιών και προϊόντων σε επιχειρήσεις και καταναλωτές και τη συμβολή της σε πρωτοβουλίες ψηφιακού μετασχηματισμού.

Η WIND συνεχίζει την υλοποίηση του μεγάλου επενδυτικού της πλάνου ύψους 500 εκατ. ευρώ για τη δημιουργία και την επέκταση σταθερών και κινητών δικτύων νέας γενιάς.

Οργανισμός Υγείας έμοιαζε να μην έχει καταρτίσει κανένα σχέδιο για την αντιμετώπισή του.

Η απάντηση είναι δύσκολο να δοθεί, ακόμη και τώρα που τα δεδομένα είναι πολύ περισσότερα. Πόσω μάλλον τότε που φάνταζε μια πρωτοφανής πρόκληση, η οποία απαιτούσε επαναπροσδιορισμό των προτεραιοτήτων, των σχεδίων, των στρατηγικών στόχων και των δομών λειτουργίας των επιχειρήσεων, αλλά και των κρατών παγκοσμίως.

Δεν υπήρξε καμία αμφιβολία ότι απόλυτη προτεραιότητα, τόσο για την κοινωνία όσο και για την ίδια τη WIND, ήταν η προστασία της υγείας και η διαφύλαξη της ανθρώπινης ζωής.

Συγκεκριμένα η WIND εφάρμοσε από πολύ

ΤΟ 5G ΗΡΘΕ

Η εποχή του 5G ήρθε στη WIND.

Αναπτύσσουμε το δικό μας δίκτυο σε όλη την Ελλάδα.
Ένα δίκτυο νέας γενιάς με ασύλληπτες ταχύτητες έως 1Gbps,
γεμάτο νέες απεριόριστες δυνατότητες
που δεν είχες φανταστεί.

WIND

Ανέτειλε η ελληνική αγορά των νεοφυών επιχειρήσεων

Της

ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Οι πρόσφατες εξαγορές ελληνικών startups από διεθνείς τεχνολογικούς κολοσσούς αποδεικνύουν ότι πλέον ο κλάδος εισέρχεται στη φάση της ωρίμανσης, με το ενδιαφέρον ξένων funds να ενισχύεται διαρκώς, βάζοντας δυναμικά την Ελλάδα στον παγκόσμιο χάρτη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας.

Από σχεδόν μηδενικά επίπεδα πριν από περίπου οκτώ χρόνια, η αξία των ελληνικών startups έχει αυξηθεί σήμερα περί τα 3,5 δισ. ευρώ.

Μπορεί να μην αποτελεί «τεχνολογικό» θαύμα, αλλά σίγουρα η Ελλάδα έχει αρχίσει να ακολουθεί τις παγκόσμιες εξελίξεις και τάσεις του κλάδου. Κάπως έτσι μπορεί να περιγραφεί η σταδιακή προσαρμογή της χώρας μας στις ανάγκες και στις απαιτήσεις του τομέα της τεχνολογίας, λίγους μήνες μετά τις πικρές εξαγορές ελληνικών νεοφυών επιχειρήσεων, αλλά και τις αποφάσεις ξένων εταιρειών να επενδύσουν στη χώρα μας.

Πλέον έχει αρχίσει να δημιουργείται αλλά και να ωριμάζει μια αγορά Έρευνας και Ανάπτυξης, αλλά και τεχνολογικών startups, η οποία μπορεί να αποτελέσει καταλύτη για τον εκσυγχρονισμό όλης της ελληνικής οικονομίας. «Κάθε χρόνο, όλο και μεγαλύτεροι αλλά και πιο γνωστοί επενδυτές ενδιαφέρονται για ελληνικές νεοφυείς εταιρείες. Παλαιότερα είχαμε εξαγορές από περιφερειακούς παίκτες ή πολύ ευκαιριακά από κάποιους διεθνείς. Πλέον το ενδιαφέρον μεγάλων επενδυτών για ελληνικές εταιρείες είναι μια νόρμα», αναφέρει εκπρόσωπος των ελληνικών venture capitals που χρηματοδοτεί νεοφυείς επιχειρήσεις. Στοιχεία του Big Pi Ventures καταδεικνύουν ότι η κεφαλαιο-

ποίηση των startups εταιρειών ελληνικών συμφερόντων «γιγαντώθηκε» σε σχέση με παλαιότερα. Από σχεδόν μηδενικά επίπεδα πριν από περίπου μία δεκαετία, η αξία τους έχει αυξηθεί σήμερα περί τα 3,5 δισ. ευρώ.

Παρά την πανδημία, τελευταία υλοποιούνται αλλά και ανακοινώνονται σημαντικές επενδύσεις στον τομέα της τεχνολογίας σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, κάποιες εκ των οποίων έχουν ήδη αρχίσει να ωριμάζουν. Ανάμεσα σε αυτές οι: Microsoft, Digital Realty, Cisco, TeamViewer, Pfizer, με τις δύο πρώτες να αφορούν τη δημιουργία κέντρων δεδομένων (data centers) στη χώρα μας, κλάδο στον οποίο η Ελλάδα υστερεί σημαντικά. Η επένδυση της Microsoft είναι η μεγαλύτερη που έχει πραγματοποιήσει ο αμερικανικός κολοσσός στην Ελλάδα, με την προστιθέμενη αξία της να αγγίζει το 1 δισ. ευρώ. Αυτή αφορά την εγκατάσταση ενός σημαντικού μέρους της νέας τεχνολογικής υποδομής της εταιρείας, που σχετίζεται με ταξί άλλων και με τις δραστηριότητες cloud services. Πρόσφατα, η Lamda Hellix εξαγοράστηκε από την αμερικανική Digital Realty, που δρομολογεί επενδύσεις ύψους 400 εκατ.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

LAMDA HELLIX
DATA CENTERS

JOINS

interxion
A DIGITAL REALTY COMPANY

DIGITAL REALTY

284

Data Centres

48

Cities

24

Countries

Στο εννεάμηνο
έχουν επενδυθεί
στην ελληνική
αγορά των νεοφυών
επιχειρήσεων
κεφάλαια ύψους
1 δισ. δολ., εξέλιξη
που δείχνει τις
προοπτικές που
διαμορφώνονται.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

ευρώ για την κατασκευή κέντρων δεδομένων, κατά πληροφορίες, σε Κορωπί και Κρήτη.

Η Θεσσαλονίκη

Στο ραντάρ των επενδυτών βρίσκεται και η περιοχή της Θεσσαλονίκης, της οποίας το επιστημονικό δυναμικό αποτελεί πόλο έλξης για εταιρείες όπως η Pfizer και η Cisco. Το 2019 έγινε γνωστή η πρόθεση της αμερικανικής εταιρείας Pfizer να δημιουργήσει ένα από τα digital hubs –που προγραμματίζει σε παγκόσμια κλίμακα– στη συμπρωτεύουσα. Λέγεται μάλιστα ότι η επιλογή της Ελλάδας από την Pfizer πυροδότησε περαιτέρω εξελίξεις στο μέτωπο των επενδύσεων. «Είναι πολύ σημαντικό ότι η Ελλάδα προσελκύει μεγάλες επενδύσεις στους τομείς της τεχνολογίας και της καινοτομίας, τομείς που ηγούνται της ανάπτυξης σήμερα παγκοσμίως και δημιουργούν πολύτιμες θέσεις εργασίας σε τεχνολογίες αιχμής. Είναι επίσης σημαντικό για τους νέους επαγγελματίες να ενταχθούν σε ένα παγκόσμιο δίκτυο όπως της Pfizer, να εργαστούν σε έργα που μετασχηματίζουν την καθημερινότητα και να μοιράζονται τον σκοπό μας “καινοτομούμε για να αλλάξουμε τις ζωές των ασθενών”.

Παρόμοιες επενδύσεις μπορούν επίσης να έχουν πολλαπλασιαστικά οφέλη για την οικονομία», αναφέρει χαρακτηριστικά ο Νίκο Γκαριμπόλντι, επικεφαλής του κέντρου καινοτομίας και ψηφιακής τεχνολογίας της Pfizer στη Θεσσαλονίκη. «Για παράδειγμα», προσθέτει, «η στρατηγική μας για το ψηφιακό και τεχνολογικό κέντρο στη Θεσσαλονίκη βασίζεται και στην οικοδόμηση συνεργασιών και στη δημιουργία συνεργειών με τον ακαδημαϊκό χώρο, το σύστημα υγείας, ερευνητικά ιδρύματα και νεοφυείς επιχειρήσεις.

Έτσι, μαζί με τις 200+ ευκαιρίες άμεσας εργασίας που θα δημιουργήσουμε για νέους επαγγελματίες, περιμένουμε να δούμε ευρύτερα οφέλη για την τοπική οικονομία». Μιλώντας για την επιλογή της Ελλάδας από την Pfizer, ο κ. Γκαριμπόλντι επισήμανε πως «όταν μια εταιρεία όπως η Pfizer επιλέγει έναν προορισμό για ένα επενδυτικό σχέδιο, αναζητά ένα σταθερό πολιτικό περιβάλλον, ισχυρές οικονομικές προοπτικές και, κυρίως, υψηλού επιπέδου δεξιότητες στην ψη-

φιακή τεχνολογία». Κατά τον ίδιο, σήμερα η Ελλάδα προσφέρει έναν συνδυασμό των παραπάνω, «οπότε δεν είναι τυχαίο ότι η χώρα προσελκύει σοβαρά επενδυτικά προγράμματα όπως το δικό μας.

Επενδυτικό στοίχημα

Στο μεταξύ, σε φάση ωρίμανσης έχουν εισέλθει πολλές startups στις οποίες «στοιχηματίζουν» οι επενδυτές για τον εκσυγχρονισμό και των υπόλοιπων κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Από το 2018 και μετά, τα κεφάλαια που επενδύονται στην ευρύτερη αγορά προσεγγίζουν πλέον το 1 δισ. δολ. ετησίως. Σε αυτό το ποσό περιλαμβάνονται και εταιρείες Ελλήνων ιδρυτών που διατηρούν την έδρα τους στο εξωτερικό, κάποιοι εκ των οποίων όμως έχουν σημαντική παρουσία στη χώρα μας. «Η ελληνική startup βιομηχανία αναπτύσσεται ταχύτατα σε κάθε κατεύθυνση. Τα συνολικά κεφάλαια που επενδύονται στην ευρύτερη αγορά προσεγγίζουν πλέον το 1 δισ. δολ. ετησίως, σημαντικές εξαγορές λαμβάνουν χώρα με αυξανόμενη συχνότητα, ενώ χιλιάδες Έλληνες συσσωρεύουν καθημερινά πρακτική εμπειρία, τροφοδοτώντας τον κύκλο ανάπτυξης», επισημαίνει ο Γιώργος Τζιζιράλης, εταίρος στο εγχώριο επενδυτικό κεφάλαιο Marathon Venture Capital. Τρία χρόνια μετά την έναρξη λειτουργίας του, το Marathon ανακοίνωσε πριν από λίγες ημέρες τη δημιουργία ενός δεύτερου fund, του Marathon Fund II, με σκοπό να διαχειρίζεται κεφάλαια αρχικού ύψους 40 εκατ. ευρώ για να πραγματοποιήσει επενδύσεις σε 15-18 τεχνολογικές εταιρείες τα επόμενα 3-4 χρόνια. Κατά πληροφορίες, σε αντίστοιχη φάση βρίσκεται και το VentureFriends, ενώ κινήσεις για τη δημιουργία νέων funds δρομολογούν και άλλα ελληνικά VCs, όπως το Uni.Fund.

Σύμφωνα με το Marathon, στο εννεάμηνο του 2020 είχαν διοχετευθεί σε startups περίπου 1 δισ. δολ., προσεγγίζοντας σταδιακά τα περσινά επίπεδα (1,131 δισ. δολ.). «Παλαιότερα υπήρχαν εταιρείες που σήκωναν 20-30 εκατ. μέσα σε τέσσερα-πέντε χρόνια. Πλέον πολλές κατορθώνουν να αντλήσουν τέτοια ποσά σε μόλις δύο!» επισημαίνει εκπρόσωπος των εγχώριων επενδυτικών κεφαλαίων.

Τη στιγμή μάλιστα που η πανδημία έχει πλή-

Η επένδυση που μας αφορά όλους

Με την ανακοίνωση της πρωτοβουλίας “GR for Growth” η Microsoft προχώρησε σε μια δέσμευση απέναντι στους πολίτες, τον Δημόσιο τομέα και τις επιχειρήσεις κάθε μεγέθους της Ελλάδας για τεχνολογία και νέους πόρους που δημιουργούν πρόσθετες ευκαιρίες ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας αυτής, η Microsoft δημιουργεί τα επόμενα χρόνια το πρώτο Data Center Region της εταιρίας στην ευρύτερη νοτιοανατολική Ευρώπη, προσθέτοντας τη χώρα στον παγκόσμιο χάρτη cloud υποδομών της Microsoft - το μεγαλύτερο του κόσμου- διασφαλίζοντας έτσι πρόσβαση σε επιχειρησιακού επιπέδου υπηρεσίες Cloud «χαμηλής καθυστέρησης».

Για την Οικονομία

Με δεδομένη την παγκόσμια μετάβαση στην Ψηφιακή Οικονομία, η δημιουργία Data Center φέρνει στην Ελλάδα την υποδομή, την υψηλή τεχνολογία, την τεχνογνωσία και την εξειδίκευση που χρειάζονται σήμερα οι ελληνικές επιχειρήσεις προκειμένου να προχωρήσουν στον ψηφιακό τους μετασχηματισμό και να παραμείνουν ανταγωνιστικές, ενισχύοντας την εξωστρέφειά τους, με χαμηλό κόστος και μέγιστη ασφάλεια.

Για τους Νέους

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η Τεχνητή Νοημοσύνη (AI) θα μετασχηματίσουν ριζικά την αγορά εργασίας, δημιουργώντας νέα επαγγέλματα. Με αφετηρία την εκπαίδευση στις ψηφιακές δεξιότητες και τη συνεργασία της με το ReGeneration, η Microsoft θα εξοπλίσει νέους και νέες με τα απαραίτητα εφόδια για την σύγχρονη αγορά εργασίας και τα συναρπαστικά επαγγέλματα του παρόντος αλλά και του μέλλοντος.

Για τον Πολιτισμό

Η Ελλάδα διαθέτει μία πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά που με τη βοήθεια του cloud και της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) μπορεί να ταξιδέψει σε όλο τον πλανήτη, συμβάλλοντας στην ανάδειξη της ιστορικής μας παρακαταθήκης κάτω από ένα νέο πρίσμα. Ήδη η Microsoft συνεργάζεται με το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού για να ζωντανέψει την Αρχαία Πόλη της Ολυμπίας, δίνοντας σε ανθρώπους σε όλο τον κόσμο τη δυνατότητα να τη βιώσουν όπως ήταν σχεδόν 3,000 χρόνια πριν και να έρθουν σε επαφή με διαχρονικές αξίες του αρχαίου Ελληνικού Πολιτισμού. Το έργο θα ολοκληρωθεί μέσα στο 2021.

Για τη Γνώση

Οι ψηφιακές δεξιότητες είναι το κλειδί για τη μετάβαση στην ψηφιακή οικονομία. Σε αυτό το πλαίσιο, η Microsoft δεσμεύτηκε να εκπαιδεύσει στις ψηφιακές δεξιότητες 100.000 επαγγελματίες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα καθώς και φοιτητές σε ορίζοντα πέντε ετών, με απώτερο σκοπό τον ψηφιακό μετασχηματισμό των δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών.

Σήμερα, ένα 30-35% των μεγάλων χρηματιστηριακών δεικτών στον δυτικό κόσμο περιλαμβάνει εταιρείες τεχνολογίας.

Microsoft, Digital Realty, Cisco, TeamViewer, Pfizer είναι τα «βαριά» ονόματα από το παγκόσμιο επιχειρείν που έχουν προχωρήσει σε επενδύσεις το τελευταίο διάστημα στην ελληνική αγορά.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

158

Ξει σημαντικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, η αγορά των startups δεν φαίνεται, προς το παρόν, να κλυδωνίζεται από την πανδημία. Όσο κοινότοπο και να ακούγεται, η πανδημική κρίση αποτέλεσε για ορισμένες τεχνολογικές εταιρείες μοχλό ανάπτυξης και, το σημαντικότερο, δεν ανέκοψε την όρεξη των επενδυτών. Όπως προκύπτει από στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Foundation και δημοσίευσε η «Καθημερινή», έξι νεοφυείς εταιρείες ελληνικών συμφερόντων κατόρθωσαν στο διάστημα Μαρτίου-Σεπτεμβρίου να αντλήσουν συνολικά 82,2 εκατ. δολ. από διεθνείς και εγχώριους επενδυτές (funds του Equifund). Πρόκειται για τις εταιρείες που έλαβαν τα υψηλότερα ποσά χρηματοδότησης μέχρι στιγμής μέσα στην πανδημία, με την κυπριακή Omilia, η οποία έχει έντονη παρουσία στη χώρα μας, να καταλαμβάνει την πρώτη θέση της λίστας, εξασφαλίζοντας 20 εκατ. δολ. από το βρετανικό επενδυτικό κεφάλαιο Grafton Capital. Ακολουθούν η TileDB, που άντλησε 15 εκατ. δολ., η Netdata με 14,2 εκατ. δολ., η Spotawheel με 11,6 εκατ. δολ., η Navenio με 11,4 εκατ. και η Plum με 10 εκατ. δολ. Στη λίστα προστίθενται και άλ-

λες χρηματοδοτήσεις σε νεοφυείς εταιρείες, μικρότερου όμως μεγέθους.

Έντονη δραστηριότητα

Τα τρία τρίμηνια του 2020 καταγράφηκαν, σύμφωνα με το Marathon, 7 εξαγορές εταιρειών έναντι 16 το 2019 και 6 το 2018. Μπορεί ο αριθμός να είναι σημαντικά μειωμένος σε σύγκριση με τη χρονιά που προηγήθηκε, ωστόσο εκπρόσωποι της επενδυτικής κοινότητας τονίζουν ότι η σημασία και η αξία των εξαγορών αυτών έχουν αναβαθμιστεί. Με έναν πρόχειρο υπολογισμό, τα ποσά εξαγοράς το 2019 είναι πιθανότατα τα μισά σε σχέση με το 2020.

Ενδεικτικά, τον Μάιο εξαγοράστηκε η νεοφυής εταιρεία Softomotive από τη Microsoft έναντι ποσού που φέρεται να αγγίζει τα 100-150 εκατ., ενώ λίγο αργότερα, και συγκεκριμένα τον Αύγουστο, ακολούθησε αυτή της InstaShop, με έδρα το Ντουμπάι και παρουσία στη Θεσσαλονίκη, από την Delivery Hero, η οποία άγγιξε τα 360 εκατ. δολ. Αυτή είναι και η μεγαλύτερη εξαγορά εταιρείας ελληνικών συμφερόντων που έχει σημειωθεί μέχρι στιγμής στον κλάδο της τεχνολογίας. Ακόμη

ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS ΑΕΒΕ

«Υψηλές στροφές» παρά το lockdown

Αυξήσεις μεγεθών και επένδυση για ανασχεδιασμό εν μέσω της πανδημίας

Κωνσταντίνος
Γεράρδος,
αντιπρόεδρος
και διευθύνων
σύμβουλος
της ΠΛΑΙΣΙΟ
COMPUTERS
ΑΕΒΕ

Διψήφια αύξηση παρουσίασε ο κύκλος εργασιών της εταιρείας ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS ΑΕΒΕ κατά το εννεάμηνο της χρήσης 2020, παρά τη μακρά περίοδο κατά την οποία τα φυσικά καταστήματα παρέμειναν κλειστά λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Τα λειτουργικά αποτελέσματα εμφάνισαν επίσης σταθεροποίηση και τα προ φόρων κέρδη σαφή βελτίωση, παρά τις έντονες διαχειριστικές διακυμάνσεις, λόγω εφαρμογής των μέτρων κατά της πανδημίας.

Ο τζίρος αυξήθηκε 9,6% έναντι της αντίστοιχης περσινής περιόδου, στα 234,905 εκατ. ευρώ, χάρη στην επιτυχημένη μακρόχρονη στρατηγική του ομίλου, που συνοψίζεται στο τρίπτυχο logistics - διανομή - in house call center και τον βοήθησε να ανταποκριθεί άμεσα και αποτελεσματικά στις νέες συνθήκες πώλησης και στην αύξηση της ζήτησης για προϊόντα του μέσα στη νέα πραγματικότητα. Ακόμη μεγαλύτερη αύξηση, 42,8%, κατέγραψαν τα προ φόρων κέρδη, ενώ τα κέρδη σε απόλυτο μέγεθος προσέγγισαν τα 2 εκατ. ευρώ έναντι 1,384 εκατ. ευρώ της αντίστοιχης περσινής περιόδου. Ωστόσο, τα προ φόρων, χρηματοδοτικών και επενδυτικών αποτελεσμάτων κέρδη (EBIT) υποχώρησαν 5,3%, στα 3,482 εκατ. ευρώ.

Από τις κατηγορίες προϊόντων του ομίλου, οι πωλήσεις ηλεκτρονικών υπολογιστών και ψηφιακών εφαρμογών αυξήθηκαν 11,6%, στα 103,193 εκατ. ευρώ, στα προϊόντα τηλεφωνίας η αύξηση ήταν μικρότερη, της τάξης του 3,7%, ενώ στα είδη γραφείου οι πωλήσεις σημείωσαν

ελαφρά πτώση 2%. Ξεχώρισε η αύξηση 75% στις πωλήσεις μεγάλων και μικρών οικιακών συσκευών, κλιματισμού και θέρμανσης στο τρίτο τρίμηνο έναντι της αντίστοιχης περσινής περιόδου, καθώς δεν υπάρχουν περισσότερα συγκρίσιμα στοιχεία, επειδή ο όμιλος εισήλθε σε αυτή την αγορά στα τέλη Ιουνίου 2019.

Τόσο στο πρώτο όσο και στο δεύτερο lockdown, ο όμιλος κατάφερε να συνεχίσει απρόσκοπτα τη λειτουργία του χάρη στις υποδομές σε ηλεκτρονικό εμπόριο και logistics, καλύπτοντας τον τεράστιο όγκο παραγγελιών. Αξιοσημείωτη η επένδυση που πραγματοποίησε εν μέ-

σω πανδημίας και αφορά τον ανασχεδιασμό τριών καταστημάτων (Αργυρούπολη, Χανιά και Ευκαρπία), τα οποία από τον περασμένο Οκτώβριο προστέθηκαν σε εκείνα που ήδη από το 2019 φιλοξενούν τη νέα κατηγορία των οικιακών συσκευών.

Σε ό,τι αφορά τα αποτελέσματα του τρίτου τριμήνου, ο όμιλος εμφάνισε τζίρο αυξημένο 12,3% σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο, στα 86,339 εκατ. ευρώ, ενώ τα προ φόρων κέρδη έκαναν άλμα 63,2%, φθάνοντας τα 1,475 εκατ. ευρώ έναντι 904.000 ευρώ της αντίστοιχης περσινής περιόδου.

Μέχρι στιγμής, η διοίκηση προβλέπει απρόσκοπτη συνέχιση της δραστηριότητας του ομίλου έως το τέλος της τρέχουσας χρήσης. Στο τέλος Σεπτεμβρίου, το ενεργητικό του ομίλου ανερχόταν στα 210,031 εκατ. ευρώ και τα ταμειακά του διαθέσιμα στα 46,652 εκατ. ευρώ.

“

Οι ελληνικές startup εταιρείες απασχολούν σήμερα 7.746 άτομα, όταν το 2012 ο αριθμός αυτός δεν ξεπερνούσε τα 569 άτομα.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

160

όμως και η πατρινή Think Silicon, που εξαγοράστηκε φέτος έναντι μικρότερου ποσού, περιήλθε στην αγκαλιά μιας εταιρείας που κατέχει ηγετική θέση στην τεχνολογία υλικών, της Applied Materials, της οποίας η κεφαλαιοποίηση σήμερα αγγίζει τα 70 δισ. δολ.

«Αυτό που συμβαίνει δεν είναι θαύμα, αλλά η φυσική προσαρμογή της χώρας μας σε σχέση με ό,τι παρατηρείται στις υπόλοιπες χώρες του δυτικού κόσμου στον τομέα της τεχνολογίας», επισημαίνει ο Μάρκος Βερέμης, πρόεδρος της Upstream, εταίρος της Big Pi Ventures και πρόεδρος της επιτροπής καινοτομίας του ΣΕΒ. «Τα κεφάλαια που επενδύονται από ελληνικά και ξένα επενδυτικά funds έχουν αυξηθεί εκθετικά τα τελευταία πέντε χρόνια, κάτι που ασφαλώς πρόκειται να συνεχιστεί. Τα ποσά εξαγοράς της InstaShop και της Softomotive θέτουν τους στόχους του οικοσυστήματος σε ένα νέο επίπεδο, αλλά παρ' όλα αυτά πιστεύω ότι θα καταρριφθούν», τονίζει.

Οι digital nomads

Η αγορά των ελληνικών νεοφυών επιχειρήσεων φαίνεται ότι θα ενισχυθεί το αμέσως επόμενο διάστημα, χάρη στους... digital nomads. Πρόκειται για μια τάση που άρχισε να δημιουργείται εν μέσω πανδημίας και η οποία φαίνεται να ευνοεί σημαντικά την εξέλιξη του κλάδου των startups. Έλληνες της διασποράς που διατηρούν εταιρείες σε χώρες όπως οι ΗΠΑ αποφάσισαν να επιστρέψουν στην Ελλάδα λόγω του κορωνοϊού. «Αρκετοί ιδρυτές μεγάλων εταιρειών έχουν μετακομίσει στη χώρα μας και έχουν ξεκινήσει να εργάζονται από εδώ. Γνωρίζουν καλύτερα το εγχώριο οικοσύστημα των νεοφυών επιχειρήσεων, ενώ έχουν αρχίσει να προσλαμβάνουν εργαζομένους. Η τάση αυτή θα αποδειχθεί ιδιαίτερα ωφέλιμη για την Ελλάδα και κυρίως για την ελληνική οικονομία τα επόμενα χρόνια». Κατά τον ίδιο, το 2021 μπορεί να αρχίσουν να διαφαίνονται οι επιπτώσεις της πανδημικής κρίσης και στον τεχνολογικό τομέα, ωστόσο, «είμαι απολύτως βέβαιος ότι θα έχουμε περισσότερες εξαγορές σε υψηλότερα ασφαλώς νούμερα. Επίσης, πιστεύω ότι περισσότεροι διεθνείς επενδυτές θα διοχετεύουν κεφάλαια στο εγχώριο οικοσύστημα,

μία και ήδη έχουν αποκτήσει μια εξοικείωση με την αγορά». Στην κινητοποίηση περισσότερων κεφαλαίων θα συμβάλουν, κατά τον κ. Βερέμη, και πρόσφατες ενέργειες της κυβέρνησης, όπως τα φορολογικά κίνητρα σε angel investors, η χαρτογράφηση των ελληνικών startups μέσω του Elevate Greece, ακόμη και τα κίνητρα μεταφοράς της φορολογικής έδρας στην Ελλάδα για προσέλκυση ξένων επενδυτών, όπως είναι το non dom.

Νέοι επιστήμονες

Σημαντικό «ατού» της χώρας μας είναι οι Έλληνες επιστήμονες που αποφοιτούν από τα ελληνικά πανεπιστήμια. Πολλοί από αυτούς ήδη εργάζονται σε startups στην Ελλάδα, με τον αριθμό τους να αυξάνεται εκθετικά κάθε χρόνο. Σύμφωνα με στοιχεία του Marathon, από τις αρχές του 2020 έως τον Σεπτέμβριο ο αριθμός των εργαζομένων είχε ανέλθει στους 7.746 έναντι 7.321 το 2019 και 5.552 το 2018. Το 2012, αντίθετα, στην καρδιά της ελληνικής οικονομικής κρίσης, υπολογίζονταν γύρω στους 569.

«Το οικοσύστημα για νεοφυείς επιχειρήσεις, καθώς και το ταλέντο στην Ελλάδα υπάρχουν. Στην TileDB αυτό το έχουμε αναγνωρίσει από πολύ νωρίς (αρχές του 2019), οπότε και φτιάξαμε τη θυγατρική μας στην Ελλάδα όταν η εταιρεία μας αποτελούνταν από μόλις 6 άτομα. Από τότε η ομάδα μας στην Ελλάδα έχει φτάσει τα 11 άτομα και υπολογίζουμε να διπλασιαστεί μέχρι το τέλος του 2021. Κίνητρό μας είναι οι υψηλές ικανότητες των συνεργατών που βρίσκουμε στην Ελλάδα, το σχετικά μικρότερο κόστος, αλλά κυρίως η αφοσίωση των Ελλήνων όταν η εταιρεία προσφέρει ένα μεγάλο όραμα και ένα άκρως υγιές επαγγελματικό περιβάλλον», εξηγεί ο Σταύρος Παπαδόπουλος, ιδρυτής και CEO της TileDB, η οποία εδρεύει στο Κέιμπριτζ της Μασαχουσέτης.

Ο κορωνοϊός σίγουρα έχει επηρεάσει αρνητικά πολλούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας, όμως η τεχνολογία που «παράγουν» νεοφυείς επιχειρήσεις θα μπορούσε να βοηθήσει κάποιους από αυτούς, εάν όχι όλους, να «αναγεννηθούν» και να εκσυγχρονιστούν. Μένει βέβαια να δούμε τι μας επιφυλάσσει η νέα χρονιά... ●

TIKUN EUROPE

Πρωτοπορία και φαρμακευτική κάνναβη στην Ελλάδα

Από τους πιο ραγδαία αναπτυσσόμενους κλάδους παγκοσμίως είναι ο κλάδος της φαρμακευτικής και βιομηχανικής κάνναβης, ο οποίος ήδη παρουσιάζει μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης. Ειδικά για τη φαρμακευτική κάνναβη, σύμφωνα με εκτιμήσεις, το 2024 υπολογίζεται ότι η παγκόσμια αγορά προϊόντων φαρμακευτικής κάνναβης θα φτάσει τα 65 δισ. δολάρια, ενώ η αντίστοιχη ευρωπαϊκή αγορά θα ανέλθει στα 58 δισ. ευρώ έως το 2028.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο κλάδος της φαρμακευτικής κάνναβης και στην Ελλάδα, καθώς η χώρα μας διαθέτει όλες τις προϋποθέσεις να κερδίσει ένα σημαντικό μερίδιο της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας αγοράς, με μεγάλα οφέλη για την εθνική οικονομία. Η ανάπτυξη μιας ισχυρής βιομηχανίας κάνναβης τόσο για ιατρικές όσο και για βιομηχανικές εφαρμογές στη χώρα μας έχει τις προοπτικές να εδραιώσει την Ελλάδα ως διεθνές κέντρο παραγωγής και μεταποίησης φαρμακευτικής κάνναβης, με σημαντικά οφέλη για την απασχόληση, τις εξαγωγές και την εθνική οικονομία.

Η δυναμική ανάπτυξη του κλάδου της φαρμακευτικής κάνναβης στην Ευρώπη οδήγησε το 2018 στην ίδρυση της Tikun Europe, με αντικείμενο την καθετοποιημένη παραγωγή προϊόντων φαρμακευτικής κάνναβης. Στόχος της Tikun Europe είναι η κάλυψη της εγχώριας αγοράς αλλά και της ολοένα αυξανόμενης ζήτησης στις μεγάλες ευρωπαϊκές αγορές.

Η Tikun Europe είναι η πρώτη και μοναδική μέχρι σήμερα εταιρεία καλλιέργειας, επεξεργασίας και παραγωγής προϊόντων φαρμακευτικής κάνναβης στην Ελλάδα που έχει προχωρήσει στην υλοποίηση της επένδυσης ύψους 40 εκατ. ευρώ για την κατασκευή ενός υπερσύγχρονου εργοστασίου στην Κόρινθο. Το εργοστάσιο της εταιρείας ολοκληρώνεται και αναμένεται να λειτουργήσει τον Μάιο του 2021. Η βιομηχανική

μονάδα της Tikun Europe διαθέτει υπερσύγχρονες εγκαταστάσεις, με εξοπλισμό τελευταίας τεχνολογίας, στα Εξαμίλια της Κορίνθου. Η παραγωγή φαρμακευτικής κάνναβης στις εγκαταστάσεις συνολικής έκτασης 56.000 τ.μ. της Tikun Europe είναι μία από τις μεγαλύτερες στην Ευρώπη.

Η παραγωγική δυνατότητα της βιομηχανικής μονάδας της εταιρείας υπολογίζεται ότι θα καλύψει τις ανάγκες της εγχώριας αγοράς, ενώ το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής προορίζεται για εξαγωγές σε μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες, δεδομένης της περιορισμένης προσφοράς που δεν επαρκεί να καλύψει τη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση στην Ευρώπη.

Συγκριτικό πλεονέκτημα της Tikun Europe είναι η τεχνογνωσία, η εμπειρία δεκαετιών και τα δεδομένα εκτεταμένων κλινικών ερευνών που λαμβάνει από τον παγκόσμιο ηγέτη στη φαρμακευτική κάνναβη παγκοσμίως, την Tikun Olam. Η Tikun Olam, ξεκινώντας από την αγορά του Ισραήλ, είναι πρωτοπόρος εταιρεία στην έρευνα και την ανάπτυξη προϊόντων φαρμακευτικής κάνναβης παγκοσμίως και παρέχει στην Tikun Europe το κύρος ενός από τα πιο αξιόπιστα εμπορικά σήματα στην παγκόσμια βιομηχανία φαρμακευτικής κάνναβης.

Η βιομηχανική μονάδα της Tikun Europe διαθέτει υπερσύγχρονες εγκαταστάσεις, με εξοπλισμό τελευταίας τεχνολογίας, στα Εξαμίλια της Κορίνθου.

Η SAP αρωγός της προσπάθειας για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό της χώρας

Ο Ανδρέας Ξηρόκωστας, διευθύνων σύμβουλος της SAP, μιλάει για τη σημασία της τεχνολογίας στην αντιμετώπιση της πανδημίας και στον ψηφιακό μετασχηματισμό κράτους και επιχειρήσεων.

– Ο μητρικός Όμιλος SAP έχει συνάψει συμφωνία με τη Moderna για τη διαμετακόμιση των εμβολίων;

– Έχουμε αναπτύξει ολοκληρωμένες λύσεις, end-to-end όπως λέμε, για τη διανομή του εμβολίου. Είναι κάτι σύνθετο και ευαίσθητο, λόγω του είδους του αγαθού που πρέπει να διακινηθεί. Ταυτόχρονα θα πρέπει να λάβουμε υπόψη τις ιδιαιτερότητες οι οποίες απαιτούν αυξημένη ιχνηλασιμότητα, μια που δεν διακινούμε απλώς ποσότητες, αλλά σειριακούς αριθμούς εμβολίων. Είναι το πλαίσιο που στη βιομηχανία φαρμάκων είναι γνωστό ως «track & trace».

Όπως αντιλαμβάνεστε, πρόκειται για μια επιχείρηση ευρείας διανομής που πρέπει να είναι συντονισμένη και να γίνει όσο το δυνατόν πιο άμεσα, γιατί ένα εμβόλιο που διανέμεται πιο γρήγορα μπορεί να σώσει μια ζωή. Πιστεύω ότι θα δούμε την τεχνολογία να υπηρετεί την ύπαρξη του ανθρώπου και όχι απλώς την ευημερία ή την οικονομική ανάπτυξη.

– Πόσο έχει ενισχυθεί η σημασία των data analytics μετά την πανδημία;

– Τα data analytics δεν δημιουργήθηκαν τελευταία. Η πανδημία απλώς μας έφερε κοντά σε τεχνολογίες ή σε προϊόντα που ήδη υπήρχαν, αλλά δεν είχαν τόσο ευρεία εφαρμογή. Οι τρέχουσες συνθήκες επιταχύνουν την επέκταση των τεχνολογιών αυτών σε νέες περιοχές, επηρεάζοντας και διαμορφώνοντας τον σύγχρονο τρόπο ζωής.

– Παρατηρούμε μια ευρύτερη στροφή του επιχειρείν προς τα data analytics.

– Όλα αυτά τα χρόνια, με τον εκσυγχρονισμό και την ψηφιοποίηση, μπορούσαμε να συλλέγουμε και να αποθηκεύουμε τεράστιες ποσότητες δεδομένων. Αυτό που όμως έχει αξία είναι να μπορέσουμε να αντλήσουμε σημαντικές

πληροφορίες και να δούμε διασυνδέσεις σε φαινομενικά ασύνδετα γεγονότα. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα δεδομένα που αντλούμε από τα λήμματα των πόλεων για το ιικό φορτίο, εκτιμώντας έτσι την έκταση του προβλήματος. Η τεχνολογία σύνδεσης και ανάλυσης δεδομένων είναι πλέον στη ζωή μας και θα την επηρεάζει με πολύ απτό τρόπο.

– Πόσο αρωγός ήταν, εν μέσω πανδημίας, η τεχνολογία τόσο για την πολιτεία όσο και για τις επιχειρήσεις;

– Η συνεισφορά της τεχνολογίας είναι καθοριστική. Φανταστείτε αυτή τη στιγμή να μην μπορούσαμε να πληρώσουμε με ηλεκτρονικό τρόπο ή να μην μπορούσαμε να παραγγείλουμε από ένα ηλεκτρονικό κατάστημα ή να μην υπήρχε η δυνατότητα να επικοινωνήσουμε με φίλους και συνεργάτες. Την ώρα που σταματάει η φυσική κοινωνική ζωή, εάν δεν υπήρχε η ψηφιακή, θα ζούσαμε στιγμές που δεν θα θέλαμε να φανταστούμε. Πλέον, για παράδειγμα, μπορούμε –και αυτό είναι ένα από τα πρόσφατα επιτεύγματα– να έχουμε άυλη συνταγογράφηση, να πάρουμε μια συνταγή και να την εκτελέσουμε χωρίς να προηγηθεί επίσκεψη σε ιατρό. Μπορούμε να συνδιαλεχθούμε με το Δημόσιο χωρίς τη φυσική μας παρουσία. Η ψηφιακή τεχνολογία βελτιώνει και διευκολύνει την καθημερινότητά μας και αυτό νομίζω είναι το θετικό αποτύπωμα αυτής της δύσκολης περιόδου. Όταν με το καλό τελειώσει η κρίση της πανδημίας, αυτό που θα έχει μείνει πίσω, εκτός βεβαίως από τις δυσάρεστες αναμνήσεις και τις απώλειες, θα είναι ένας πολύ πιο εύκολος τρόπος επικοινωνίας και συνεργασίας χωρίς να χρειάζεται να χάνουμε χρόνο και ενέργεια.

– Σε ποιο στάδιο βρίσκεται ο ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους;

– Έχουν γίνει σημαντικά βήματα, αλλά πρέπει να συνεχίσουμε με ακόμα πιο εντατικούς ρυθμούς. Το φιλικό και αποτελεσματικό κράτος είναι η προτεραιότητα. Είναι σαφές ότι η επαφή που έχει ο πολίτης με το κράτος αλλάζει και η φυσική μας παρουσία θα πρέπει να μειωθεί

Ανδρέας Ξηρόκωστας, διευθύνων σύμβουλος SAP Ελλάδος, Κύπρου, Μάλτας

όσο το δυνατόν περισσότερο. Ταυτόχρονα θα πρέπει να δημιουργηθούν οι συνθήκες στις λειτουργίες και τις συναλλαγές που θα εξασφαλίζουν ένα φιλόξενο και προσιτό περιβάλλον για τους επενδυτές και όσους ετοιμάζονται να ξεκινήσουν μια νέα επιχειρηματική προσπάθεια.

– Ποιες τομές πρέπει να πραγματοποιηθούν με στόχο την προσέλκυση περισσότερων επενδύσεων;

Ο ιδιωτικός τομέας έχει τους δικούς του κανόνες. Αυτό που ζητάει ιστορικά είναι ένα σταθερό πλαίσιο και μια φιλική γενικότερα προσέγγιση από την πλευρά της πολιτείας. Αυτό που πιστεύω ότι είναι το πιο σημαντικό είναι η δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών που θα οδηγήσουν σε μια ισορροπημένη ανάπτυξη με περισσότερες επιλογές και διαστάσεις. Με τον απαραίτητο πλουραλισμό, η επόμενη μέρα θα πρέπει να επηρεάσει και να βελτιώσει τις ζωές όλων μας. Το νέο μοντέλο ανάπτυξης θα πρέπει να είναι αντιληπτό από τον κάθε πολίτη και να έχει ανθρώπινο αποτύπωμα. Αυτό θα γίνει πραγματικότητα με επενδύσεις που θα απορροφήσουν ανθρώπινο δυναμικό και θα εκμεταλλευτούν τις δεξιότητες και το ταλέντο που υπάρχουν στη χώρα μας. Την προσδοκώμενη ανάπτυξη θα πρέπει να την απολαύσουμε όλοι.

– Ποια είναι τα προαπαιτούμενα για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων;

– Ο όρος «μικρομεσαίες» δεν νομίζω ότι είναι δόκιμος. Μιλάμε για δυναμικές επιχειρήσεις που βρίσκονται σε μια φάση ανάπτυξης. Στη SAP θεωρούμε ότι προϋπόθεση είναι να αντιληφθούμε την ανάγκη και να προχωρήσουμε με γρήγορα, αλλά σταθερά βήματα. Στόχος μας είναι να βοηθήσουμε τις μικρότερες επιχειρήσεις μέσα από συστήματα και τεχνολογικά μέσα, ώστε να δυναμώσουν και να γίνουν ανταγωνιστικές στον διεθνή χώρο. Άρα τα συστήματα μπορούν να αποτελέσουν πολλαπλασιαστή ισχύος σε μια μικρότερη και αναπτυσσόμενη επιχείρηση, ώστε να στέκεται σε διεθνές επίπεδο και να εξασφαλίζει όχι μόνο την επιβίωση, αλλά και την ανάπτυξη και την πρόοδό της.

– Ποιες επενδύσεις σχεδιάζει η SAP στην Ελλάδα με στόχο την ενίσχυση της δραστηριότητάς της;

Καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης έχουμε ενισχύσει τη δραστηριότητά μας στη χώρα. Είναι προφανές ότι η SAP θα προχωρήσει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να ενδυναμώσει και να διευρύνει περαιτέρω την παρουσία της, συμβάλλοντας έτσι στην ανάκαμψη της οικονομίας και την ευημερία των πολιτών.

Το ημερολόγιο μιας επένδυσης: Διδάγματα και σκέψεις για το μέλλον

Του

ΘΕΟΔΟΣΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Για να ανάψει το πράσινο φως στην ανάπτυξη του data center στην Ελλάδα, δόθηκε μάχη ώστε αρκετοί να αλλάξουν γνώμη και να ξεπεράσουν προκαταλήψεις και στερεότυπα της κρίσης. Πολύτιμος σύμμαχος, το ισχυρό αποτύπωμα που η Ελλάδα εξακολουθεί να διαθέτει διεθνώς.

Ο κ. Θεοδόσης Μιχαλόπουλος είναι CEO της Microsoft Ελλάδας, Κύπρου και Μάλτας.

Εννέα μήνες. Αυτό ήταν το χρονικό διάστημα που διανύθηκε από την ημέρα που ο πρωθυπουργός Κ. Μητσοτάκης συνάντησε στο Νταβός τον πρόεδρο της Microsoft, Brad Smith, και συζήτησαν το ενδεχόμενο μιας εμβληματικής επένδυσης στην Ελλάδα, μέχρι την ανακοίνωσή της τον Οκτώβριο, στο Μουσείο Ακρόπολης. Μέσα σε αυτούς τους εννέα μήνες κυοφορήθηκε ένα πραγματικά φιλόδοξο σχέδιο που μετουσιώθηκε στην ανακοίνωση ενός εξαιρετικά σημαντικού έργου, της κατασκευής ενός υπερσύγχρονου data center στην Ελλάδα, για την ακρίβεια του πρώτου Microsoft data center region στη χώρα. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη επένδυση της εταιρείας επί ελληνικού εδάφους, που ονομάσαμε «GR forGrowth», γιατί στόχος μας είναι η Ελλάδα να αποτελέσει συνώνυμο της ανάπτυξης, με την τεχνολογία ως πολύτιμο σύμμαχο. Μέσα σε αυτούς τους εννέα μήνες λοιπόν, μαζί με μια ομάδα ανθρώπων εργαστήκαμε μεθοδικά και συστηματικά, μέσα σε συνθήκες πανδημίας, για να αποδείξουμε ότι η Ελλάδα μπορεί να αποτελέσει κέντρο των ψηφιακών εξελίξεων της τέταρτης βιομη-

χανικής επανάστασης. Αλλά και για να πείσουμε όλους τους εμπλεκομένους ότι ένα έργο τέτοιου μεγέθους πρέπει να πραγματοποιηθεί στη χώρα μας.

Δύσκολη μάχη

Η Microsoft, εδώ και καιρό, βρίσκεται σε μια διαδικασία επέκτασης των υποδομών της πάνω στην τεχνολογία Cloud σε επιλεγμένες χώρες του κόσμου. Όμως η Ελλάδα, μια χώρα που πέρασε την περιπέτεια της οικονομικής κρίσης, μια χώρα που έχει δι-αρθρωτικά ζητήματα γραφειοκρατίας και είχε μείνει πίσω στα ζητήματα του ψηφιακού μετασχηματισμού, δεν ήταν η πρώτη επιλογή που θα ερχόταν στο μυαλό οποιουδήποτε στελέχους.

Κορυφαίοι επενδυτικοί οίκοι ήταν ακόμη διστακτικοί στο να τοποθετήσουν την Ελλάδα στον χάρτη των προτεινόμενων επιλογών για επενδύσεις. Ταυτόχρονα, πολλές ευρωπαϊκές χώρες που κατάφεραν πολύ νωρίτερα από εμάς να ξεφύγουν από την περιπέτεια της κρίσης δεν έχουν ακόμα εξασφαλίσει μια ανάλογη επένδυση. Κι έπρεπε να δοθεί μια μάχη, ώστε αρκετοί να αλλάξουν

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

JTI

Πρωταγωνιστής στις αναπτυξιακές εξελίξεις της ελληνικής Οικονομίας

Δυναμικό «παρών» δίνει η Japan Tobacco International (JTI) στην επενδυτική «σκηνή» της Ελλάδας, συμμετέχοντας με πρόγραμμα μακράς πνοής στις αναπτυξιακές εξελίξεις της εθνικής Οικονομίας και στηρίζοντας την τοπική κοινωνία στην οποία δραστηριοποιείται παραγωγικά. Με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη, η ενίσχυση της παρουσίας της JTI στην Ελλάδα συνοδεύεται από την εκκίνηση της παραγωγικής και εξαγωγικής της δραστηριότητας και τον πλήρη ανασχηματισμό του εργοστασίου της ΣΕΚΑΠ στην Ξάνθη.

Επενδυτικό πρόγραμμα 30 εκατ. δολαρίων

Το επενδυτικό πρόγραμμα για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της ΣΕΚΑΠ, ύψους 30 εκατ. δολ. μέχρι τα τέλη του 2020, συνιστά μία από τις μεγαλύτερες ιδιωτικές βιομηχανικές επενδύσεις στη Β. Ελλάδα, προσφέροντας οφέλη στην Οικονομία, την Απασχόληση και την τοπική κοινωνία.

«Πρόκειται για μια επένδυση μακράς πνοής, με στόχο την ανάδειξη του εργοστασίου της ΣΕΚΑΠ σε σύγχρονη ευρωπαϊκή μονάδα παραγωγής και ταυτόχρονα εξαγωγική δύναμη με ενισχυμένο περιφερειακό ρόλο. Η επένδυση αυτή αποκτά μεγαλύτερη σημασία δεδομένου ότι πραγματοποιείται στη Θράκη, μία από τις ασθενέστερες οικονομικά ζώνες της Ε.Ε.», αναφέρει στο «Κ-Επιχειρείν 2021» ο κ. Victor Crespo, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της JTI στην Ελλάδα, προσθέτοντας: «Στη ΣΕΚΑΠ παράγονται σήμερα διεθνείς ετικέτες, όπως το No2 παγκοσμίως Winston, για την Ελλάδα και για 10 ακόμη μεγάλες ευρωπαϊκές αγορές, καθώς και το Camel, αποκλειστικά για εξαγωγές στην Ε.Ε.».

Στο σύνολό της, η επένδυση στο εργοστάσιο εστιάζει στους εξής πυλώνες:

- Στην αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των κτιριακών εγκαταστάσεων.

- Στην αναβάθμιση του υφιστάμενου και την εγκατάσταση νέου τεχνολογικού εξοπλισμού και γραμμών παραγωγής.
- Στον εκσυγχρονισμό των δεξιοτήτων και την ανάπτυξη των εργαζομένων.
- Στην εφαρμογή πολιτικών σε θέματα Προστασίας του Περιβάλλοντος, Υγιεινής και Ασφάλειας εργαζομένων.

Ελαφρύτερο περιβαλλοντικό «αποτύπωμα»

Μια εξίσου σημαντική παράμετρο του συνολικότερου μετασχηματισμού του εργοστασίου της ΣΕΚΑΠ συνιστά η εξέλιξή της σε μία από τις πλέον φιλικές προς το περιβάλλον μονάδες, η λειτουργία της οποίας βασίζεται στις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, με σημαντικά αποτελέσματα σε σχέση με το 2018:

- 100% χρήση πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας.
- Μείωση κατά 52% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και εξοικονόμηση κατανάλωσης ενέργειας μέσω των αναβαθμίσεων των ενεργειακών συστημάτων του εργοστασίου.
- Διαχείριση του 100% των αποβλήτων, με 80% ανακύκλωση και 20% μετατροπή σε ενέργεια.
- Μείωση κατά 60% της χρήσης νερού.

Το εργοστάσιο της ΣΕΚΑΠ εξελίσσεται σε μία από τις πλέον φιλικές προς το περιβάλλον μονάδες, η λειτουργία της οποίας βασίζεται στις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης.

**Εργαστήκαμε
για να αποδείξουμε
ότι η Ελλάδα μπορεί
να αποτελέσει
κέντρο
των ψηφιακών
εξελίξεων
της τέταρτης
βιομηχανικής
επανάστασης.**

**Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία**

166

γνώμη και να ξεπεράσουν προκαταλήψεις και στερεότυπα της κρίσης. Στην πραγματικότητα, όπως και να το έβλεπε κανείς, ήμασταν ένα αουτσάιντερ.

Για να υλοποιηθεί μια τέτοια επένδυση, πρέπει να υπάρχει ένας συνδυασμός παραγόντων: οικονομική και πολιτική σταθερότητα, προοπτικές ανάπτυξης, εκσυγχρονισμός του Δημοσίου και, το κυριότερο, δυναμική της αγοράς. Ίσως και κάτι ακόμη, ένα ισχυρό brand name. Κι αυτό είναι κάτι που αντιλήφθηκαν όσο η ιδέα προχωρούσε και συνομιλούσα με στελέχη στο εξωτερικό. Η Ελλάδα εξακολουθεί να διαθέτει ένα πολύ ισχυρό αποτύπωμα διεθνώς, που συνδέεται κυρίως με τις θεμελιώδεις αξίες της και την ιστορία της, το οποίο όμως ενισχύεται από τη συνεχή της προσπάθεια να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα της εποχής.

Αυτό αποδείχθηκε και στο πρότζεκτ της ψηφιοποίησης της Αρχαίας Ολυμπίας, ένα εγχείρημα ανάδειξης με σύγχρονα μέσα του ελληνικού πολιτισμού, του αρχαιολογικού χώρου αλλά και των αξιών των Ολυμπιακών Αγώνων, που θα ολοκληρωθεί και θα παραδοθεί στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού μέσα στο 2021. Χτίζοντας επάνω στο ισχυρό αυτό αποτύπωμα, καταφέραμε να πείσουμε στελέχη της Microsoft στο εξωτερικό ώστε να γίνουν σύμμαχοι στη μεγάλη αυτή διεκδίκηση.

Το μεγάλο στοίχημα

Όταν ξεκινάς από μια ισχυρή βάση εκκίνησης, οφείλεις να χτίσεις και τα στοιχεία που θα συμπληρώσουν το συνολικό αφήγημα. Δώσαμε λοιπόν πολύ μεγάλη έμφαση στο κομμάτι της δυναμικής της αγοράς των μεγάλων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες αποτελούν και την καρδιά αυτής της επένδυσης. Το ερώτημα που τέθηκε είναι το πόση δυναμική έχει αυτή η αγορά να αναπτυχθεί, να ψηφιοποιηθεί, να μετασχηματιστεί, ώστε να έχει νόημα να γίνει μια τέτοια επένδυση. Εξηγήσαμε ότι στόχος μας είναι ο εκσυγχρονισμός της μικρομεσαίας επιχείρησης, εκεί που χτυπάει η καρδιά της ελληνικής οικονομίας. Και εστιάσαμε στο ότι η αξιοποίηση των δυνα-

τοτήτων που προσφέρει το Cloud μπορεί να αλλάξει την οικονομική ζωή του τόπου αλλά και την καθημερινότητα των ανθρώπων. Αυτό είναι και το μεγάλο στοίχημα για το μέλλον: οι ελληνικές επιχειρήσεις να κατανοήσουν τα οφέλη, να μεταβούν στο Cloud, επιλέγοντάς το ως την πιο ασφαλή, αξιόπιστη, σύγχρονη πλατφόρμα τεχνολογίας για να αναπτυχθούν και να «ανθίσουν», με το βλέμμα όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στον κόσμο ολόκληρο.

Το ίδιο ισχύει και για το Δημόσιο. Η Ελλάδα ήταν στις τελευταίες θέσεις στην Ευρώπη στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Το τελευταίο διάστημα, όμως, σημειώνει μια αξιοσημείωτη δυναμική. Και το πιο σημαντικό είναι πως υπάρχει όραμα και σχέδιο για την ψηφιακή μετάβαση του Δημοσίου. Υπάρχουν άνθρωποι με όρεξη και γνώσεις που μπορούν να φτιάξουν έναν δημόσιο τομέα πλήρως ψηφιοποιημένο, που θα επιτρέψει στο κράτος να λειτουργεί γρήγορα, ευέλικτα κι αποτελεσματικά, με διαφάνεια και ασφάλεια. Τους τελευταίους μήνες, αποδείχθηκε αυτή η δυναμική. Μένει να δούμε αυτή την πορεία που βελτιώνει τις ζωές των Ελλήνων πολιτών να συνεχίζεται.

Σημαντικά τα οφέλη

Με την εμβληματική αυτή επένδυση η Ελλάδα θα αποκτήσει σύντομα ένα υπερσύγχρονο data center, που θα δώσει τη δυνατότητα για ταχύτατη και ασφαλή πρόσβαση σε υπηρεσίες υψηλής τεχνολογίας, τις οποίες οι επιχειρήσεις θα μπορούν να χρησιμοποιούν με ασφάλεια στην καθημερινότητά τους, χωρίς να χρειαστεί να επενδύσουν για να τις αγοράσουν. Θα είναι σε θέση να ξεκινήσουν μεγάλα επιχειρηματικά βήματα χωρίς μεγάλες υποδομές για ανάπτυξη. Για να έχει νόημα όμως αυτή η επένδυση, για να μπορέσει να προσφέρει τα πολλαπλασιαστικά της οφέλη στην ελληνική οικονομία, θα πρέπει να στηρίξουμε ενεργά το ανθρώπινο κεφάλαιο, να επενδύσουμε στη γνώση, στη συνεχή επιμόρφωση και στην υψηλή εξειδίκευση. Χάσαμε σημαντικό ανθρώπινο κεφάλαιο στη διάρκεια της κρίσης. Κάποιοι από αυτούς μπορεί να επιστρέψουν – ίσως όμως ακόμα και αυτό

Το data center αποτελεί τη μεγαλύτερη επένδυση της Microsoft επί ελληνικού εδάφους. Ονομάστηκε «GR forGrowth» – γιατί στόχος της εταιρείας είναι η Ελλάδα να αποτελέσει συνώνυμο της ανάπτυξης.

να μην είναι αρκετό. Θα χρειαστεί λοιπόν ένα τολμηρό πρόγραμμα εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας στις νέες τεχνολογίες, που θα αποτελέσουν και τους πλοηγούς μας στο ταξίδι του νέου κόσμου που αναδύεται. Αυτό ανακοινώσαμε στις αρχές του Οκτώβρη – τη δεσμευσή μας να εκπαιδεύσουμε εκατό χιλιάδες συμπολίτες μας σε ψηφιακές τεχνολογίες, με έμφαση στο Cloud και στην Τεχνητή Νοημοσύνη. Η τεχνογνωσία που φέρνει μαζί του ένα έργο σαν το data center, μέσω των ανθρώπων που θα μπορέσουν να εφαρμόσουν στην πράξη τις νέες τεχνολογίες, μπορεί να δημιουργήσει την ορμή που θα παρασύρει προς τα εμπρός επιχειρήσεις και Δημόσιο. Διαφορετικά, το έργο αυτό δεν θα έχει νόημα.

Στη δεκαετία που διανύουμε, η τεχνολογία θα αποτελέσει τον καταλύτη οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Δεν πρόκειται για ένα εργαλείο της ελίτ, αλλά για ένα μέσο εκδημοκρατισμού της γνώσης και δημιουργίας νέων ευκαιριών για όλους. Όχι χωρίς δικλίδες ασφαλείας και κανόνες. Αλλά με σεβασμό στην ιδιωτικότητα και στην

ασφάλεια των χρηστών. Με αυτόν τον τρόπο επιστρέφει αξία στην κοινωνία και στην καθημερινότητα των πολιτών. Αν την αξιοποιήσει σωστά η Ελλάδα, μια χώρα που έχασε το τρένο στις τρεις πρώτες βιομηχανικές επαναστάσεις, θα καταφέρει χωρίς τεράστιες επενδύσεις σε υποδομές να ανέβει στο τρένο της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης. Ίσως και στο πρώτο βαγόνι.

Το σημαντικότερο, όμως, δίδαγμα από αυτή την επένδυση ήταν πως η δουλειά σου γίνεται ακόμη καλύτερη όταν δουλεύεις για έναν σκοπό. Και στο μυαλό το δικό μου, αλλά και όλης της ομάδας, ήταν πως, εάν αυτό το σχέδιο πετύχει, θα είναι τεράστια τα οφέλη, όχι μόνο για την εταιρεία μας, αλλά και κυρίως για την Ελλάδα.

Ακόμη κι αν δεν τα καταφέρναμε, θα ήταν ένα ωραίο ταξίδι. Πόσω μάλλον τώρα που το καταφέραμε και μπορούμε με σχετική ασφάλεια να πούμε ότι η Microsoft θα γιορτάσει τα 30 χρόνια παρουσίας της στην Ελλάδα στις αρχές του 2023, με ένα έργο που δύναται να αλλάξει το επιχειρηματικό και τεχνολογικό της περιβάλλον. Ακόμη και την ίδια τη χώρα. ●

Η Microsoft θα γιορτάσει τα 30 χρόνια παρουσίας της στην Ελλάδα στις αρχές του 2023, με ένα έργο που δύναται να αλλάξει το επιχειρηματικό και τεχνολογικό της περιβάλλον.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

PROFILE SOFTWARE

Πρωτοτυπία και καινοτομία στις τεχνολογίες αιχμής

Η Profile Software δραστηριοποιείται 30 χρόνια στον χώρο της Πληροφορικής, πάντοτε με γνώμονα την πρωτοτυπία και την καινοτομία. Ο όμιλος απέκτησε από νωρίς σημαντική εξειδίκευση στον τομέα του Financial Technology, εισάγοντας στην αγορά νεωτεριστικές πλατφόρμες και αποσπώντας θετικές αξιολογήσεις στις μελέτες διεθνών αναλυτών όπως η Gartner, η Forrester, κ.ά., κυρίως λόγω της καινοτομίας και της προηγμένης λειτουργικότητας που διαθέτουν.

Είναι εισηγμένη στο Χ.Α. από το 2003, προσφέροντας επιβράβευση στους μετόχους της, αφού είναι κατά 70% μεγαλύτερη σε σχέση με την προηγούμενη τετραετία, με ιδιαίτερα σημαντικές προοπτικές για το μέλλον και με σημαντικές υπεραξίες και μερισματικές αποδόσεις.

Η Profile διαθέτει ηγετική θέση και παρουσία σε 40 χώρες, θυγατρικές σε επτά σημαντικά οικονομικά κέντρα, με αποτέλεσμα σήμερα τα 2/3 του κύκλου εργασιών να προέρχονται από έργα στο εξωτερικό, με εγκαταστάσεις τόσο σε digital banks όσο και σε μεγάλους τραπεζικούς οργανισμούς όπως η Sumitomo και η First Abu Dhabi Bank.

Οι λύσεις

Η εταιρεία αναπτύσσει mission critical συστήματα που καλύπτουν τις περιοχές Core Banking (κυρίως σε Digital banks, Neo-banks, Fintechs και πλατφόρμες Πληρωμών), Treasury Management (σε Dealing rooms κάθε είδους Τραπεζών), Investment Management (σε Wealth managers, Αμοιβαία Κεφάλαια, Family Offices) και Risk Management (Credit, Operational risk και Regulatory reporting, καθώς επίσης Mifid II).

Επιπρόσθετα, οι εφαρμογές προσφέρουν:

- Τη δυνατότητα εγκατάστασης και λειτουργίας μέσα από τις cloud πλατφόρμες Azure της Microsoft και AWS της Amazon, για απομακρυσμένη πρόσβαση.
- Αξιοποίηση τεχνολογιών Artificial Intelligence

και Data Analytics για την παροχή συμβουλευτικών επενδυτικών υπηρεσιών, αλλά και ανάλυση πιστωτικού κινδύνου, δίχως φυσική παρουσία.

- Νέας γενιάς Full Functional Clients' Portal & Digital platform, που παρέχει ψηφιακό On-boarding και εύκολη διαχείριση από οπουδήποτε, όπως δηλαδή θα επιθυμούσε ένας μοντέρνος Millennial για τις τραπεζικές του εργασίες!

Επιπλέον, ο όμιλος παρακολουθεί και δραστηριοποιείται σε μεγάλα έργα πληροφορικής του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, σε επιλεγμένες περιοχές, που αφορούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Οι προοπτικές

Η Profile κινείται με σαφή στρατηγικό σχεδιασμό για την επόμενη δεκαετία, τοποθετούμενη σε τομείς τεχνολογίας που κινούνται ανοδικά, ενώ η ισχυρή οικονομική της θέση της επιτρέπει να αναπτύσσει συνεχώς εφαρμογές, με πρόβλεψη να καλύπτουν όχι μόνο υφιστάμενες, αλλά και μελλοντικές απαιτήσεις.

Η ίδρυση της θυγατρικής στη Θεσσαλονίκη Profile Technologies έχει στόχο την καλύτερη αξιοποίηση και εφαρμογή τεχνολογιών αιχμής σε Artificial Intelligence (AI), Machine Learning (ML), Robotics Process Automation (RPA), blockchain, augmented analytics, edge computing και IoT.

Παράλληλα, η Profile σκοπεύει να προχωρήσει σε εξαγορές εταιρειών που συμπληρώνουν τις λύσεις του ομίλου και ικανοποιούν τη χρήση νέων τεχνολογιών.

Η Profile διαθέτει ηγετική θέση και παρουσία σε 40 χώρες, με θυγατρικές σε επτά σημαντικά οικονομικά κέντρα.

Create your unique Profile

Financial & Business Solutions

Specialising in developing innovative software for the Private and Public sectors for more than 30 years, we incorporate modern technologies in our solutions to automate operations supporting business growth and digital transformation for mission-critical processes thus successfully addressing our customers' needs across borders.

EUROPE MIDDLE EAST AFRICA ASIA AMERICA
www.profile.gr

INNOVATIVE, FLEXIBLE, MODULAR, SCALABLE, RELIABLE, PROVEN, COMPETITIVE, STATE-OF-THE-ART, INNOVATIVE, FLEXIBLE, MODULAR

 Profile
Software

30^{Years} of Excellence

Προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες για τις startups μετά την πανδημία

Του

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ

Η κρίση του κορωνοϊού πίεσε τις startup εταιρείες. Όμως, όπως συμβαίνει σε κάθε κρίση, υπάρχει και η πλευρά των κερδισμένων. Οι startups που δραστηριοποιούνται στο ηλεκτρονικό εμπόριο και στην παράδοση παραγγελιών, στην τηλεκπαίδευση, στις υπηρεσίες streaming και ιατρικής τεχνολογίας έχουν κάθε λόγο να χαμογελούν.

Ο Απόστολος Αποστολάκης είναι Partner του VentureFriends. Ήταν από τους συνιδρυτές των e-shop.gr, e-food.gr και doctoranytime.gr

Ο κορωνοϊός, με λίγες εξαιρέσεις, προκάλεσε σημαντικές ζημιές στις περισσότερες νεοφυείς επιχειρήσεις, αλλά συνολικά η επίδρασή του θα είναι θετική μεσοπρόθεσμα για τις τεχνολογικές εταιρείες, καθώς θα επιταχυνθεί η διείσδυσή τους σε διάφορους τομείς και θα ενισχυθούν νέα τεχνολογικά επιχειρηματικά μοντέλα.

Οι ζημιές που προκλήθηκαν αφορούν στο ότι οι περισσότερες startup εταιρείες δεν μπόρεσαν να αυξήσουν τα έσοδά τους όπως θα περίμεναν. Με την εξαίρεση εταιρειών που διευκόλυναν βασικές υπηρεσίες όπως ηλεκτρονικό εμπόριο, διανομή φαγητού και φυσικά εταιρείες που προσέφεραν υπηρεσίες που σχετίζονται με την τηλεργασία και την τηλεκπαίδευση, η καταναλωτική και επιχειρηματική ζήτηση μειώθηκε κατακόρυφα στις περιόδους των lockdown. Το πρόβλημα των μειωμένων εσόδων σε σχέση με τις προσδοκίες είναι οξύτερο στις startups, διότι δεν έχουν την οικονομική ευρωστία να καλύψουν τις αυξημένες ζημιές τους. Έχουν σηκώσει επενδυτικά κεφάλαια και έχουν συγκεκριμένη πίστωση χρόνου, συνήθως 18 μήνες, για να πετύχουν στόχους που θα

τους επιτρέψουν να σηκώσουν τον επόμενο επενδυτικό τους γύρο. Αν στο διάστημα αυτό δεν μεγαλώσουν, θα αναγκαστούν να σηκώσουν χρήματα στην ίδια ή χαμηλότερη αποτίμηση, με αρνητική συνέπεια για τους ιδρυτές και υπάρχοντες επενδυτές (το λεγόμενο dilution των υφιστάμενων μετόχων).

Οπότε οι εταιρείες startup θα ήθελαν η αναστάτωση στην αγορά να είναι βραχύβια, για να περιοριστούν οι αρνητικές συνέπειες.

Παρά ταύτα, η περίοδος αυτή επηρεάζει πιο μακροπρόθεσμα τις καταναλωτικές και επιχειρηματικές συνήθειες, δημιουργώντας σημαντικές ευκαιρίες ανάπτυξης σε υπάρχοντα ή σχετικά νέα επιχειρηματικά μοντέλα.

Γενικά το social distancing επιτάχυνε την υιοθέτηση online υπηρεσιών τόσο για τον καταναλωτή όσο και για τις επιχειρήσεις. Η φυσική παροχή ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, ακόμη και αν κάποιος την προτιμούσε παρά το αυξημένο κόστος σε χρόνο και χρήμα, για κάποια περίοδο δεν ήταν εφικτή. Αυτό συντέλεσε κατ' αρχάς στην αυξημένη διείσδυση του ηλεκτρονικού εμπορίου, γι' αυτό και τα νούμερα επισκεψιμότητας στο Skrutz katerrifan κάθε ρεκόρ. Ο καταναλω-

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

BRITISH AMERICAN TOBACCO

Δημιουργεί 200 νέες θέσεις εργασίας στην Ελλάδα το 2021

Σημαντικές επενδύσεις και 200 νέες θέσεις εργασίας είναι έτοιμη να υλοποιηθεί στην Ελλάδα η British American Tobacco Hellas, που ανήκει σε έναν από τους μεγαλύτερους Ομίλους διεθνώς.

Σκοπός της BAT είναι να δημιουργήσει μέσα από την επιχειρηματική δραστηριότητά της ένα Καλύτερο Αύριο (A Better Tomorrow) για τους

τη διασφάλιση ποιοτικών προϊόντων για όλες τις κατηγορίες των ενήλικων καπνιστών.

Στην Ελλάδα, η British American Tobacco Hellas, με συνεισφορά πάνω από 3 δισ. ευρώ σε φόρους τα τελευταία χρόνια και την επιλογή της Ελλάδας για δημιουργία Περιφερειακού κέντρου, την απόφαση για δημιουργία στον Πειραιά Διεθνούς Διαμετακομιστικού Κέντρου του Ομίλου και τη στήριξη χιλιάδων εργαζομένων στο δίκτυο λιανοπωλητών και διανομέων και στην καπνοπαραγωγή, ενισχύει τις προσπάθειες για την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, η Ελλάδα έχει επιλεγεί ως μία από τις πιο σημαντικές χώρες του Ομίλου για επενδύσεις στις Νέες Κατηγορίες προϊόντων υψηλής τεχνολογίας με δυνητικά μειωμένο κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία, το θερμαινόμενο προϊόν καπνού glo και το προϊόν ατμίματος Vype.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο ανθρώπινο δυναμικό και στην εταιρική κοινωνική ευθύνη. Η εταιρεία έχει 16 διακρίσεις για το εργασιακό περιβάλλον, έχοντας δημιουργήσει σημαντικό αριθμό νέων θέσεων εργασίας εν μέσω lockdown και δίνοντας περισσότερα από 4 εκατ. ευρώ σε μπόνους και άλλες σημαντικές παροχές τα δύο τελευταία χρόνια. Παράλληλα, με την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων «Smart Working» και «Safe Working» η εταιρεία μεριμνά για την ασφαλή εργασία των ανθρώπων της, χωρίς καμία αλλαγή στις παροχές.

Σημαντικές είναι και οι πρωτοβουλίες που αναπτύσσει και στον τομέα της εταιρικής ευθύνης μέσα από ενέργειες για θέματα ποιότητας ζωής και στήριξης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων πριν και κατά τη διάρκεια της κρίσης του κορωνοϊού, συμβάλλοντας στις προσπάθειες που γίνονται για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης.

Στην Ελλάδα η British American Tobacco Hellas έχει συνεισφέρει πάνω από 3 δισ. ευρώ σε φόρους τα τελευταία χρόνια.

ενήλικους καταναλωτές, για την κοινωνία και για τους ανθρώπους της εταιρείας. Το όραμα του Ομίλου ενσαρκώνεται στην απόφαση για ενίσχυση των επενδύσεων στην Ελλάδα, απόφαση που έχει ξεκινήσει να υλοποιείται.

Στις επενδύσεις που εξετάζει η εταιρεία παίζουν σημαντικό ρόλο τα καινοτόμα προϊόντα υψηλής τεχνολογίας του Ομίλου με δυνητικά μειωμένο κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία, που προσφέρουν σημαντικές εναλλακτικές για τους καταναλωτές

Η British American Tobacco έχει επενδύσει σημαντικά τα τελευταία χρόνια στην έρευνα και στην ανάπτυξη. Συνολικά, πάνω από 1.500 επιστήμονες, μηχανικοί και ειδικοί στον τομέα του καπνού εργάζονται στα κέντρα Έρευνας και Ανάπτυξης της εταιρείας, με βασικό στόχο

Η επιτάχυνση της ψηφιακής διείσδυσης στην κοινωνία που καταγράφεται τους τελευταίους μήνες θα παραμείνει και μετά την πάροδο του κορωνοϊού.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

της επιδίωξε την ηλεκτρονική αγορά προϊόντων ακόμη και σε κατηγορίες μεγάλης αξίας. Το Spotawheel, που πουλάει μεταχειρισμένα αυτοκίνητα online, είδε αυξημένη ζήτηση λόγω της ευκολίας για παραγγελία αλλά και της δυνατότητας κλεισίματος ραντεβού για test drive στον χώρο του πελάτη. Το ίδιο συνέβη και στον χώρο των υπηρεσιών όπου εταιρείες όπως ο douleutaras είχαν αυξημένη ζήτηση για ανεύρεση επαγγελματιών για δουλειές στο σπίτι, με βασικούς λόγους την εύκολη online διαδικασία ανεύρεσης αλλά και την αξιολόγηση που διασφαλίζει ένα επίπεδο στην παρεχόμενη υπηρεσία.

Παράλληλα, η σημαντική ανάπτυξη που είχαν τα ηλεκτρονικά καταστήματα με τη σειρά της έφερε αυξημένες απαιτήσεις στον χώρο των logistics και last mile delivery. Οπότε σημαντικά κερδισμένες ήταν και εταιρείες που επέτρεψαν το quick commerce, δηλαδή την άμεση και αξιόπιστη παράδοση παραγελιών, όπως το myjobnow.

Μια κατηγορία που ενισχύθηκε πολύ από τη συγκυρία είναι το education tech. Η ανάγκη παροχής εκπαίδευσης υποχρέωσε την άμεση υιοθέτηση τεχνολογικών λύσεων και βοήθησε επιχειρηματικά μοντέλα που διευκολύνουν την τηλεμάθηση και χρεώνουν γι' αυτό. Η εκπαίδευση ξεκινάει από την παροχή μαθημάτων για διάφορες δεξιότητες, όπως προγραμματισμό, business skills, η οποία πάντα υπήρχε ως δυνατότητα μέσα από μεγάλες πλατφόρμες όπως το Udemy ή το Udacity, αλλά επεκτάθηκε περαιτέρω. Πλέον βλέπουμε και άλλες δραστηριότητες, όπως το coaching, επίσης να μεταφέρονται online.

Πέρα από την αυξημένη πρωτοβουλία των καταναλωτών να λάβουν εκπαίδευση online, και οι εταιρείες στράφηκαν περισσότερο στη δυνατότητα παροχής e-learning για τους εργαζομένους τους μέσα από λύσεις όπως αυτές που δίνει η επιτυχημένη ελληνική εταιρεία epignosis.

Επιπρόσθετα, η εξ αποστάσεως παροχή μαθημάτων προχώρησε και σε άλλες κατηγορίες, όπως για παράδειγμα η γυμναστική ή η yoga. Με τα γυμναστήρια να είναι κλειστά και την προοπτική παροχής personal training διά ζώσης να γίνεται λιγότερο επιθυμητή, οι επαγγελματίες του χώρου στρά-

φηκαν και αυτοί online για να κάνουν τις προπονήσεις στους μαθητές τους. Από αυτή τη στρόφη ενισχύθηκαν σημαντικά εταιρείες όπως η mindbody που κάνουν εφικτή την πλήρη online μετάβαση για τους προπονητές, δίνοντάς τους τη δυνατότητα προγραμματισμού και streaming του μαθήματός τους αλλά και πληρωμής online. Παράλληλα σημαντική ανάπτυξη είδαν εταιρείες όπως η Peloton, που πουλάει ποδήλατα για γυμναστική στο σπίτι αλλά και τη δυνατότητα συμμετοχής σε virtual spinning classes.

Νέοι τοπικοί παίκτες

Πέρα από το streaming για γυμναστική, γενικότερα τα streaming services ψυχαγωγικού περιεχομένου όπως το Netflix ή το Twitch ενισχύθηκαν σημαντικά και λογικά θα ανοίξουν δρόμο για την ανάδειξη τοπικών παικτών σε γεωγραφίες με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Ο τομέας όμως που πήρε τη μεγαλύτερη προβολή και ενδιαφέρον είναι η υγεία. Κατ' αρχάς, το biotech έχει την τιμητική του, καθώς πάρα πολλά biotech startups έπεσαν με τα μούτρα να λύσουν το πρόβλημα του κορωνοϊού. Γενικότερα ο κλάδος των εταιρειών biotech θα έχει σημαντική προοπτική, διότι συνειδητοποιήσαμε το έλλειμμα που υπάρχει ως προς τη γρήγορη επίλυση θεμάτων υγείας και ότι θα αντιμετωπίσουμε ανάλογα θέματα και στο μέλλον.

Πέρα από το κομμάτι του biotech, γενικότερα ο τομέας του healthtech ενισχύθηκε σημαντικά, με διάφορες startups να παρέχουν λύσεις για την πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες. Μια πρώτη αλλαγή ήταν ότι το κλείσιμο ραντεβού online έγινε προτιμητέο για τις αναγκαίες ιατρικές επισκέψεις, ενώ σημαντικά αναδείχθηκε το κομμάτι της τηλεϊατρικής. Τεχνολογικές εταιρείες όπως το doctoranytime, που βοηθούσαν στην αναζήτηση και στο κλείσιμο ραντεβού με γιατρό, προχώρησαν και στην παροχή υπηρεσιών τηλεϊατρικής και είχαν μεγάλη ζήτηση την περίοδο αυτή. Παράλληλα, πολλές startups ξεκίνησαν «telemedicine first», παρέχοντας ιατρικές υπηρεσίες μόνο μέσω internet, ενώ σημαντική ανάπτυξη γνωρίζουν startups στον χώρο της προληπτικής ιατρικής, της

SHUTTERSTOCK

Τα streaming services ψυχαγωγικού περιεχομένου, όπως το Netflix ή το Twitch, ενισχύθηκαν σημαντικά και λογικά θα ανοίξουν δρόμο για την ανάδειξη τοπικών παικτών σε γεωγραφίες με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

εξειδικευμένης παροχής ψυχιατρικής βοήθειας online, αλλά και γενικότερα στον χώρο της ευζωίας. Η περίοδος που διανύουμε είναι ιδιαίτερα στρεσογόνος, με συνέπεια να υπάρχει ζήτηση για εφαρμογές όπως το calm ή το mindful, που βοηθούν στην επίτευξη ψυχικής ισορροπίας μέσα από τον διαλογισμό και άλλες πρακτικές.

Αλλαγές στην εργασία

Παράλληλα και οι εταιρείες επίσης κλήθηκαν να προσαρμοστούν στη νέα κατάσταση, που σημαίνει περιορισμό εσόδων, προσωπικό που δεν πηγαίνει στα γραφεία και πωλήσεις που γίνονται εξ αποστάσεως. Αυτό επιτάχυνε την υιοθέτηση τεχνολογικών λύσεων που μειώνουν τα κόστη και κάνουν εφικτή την επικοινωνία τόσο εσωτερικά όσο και με πελάτες για τη διαδικασία της πώλησης. Αυτό εξηγεί και την επιτυχία της Zoom, της οποίας η κεφαλαιοποίηση αυξήθηκε κατά 700% τους τελευταίους 10 μήνες, και της αντίστοιχης ευρωπαϊκής εταιρείας Hopin, που πρόσφατα έγινε unicorn (εταιρεία αξίας άνω του 1 δις. ευρώ) μόλις σε 3 χρόνια.

Ευκαιρίες παράλληλα δημιουργούνται για

startups που θα μειώσουν τα κόστη λειτουργίας εταιρειών μέσα από αυτοματοποίηση εργασιών, όπως κάνει η ελληνική Softomotive, που πρόσφατα εξαγοράστηκε από τη Microsoft, αλλά και για εταιρείες που διευκολύνουν την επικοινωνία μεταξύ των εργαζομένων.

Συνολικά είναι σαφές ότι είδαμε μια επιτάχυνση της ψηφιακής διείσδυσης στην κοινωνία, που θα παραμείνει και μετά την πάροδο του κορωνοϊού. Ένα νέο μεγάλο τμήμα των καταναλωτών και των επιχειρήσεων υιοθέτησε ψηφιακές συνήθειες, τις οποίες θα διατηρήσει και θα επεκτείνει και σε άλλα πεδία. Αυτό αποτελεί ευκαιρία για όλες τις τεχνολογικές εταιρείες. Οι startups έχουν το καλό της προσαρμοστικότητας αλλά και της ταχύτερης αναγνώρισης των ευκαιριών. Κάθε σημαντική αλλαγή δημιουργεί ευκαιρίες τις οποίες μια startup είναι σε καλύτερη θέση να αναγνωρίσει και να δημιουργήσει λύση γι' αυτές. Οι startups που ξεκινούν από την Ελλάδα, όπου πλέον έχουν περισσότερες παραστάσεις, καλύτερη πρόσβαση σε κεφάλαια και ταλέντο, έχουν μια σημαντική ευκαιρία να καλύψουν κάποιες από τις ευκαιρίες και να δημιουργήσουν νέες μεγάλες διεθνείς εταιρείες. ●

”

Οι ζημιές που προκλήθηκαν αφορούν στο ότι οι περισσότερες startup εταιρείες δεν μπόρεσαν να αυξήσουν τα έσοδά τους όπως θα περίμεναν.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

173

KAIZEN GAMING - STOIXIMAN

Κάθε αγώνα τον κερδίζουμε σαν «μία ομάδα»

Η Kaizen Gaming είναι γνωστή στην Ελλάδα από την πλατφόρμα stoiximan.gr και ως μία από τις λίγες εταιρείες τεχνολογίας που αναπτύχθηκε με όρους καινοτομίας, υπευθυνότητας και κοινωνικής προσφοράς. Ξεκινώντας το 2013 από μια μικρή ομάδα ανθρώπων με πάθος και όραμα, σήμερα η κορυφαία εταιρεία GameTech στην Ελλάδα είναι μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες στην Ευρώπη, με σημαντικές διεθνείς διακρίσεις που την κατατάσσουν στις πρώτες δεκάδες του κλάδου παγκοσμίως. Η συνταγή της επιτυχίας; Οι 800 άνθρωποί της, που κάνουν τα σχέδιά της πραγματικότητα, στην Ελλάδα και την Κύπρο με το brand Stoiximan, στην Πορτογαλία, τη Ρουμανία, τη Γερμανία και τη Βραζιλία με το διεθνές brand Betano.

Το brain gain είναι το δικό τους στοίχημα

Αναγνωρίζοντας αυτό το μεγαλύτερο για την Ελλάδα «στοίχημα», της ανατροπής του brain drain, η Kaizen Gaming εφαρμόζει εδώ και περισσότερο από έναν χρόνο το πρόγραμμα «Try this at Home», που παρέχει σημαντικά κίνητρα για τους νέους που θέλουν να συνεχίσουν την καριέρα τους από την Ελλάδα. Ο πιο σημαντικός λόγος όμως είναι η δυνατότητα να εργαστούν σε μια δυναμική, νεανική εταιρεία, με τη σφραγίδα του Best Place to Work. Δεν είναι τυχαίο ότι, από το ξεκίνημα του προγράμματος, τριάντα νέοι εργαζόμενοι έχουν επιστρέψει στην Ελλάδα για να ενισχύσουν το ανθρώπινο δυναμικό της Kaizen Gaming, και αυτό είναι μόνο η αρχή.

Στηρίζει ξανά το ΕΣΥ δωρίζοντας 500.000 για αγορά φορητών ΜΕΘ

Η εταιρεία είναι και πάλι από τις πρώτες που κινητοποιούνται σε αυτό το δεύτερο κύμα πανδημίας στην Ελλάδα, στηρίζοντας το Εθνικό Σύστημα Υγείας, με δωρεά αξίας 500.000 ευρώ

για την αγορά έξι φορητών Μονάδων Εντατικής Θεραπείας, μια καινοτομία που θα συνεισφέρει ουσιαστικά στις απαιτήσεις των επόμενων μηνών.

«Ευχαριστώ την Kaizen Gaming – Stoiximan που για δεύτερη φορά ανταποκρίθηκε στις αυξημένες ανάγκες του ΕΣΥ, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση της μεγάλης κρίσης που βιώνουμε», σχολίασε για την πρωτοβουλία της Kaizen Gaming ο υπουργός Υγείας Βασίλης Κικίλιας.

«Όσο πιο δύσκολα γίνονται τα πράγματα, τόσο πιο αυτομόνη θεωρούμε τη συμμετοχή μας στην εθνική προσπάθεια για την αντιμετώπιση αυτής της κρίσης. Αυτός ο αγώνας είναι ο πιο σημαντικός και οφείλουμε να συνεισφέρουμε όλοι, ο καθένας από τη θέση και τις δυνατότητές του», δήλωσε ο διευθύνων σύμβουλος της Kaizen Gaming, κ. Γιώργος Δασκαλάκης.

Αξίζει να θυμίσουμε ότι, με την έναρξη της υγειονομικής κρίσης τον περασμένο Μάρτιο, η Kaizen Gaming ήταν από τις πρώτες εταιρείες που κινητοποιήθηκαν για τη στήριξη των αναγκών του Εθνικού Συστήματος Υγείας, τροφοδοτώντας το με 250.000 προστατευτικές χειρουργικές μάσκες, σε μια περίοδο που η παγκόσμια ζήτησή τους είχε ξεπεράσει κάθε δυνατότητα προσφοράς.

Η Kaizen Gaming χρηματοδότησε την αγορά έξι φορητών Μονάδων Εντατικής Θεραπείας, στηρίζοντας έμπρακτα το ΕΣΥ.

Μήπως ήρθε η ώρα να επιστρέψεις;

Αν είσαι Έλληνας που εργάζεται στο εξωτερικό,
η Stoiximan σε βοηθά να πάρεις την απόφαση

ΕΙΔΙΚΟ ΠΑΚΕΤΟ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

Μάθε Περισσότερα στο braingain.stoiximan.gr

2000€ έξοδα μετεγκατάστασης
3 επιπλέον μισθοί τον 1ο χρόνο

Προσωπικό βοηθό μετεγκατάστασης για:

Εύρεση κατοικίας
Άνοιγμα ελληνικού λογαριασμού (τράπεζες)
Διευκόλυνση σε όλες τις διαδικασίες με τις
δημόσιες αρχές

**TRY THIS AT
HOME**
THE BRAINGAIN INITIATIVE BY

Η Ελλάδα αποτελεί ξανά αξιόπιστη επενδυτική επιλογή

Του

ΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ

Η χώρα, έπειτα από μια δύσκολη δεκαετία, εμφανίζει υψηλή αναπτυξιακή προοπτική, που όμως αναστάλη το 2020 λόγω της πανδημίας. Οι μεταρρυθμίσεις και οι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης διαμορφώνουν φέτος τις συνθήκες ολικής επανεκκίνησης της ελληνικής οικονομίας, σε μια περίοδο που οι επενδυτές αναζητούν ευκαιρίες.

Ο κ. Νίκος Σταθόπουλος είναι επικεφαλής του επενδυτικού ταμείου BC Partners.

Η φιλοσοφία ενός ικανού επενδυτή πρέπει να είναι ότι ευκαιρίες μπορεί να υπάρχουν παντού. Παρά ταύτα, είναι αδύνατον να μη λάβει υπόψη τις συνθήκες που υπάρχουν γύρω του, τον κλάδο, τη χώρα και τις παγκόσμιες οικονομικές συνθήκες τη δεδομένη χρονική στιγμή της επένδυσης.

Η BC Partners τηρεί πάντα αυτή τη βασική αρχή στις παγκόσμιες επενδύσεις μας, παρά τη φιλική ματιά που προσωπικά ρίχνω πάντα προς τη χώρα μου. Αυτή η ματιά όμως είναι που μου δίνει την ευκαιρία και καλύτερα να γνωρίζω την Ελλάδα, αλλά και τις ευκαιρίες που υπάρχουν να τις επισημάνω και να τις διερευνώ, ανεξάρτητα βέβαια από το αν τελικά επενδύσουμε ή όχι.

Έτσι, η Ελλάδα τα δύο τελευταία χρόνια, μετά από μια επώδυνη οκταετία και για την οικονομία και για τους Έλληνες, είναι σαφώς μια επενδύσιμη χώρα. Βεβαίως η πανδημία της Covid και οι πρωτόγνωρες συνθήκες που δημιουργήθηκαν ανέστειλαν και σειρά από σκέψεις για επενδύσεις όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε όλες τις χώρες του κόσμου. Η αβεβαιότητα που προήλθε από την πανδημία για το πώς θα αναδυθούν οι εται-

ρείες από την κρίση και οι μειώσεις του ΑΕΠ αναμφίβολα θα επηρεάσουν τις επενδύσεις. Και αυτό γιατί η τιμολόγηση του κινδύνου σε ένα τέτοιο περιβάλλον παραμένει εξαιρετικά δύσκολη.

Παρά ταύτα, και την προηγούμενη επένδυσή μας στην Ελλάδα την κάναμε εν μέσω των μνημονίων του 2015 στη Pharmathen, αλλά και τη φετινή στη Forthnet, την κάναμε εν μέσω Covid.

Αυτό που έχει βοηθήσει πολύ και δίνει αισιοδοξία και ώθηση στις αγορές είναι όλα τα πακέτα στήριξης που έχουν δοθεί στην Ευρώπη και την Αμερική, αλλά και από τις κυβερνήσεις χωρών. Και αυτά πιστεύω θα αποδειχθούν σωτήρια και θα βοηθήσουν η ύφεση αυτή να είναι όσο το δυνατόν πιο σύντομη. Αυτά τα πακέτα έχουν επίσης βοηθήσει τις αγορές να πιστεύουν ότι η ανάκαμψη θα είναι ταχεία. Και σε μια στιγμή που η ρευστότητα παγκοσμίως είναι στα υψηλότερα επίπεδα, οι επενδυτές αναζητούν ευκαιρίες και χώρες να επενδύσουν. Μόνο ο δικός μας κλάδος του Private Equity έχει περίπου 2 τρισ. δολάρια διαθέσιμα να επενδυθούν.

Η άποψή μου λοιπόν είναι ότι η Ελλάδα

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

PRODEA Investments

Η PRODEA Investments είναι η μεγαλύτερη εταιρεία επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία στην Ελλάδα, εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Με ενεργητικό που ξεπερνά τα €2,4 δις, η PRODEA Investments δραστηριοποιείται σε επενδύσεις σε ακίνητα και διοικείται από στελέχη με σημαντική εμπειρία στην εξεύρεση επενδυτικών ευκαιριών, υλοποίηση επενδύσεων και δημιουργία αξίας για την εταιρεία και τους μετόχους της.

Το χαρτοφυλάκιο ακινήτων της εταιρείας PRODEA Investments αποτελείται από πάνω από 370 εμπορικά ακίνητα, κυρίως γραφεία και καταστήματα. Με πάνω από το 80% του χαρτοφυλακίου της να βρίσκεται σε αστικές περιοχές υψηλής προβολής και εμπορικότητας σε Ελλάδα και Κύπρο και επιλεκτικά σε άλλες βασικές αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, όπως η Ιταλία, η PRODEA Investments διαθέτει υψηλής ποιότητας και απόδοσης, διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο με υψηλά επίπεδα πληρότητας, μακροχρόνιες μισθώσεις και ισχυρή βάση μισθωτών.

**Σε μια στιγμή
που η ρευστότητα
παγκοσμίως
είναι
στα υψηλότερα
επίπεδα,
οι επενδυτές
αναζητούν
ευκαιρίες και χώρες
για να επενδύσουν.**

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

178

έχει από την προηγούμενη δεκαετία μια μεγάλη υπολειπόμενη αναπτυξιακή προοπτική, η οποία πήρε αναστολή το 2020, είναι αδύνατον όμως να μην εκφραστεί το 2021 και να μην διαρκέσει για αρκετά χρόνια. Και η ανάπτυξη αυτή είναι απαραίτητη για την προσέλκυση επενδύσεων.

Η σταθερή κυβέρνηση, αλλά και ο σταθερός προσανατολισμός της στον εκσυγχρονισμό των δομών της ελληνικής οικονομίας αλλά και της ελληνικής κοινωνίας αποτελούν εκέγγυο για την υλοποίηση αυτής της αναπτυξιακής πορείας. Ο ψηφιακός εκσυγχρονισμός, το σταθερό φορολογικό καθεστώς, η μείωση της φορολογίας, η πάταξη της διαφθοράς, η μείωση της γραφειοκρατίας θα ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα και την παραγωγικότητα ενός κοινωνικού και αξιόπιστου κράτους και θα υποστηρίξουν και θα επιταχύνουν περαιτέρω αυτή την ανάπτυξη. Θα δημιουργηθεί έτσι ένα φιλικό περιβάλλον για επιχειρηματικότητα, που είναι η κινητήρια δύναμη κάθε οικονομίας. Επίσης, η οικονομική ενίσχυση δισεκατομμυρίων ευρώ που θα λάβει η Ελλάδα από την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια τεράστια και πρωτόγνωρη ευκαιρία επανεκκίνησης της ελληνικής οικονομίας. Και θα είναι καταλύτης για τη μεταμόρφωση και την ανάκαμψη της χώρας την επόμενη τριετία.

Η Ελλάδα έχει ένα πολύ μορφωμένο, εξειδικευμένο και ικανό ανθρώπινο δυναμικό, του οποίου η αξιοποίηση και μόνο είναι αυτοδύναμος λόγος ανάπτυξης. Ιδιαίτερα αν επιστρέψει ένα μέρος από τους Έλληνες που διακρίνονται αυτή τη στιγμή σε πολλούς τομείς στο εξωτερικό. Σε αυτή την κατεύθυνση μπορεί να βοηθήσει η παροχή ενεργών κινήτρων για την εγκατάσταση στην Ελλάδα ξένων μεγάλων εταιρειών ιδιαίτερα σε τομείς όπως ο τεχνολογικός (πράγμα που είδαμε πρόσφατα να γίνεται μερικώς) ή για την προσέλκυση εταιρειών του χρηματοπιστωτικού τομέα εξαιτίας του Brexit – και όχι μόνο. Γιατί το επαρκέστατο ανθρώπινο δυναμικό αλλά και οι συνθήκες ζωής –και δεν εννοώ μόνο τις καιρικές συνθήκες– συνηγορούν σε αυτό. Εξάλλου οι καλύτερες και πιο βιώσιμες επενδύσεις είναι στο ανθρώπινο κεφάλαιο.

Όσον αφορά επενδύσεις σε συγκεκριμένους κλάδους, η στρατηγική μας είναι να επεν-

δύουμε σε ηγέτιδες εταιρείες σε κλάδους που έχουν ανάπτυξη και ανθεκτικότητα, όπως είναι οι τηλεπικοινωνίες, η τεχνολογία και η υγεία, και ιδιαίτερα σε εξαγωγικές εταιρείες που έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα είτε τεχνολογίας, είτε κόστους, είτε έρευνας, και ακόμα περισσότερο σε όσες έχουν συνδυασμό αυτών και απευθύνονται σε μεγαλύτερες αγορές από τις εθνικές τους. Η Ελλάδα προσφέρει τέτοιες επενδυτικές ευκαιρίες. Εξάλλου περίοδοι αβεβαιότητας και αστάθειας όπως η σημερινή έχει αποδειχθεί πολλές φορές στο παρελθόν ότι παράγουν αξιολογότερες επενδυτικές ευκαιρίες.

Επενδύσεις στην τεχνολογία

Ο τομέας των τηλεπικοινωνιών, ίσως και συναισθηματικά, γιατί αφορούσε την πρώτη μου επένδυση στην Ελλάδα, είναι πάντα στις πρώτες προτεραιότητες όχι μόνο τις δικές μου, αλλά και της BC Partners, γιατί, εκτός από ανθεκτικότητα που έχει αποδείξει με τη σταθερή ζήτηση, έχει ένα επιχειρηματικό μοντέλο κατάλληλο για περιόδους μεγάλης μεταβλητότητας ή ύφεσης, αφού βασίζεται σε συνδρομές, έχει επαναλαμβανόμενα έσοδα και ρευστότητα. Επίσης συνεχώς ανακαλύπτει δρόμους για να εξελίξει τις υπηρεσίες και τα προϊόντα του. Η πανδημία και

SHUTTERSTOCK

Αυτό που έχει βοηθήσει πολύ και δίνει αισιοδοξία και ώθηση στις αγορές είναι όλα τα πακέτα στήριξης που έχουν δοθεί στην Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες.

τα lockdowns που επιβλήθηκαν λόγω αυτής ανέδειξαν ανάγκες για νέες κοινωνικές συμπεριφορές και δράσεις στις οποίες ενεργό ρολό έπαιξαν οι εταιρείες τηλεπικοινωνιών, όπως για παράδειγμα στην τηλεργασία και στο ηλεκτρονικό εμπόριο, που εντάχθηκαν σε μαζική κλίμακα στην καθημερινότητα πολλών ανθρώπων. Τώρα ιδιαίτερα, με τη μετάβαση στην τεχνολογία 5G, είναι φανερό ότι θα συμμετέχει τόσο πολύ στη ζωή μας, που είναι προφανές γιατί αποτελεί επενδυτικό μας προσανατολισμό.

Με αυτή την προοπτική είδαμε και την επένδυσή μας στη Forthnet, όπου πιστεύουμε ότι μια πρωτοπόρα εταιρεία που κατέληξε να είναι προβληματική και υπερχρεωμένη μπορεί, με τη δική μας κεφαλαιακή ενίσχυση αλλά και τις άλλες αλλαγές που σχεδιάζουμε και τη μεταφορά της τεράστιας εμπειρίας και τεχνογνωσίας της United Group σε όλα τα επίπεδα, να καταστεί και πάλι μεγάλη εταιρεία στα telecoms και στη συνδρομητική τηλεόραση, με υψηλής ποιότητας τηλεοπτικό περιεχόμενο και όχι μόνο.

Ο κλάδος της υγείας και συγκεκριμένα οι φαρμακευτικές εταιρείες αποτελούσαν και

αυτές πάντα ελκυστικό επενδυτικό στόχο, γιατί, πέραν του σημαντικότητας του κοινωνικού τους ρόλου, ενσωματώνουν τα τελευταία χρόνια και ό,τι πιο πρωτοποριακό συμβαίνει αυτή την ώρα στην ανθρωπότητα. Δηλαδή η διαρκώς αυξανόμενη γνώση μας από τις συστηματικές παγκόσμιες έρευνες για το DNA μετατρέπεται στην ανακάλυψη καινούργιων φαρμάκων άλλης τεχνολογίας που θα φέρει επανάσταση στην ιατρική, στη θεραπεία ασθενών, στη μακροβιότητα, αλλά και στην ποιότητα ζωής. Και αυτό είναι ισχυρότατο κίνητρο για να επενδύσουμε σε έναν επαναστατικά εξελισσόμενο τομέα. Και η Ελλάδα έχει πολύ δυνατές φαρμακευτικές εταιρείες στον τομέα της έρευνας (όπως η Pharmathen) με εξαγωγικό προσανατολισμό.

Είμαι αισιόδοξος για την Ελλάδα και τις προοπτικές της, ιδιαίτερα με τα ευχάριστα νέα από τον τομέα των εμβολίων, καθώς φαίνεται ότι η ανθρωπότητα μέσα στο 2021 θα ελέγξει την Covid-19, που παρέλυσε για αρκετό διάστημα την παγκόσμια οικονομία και επέφερε καθυστέρηση των επενδύσεων. Πιστεύω ότι η καινούργια χρονιά στην Ελλάδα θα είναι ένας επενδυτικός σταθμός. ●

Η πολιτική σταθερότητα και οι μεταρρυθμίσεις που υλοποιούνται αποτελούν εχέγγυο για την υλοποίηση της αναπτυξιακής πορείας της ελληνικής οικονομίας.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

179

Μετά τη δεύτερη τρικυμία, ώρα για αλλαγή παραγωγικού μοντέλου

Του

ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ

Η χώρα καλείται να σχεδιάσει την επόμενη μέρα μετά τη νέα κρίση, με την οικονομία τραυματισμένη και αντιμέτωπη με τις δομικές αδυναμίες της. Οι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης αποτελούν πολύτιμο εργαλείο. Θα πρέπει όμως να χρησιμοποιηθούν για τη μετάβαση σε μια ανταγωνιστική οικονομία και όχι για την επούλωση των πληγών.

Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Είναι πια σαφές πως το πρόβλημα που προκαλεί η πανδημία στην παγκόσμια οικονομία δεν είναι απλώς μια έντονη αναταραχή, αλλά μια βαθιά κρίση. Το ίδιο ισχύει και για την ελληνική οικονομία, που μπήκε σε αυτή τη νέα τρικυμία με βαθύτερες πληγές και μεγαλύτερες αδυναμίες από τις άλλες ευρωπαϊκές. Κρίση δεν σημαίνει καταστροφή. Σημαίνει όμως αδυναμία του οικονομικού συστήματος να αναπαράγεται με την προηγούμενη δυναμική του.

Μόλις διαφανεί το τέλος του υγειονομικού προβλήματος, αναμένεται έκρηξη της ζήτησης στις περισσότερες περιοχές του πλανήτη, αλλά η επίδρασή της κάθε άλλο παρά ομοιόμορφη θα είναι. Ολόκληροι τομείς δραστηριότητας και επιμέρους κλάδοι θα υποχωρήσουν έντονα και άλλοι θα αναπτυχθούν κατακόρυφα. Ο διεθνής καταμερισμός εργασίας αλλάζει και οι οικονομίες κάποιων κρατών θα ανθίσουν, ενώ άλλες θα δεχτούν μεγάλες πιέσεις. Κράτη, επιχειρήσεις και νοικοκυριά θα κληθούν να διαχειριστούν πολύ υψηλά χρέη, διατηρώντας κατά το δυνατόν την αξιοπιστία τους, με αύξηση των εισοδημάτων τους πιο γρήγορα από τις

απαιτήσεις εξυπηρέτησης των χρεών τους.

Με ποια χαρακτηριστικά θα εξέλθει η ελληνική οικονομία από τη σημερινή τρικυμία; Υπάρχουν σημαντικά ειδικά προβλήματα που θέτει η ειδική συγκυρία. Ο τουρισμός, η εστίαση, το λιανεμπόριο, οι μετακινήσεις, ο πολιτισμός και η ψυχαγωγία αποτελούν τομείς της ελληνικής οικονομίας που διαχρονικά δημιουργούσαν την πλειονότητα των θέσεων εργασίας. Όμως, καθώς στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στην άμεση ανθρώπινη επαφή και επικοινωνία, η ζήτηση και άρα και η παραγωγή αναμένεται να ανακάμψουν από τα σημερινά, σχεδόν μηδενικά, επίπεδα μόνο σταδιακά. Θα υπάρξει επίσης διαφοροποίηση, με στροφή σε ψηφιακά μέσα σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι πριν από την πανδημία και με αναζήτηση υψηλότερης ποιότητας. Αυτή θα είναι μια σημαντική πρόκληση για ολόκληρους κλάδους, πολλές επιχειρήσεις και, φυσικά, για τους εργαζομένους εκεί. Το πρόβλημα εντείνεται καθώς πολλές επιχειρήσεις θα έχουν αδυναμία εξυπηρέτησης χρεών ή νέας χρηματοδότησης. Συνολικά, αναμένεται να είναι μια αρνητική πίεση στην οικονομία, κατά την προσπάθεια ανάκαμψης

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

IN TIME

Ο τουρισμός, η εστίαση, το λιανεμπόριο, οι μετακινήσεις, ο πολιτισμός και η ψυχαγωγία αποτελούν τομείς που διαχρονικά στηρίζουν την απασχόληση.

και για το πρώτο επόμενο διάστημα. Το πόσο ισχυρή θα είναι εξαρτάται τόσο από την ίδια την εξέλιξη του υγειονομικού προβλήματος, όσο και την ταχύτητα προσαρμογής της παραγωγής από την άποψη της τεχνολογίας και της οργάνωσης. Οι εξελίξεις στο πεδίο της παραγωγής συνοδεύονται από την ανάγκη αναστροφής του δημοσιονομικού ελλείμματος, στοιχείο που θα λειτουργήσει ανασχετικά για τη μεγέθυνση της οικονομίας σε εκείνο το διάστημα, αν και είναι απαραίτητο για την αξιοπιστία που θα στηρίξει την ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα.

Η θετική πλευρά

Υπάρχουν, βέβαια, και σημαντικοί ευνοϊκοί παράγοντες, επίσης με συγκυριακό χαρακτήρα. Παρά τη δύναμη της αδράνειας και τα εμπόδια, η ζήτηση από το εξωτερικό κατά μέσο όρο θα αυξάνεται σημαντικά. Η σταδιακή μείωση της ανεργίας και η αντιστροφή της μείωσης των επενδύσεων θα προσφέρουν πολύτιμες εισροές. Η χρηματοδότηση από ευρωπαϊκούς πόρους αναμένεται ισχυρή, μπορεί να καλύψει σε μεγάλο βαθμό το αρχικό κενό των ιδιωτικών επενδύσεων και

σταδιακά να τις κινητοποιήσει. Τα επιτόκια χρηματοδότησης αναμένεται να παραμείνουν ιδιαίτερα χαμηλά και οι ανάγκες εξυπηρέτησης του χρέους να μη δημιουργούν άμεσο πρόβλημα στην οικονομία, τουλάχιστον για τα επόμενα δύο ή τρία χρόνια.

Φυσικά, τα δομικά χαρακτηριστικά και οι μεσοπρόθεσμες τάσεις της οικονομίας δεν θα παύουν να παίζουν κυρίαρχο ρόλο και, σε κάθε περίπτωση, να είναι αιτία προβληματισμού και εγρήγορσης. Η πολύ χαμηλή παραγωγικότητα και η εξίσου χαμηλή συμμετοχή του πληθυσμού στο δυναμικό εργασίας αποτελούν κορυφή του προβλήματος, που χαρακτηρίζεται επίσης από αναποτελεσματική λειτουργία του δημόσιου τομέα, έλλειψη επαρκούς ανταγωνισμού στις αγορές και χαμηλή καινοτομικότητα. Η επόμενη ημέρα της πανδημίας θα βρει τις οικονομίες να ανταγωνίζονται διεθνώς για να προσελκύσουν επενδύσεις και ανθρώπους. Τόσο το φυσικό όσο και το ανθρώπινο κεφάλαιο, όμως, τείνουν προς εκεί όπου η καθαρή τους απόδοση είναι υψηλότερη. Αυτό σημαίνει υψηλή παραγωγικότητα, λογική φορολογική επιβάρυνση και σταθερό θεσμικό πλαίσιο. Όσο πιο

Μόλις διαφανεί το τέλος του υγειονομικού προβλήματος, αναμένεται έκρηξη της ζήτησης στις περισσότερες περιοχές του πλανήτη, αλλά η επίδρασή της κάθε άλλο παρά ομοιόμορφη θα είναι.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

181

“
 Η χρηματοδότηση από ευρωπαϊκούς πόρους αναμένεται ισχυρή, μπορεί να καλύψει σε μεγάλο βαθμό το αρχικό κενό των ιδιωτικών επενδύσεων και σταδιακά να τις κινητοποιήσει.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
 από την πανδημία

182

σύντομα γίνουν βήματα προόδου σε αυτές τις περιοχές, τόσο πιο πιθανό θα είναι η ελληνική οικονομία να αποτελέσει πόλο έλξης και όχι πηγή φυγόκεντρων τάσεων στα χρόνια αμέσως μετά την πανδημία.

Τέλος, ειδική βαρύτητα έχουν αλλαγές που ήδη δρομολογούνται σε κεντρικές περιοχές που εμπίπτουν πρωτίστως στον δημόσιο τομέα. Μετά την πανδημία, η εκπαίδευση και η υγεία δεν θα είναι όπως πριν ή, ακριβέστερα, δεν πρέπει να είναι. Η ταχύτητα των προβλημάτων λειτουργεί ως επιταχυντής αλλαγών στους δύο αυτούς χώρους, που επηρεάζουν αμεσότητα την ευημερία των νοικοκυριών. Κοινό στοιχείο αποτελεί η ανάγκη επείγουσας τεχνολογικής αναβάθμισης, κυρίως με ενσωμάτωση ψηφιακών διαδικασιών. Σχολικές και πανεπιστημιακές μονάδες που δεν στηρίζονται σε ψηφιακό περιεχόμενο και δεν ενσωματώνουν μεθόδους διδασκαλίας από απόσταση φαίνονται ήδη να ανήκουν στο παρελθόν. Το ίδιο ισχύει για μονάδες του συστήματος υγείας που δεν είναι συνδεδεμένες μεταξύ τους σε πραγματικό χρόνο, και δεν χρησιμοποιούν πληροφοριακά συστήματα τόσο για διάγνωση και πρόληψη όσο και για έλεγχο της αποτελεσματικότητας και για αξιολόγηση των διαδικασιών που ακολουθούνται. Εξίσου σημαντική με την τεχνολογική αναβάθμιση των μονάδων είναι, βέβαια, και η ανάλογη αναβάθμιση της αρχικής εκπαίδευσης και της συνεχούς κατάρτισης του προσωπικού. Όμως, και στις δύο αυτές περιοχές, στα συστήματα υγείας και εκπαίδευσης, υπάρχει σήμερα μεγάλο έλλειμμα. Οι παρεμβάσεις πολιτικής, που πρέπει να αφορούν όχι μόνο επενδύσεις σε τεχνολογία και συστήματα διασύνδεσης, αλλά και οργανωτικές αλλαγές, θα προσδιορίσουν την πορεία ενός μεγάλου και κρίσιμου μέρους της οικονομίας, ήδη από την επόμενη χρονιά.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, η πορεία της ελληνικής οικονομίας μετά την πανδημία αναμένεται να προσδιοριστεί από πολλές και αντιφατικές τάσεις, θετικές και αρνητικές. Οι ρυθμοί μεγέθυνσης μπορούν να αναμένονται ισχυρά θετικοί στην αρχή της εξόδου, αλλά να μετριάζονται γρήγορα αν δεν αντιδράσει έγκαιρα η οικονομική πολι-

INTIME

Μετά την πανδημία, η εκπαίδευση και η υγεία δεν θα είναι όπως πριν.

τική. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, ο ρόλος της πολιτικής στη διαμόρφωση των προσδοκιών μπορεί να είναι καθοριστικός. Η σαφήνεια της και η σταθερή της στόχευση εκλαμβάνονται ως σηματοδότηση από επιχειρήσεις και εργαζομένους και μπορεί να εκκινήσει έναν ενάρετο κύκλο ανάπτυξης.

Υπό αυτή την οπτική, και οι ευρωπαϊκοί πόροι που αναμένονται είναι κρίσιμο να αντιμετωπιστούν ως ευκαιρία για υποστήριξη της αλλαγής του παραγωγικού υποδείγματος, ώστε να ταιριάζει στις νέες προκλήσεις. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, ενίσχυση αναγκαίων υποδομών, δημιουργία γέφυρας για ένα περισσότερο απλό και διάφανο σύστημα φορολογίας και ασφάλισης, σταδιακό αλλά αποφασιστικό εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και των συστημάτων εκπαίδευσης, υγείας και δικαιοσύνης, και ασφαλώς σταθερό πλαίσιο που θα ενθαρρύνει επενδύσεις σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο.

Αν επικρατήσει καταρχήν ή στην πράξη η εναλλακτική επιλογή, να χρησιμοποιηθούν οι νέοι πόροι αλλά χωρίς ανάλογες δομικές αλλαγές, το όφελος θα είναι μικρό και σε κάθε περίπτωση παροδικό, ενώ θα προετοιμάζεται ταυτόχρονα η επόμενη μεγάλη κρίση της οικονομίας μας και συνολικά της χώρας. Με τη βάσιμη ελπίδα προετοιμασίας μιας καλύτερης επόμενης ημέρας της οικονομίας, η δρομολόγηση αποφασιστικών αλλαγών αποτελεί μονόδρομο. ●

INTRASOFT INTERNATIONAL

Το μέλλον ανήκει στην τεχνολογία

Η πανδημία που επηρέασε την παγκόσμια πραγματικότητα το 2020 ήρθε να μεταβάλει ριζικά και τον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε την εργασία, τις σχέσεις κάθε εταιρείας με τους πελάτες αλλά και με τους κοινωνικούς της εταίρους. Είναι πλέον σαφές ότι η επόμενη μέρα απαιτεί ετοιμότητα, ευελιξία και δημιουργικό τρόπο αντιμετώπισης της νέας πραγματικότητας.

Η INTRASOFT International, σε όλες τις χώρες όπου δραστηριοποιείται σε Ευρώπη, Μέση Ανατολή και Αφρική, έδρασε άμεσα, συλλογικά και οργανωμένα, διασφαλίζοντας την υγεία των ανθρώπων της αλλά και την αδιάλειπτη λειτουργία της. Η πανδημία αποτέλεσε σαφή πρόκληση για όλο τον επιχειρηματικό κόσμο, ωστόσο η INTRASOFT, κατανοώντας γρήγορα το μέγεθος και την πιθανή διάρκεια του προβλήματος, από την έναρξη της πανδημίας έως και σήμερα επενδύει σταθερά στη συνεχή βελτίωση της τηλεργασίας, στις ψηφιακές συναντήσεις των εργαζομένων και στις ολοκληρωμένες ψηφιακές διαδικασίες.

Η εταιρεία αποδεικνύει εμπράκτως ότι προτεραιότητά της αποτελεί η ασφάλεια των ανθρώπων της και του κοινωνικού συνόλου, έχοντας στηρίξει παράλληλα το Εθνικό Σύστημα Υγείας κατά τη διάρκεια του πρώτου κύματος της πανδημίας, συμμετέχοντας στη δωρεά και στην άμεση παράδοση αναπνευστήρων στις ΜΕΘ της χώρας.

Η επένδυση που είχε γίνει τα προηγούμενα χρόνια σχετικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την αναβάθμιση των τεχνολογικών της υποδομών της (σε επίπεδα hardware και software) συντέλεσε στην άμεση και απρόσκοπτη μετάβαση στην εποχή της εργασίας από το σπίτι. Ταυτόχρονα, η INTRASOFT προσαρμόσε τον χώρο των γραφείων της σε ένα απόλυτα προστατευμένο περιβάλλον, εξοπλισμένο με όλο τον απαραίτητο υγειονομικό εξοπλισμό και με ειδικά σχεδιασμένα designated

desks για το προσωπικό, για τις εργασίες που απαιτούν φυσική παρουσία.

Η επόμενη μέρα βρίσκει την εταιρεία προσηλωμένη περισσότερο από ποτέ στους στρατηγικούς της στόχους και στις αξίες της. Η σημερινή επισφάλεια υπογραμμίζει περίτρανα την ανάγκη για την τεχνολογική θωράκιση των οικονομιών της Ευρώπης, αλλά και όλης της υφελίου. Παρέχοντας τεχνολογίες αιχμής που θα συμβάλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό των πελατών της σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, η INTRASOFT βρίσκεται πλέον στην πρώτη γραμμή της μετά Covid εποχής. Κάτι που αποδεικνύεται εξάλλου ήδη εν μέσω της πανδημίας, με την εταιρεία να στέκεται αρωγός στον στρατηγικό σχεδιασμό των πελάτων της, κερδίζοντας έδαφος, παραδίδοντας υψηλού επιπέδου υπηρεσίες και διατηρώντας τον βηματισμό της.

Η INTRASOFT, κινούμενη προς την κατεύθυνση αυτή, εν μέσω πανδημίας είδε όλους τους σημαντικούς δείκτες της να αυξάνονται. Ενδεικτικά, πραγματοποιήθηκαν εκατοντάδες νέες προσλήψεις από τον Μάρτιο του 2020 σε Αθήνα, Πάτρα και Θεσσαλονίκη και συγχρόνως αυξήθηκε σημαντικά το «order book» της εταιρείας με την κατακύρωση μεγάλου αριθμού νέων έργων στην ευρωπαϊκή και την ελληνική αγορά. Το μέλλον είναι συνώνυμο της τεχνολογίας και η INTRASOFT αναλαμβάνει ήδη πρωταγωνιστικό ρόλο.

Η INTRASOFT International αποτελεί μια κορυφαία ευρωπαϊκή εταιρεία Πληροφορικής και Επικοινωνιών, παρέχοντας ολοκληρωμένα προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε περισσότερους από 500 οργανισμούς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε 70 χώρες. Απασχολεί περισσότερους από 2.200 επαγγελματίες υψηλής εξειδίκευσης, που εκπροσωπούν πάνω από 20 εθνικότητες, ενώ έχει φυσική παρουσία μέσω γραφείων, υποκαταστημάτων και θυγατρικών σε 13 χώρες (Ελλάδα, Λουξεμβούργο, Βέλγιο κ.ά.).

Ελπίδες ανάκαμψης το 2021 εν μέσω μεγάλης αβεβαιότητας

Της

ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Η πανδημία βρίσκει την ελληνική οικονομία σε μια περίοδο που προσπαθούσε να επουλώσει τις πληγές από την κρίση χρέους. Το πλήγμα στον τουρισμό πολλαπλασίασε τις συνέπειες. Το δημοσιονομικό βάρος το 2020 ήταν μεγάλο και πλέον το ζητούμενο είναι η επιστροφή στην ανάπτυξη εν μέσω μεγάλης αβεβαιότητας.

Σε απόλυτο μέγεθος, το ΑΕΠ βυθίστηκε στα 162,7 δισ. ευρώ το 2020 από 183,4 δισ. ευρώ πριν από έναν χρόνο, χάνοντας 20 δισ. ευρώ.

Η Ελλάδα δεν ήταν τυχερή αυτή τη δεύτερη δεκαετία του 21ου αιώνα. Ξεκίνησε με μια σοβαρή κρίση χρέους, επί της ουσίας μια χρεοκοπία, που της κόστισε το ΑΕΠ της περίπου και, μόλις πήγε να ανακάμψει, ένα δεύτερο ισχυρό πλήγμα, λόγω πανδημίας, απομακρύνει για άλλα 3-4 χρόνια, κατά τις εκτιμήσεις των οικονομολόγων, την επιστροφή στην αφετηρία του 2019.

Μέχρι στιγμής, οι προβλέψεις κυβέρνησης και διεθνών οργανισμών αναφέρουν ότι η ύφεση του 2020 θα είναι της τάξης του 10%, όταν η ύφεση παγκοσμίως προβλέπεται στο 4,4%. Σε απόλυτο μέγεθος, το ΑΕΠ βυθίστηκε στα 162,7 δισ. ευρώ το 2020, από 183,4 δισ. ευρώ πριν από έναν χρόνο, χάνοντας 20 δισ. ευρώ. Το υψηλό ποσοστό του τουρισμού (20% του ΑΕΠ, σύμφωνα με το ΔΝΤ, περίπου 10%, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Τράπεζας της Ελλάδος), αλλά και γενικότερα του τομέα των υπηρεσιών, καθώς και η μεγάλη συμμετοχή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην οικονομική της δραστηριότητα επισημαίνονται από τους διεθνείς οργανισμούς ως η βασική αιτία για το έντονο αποτύπωμα που αφήνει στην Ελλάδα ο κορωνοϊός. Τα έσοδα

από τον τουρισμό ήταν μειωμένα κατά 78,2% το εννεάμηνο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2020 σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους. Το γεγονός αυτό, μαζί με τα δύο lockdown, εξηγούν άνετα το μέγεθος της ύφεσης του προηγούμενου χρόνου.

Το κακό στην περίπτωση μας είναι ότι ο κορωνοϊός πλήττει την οικονομία της χώρας πριν προλάβει να επουλώσει τις πληγές της κρίσης χρέους, αλλά και να θεραπεύσει τις πάγιες αδυναμίες της.

«Η κληρονομιά της κρίσης, περιλαμβανομένου ενός μείγματος δημοσιονομικής πολιτικής που δεν στηρίζει ούτε την ανάπτυξη ούτε τη στοχευμένη κοινωνική προστασία, το μεγάλο δημόσιο και ιδιωτικό χρέος, η μεγάλη εξάρτηση από τον τουρισμό, εν μέσω ενός φτωχού επιχειρηματικού κλίματος, καθώς και ένας ασθενής τραπεζικός τομέας έθεταν σημαντικές προκλήσεις ακόμη και προ Covid-19. Γενικά, η πανδημία προσθέτει άνευ προηγουμένου αβεβαιότητες και καθοδικούς κινδύνους σε όλους τους τομείς της οικονομίας». Αυτά είναι τα σκληρά λόγια με τα οποία συνοψίζει το ΔΝΤ, στη 2η έκθεσή του μεταπρογραμματικής παρακολούθησης

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

SHUTTERSTOCK

Η εξάρτηση από τον τουρισμό και το πλήθος των μικρών επιχειρήσεων αποτελούν τις βασικές αιτίες για το έντονο αποτύπωμα που αφήνει στην Ελλάδα ο κορωνοϊός.

της Ελλάδας, το σημερινό περιβάλλον για την ελληνική οικονομία.

Η κατάρρευση του ΑΕΠ συμπάρεσυρε φυσικά και το δημοσιονομικό οικοδόμημα, εκτίναξε το χρέος σε νέα ύψη και επανέφερε στο προσκήνιο πρόβλημα ισοζυγίου πληρωμών, κάτι που έκανε την Eurobank μιλήσει σε εβδομαδιαίο δελτίο της για επιστροφή των διπλών ελλειμμάτων. Τα μέτρα στήριξης που υποχρεώθηκε να πάρει η κυβέρνηση υπολογίζονται στον προϋπολογισμό στα 23,9 δισ. ευρώ, αλλά χάρη σε αυτά ενισχύθηκε η οικονομική δραστηριότητα κατά 7 ποσοστιαίες μονάδες. Με άλλα λόγια, αν δεν είχαν ληφθεί, η ύφεση το 2020 θα ήταν 17,5%.

Μετά από 5 χρόνια πρωτογενών πλεονασμάτων, εκ των οποίων τα 4 (2015-2018) αυτά υπερέβαιναν ακόμη και τους συμφωνηθέντες στόχους, με το 2019 να επιτυγχάνεται ακριβώς το 3,5% του ΑΕΠ, το 2020 εκτιμάται ότι είχαμε πρωτογενές έλλειμμα 7,2% του ΑΕΠ, σύμφωνα με τον προϋπολογισμό. Κατόπιν αυτού, το χρέος σκαρφλώνει στο 208,9% του ΑΕΠ, ένα μέγεθος που δεν είχαμε δει ούτε στους χειρότερους μνημονιακούς εφιάλτες μας.

Η ελπίδα είναι ότι όλα αυτά θα αποδειχθούν σε μεγάλο βαθμό προσωρινά, καθώς τα μέτρα στήριξης θα αποσυρθούν μετά τη λήξη του κορωνοϊού, οι φόροι και οι «επιστρεπτές προκαταβολές» θα αρχίσουν να εξοφλούνται, έως έναν βαθμό τουλάχιστον. Σημειώνεται ότι φέτος τα έσοδα θα είναι μειωμένα κατά 8 δισ. ευρώ έναντι του αρχικού προϋπολογισμού, λόγω των φόρων που δεν πληρώθηκαν, ενώ οι δαπάνες θα είναι αυξημένες κατά 12 δισ. ευρώ, λόγω των μέτρων στήριξης επιχειρήσεων και νοικοκυριών.

Προσωρινή αναμένεται να είναι η επίπτωση του κορωνοϊού και στο ισοζύγιο πληρωμών, το έλλειμμα του οποίου εκτιμάται ότι το 2020 σκαρφάλωσε στο 7,5% του ΑΕΠ από 2,1% του ΑΕΠ το 2019, σύμφωνα με το ΔΝΤ, για να υποχωρήσει φέτος στο 4,1% του ΑΕΠ. Η ελπίδα είναι ότι το καλοκαίρι θα επιστρέψει στα ελληνικά νησιά τουλάχιστον το 60% των τουριστών που μας επισκέφθηκαν το 2019. Θα δείξει...

Στα άλλα μέτωπα: η ανεργία εκτιμάται ότι αυξήθηκε το 2020 στο 18,9% από 17,3% το 2019, η ιδιωτική κατανάλωση υποχώρησε 7,6% μετά από αύξηση 1,9% το 2019, οι επεν-

”

Ο κορωνοϊός πλήττει την οικονομία της χώρας, πριν προλάβει να επουλώσει τις πληγές της κρίσης χρέους αλλά και να θεραπεύσει τις πάγιες αδυναμίες της.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

185

**Η ελπίδα είναι
ότι οι τουρίστες
θα επιστρέψουν
στα ελληνικά νησιά
το καλοκαίρι
του 2021,
τουλάχιστον το
60% όσων μας
επισκέφθηκαν
το 2019.**

**Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία**

186

δύσεις μειώθηκαν κι αυτές κατά 14,3%, μετά από μια πτώση 4,6% τον προηγούμενο χρόνο.

Οικονομικοί παράγοντες ανησυχούν, ωστόσο, ότι ακόμη κι αν αρχίσει η ανάκαμψη το 2021, μετά από έναν εκτεταμένο εμβολιασμό (γιατί εκεί στηρίζονται όλες οι ελπίδες), η επόμενη μέρα θα βρεί την ελληνική οικονομία με βαθιές πληγές. Υπάρχει φόβος για ένα κύμα χρεοκοπιών επιχειρήσεων και ένα νέο άλμα μη εξυπηρετούμενων δανείων (η Τράπεζα της Ελλάδος υπολογίζει ότι θα αυξηθούν κατά 10 δισ. ευρώ, έναντι των περίπου 60 δισ. ευρώ σήμερα). Οι διεθνείς οργανισμοί ανησυχούν ότι, αν διακοπούν πρόωρα τα μέτρα στήριξης, επιχειρήσεις θα καταρρεύσουν και η ανεργία θα αυξηθεί.

Το πόσο ισχυρή, εξάλλου, θα είναι η προσδοκώμενη ανάκαμψη του επόμενου χρόνου αποτελεί μεγάλο ερωτηματικό, καθώς όλοι οι αναλυτές επισημαίνουν σε κάθε τόνο ότι οι αβεβαιότητες και οι κίνδυνοι δεν επιτρέπουν ασφαλείς προβλέψεις. Η ελληνική κυβέρνηση προέβλεψε στον προϋπολογισμό αύξηση του ΑΕΠ κατά 4,8%, με την προϋπόθεση ότι το Ταμείο Ανάκαμψης της ΕΕ θα χρηματοδοτήσει επενδύσεις 3,9 δισ. ευρώ, συνεισφέρο-

ντας με 2 ποσοστιαίες μονάδες. Οι επενδύσεις προβλέπεται, έτσι, να αυξηθούν τον επόμενο χρόνο με ένα εντυπωσιακό 23,2%, η ανεργία να υποχωρήσει κατά μία μονάδα, στο 17,9%, και η ιδιωτική κατανάλωση να περάσει πάλι σε θετικό έδαφος με αύξηση 3%.

Ανάλογες προβλέψεις για ανάκαμψη 5% έκανε και η ΕΕ, ενώ το ΔΝΤ ανέβασε τον πήχη στο 5,7%. Πιο απαισιόδοξος ή πιο συντηρητικός, ο ΟΟΣΑ βλέπει αύξηση του ΑΕΠ μόνο 0,9% τον επόμενο χρόνο, μεταθέτοντας για το 2022 την πραγματική ανάκαμψη, με ρυθμό 6,6%.

Σε κάθε περίπτωση, η επιστροφή στο επίπεδο του 2019 δεν προβλέπεται πριν από το τέλος του 2022, ίσως και του 2023. Δηλαδή μιλάμε πιθανώς για 3-4 χρόνια χαμένα.

Η εικόνα θα μπορούσε να γίνει στο τέλος πιο λαμπερή και η κρίση να αποτελέσει, όπως λέγεται, ευκαιρία, αν αξιοποιηθεί σωστά το μεγάλο δώρο των 32 δισ. ευρώ του Ταμείου Ανάκαμψης. Το ζητούμενο είναι να αλλάξει το παραγωγικό μοντέλο της χώρας, ακολουθώντας λίγο έως πολύ τις κατευθύνσεις της Έκθεσης Πισσαρίδη. Ανάλογο στοιχείμα των μνημονιακών χρόνων για μεταρρυθμί-

Η μεγάλη συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ και η ύπαρξη πολλών μικρομεσαίων επιχειρήσεων αποτελούν τις βασικές αιτίες του ισχυρού πλήγματος που προκαλεί ο κορωνοϊός στην ελληνική οικονομία.

σεις οδήγησε σε μέτρια –επιεικώς– αποτελέσματα, ότι η Ελλάδα είναι μια χώρα που δεν αγαπά τις μεταρρυθμίσεις. Ίσως, όμως, αυτή τη φορά τα πράγματα εξελιχθούν διαφορετικά, καθώς οι περισσότερες μεταρρυθμίσεις θα έχουν πιο αναπτυξιακό περιεχόμενο και θα συνοδεύονται από γενναιόδωρες χρηματοδοτήσεις.

Δημοσιονομικά, το 2021 θα κλείσει και πάλι με αρνητικό πρόσημο. Το δεύτερο κύμα πανδημίας προσγείωσε τις αρχικές ελπίδες της κυβέρνησης να μηδενίσει το πρωτογενές ισοζύγιο, και έτσι προβλέπεται πλέον πρωτογενές έλλειμμα 3,9% του ΑΕΠ, ενώ το χρέος εκτιμάται ότι θα παραμείνει στην περιοχή του 200% του ΑΕΠ. Όλα αυτά υπό την προϋπόθεση ότι η πανδημία θα λήξει περίπου στο τέλος του πρώτου τετραμήνου και ότι τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης θα περιοριστούν στα 7,5 δισ. ευρώ.

Η Ελλάδα, όπως και οι εταίροι της στην ΕΕ, μπορούν να αξιοποιούν τη γενική ρήτρα διαφυγής από τους δημοσιονομικούς περιορισμούς, όπως συμφωνήθηκε τον περασμένο Μάρτιο, για να χρηματοδοτούν τις ανάγκες που προκάλεσε η πανδημία, επιτρέποντας στα

ελλείμματά τους να διευρύνονται. Αυτό θα ισχύσει και φέτος, ίσως και το 2022. Ωστόσο, δεν θα ισχύει για πάντα.

Οι αισιόδοξοι βεβαίως υποστηρίζουν ότι, όταν θα βγει η ανθρωπότητα από αυτή την περιπέτεια, δεν θα επιστρέψουμε στους προϋπάρχοντες αυστηρούς κανόνες.

Το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα εξορθολογισθεί, σύμφωνα μάλιστα και με τα διδάγματα που προσέφερε η ελληνική κρίση, όπως υποστηρίζουν. Κάτι τέτοιο, όμως, δεν θα συμβεί αμέσως.

Παραμένει πάντως γεγονός ότι η Ελλάδα αποτελεί ειδική περίπτωση, λόγω του εξαιρετικά υψηλού δημοσίου χρέους της. Μόλις αποσυρθεί η στήριξη από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, που αγοράζει τώρα αφειδώς τα ομόλογά της, θα ξαναβγούν στο προσκήνιο οι αξιολογήσεις της πιστοληπτικής της ικανότητας και τότε θα πρέπει να πείσει ότι το χρέος της είναι βιώσιμο, για να πλησιάσει την επενδυτική βαθμίδα και να μπορεί να το χρηματοδοτεί από τις αγορές με λογικά επιτόκια. Ενδεχόμενη συνέχιση των μεγάλων ελλειμμάτων της εποχής του κορωνοϊού δεν θα βοηθήσει σε αυτή την κατεύθυνση. ●

”

Το πόσο ισχυρή θα είναι η ανάκαμψη το 2021 αποτελεί μεγάλο ερώτημα, καθώς οι αβεβαιότητες και οι κίνδυνοι δεν επιτρέπουν ασφαλείς προβλέψεις.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

Άμεση προτεραιότητα η στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Του

ΘΟΔΩΡΟΥ ΚΑΛΑΝΤΩΝΗ

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής επιχειρηματικότητας. Πρέπει να στηριχθούν για να αντέξουν το βάρος των συσσωρευμένων υποχρεώσεων. Σε διαφορετική περίπτωση, το πρόβλημα δεν θα είναι μόνο οικονομικό.

Ο κ. Θόδωρος
Καλαντώνης
είναι εκτελεστικός
πρόεδρος
της doValue
Greece.

Κανείς δεν θέλει να θυμάται το 2020. Και κανείς από όσους ζήσαμε αυτή τη χρονιά δεν θα την ξεχάσει, καθώς αφήνει ένα οδυνηρό ίχνος στην ιστορία και μαζί στις προσωπικές και συλλογικές μας μνήμες. Οι ανθρωπίνες απώλειες συνεχίζουν να αυξάνονται, την ώρα ακριβώς που αναζωπυρώνει την ελπίδα το μεγάλο επίτευγμα ενός εμβολίου, στον μικρότερο χρόνο που έχει ποτέ βρεθεί και αναπτυχθεί. Πέρα από τις ζωές που χάθηκαν, ένα μεγάλο ερώτημα είναι πώς θα ξαναβρούν οι χώρες, οι πόλεις και οι κοινότητες τη χαμένη κοινωνικότητά τους. Και, βέβαια, πώς θα επουλωθεί η πληγή που αφήνει –αλλά άνισα κατανεμμένη– στην οικονομία όλου του κόσμου αυτό το απότομο φρένο στην οικονομική και παραγωγική δραστηριότητα, σε όλους τους τομείς, σε όλα τα κράτη, χωρίς εξαιρέσεις. Για την Ελλάδα, αυτή η νέα δοκιμασία ήρθε τη χρονιά που όλοι περίμεναν ότι η οικονομία θα σήκωνε κεφάλι ύστερα από δέκα δύσκολα χρόνια. Η ανταπόκριση της χώρας και του κράτους ήταν γενικά επαρκής και σε ορισμένους τομείς και περιόδους πολύ παραπάνω από τις προσδοκίες μας.

Η χριστουγεννιάτικη περίοδος είναι, έστω

και με τις φετινές συνθήκες, πηγή αισιοδοξίας, αλλά θέλει μέτρο για να μη μας παρασύρει πέρα από τη λογική. Η λογική των αριθμών δείχνει πως πραγματικά φαίνεται πως στην άκρη της σήραγγας, αλλά ακόμη δεν έχουμε φτάσει εκεί. Και για να φτάσουμε με ασφάλεια, πρέπει να έχουμε συνείδηση των μεγάλων δυσκολιών που θα βρούμε μπροστά μας το αμέσως επόμενο διάστημα. Αν στη σκέψη όλων το 2021 σηματοδοτεί το σημείο όπου αφήνουμε πίσω μας την πανδημία, τότε το 2021 τουλάχιστον για την οικονομία, αλλά πιθανότατα και από υγειονομική άποψη, δεν αρχίζει την 1η Ιανουαρίου. Οι πρώτοι μήνες του νέου έτους θα μοιάζουν περισσότερο με αυτό που ζήσαμε στη μεγαλύτερη διάρκεια του 2020. Η περασμένη χρονιά θα κλείσει με μια ύφεση της τάξης του 10% – μια μικρή απόκλιση δεν έχει ιδιαίτερη σημασία. Η γενική εκτίμηση για φέτος είναι για ανάπτυξη στην περιοχή του 4-5%, που σημαίνει ότι ίσως ανακτήσουμε μόνο το μισό από το χαμένο έδαφος. Η αναπτυξιακή δυναμική, όμως, δεν θα είναι ισοκατανεμημένη χρονικά. Η ανάπτυξη θα είναι οπισθοβαρής, με ισχυρούς και επιταχυνόμενους

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

Hyundai Kona

Electric Distinctive 204ps

€525*

πλέον ΦΠΑ

Εξαγορά €5.650

BMW i3

Edition Advanced
120Ah 170hp

€535*

πλέον ΦΠΑ

Εξαγορά €7.000

Opel Corsa-e

Elegance 136hp

€399*

πλέον ΦΠΑ

Εξαγορά €4.110

Electric Lease

ΟΔΗΓΗΣΕ ΤΟ ΡΕΥΜΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΜΕ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ!

Μέσω του προγράμματος **Κινούμαι Ηλεκτρικά**.

Οδήγησε πιο ευχάριστα, πιο οικονομικά, πιο οικολογικά, πιο έξυπνα.

Μίσθωσε με Electric Lease και ζήσε την αλλαγή με μια από τις προτάσεις της Autohellas Hertz.

*Το μίσθωμα είναι μηνιαίο και αφορά σε 48μηνια μίσθωση, για 80.000 χλμ. και προκαταβολή 25% της λιανικής τιμής.

ΟΜΙΛΟΣ
Θ. ΒΑΣΙΛΑΚΗ

210 6264100 | hertz.gr

Autohellas Hertz
Operating Lease

Πέρα από τις ζωές που χάθηκαν, ένα μεγάλο ερώτημα είναι πώς θα ξαναβρούν οι χώρες, οι πόλεις και οι κοινότητες τη χαμένη κοινωνικότητά τους.

**Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία**

190

ρυθμούς από το β' εξάμηνο και μετά, αλλά με υφεσιακό υπόλειμμα στην αρχή της χρονιάς, οπότε είναι πιθανό να έχουμε, έστω για μικρό διάστημα, ίσως ανά περιοχές, συνθήκες λοκντάουν. Κι όταν αρθούν οριστικά όλα τα περιοριστικά μέτρα, και πάλι μόνο σταδιακά θα ανακτούμε όσα ξέραμε ως καθημερινότητα και κανονικότητα, ιδιαίτερα στις καταναλωτικές συμπεριφορές.

Ένα μεγάλο ζήτημα, επομένως, για τους μήνες που ακολουθούν είναι πώς θα διασφαλίσουμε την επανεκκίνηση των επιχειρήσεων καθώς θα ξανανοίγει η οικονομία. Χρειάζεται μια συγκροτημένη προσπάθεια για να μη δούμε μακροπρόθεσμα βιώσιμες επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν κίνδυνο «αιφνίδιου θανάτου», επειδή θα βρεθούν ξαφνικά απέναντι στην ανάγκη πλήθους άμεσων πληρωμών. Από την αρχή του χρόνου λήγουν τα τραπεζικά «μορατόρια», λόγω της οδηγίας της ΕΚΤ για μέγιστο διάστημα αναστολής δόσεων τους 9 μήνες για κάθε δάνειο. Λίγους μήνες αργότερα, εκπνέει η αναστολή που έχει δώσει το Δημόσιο για την εκπλήρωση φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων. Και, βέβαια, σε συνθήκες ομαλής δραστηριότητας, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να είναι συνεπείς με τις κάθε είδους υποχρεώσεις που δημιουργούνται στη ροή της φυσιολογικής λειτουργίας τους. Καθένα από αυτά ήταν ήδη δύσκολο για αρκετές μικρομεσαίες επιχειρήσεις – ακόμη και πριν από την πανδημία. Τώρα, όλα μαζί συνθέτουν ένα δυσβάστακτο φορτίο. Η σώρευσή τους μπορεί να οδηγήσει πολλές να λυγίσουν κάτω από το βάρος τους και να προτιμήσουν την αναστολή της δραστηριότητάς τους. Είναι μια εξέλιξη που πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να αποτρέψουμε, αφενός επειδή είναι άδικο να κλείνουν βιώσιμες επιχειρήσεις, αλλά και για να αποφύγουμε την αρνητική επίπτωση στην ανεργία (ακόμη υπερβολικά υψηλή στη χώρα μας) και την αντίστοιχη επίπτωση στον ρυθμό ανάπτυξης που θέλουμε να πετύχουμε. Το πρόβλημα εστιάζεται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και μάλιστα στο λιανικό εμπόριο, που έχουν ήδη πληγεί βαριά τα προηγούμενα χρόνια. Πρόκειται για την επιχειρηματικότητα, η οποία, ορθά από κοινωνική άποψη,

αποκαλείται «ραχοκοκαλιά» της ελληνικής οικονομίας. Περίπου 600.000 επιχειρήσεις στην Ελλάδα, ατομικές, μικρές και μεσαίες, περιλαμβάνονται σε αυτή την κατηγορία. Ειδικότερα δε, εννιά στις δέκα επιχειρήσεις στην Ελλάδα απασχολούν κάτω από 4 άτομα και οκτώ στις δέκα έχουν κύκλο εργασιών κάτω από 150.000 ευρώ. Αυτοί είναι και οι πιο ευάλωτοι στη συγκυρία.

Για τα νοικοκυριά, η πολιτεία προχώρησε σε μια γενναία και ουσιαστική παρέμβαση που θα βοηθήσει σημαντικά όσους έχουν δεχτεί το ισχυρότερο πλήγμα από την πανδημία στη μεταβατική περίοδο. Το πρόγραμμα «Γέφυρα» εστιάζει στις ανάγκες των δανειοληπτών και τους διευκολύνει ώστε να αναλάβουν ξανά βήμα προς βήμα ολόκληρο το βάρος της εξυπηρέτησης των δανείων τους. Για την αντίστοιχη διαδικασία που αφορά επιχειρήσεις, και ιδίως μικρομεσαίες, είναι απαραίτητο να υπάρξει χωρίς την παραμικρή χρονοτριβή αντίστοιχη πρωτοβουλία και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ειδικά για το πρώτο εξάμηνο του 2021.

Η δομή του χρηματοπιστωτικού τομέα έχει αλλάξει ουσιαστικά με την ανάδυση και στην Ελλάδα, όπως προηγουμένως σε άλλες χώρες με βαθιά κρίση, του κλάδου των Εταιρειών Διαχείρισης. Το βάρος, επομένως, δεν ανήκει αποκλειστικά στο κράτος και στις τράπεζες. Σήμερα, υπάρχουν τρεις άμεσα εμπλεκόμενοι. Το Δημόσιο θα πρέπει να αποφασίσει πώς θα μπορέσουν οι επιχειρήσεις να πληρώσουν οφειλές σε αναστολή και νέες φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις χωρίς να δημιουργηθεί ένα νέο βουνό οφειλών, που να εμποδίζει τη δραστηριότητα των οφειλετών. Οι τράπεζες έχουν την ευθύνη να στηρίξουν κατεξοχήν τους ενήμερους πελάτες τους που έπληξε η πανδημία, ώστε να μη φτιαχτεί μια νέα γενιά «κόκκινων δανείων», με όλες τις δραματικές συνέπειες που είδαμε στο παρελθόν. Αυτή την κληρονομιά του παρελθόντος έχουν στα χέρια τους σήμερα κυρίως οι Εταιρείες Διαχείρισης. Τα χαρτοφυλάκια δανείων σε καθυστέρηση έχουν μοιραστεί σε πολλές κατευθύνσεις: άλλα παραμένουν στους ισολογισμούς των τραπεζών, άλλα έχουν τιτλοποιηθεί, άλλα έχουν πωληθεί σε ιδιώτες επενδυτές. Η διαχείρισή τους, όμως, έχει ως

Δεν πρέπει να δούμε βιώσιμες επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν κίνδυνο «αιφνίδιου θανάτου».

επί το πλείστον ανατεθεί στους εξειδικευμένους οργανισμούς. Επομένως, έχουν εκ των πραγμάτων αναλάβει μια βαριά θεσμική, κοινωνική και κοινωνική ευθύνη. Ο ρόλος τους είναι να βρουν τη δύσκολη αλλά απαραίτητη ισορροπία ανάμεσα στις εύλογες προσδοκίες των πελατών τους (τραπεζών και επενδυτών) και τις πραγματικές ανάγκες και δυνατότητες των δανειοληπτών, ώστε να μεγιστοποιηθεί το όφελος για την οικονομία και να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις στην κοινωνία. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την ανάκαμψη ότι υπάρχει ένας ώριμος πια κλάδος, έτοιμος να αναλάβει αυτό το δύσκολο εγχείρημα.

Η doValue Greece είναι η υπ' αριθμόν 1 εταιρεία του νέου αυτού κλάδου. Η μοίρα διάλεξε να ξεκινήσει την αυτόνομη πορεία της μέσα στις πρωτόγνωρες φετινές συνθήκες. Η αντιμετώπιση της πανδημίας και η στήριξη των πληγέντων ήταν επιβεβλημένη προτεραιότητα και στο πλαίσιο αυτό ανέστειλε τις πληρωμές σε 86.000 δάνεια, ενώ 50.000 δανειολήπτες εντάχθηκαν στο κρατικό πρόγραμμα «Γέφυρα». Ταυτόχρονα, ρυθμίστηκαν 43.000 δάνεια συνολικού ύψους 1,8 δισ., από τα οποία 7.000 με εξατομικευμένες λύσεις,

που λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές οικονομικές δυνατότητες των δανειοληπτών περιλάμβαναν άφεση χρέους. Από τις επιχειρήσεις που ρύθμισαν τον δανεισμό τους, η συντριπτική πλειονότητα είναι μικρομεσαίες ή πολύ μικρές σε μέγεθος.

Ως μέλος του ομίλου της doValue, του κορυφαίου ομίλου που ειδικεύεται στη διαχείριση δανείων και ακινήτων στη Νότια Ευρώπη, έχουμε ένα πρόσθετο οπλοστάσιο για να ανταποκριθούμε στις αυξημένες απαιτήσεις της συγκυρίας. Έχουμε, δηλαδή, τη δυνατότητα να μεταφέρουμε στην ελληνική αγορά εμπειρία, τεχνογνωσία, τεχνολογικές υποδομές και βέλτιστες πρακτικές από προγράμματα που ήδη βρίσκονται σε εξέλιξη σε άλλες χώρες με αντίστοιχες συνθήκες. Αποτελεί προνόμιο για τον ελληνικό πυλώνα το ότι ο όμιλος δραστηριοποιείται σε δύο ακόμη μεγάλες χώρες, την Ιταλία και την Ισπανία, που είναι κοντά μας σε νοοτροπία αλλά και έχουν αντιμετωπίσει συνθήκες οικονομικής κρίσης, ενώ σήμερα έχουν την ατυχία να δοκιμάζονται πιο σκληρά από οποιοσδήποτε άλλες στην Ευρώπη από την πανδημία. Η αξιοποίηση της εμπειρίας τους και της δικής μας γνώσης της ελληνικής αγοράς και των πελατών μας μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στο να πετύχουμε τη χρυσή τομή για να εξυπηρετήσουν οι μικρομεσαίοι τα δάνειά τους και ταυτόχρονα να εξασφαλιστεί η ομαλή συνέχιση της λειτουργίας τους.

Για να μπορέσουν, όμως, τόσο οι Εταιρείες Διαχείρισης όσο και οι Τράπεζες αλλά και το Δημόσιο να στηρίξουν εκείνους που έχουν πραγματικά ανάγκη, εκείνους που θέλουν βοήθεια και όχι χάρισμα, εκείνους που μπορούν να τα καταφέρουν, χρειάζεται να απαλλαγούμε από το βάρος όσων για μία ακόμη φορά επιχειρούν να εκμεταλλευτούν μια κακοτυχία κοινή για όλους, ώστε να αποφύγουν υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει και δύνανται να εκπληρώσουν. Στις σημερινές συνθήκες, αυτή η συμπεριφορά, δυστυχώς όχι μεμονωμένη στο παρελθόν, είναι ακόμη πιο επιβλαβής για τις άλλες επιχειρήσεις που δοκιμάζονται, για την οικονομία και το κοινωνικό σύνολο. Ας το πούμε χωρίς περιστροφές: αν δεν πληρώσουν όλοι όσοι μπορούν, θα την πληρώσουν όλοι – και κυρίως οι πιο αδύναμοι. ●

Για την Ελλάδα, η δοκιμασία του κορωνοϊού ήρθε τη χρονιά που όλοι περίμεναν ότι η οικονομία θα σήκωνε κεφάλι ύστερα από δέκα δύσκολα χρόνια.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

191

Το Χρηματιστήριο πολύτιμο εργαλείο για την επιστροφή στην ανάπτυξη

Του

ΣΩΚΡΑΤΗ ΛΑΖΑΡΙΔΗ

Το ΧΑ κατάφερε να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα που έχουν διαμορφωθεί εξαιτίας της πρωτοφανούς κρίσης και είναι έτοιμο να ηγηθεί της προσπάθειας για την επούλωση των πληγών που αφήνει πίσω της η πανδημία, στηρίζοντας την ελληνική επιχειρηματικότητα.

Ο κ. Σωκράτης
Λαζαρίδης
είναι διευθύνων
σύμβουλος
του Ομίλου
Χρηματιστηρίου
Αθηνών.

Η νέα χρονιά ξεκινάει με διάχυτη αίσθηση αισιοδοξίας, καθώς διαφαίνονται πλέον εκ νέου οι προοπτικές ανάκαμψης και επιστροφής σε αναπτυξιακή τροχιά της οικονομίας και κατ' επέκταση της χρηματιστηριακής αγοράς.

Το 2020 σηματοδεύτηκε από την πρωτόγνωρη παγκόσμια υγειονομική κρίση που προκάλεσε η Covid-19, κλονίζοντας και αφήνοντας τα σημάδια της αδιακρίτως στις οικονομίες του παγκόσμιου χάρτη. Οι χρηματιστηριακές αγορές δεν έμειναν αλώβητες, καθώς υπέστησαν σοβαρότατους κλυδωνισμούς μέσα σε κλίμα γενικής αβεβαιότητας και αδυναμίας αποτίμησης των τελικών επιπτώσεων της πανδημίας.

Ταυτόχρονα, όμως, η πρωτοφανής κρίση λειτούργησε καταλυτικά ως επιταχυντής του ψηφιακού μετασχηματισμού αλλά και της επαναφοράς της δημοσιονομικής παρέμβασης στον παγκόσμιο οικονομικό χάρτη. Στην Ευρώπη αυτή η αλλαγή μετουσιώθηκε με τη δημιουργία του RRF και τη διοχέτευση τεράστιου ύψους κεφαλαίων, δίνοντας έμφαση στην ψηφιακή μεταρρύθμιση των χωρών-μελών και στην πράσινη ανάπτυξη. Με το Brexit στον ορίζοντα, η Ευρώπη κατάφερε να συγκλίνει σε κάποιες αποφασιστικές κινήσεις,

για να είναι σαφώς πιο ισχυρή και καλύτερα προσαρμοσμένη στις τρέχουσες και μελλοντικές προκλήσεις.

Τα νέα και οι εξελίξεις δημιουργίας εμβολίων κατά της Covid-19 επέδρασαν καθοριστικά στη σηματοδότηση αναστροφής του κλίματος και στις χρηματιστηριακές αγορές, οι οποίες με πρώτη την ελληνική έχουν ήδη εισέλθει σε τροχιά επανάκαμψης.

Τα 32 δισ. ευρώ που θα λάβει η χώρα μας μετά την ενεργοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης είναι καταφανές ότι θα λειτουργήσουν ως καταλύτης στην επίτευξη μιας σειράς μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, επισπεύδοντας την επαναφορά της οικονομίας στην ανάπτυξη και ενδυναμώνοντας παράλληλα την ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας διεθνώς. Ένας καθοριστικός τομέας στον οποίο σχεδιάζεται να κατευθυνθεί σε σημαντικό βαθμό η χρηματοδότηση είναι, μεταξύ άλλων, ο ψηφιακός μετασχηματισμός του δημόσιου μηχανισμού, γεγονός που θα έχει πολλαπλασιαστικά οφέλη και στον ιδιωτικό τομέα. Η ταχύτητα και η αποτελεσματική αξιοποίηση των κεφαλαίων αυτών μπορούν να μετατρέψουν την κρίση σε ευκαιρία. Σε ό,τι αφορά

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

ειδικότερα την εγχώρια κεφαλαιαγορά, μείζονος σημασίας για την περαιτέρω ενίσχυση αυτής είναι τόσο οι προτάσεις της Επιτροπής Πισσαρίδη όσο και το πακέτο προτάσεων της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων που κινείται στην κατεύθυνση της στρατηγικής ανάπτυξης της ελληνικής Κεφαλαιαγοράς.

Η έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη παρουσιάζει στο σύνολό της ένα συνεκτικό σχέδιο ανάπτυξης για την ελληνική οικονομία, προβλέποντας συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και προς την κατεύθυνση ενίσχυσης της εγχώριας κεφαλαιαγοράς. Το πρόσφατο νομοσχέδιο για την Εταιρική Διακυβέρνηση κινείται επίσης στην κατεύθυνση που υποδεικνύει η Επιτροπή Πισσαρίδη για την ενίσχυση της αξιοπιστίας της εγχώριας κεφαλαιαγοράς και την ουσιαστικότερη ανάδειξη της αξίας των εισηγμένων επιχειρήσεων.

Τα προτεινόμενα από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων μέτρα κινούνται σε τέσσερις κεντρικούς άξονες: φορολογικά κίνητρα για επιχειρήσεις και επενδυτές, θεσμικές παρεμβάσεις για περαιτέρω ενίσχυση της αξιοπιστίας και διαφάνειας της αγοράς, κίνητρα ενθάρρυνσης επενδύσεων στην «πράσινη ανάπτυξη» και έμφαση σε θέματα χρηματοοικονομικού αλφαριθμητισμού. Οι άξονες αυτοί εντάσσονται στην προοπτική των δυναμικών εξελίξεων που προδιαγράφει η επιταχυνόμενη ενοποίηση των ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών.

Στον δυτικό κόσμο, τα Χρηματιστήρια αποτελούν βασικό μοχλό ισόρροπης άντλησης κεφαλαίων για την επιχειρηματικότητα μεταξύ δανεισμού και ιδίων κεφαλαίων.

«Επίτευγμα» για την εγχώρια αγορά κατά τη δεκαετία της κρίσης αποτέλεσε το γεγονός ότι το ενδιαφέρον του διεθνούς επενδυτικού κοινού παρέμεινε σταθερά υψηλό, ενώ σε παγκόσμιο επίπεδο είναι προφανές ότι οι αγορές διανύουν μια δεύτερη φάση «επανάστασης», με την επίδραση της ψηφιοποίησης στον παραγωγικό ιστό να καταγράφεται καταλυτική.

Είναι βέβαιο ότι και η επόμενη ημέρα της ελληνικής οικονομίας θα εξαρτηθεί από την ταχύτητα με την οποία η ενσωμάτωση της ψηφιοποίησης θα εναρμονισθεί χρονικά με αυτή των υπόλοιπων ανεπτυγμένων αγορών.

Από την έναρξη της πανδημίας έως και σήμερα, ο Όμιλος του Χρηματιστηρίου Αθηνών

δεν σταμάτησε να δρομολογεί αναπτυξιακές δράσεις, πολλές από τις οποίες δημιουργήθηκαν ακριβώς για να λειτουργήσουν ως πειστική απάντηση στο νέο περιβάλλον που προκάλεσε η πανδημία.

Συνελεύσεις εξ αποστάσεως

Δημιουργήθηκαν υπηρεσίες προς εξυπηρέτηση των εισηγμένων εταιρειών αλλά και των μελών του Χρηματιστηρίου μέσω διαδικτύου στις νέες ιδιαίτερες συνθήκες.

Χαρακτηριστικά, με την Πλατφόρμα AXIA e-Shareholders' Meeting κατέστη δυνατή η πραγματοποίηση Γενικών Συνελεύσεων εξ αποστάσεως. Ελήφθησαν τα στοιχεία των επενδυτών, όπως αυτά καταγράφονται στο Σύστημα Άυλων Τίτλων, τόσο για την εκδήλωση ενδιαφέροντος των μετόχων όσο και για ψηφοφορία και καταμέτρηση των αποτελεσμάτων, ενώ πραγματοποιήθηκε σύνδεση με την πλατφόρμα τηλεδιασκέψεων προκειμένου να καταστεί δυνατή η συμμετοχή των μετόχων στις Γενικές Συνελεύσεις. Η πλειονότητα των εισηγμένων εταιρειών κάνουν χρήση αυτής της εφαρμογής δίνοντας τη δυνατότητα στους μετόχους τους να συμμετάσχουν στις διαδικασίες της Γενικής Συνέλευσης, χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να μεταβούν στον χώρο όπου αυτή διεξάγεται. Η διαρθρωτική αυτή αλλαγή που ήρθε ως μέτρο ανάσχεσης της πανδημίας έχει τεράστια συμβολή στην αξιοποίηση της δυναμικής που η πολυμετοχικότητα μπορεί να προσδώσει στην επιτάχυνση της οικονομίας και στον πολλαπλασιασμό των διαρθρωτικών διαθέσιμων κονδυλίων.

Τα σημάδια ανάκαμψης της παγκόσμιας οικονομίας στέλνουν εμφανή μηνύματα αισιοδοξίας και για την εγχώρια οικονομία. Καταλύτη στη δημιουργία μιας νέας δυναμικής θα αποτελούσε η αξιοποίηση της εγχώριας αγοράς για τις επικείμενες ιδιωτικοποιήσεις.

Υπό το παραπάνω πρίσμα, είναι βέβαιο πως σε αυτό το νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται, το Χρηματιστήριο είναι έτοιμο να διαδραματίσει τον ρόλο που του αναλογεί στη σύντομη προσπάθεια εξόδου από την κρίση και στην απαραίτητη αλλά και επωφελή για όλους αναμόρφωση του παραγωγικού ιστού της χώρας. ●

Οι χρηματιστηριακές αγορές υπέστησαν σοβαρότατους κλυδωνισμούς μέσα σε κλίμα γενικής αβεβαιότητας και αδυναμίας αποτίμησης των τελικών επιπτώσεων της πανδημίας.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

193

Ο σύνθετος ρόλος των εποπτικών αρχών σε περιόδους κρίσης

Της

ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΛΑΖΑΡΑΚΟΥ

Στη διάρκεια μιας χρονιάς που στιγματίστηκε από τις επιπτώσεις της πανδημίας, η σχέση της Ελλάδας με τις αγορές αποκαταστάθηκε, αντλώντας ρευστότητα με ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Οι απαιτήσεις για αποτελεσματικότερο έλεγχο της αγοράς αυξήθηκαν και η ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ανταποκρίθηκε.

Η κ. Βασιλική Λαζαράκου είναι πρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Το 2020 αποτελεί ιδιαίτερη χρονιά για την ελληνική οικονομία και την κεφαλαιαγορά. Η χώρα φαίνεται ότι επιστρέφει σταδιακά σε ρυθμούς κανονικότητας και απευθύνεται στις διεθνείς αγορές ομολόγων αντλώντας κεφάλαια με ιστορικά χαμηλό κόστος. Από την άλλη, όμως, η χρονιά στιγματίστηκε από τις ισχυρές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού στις αγορές, με κύριο χαρακτηριστικό την αύξηση της μεταβλητότητας.

Λόγω της πανδημικής κρίσης τέθηκαν σοβαρά ζητήματα εποπτείας σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ανταποκρίθηκε στις περιστάσεις διατηρώντας συνεχή επικοινωνία με τις ομόλογες αρχές εντός της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών (ESMA). Θα ήθελα να επισημάνω ότι κατά το 2020 η συμμετοχή της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο σε όλες τις διαρκείς επιτροπές της ESMA, συμβάλλοντας στην κοινή διαμόρφωση ευρωπαϊκού πλαισίου εποπτείας, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της ελληνικής αγοράς.

Πέραν όμως της ουσιαστικής συμμετοχής μας στα ευρωπαϊκά όργανα, εξαρχής η σημε-

ρινή Διοίκηση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς έθεσε σε εθνικό επίπεδο τρεις προτεραιότητες και συγκεκριμένα: την αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου, την ενίσχυση προληπτικής εποπτείας και την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.

Η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου σε ζητήματα που δεν ρυθμίζονται ήδη από την ευρωπαϊκή νομοθεσία προτάσσεται, επειδή συμβάλλει στη δημιουργία ασφαλούς, διαφανούς και αποτελεσματικού πλαισίου, βασικού στοιχείου για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και την προστασία των επενδυτών.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή προέβη σε συγκεκριμένες εισηγήσεις που ελήφθησαν υπόψη με τη θεσμοθέτηση ειδικότερων διατάξεων. Μεταξύ άλλων, ξεχωρίζω τη διάταξη του άρθρου 40 του ν. 4640/2019, με το οποίο δίδεται η δυνατότητα στην Επιτροπή να ζητήσει από το δικαστήριο διορισμό προσωρινής διοίκησης αν συντρέχουν συγκεκριμένες περιπτώσεις. Με την κάλυψη του θεσμικού κενού η Επιτροπή έκανε χρήση της διάταξης και αντικατέστησε μέλη ΔΣ. Άλλη ανάλογη περίπτωση αποτέλεσαν οι διατάξεις για την εταιρική διακυβέρνηση (νόμος 4706/2020),

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

17 ΕΤΗ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΜΠΛΕ ΚΑΔΩΝ

2003-2019
ΤΙ ΠΕΤΥΧΑΜΕ

Τοποθετήσαμε

10.000

μπλε κώδωνες σε όλη την Ελλάδα

Παραδώσαμε

524

οχήματα συλλογής στους Δήμους

Ανακυκλώσαμε

6,5 ΕΚ. ΤΟΝΟΥΣ
συνολικά

170.000

μπλε κάδοι σε όλη τη χώρα

Περισσότερες από

2.600

συμβεβλημένες επιχειρήσεις

Καλύψαμε

96%

του πληθυσμού της χώρας με τους Μπλε Κάδους με τη συνεργασία των ΟΤΑ

Συνεργαζόμαστε με

305

Δήμους

Δαπανήσαμε

360 ΕΚ.

ευρώ για επενδύσεις και τη λειτουργία του Συστήματος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ
Χειμάρρας 5, Μαρούσι
Τ 210 8010962-3, F 210 8012272
e-mail: info@herrco.gr

Κεντρική Ένωση
Δήμων Ελλάδας

www.herrco.gr

<https://www.facebook.com/mplekados/>

“
 Η Επιτροπή
 Κεφαλαιαγοράς
 δίνει έμφαση
 στην ενίσχυση
 της προληπτικής
 εποπτείας,
 για να προλάβει
 προβλήματα και
 δυσλειτουργίες
 στην αγορά.”

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
 από την πανδημία

196

που θα τεθούν σε εφαρμογή τον Ιούλιο 2021. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έχει ήδη εκδώσει κανονιστικές αποφάσεις και Κατευθυντήριες Γραμμές για ειδικότερα θέματα που προβλέπει ο νόμος, προκειμένου να συμβάλει στην έγκαιρη και κατάλληλη προετοιμασία των εισηγμένων εταιρειών. Το πιο σημαντικό όμως για την επόμενη μέρα, πέραν της αυστηρής εποπτείας, είναι η συνεκτικοποίηση από όλες τις εισηγμένες ότι η βέλτιστη εταιρική διακυβέρνηση πρωτίστως ωφελεί τις ίδιες, καθώς διασφαλίζει την καλύτερη λειτουργία τους και την ανταγωνιστικότητά τους στο διεθνές περιβάλλον.

Επιπλέον, έγιναν από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δύο θεσμικές παρεμβάσεις ως προς την αγορά των οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων, ενώ δρομολογούνται και περαιτέρω παρεμβάσεις. Ειδικότερα, ο νόμος 4706/2020 εισήγαγε έναν νέο τύπο οργανισμού εναλλακτικών επενδύσεων, προκειμένου να χρησιμοποιείται ως όχημα για επενδύσεις. Έγινε προσπάθεια άρσης φορολογικών αντικινήτρων, ώστε τελικά να μπορούν να εγκατασταθούν στη χώρα εταιρείες διαχείρισης οργανισμών εναλλακτικών επενδύσεων, ακόμη κι αν ο διαχειριστής επιλέγει να ιδρύσει τα funds σε άλλες χώρες της ΕΕ. Πρόκειται για παρεμβάσεις που δίνουν τη δυνατότητα σε διαχειριστές να εγκατασταθούν στην Ελλάδα με απώτερο στόχο τη μεγέθυνση της ελληνικής κεφαλαιαγοράς.

Ταυτόχρονα, η Επιτροπή επεξεργάζεται αλλαγές στη νομοθεσία που αφορούν την πράσινη ανάπτυξη καθώς και τη δημιουργία νέων προϊόντων. Για παράδειγμα, ενός νέου τύπου οργανισμού εναλλακτικών επενδύσεων με τη μορφή εταιρείας ή νέας μορφής κεφαλαίων κατά το γαλλικό πρότυπο, τα λεγόμενα κεφάλαια καινοτομίας που συνδυάζονται με φορολογικά κίνητρα. Οι συγκεκριμένες προτάσεις αναδεικνύουν δυνατότητες επιχειρηματικότητας μέσω της καινοτομίας, με ταυτόχρονη δημιουργία εναλλακτικών μορφών επενδύσεων για ιδιώτες, που έτσι συμμετέχουν με ασφάλεια στον εθνικό στόχο της ανάπτυξης.

Επίσης, η Επιτροπή εισηγήθηκε τη σύσταση νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για την τροποποίηση του νόμου 2533/1997 για το

Συνεγγυπτικό κεφάλαιο, με στόχο τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου, και οι σχετικές διαδικασίες είναι σε εξέλιξη. Περαιτέρω επεξεργάζεται με τη βοήθεια ομάδας εμπειρογνομόνων αλλαγές στη νομοθεσία για συγκεκριμένα θέματα που είτε αφορούν θεραπεία προβλημάτων που έχουν εντοπιστεί στο πλαίσιο είτε θεμάτων που αφορούν ευρωπαϊκές εξελίξεις. Οι ευρωπαϊκές εξελίξεις συνδέονται κυρίως με τα επίκαιρα θέματα της Βιώσιμης Χρηματοοικονομικής (Sustainable Finance), του ψηφιακού μετασχηματισμού (digital transformation) και της διαχείρισης δεδομένων (data management), που αποτελούν προτεραιότητα για όλους τους Ευρωπαίους επόπτες και συνεπώς την Επιτροπή. Οι Περιβαλλοντικοί, Κοινωνικοί και οι σχετικοί με τη Διακυβέρνηση παράγοντες (ESG) ενσωματώνονται με ταχύτατο ρυθμό στο θεσμικό πλαίσιο των κεφαλαιαγορών και θα απασχολήσουν σημαντικά και την ελληνική αγορά.

Απλούστερες εισαγωγές

Στην κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού του πλαισίου προχωρήσαμε και σε έκδοση κανονιστικών αποφάσεων για την απλοποίηση των διαδικασιών σχετικά με την εισαγωγή μετοχών ή ομολογιών στο χρηματιστήριο και τις αυξήσεις κεφαλαίων. Η Επιτροπή κάνει πλέον δεκτά Ενημερωτικά Δελτία στην αγγλική γλώσσα, ενώ, με στόχο την πληρέστερη ενημέρωση, τροποποίησε υφιστάμενες κανονιστικές αποφάσεις για θέματα δημοσιοποίησης οικονομικών στοιχείων. Επιπροσθέτως πρόβη σε σειρά ενεργειών, κυρίως προληπτικής εποπτείας, για παροχή πληρέστερης ενημέρωσης. Λόγω των αβεβαιοτήτων της τρέχουσας περιόδου, προκειμένου να υπάρχει συχνότερη ενημέρωση των επενδυτών, ζητήσαμε από τις εισηγμένες εταιρείες να δημοσιεύσουν συγκεκριμένα στοιχεία για το εννεάμηνο, δίνοντας στο επενδυτικό κοινό το στίγμα της οικονομικής τους πορείας.

Γενικότερα επιδιώξαμε να δώσουμε έμφαση στην ενίσχυση της προληπτικής εποπτείας, προκειμένου να προλάβουμε προβλήματα και δυσλειτουργίες στην αγορά, πριν δημιουργηθούν δυσάρεστες συνέπειες. Για παράδειγμα, όπου διαπιστώθηκε ότι οι εποπτευόμενοι δεν είχαν κατανοήσει επαρκώς όλες τις απαραίτητες διαδικασίες που

Η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου σε ζητήματα που δεν ρυθμίζονται ήδη από την ευρωπαϊκή νομοθεσία προτάσσεται, επειδή συμβάλλει στη δημιουργία διαφανών και αποτελεσματικών κανόνων.

προβλέπει η νομοθεσία για την κατάχρηση αγοράς, η ΕΚ έστειλε ενημέρωση με συγκεκριμένες υποδείξεις, πρακτικές και διαδικασίες που πρέπει να τηρούνται από αυτές. Βρισκόμαστε δε στο στάδιο επισήμανσης και νέων ζητημάτων, καθώς διαπιστώθηκε ασάφεια στον τρόπο ερμηνείας της εφαρμογής του πλαισίου. Συνολικά όμως ενισχύσαμε το ελεγκτικό μας έργο, ώστε να διασφαλίζεται αποτελεσματική εποπτεία. Επιπλέον προκλήσεις που αφορούν νέες αρμοδιότητες (π.χ. ξέπλυμα από παρόχους ανταλλαγής κρυπτονομισμάτων) αντιμετωπίζονται, ώστε να διασφαλισθεί επαρκής και αποτελεσματική εποπτεία.

Ως προς την 3η προτεραιότητα, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, η Επιτροπή σχεδιάζει και αναπτύσσει πλατφόρμες για την καλύτερη επεξεργασία δεδομένων και δρομολογεί ευρύτερη αναβάθμιση των συστημάτων της στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού.

Τέλος, σε μια διαδικασία γενικότερης βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου, είναι σε εξέλιξη κύκλος συναντήσεων με φορείς και εισηγμένες εταιρείες, προκειμένου να καταγραφούν σημεία του θεσμικού πλαισίου τα οποία οι συντελεστές της αγοράς θεωρούν αντιπαραγωγικά και γραφειοκρατικά, μειώνοντας έτσι την αποτελεσματικότητα και αυξάνοντας το κόστος.

Μάλιστα, επειδή πιστεύουμε στη συλλογικότητα και στη συμμετοχή όλων των συντελεστών, έχουμε δημιουργήσει στην ιστοσελίδα μας ειδικό τμήμα όπου δεχόμαστε σχόλια από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο σε σχέση με προτάσεις για μεταρρυθμίσεις στην κεφαλαιαγορά. (Stakeholders Forum).

Στόχος της Επιτροπής είναι με εκτενή διαβούλευση να συμβάλει στη χάραξη της κατάλληλης στρατηγικής για την ελληνική κεφαλαιαγορά, ώστε να καταστεί ανταγωνιστικότερη και να λειτουργεί σαν μοχλός ανάπτυξης της οικονομίας. ●

Οι εισηγμένες εταιρείες οφείλουν να συνειδητοποιήσουν ότι η βέλτιστη εταιρική διακυβέρνηση πρωτίστως ωφελεί τις ίδιες.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

197

Η εταιρική διακυβέρνηση από την πλευρά του Επόπτη

Της

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΑΜΟΥ

Η υπόθεση της Folli Follie ανέδειξε με τον πιο χαρακτηριστικό τρόπο τη σημασία της εταιρικής διακυβέρνησης, αλλά και την ανάγκη ύπαρξης ενός στιβαρού θεσμικού πλαισίου, ικανού να προλαμβάνει και να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τέτοιες περιπτώσεις.

Η κ. Αναστασία Στάμου είναι αντιπρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, Δικηγόρος LL.M.

Το ενδιαφέρον για την εταιρική διακυβέρνηση σχεδόν πάντα αναζωπυρώνεται μετά από μια εταιρική αποτυχία ή σκάνδαλο, όταν πια έχουν αποκαλυφθεί οι συνέπειες της μη συμμόρφωσης με το εφαρμοζόμενο πλαίσιο.

Στη συνέχεια, η αγορά, η κοινωνία και εν τέλει η πολιτεία απαιτούν διόρθωση, η οποία επιτυγχάνεται, αναγκαστικά, με την επιβολή νέων, αυστηρότερων, κανόνων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα νομοθέτησης μετά από μεγάλα εταιρικά σκάνδαλα είναι στις ΗΠΑ η υιοθέτηση των νόμων Sarbanes-Oxley και Dodd-Frank μετά την κατάρρευση της Enron και της Lehman, αντίστοιχα.

Στη χώρα μας, η εταιρική διακυβέρνηση, αν και για τουλάχιστον μία δεκαετία απασχολούσε έντονα τη θεωρία και την επιχειρηματικότητα, «έκρηξε» ενδιαφέροντος και αντιδράσεων προκλήθηκε μετά την αποκάλυψη του «σκανδάλου της Folli Follie» τον Μάιο 2018 και οδήγησε στην αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου της εταιρικής διακυβέρνησης, με την ψήφιση, τον περασμένο Ιούλιο, του νόμου 4706/2020.

Με τον νέο νόμο το μοντέλο εταιρικής διακυβέρνησης μετασχηματίζεται από ένα

σύστημα minimum υποχρεώσεων και κατά βάση αυτορρυθμισης μέσω κωδικών σε ένα σύστημα εκτεταμένων και σύνθετων υποχρεώσεων μέσω διατάξεων που ενσωματώνουν σύγχρονες θεωρίες και καλές πρακτικές.

Οι κυριότερες ρυθμίσεις αφορούν τη σύνθεση και την ευθύνη του διοικητικού συμβουλίου, την καταλληλότητα των μελών του, τη σύνθεση και τη λειτουργία της επιτροπής ελέγχου, την υποχρεωτική πρόβλεψη επιτροπών αποδοχών και υποψηφιοτήτων (Remuneration and Nomination Committees), τον ορισμό συστήματος εσωτερικού ελέγχου (Internal Audit, Risk, Compliance), την πολιτική βιωσιμότητας.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, ως αρμόδια αρχή, καλούμαστε να εποπτεύσουμε προληπτικά το πλαίσιο και την τήρηση των υποχρεώσεων, αλλά και να επιβάλουμε κυρώσεις όταν αυτές δεν τηρούνται.

Σημαντικότερη, όμως, της κατασταλτικής εποπτείας είναι η κατανόηση και η ορθή εφαρμογή των ρυθμίσεων, όχι μόνο για την αποφυγή αστοχιών, αλλά, κυρίως, για την αποκόμιση των ωφελημάτων που συνεπάγεται η υιοθέτηση κουλτούρας καλής

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

εταιρικής διακυβέρνησης, το σημαντικότερο από τα οποία είναι η δημιουργία υπεραξίας και η προσέλκυση κεφαλαίων.

Προς τον σκοπό αυτόν, ήδη, στο πλαίσιο των νομοθετικών εξουσιοδοτήσεων που μας είχαν δοθεί, δημοσιεύσαμε, μετά από ευρεία διαβούλευση με τους φορείς, κατευθυντήριες γραμμές για την πολιτική καταλληλότητας των μελών διοικητικών συμβουλίων, απόφαση για την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και απόφαση για τον μηχανισμό επιβολής κυρώσεων.

Στις αρχές του νέου έτους αναμένεται να εκδοθεί απόφαση για τους φορείς εγνωσμένου κύρους των οποίων θα αναγνωρίζονται οι Κώδικες Εταιρικής Διακυβέρνησης και εντός του πρώτου τριμήνου απόφαση για τη μονάδα εσωτερικού ελέγχου.

Πέραν αυτών, θα παρέχουμε περαιτέρω οδηγίες και κατευθύνσεις, γνωστοποιώντας την επίσημη θέση μας επί των ερμηνευτικών ζητημάτων και εξειδικεύοντας, όπου χρειάζεται, τις υποχρεώσεις και τον τρόπο εκπλήρωσής τους. Ανακοινώσεις, απαντήσεις σε επιμέρους ερωτήματα και ενημερωτικές εκδηλώσεις είναι επίσης στο πρόγραμμά μας για το 2021.

Πλέον, η αγορά, οι εταιρείες και οι διοικήσεις τους έχουν τον λόγο.

Η αγορά καλείται να αποδεχθεί το «τέλος εποχής» που επήλθε με την απομάκρυνση από το σύστημα αυτορρύθμισης ως βασικό εργαλείο εταιρικής διακυβέρνησης.

Οι εταιρείες καλούνται να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα εντός της μεταβατικής περιόδου που έχει δοθεί (μέχρι τον Ιούλιο του 2021):

Βασικό πρώτο βήμα είναι να αναγνωρίσουν αδυναμίες στον μηχανισμό διακυβέρνησής τους, αντιπαραβάλλοντας τις απαιτήσεις του νόμου με τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης που οι ίδιες ακολουθούν. Ιδιαίτερα χρήσιμα εργαλεία είναι τα στοχευμένα ερωτηματολόγια ανάλυσης χάσματος. Προτρέπω τις διοικήσεις των εταιρειών να ανταποκρίνονται σε αυτά, για να εντοπίζουν αποκλίσεις από τις αναγκαστικού δικαίου διατάξεις και από τις βέλτιστες πρακτικές και να προβαίνουν στις απαραίτητες διορθώσεις.

Τα διοικητικά συμβούλια, που είναι επι-

φορτισμένα με την παρακολούθηση και την εφαρμογή των ρυθμίσεων εταιρικής διακυβέρνησης, σκόπιμο είναι να αυτοαξιολογηθούν, επιβεβαιώνοντας ότι τα μέλη τους έχουν κατανόηση το νομικό πλαίσιο, τον ρόλο και τις ευθύνες τους, και να δρομολογήσουν αλλαγές, όπου απαιτούνται.

Τα ανεξάρτητα μέλη

Προσοχή πρέπει να δοθεί στην ανάγκη αντικατάστασης ή συμπλήρωσης των διοικητικών συμβουλίων με ανεξάρτητα μέλη, όταν τα υπάρχοντα ανεξάρτητα συμπληρώνουν μακροχρόνια, άνω των εννέα ετών, συμμετοχή στο ΔΣ.

Ιδιαίτερα κρίσιμο είναι οι εισηγμένες να υιοθετήσουν πολιτική καταλληλότητας σύμφωνη με τις κατευθυντήριες γραμμές μας και να επιβεβαιώσουν την ατομική και συλλογική καταλληλότητα των διοικητικών συμβουλίων τους: όχι «γνηραία», όχι «προκατειλημμένα» ΔΣ, αλλά με πολυμορφία (diversity) και πολυφωνία, με ανεξαρτησία κρίσης και επαρκή (τουλάχιστον 25%) συμμετοχή του υποεκπροσωπούμενου φύλου. Η εκλογή διοικητικών συμβουλίων αποτελούμενων αποκλειστικά από άντρες, που δυστυχώς παρατηρήθηκε και μετά την ψήφιση του νόμου, σήμερα είναι απλώς παρωχημένη, σε λίγους μήνες, όμως, θα αποτελεί παράβαση. Εκτός αυτού, η επίμονη στάση να μην επιλέγονται γυναίκες στα ΔΣ περιορίζει τη συζήτηση για την πολυμορφία στην εκπροσώπηση του φύλου και την αποδυναμώνει. Αντίθετα, η πολυμορφία είναι μια έννοια με πολύ ευρύτερο περιεχόμενο, που περιλαμβάνει περισσότερα στοιχεία, όπως τις δεξιότητες, την εξειδίκευση και την ποικιλία απόψεων, προβλέπεται δε να κυριαρχήσει στις αξιολογήσεις των διοικητικών συμβουλίων τα επόμενα χρόνια.

Η επέκταση των αναγκαστικών διατάξεων σε θέματα που ρυθμιζόνταν στον κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης δεν μειώνει τη σημασία του. Ο κώδικας συμπληρώνει το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης και αποτελεί εργαλείο για τη δημιουργία αξίας και την ανάδειξη της πραγματικής ταυτότητας κάθε εταιρείας. Επισημαίνεται ότι οι εισηγμένες δεν μπορούν να ακολουθούν δικούς τους κώδικα. ●

Η αγορά καλείται να αποδεχθεί το «τέλος εποχής» που επήλθε με την απομάκρυνση από το σύστημα αυτορρύθμισης ως βασικό εργαλείο εταιρικής διακυβέρνησης.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

199

Άντληση κεφαλαίων από ρυθμιζόμενες αγορές

Του

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΑΡΟΥΔΗ

Κρίσιμη για τις επιχειρήσεις η διαφανής λειτουργία της κεφαλαιαγοράς. Η άντληση κεφαλαίων αποτελεί το πρώτο βήμα για την ανάπτυξη των ελληνικών εταιρειών, αλλά πρέπει να γίνεται μέσα από ένα θεσμικό πλαίσιο που να προστατεύει όλους τους μετέχοντες στην αγορά, τους επενδυτές, αλλά και τους μετόχους.

Ο κ. Νικόλαος Κονταρούδης είναι αντιπρόεδρος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Θεμελιώδη λειτουργία της κεφαλαιαγοράς αποτελεί η άντληση κεφαλαίων από επιχειρήσεις. Η παροχή αυτών των κεφαλαίων από εγχώριους και διεθνείς θεσμικούς και ιδιώτες επενδυτές μέσα από ρυθμιζόμενες αγορές, όπως είναι αυτή του Χρηματιστηρίου Αθηνών, πραγματοποιείται με διαφανείς διαδικασίες και αποσκοπεί στην εξασφάλιση της προστασίας των επενδυτών και της αποδοτικότητας της αγοράς, βελτιώνοντας παράλληλα την εσωτερική αγορά κεφαλαίων.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς φροντίζει έτσι ώστε το θεσμικό πλαίσιο το οποίο καθορίζει τη λειτουργία αυτή να τηρείται, προς όφελος όλων των συμμετεχόντων. Αυτό το επιτυγχάνει μέσω της έγκρισης του σχετικού πληροφοριακού υλικού προς το επενδυτικό κοινό και μέσω της έκδοσης κανονιστικών αποφάσεων κατ' εξουσιοδότηση της νομοθεσίας.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς κατά τον τελευταίο έναν χρόνο έχει εγκρίνει το περιεχόμενο δεκατριών ενημερωτικών δελτίων για τη δημόσια προσφορά και την εισαγωγή για διαπραγμάτευση μετοχών και ομολογιών στη ρυθμιζόμενη αγορά του Χ.Α., ενώ παράλληλα έχει εκδώσει τέσσερις κανονιστικές απο-

φάσεις προς απλοποίηση διαδικασιών υποβολής των ενημερωτικών αυτών δελτίων και διευκόλυνση της αγοράς.

Στον τελευταίο έναν χρόνο, μέσω των αυξήσεων μετοχικού κεφαλαίου (ΑΜΚ) και των εκδόσεων ομολόγων, έχουν αντληθεί περίπου δύο δισεκατομμύρια ευρώ, περίπου τέσσερις φορές περισσότερα από το προηγούμενο αντίστοιχο διάστημα. Υπήρξε δηλαδή σημαντικότερη αύξηση της προθυμίας των επενδυτών για παροχή κεφαλαίων σε εισηγμένες και σε προς εισαγωγή εταιρείες σε ρυθμιζόμενη ελληνική αγορά. Εντυπωσιακό είναι το ότι σχεδόν οκτακόσια εκατομμύρια αντλήθηκαν μέσω ΑΜΚ.

Φθινό χρήμα

Η παγκόσμια τάση των σχεδόν μηδενικών επιτοκίων σε συνδυασμό με τη σημαντική μείωση των επιτοκίων των ομολόγων του ελληνικού Δημοσίου συντέλεσε ώστε το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων που άντλησαν οι επιχειρήσεις να προέλθει από έκδοση ομολόγων με επιτόκια που κυμάνθηκαν από 2,1% έως 3,4%.

Αξιοσημείωτο για την αγορά αυτή είναι το

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

200

Το μεγαλύτερο μέρος των κεφαλαίων που άντλησαν οι επιχειρήσεις προήλθε από εκδόσεις ομολόγων με επιτόκια που κυμάνθηκαν από 2,1 έως 3,4%.

ότι στα τέλη του 2019 εκδόθηκε και το πρώτο «πράσινο» ομόλογο στην ελληνική κεφαλαιαγορά, ως «όχημα» χρηματοδότησης βιώσιμης ανάπτυξης. Το πρώτο «πράσινο» ομόλογο βοήθησε να στρέψει το ενδιαφέρον της εγχώριας επιχειρηματικής κοινότητας στο συγκεκριμένο μέσο χρηματοδότησης, ενώ αναμένεται να ακολουθήσουν και άλλες επιχειρήσεις στο μέλλον.

Με την έκδοση κανονιστικών αποφάσεων κατά τον τελευταίο χρόνο η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έχει προσπαθήσει να απλοποιήσει τη διαδικασία αυτή, διευκολύνοντας τους εκδότες και τους αναδόχους. Πιο συγκεκριμένα, έχει εκδοθεί πρόσφατα η 2/892/13.10.2020 κανονιστική απόφαση, με την οποία καθορίζονται απλουστευμένες διαδικασίες υποβολής δικαιολογητικών για έγκριση ενημερωτικού δελτίου, ενώ δίνεται η δυνατότητα της ηλεκτρονικής πλέον υποβολής των δικαιολογητικών αυτών με χρήση ψηφιακής υπογραφής.

Με την ως άνω απόφαση και την αντίστοιχη κατάργηση προηγούμενων αποφάσεων δίνεται η δυνατότητα στους αναδόχους να καθορίζουν εκείνοι τους όρους κατανομής

των κινητών αξιών ανάλογα με τις απαιτήσεις της αγοράς.

Με την 1/892/13.10.2020 κανονιστική απόφαση δίνεται η δυνατότητα το ενημερωτικό δελτίο να καταρτίζεται πλέον, εκτός από την ελληνική, και στην αγγλική γλώσσα. Σε τέτοια περίπτωση παραμένει η υποχρέωση για το περιληπτικό σημείωμα να διατίθεται και στην ελληνική γλώσσα.

Με την 1/893/2020 κανονιστική απόφαση διευκολύνεται η κατάρτιση πληροφοριακού δελτίου για δημόσια προσφορά μικρότερη των πέντε εκατομμυρίων ευρώ.

Αξίζει, τέλος, να επισημανθεί πως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω μέτρων για την ανάκαμψη των κεφαλαιαγορών (Capital Markets Recovery Package), στο πλαίσιο της ευρύτερης στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της πανδημίας, θα υιοθετήσει μέχρι το τέλος του 2020 την κατάρτιση ενός νέου, αρκετά απλουστευμένου, τύπου ενημερωτικού δελτίου, το «EU Recovery Prospectus», προκειμένου οι εισηγμένες εταιρείες να αντλήσουν τα κεφάλαια που τους είναι απαραίτητα σε αυτές τις πρωτόγνωρες συνθήκες. ●

”

Στον τελευταίο έναν χρόνο, μέσω των αυξήσεων μετοχικού κεφαλαίου (ΑΜΚ) και των εκδόσεων ομολόγων, έχουν αντληθεί περίπου 2 δισ. ευρώ.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

201

Ο συμβιβασμός με τη μετριότητα οδηγεί στην ολική εξαφάνιση

Του

ΙΝΑΧΟΥ ΛΑΖΟΥ

Οι ελληνικές επιχειρήσεις στη μετά Covid εποχή δεν μπορούν να ζητήσουν το ελάχιστο, την επιβίωση. Η επιλογή αυτή είναι παθητική. Παρά τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, ο βασικός στόχος του ιδιωτικού τομέα είναι να γίνει πιο παραγωγικός, πιο καινοτόμος και διεθνώς υπολογίσιμος και ανταγωνιστικός.

Ο κ. Ίναχος Λάζος είναι απόφοιτος του MIT και ιδρυτής της DCS Delphic Strategies, συμβουλευτικής εταιρείας επενδυτικών κεφαλαίων.

Η πανδημία πιθανολογικά είναι ένα ακραίο φαινόμενο για το οποίο η κοινωνία και ο οικονομικός κόσμος δεν θα μπορούσαν ποτέ να είναι αρκούντως προετοιμασμένοι. Η διαταραχή όμως που επέφερε είναι τόσο βαθιά που θα έχει με βεβαιότητα μόνιμες συνέπειες, παρόλο που ενδεχομένως η επόμενη πανδημία να έρθει μετά από άλλα 100 χρόνια – ή τουλάχιστον έτσι ελπίζουμε. Αυτές έρχονται όμως να προστεθούν σε έναν μακρύ κατάλογο δράσεων και μεταμορφώσεων που χρειάζονται οι ελληνικές επιχειρήσεις σε ένα περιβάλλον τόσο τοπικό όσο και παγκόσμιο που θα χαρακτηρίζεται, αν μη τι άλλο, από ακόμη περισσότερες ως επί το πλείστον προκλήσεις. Η πρώτη ταξινόμηση διαχωρίζει τους εξωγενείς (θέματα πολιτικής) από τους ενδογενείς παράγοντες (στρατηγική). Ο δεύτερος διαχωρισμός είναι ανάμεσα σε επιπτώσεις λόγω πανδημίας και μη.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις λοιπόν ιστορικά έχουν αντιμετωπίσει ένα εξαιρετικά αντίξοο περιβάλλον πολιτικής, παρά τη συμμετοχή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στη ζώνη του ευρώ. Ο κατάλογος είναι πραγματικά τραγικός και (σχεδόν) ατελείω-

τος. Από την πλευρά του κόστους, ως γνωστόν η ενέργεια ήταν για καιρό η ακριβότερη στην Ευρώπη. Οι μισθοί φαινομενικά χαμηλοί, αλλά σε σχέση με την παραγωγικότητα υψηλοί. Οι εργασιακές σχέσεις ανελαστικές. Το κόστος δανεισμού το υψηλότερο. Η Δικαιοσύνη αργή και το νομικό πλαίσιο πολύπλοκο και μεταβαλλόμενο διαρκώς. Οι δομές της χώρας ανεπαρκείς, όπως και η διασύνδεση της παιδείας με την οικονομία. Το φορολογικό όσο και ασφαλιστικό πλαίσιο μακράν από τα λιγότερο ανταγωνιστικά στην Ευρώπη, ίσως και στον κόσμο.

Οι συνέπειες όλων αυτών ήταν χειριστες και σε τεράστιο βαθμό συνέβαλαν στη γενική κρίση χρέους της χώρας, όσο και αν υποστηρίζεται γενικά πως το 2010 χρεοκόπησε μόνο το κράτος. Στην πραγματικότητα εξερράγη ένα ολόκληρο στρεβλό μοντέλο καταναγκαστικής και λανθάνουσας αλληλεξάρτησης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Η δεκαετία των προγραμμάτων κατόπιν έχει επιφέρει μόνο μερική βελτίωση στα ανωτέρω. Μια κρίσιμη και ανεπίτρεπτη, κατά τη γνώμη μου, παράλειψη στον σχεδιασμό τους ήταν πως δεν προέβλεψαν τη συντεταγμένη

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

Προαπαιτούμενο για πλήρη προσχώρηση –για πρώτη φορά– της Ελλάδας στην κανονικότητα είναι η επιστροφή στην επενδυτική βαθμίδα, κάτι για το οποίο η στήριξη της ΕΚΤ είναι πολύτιμη.

επιστροφή της χώρας σε επενδυτική βαθμίδα – και αυτή είναι πιθανότατα η πιο υποτιμημένη παράμετρος όλων. Προαπαιτούμενο για πλήρη προσχώρηση, για πρώτη φορά, της Ελλάδας στην κανονικότητα είναι η επιστροφή στην επενδυτική βαθμίδα. Και αυτό διότι μπορεί μεν η ΕΚΤ να έχει αγοράσει τα ελληνικά ομόλογα και τα επιτόκιά μας να βρίσκονται σε ιστορικά χαμηλά, αλλά δομικά οι ελληνικές αγορές δεν είναι ενσωματωμένες στις ροές των ανεπτυγμένων ομολόγων τους. Τούτο σημαίνει πως ο ελληνικός ιδιωτικός τομέας βρίσκεται και λόγω κλίματος (πολύ μικρή σε σχέση με τις σημαντικές αναδυόμενες αγορές) και λόγω θέσεως (εκτός των ανεπτυγμένων) σε τεράστια στρατηγική αδυναμία στον παγκόσμιο ανταγωνισμό για την προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων απαραίτητων για μια μεγαλύτερης τάξεως ανάπτυξη. Βεβαίως η έλλειψη επενδυτικής βαθμίδας είναι κατ' αρχάς αποτέλεσμα των στρεβλώσεων πολιτικής που στην ουσία μόνοι μας προκαλέσαμε, αλλά πλέον η επανακατάκτησή της αποτελεί και αναγκαία συνθήκη κατά τη γνώμη μου –και επιστέγασμα– της λύσης. Αυτό, σε τελική ανάλυση,

είναι απαραίτητο για τη βιώσιμη αλλαγή στο προφίλ ρίσκου της χώρας, πέραν των (σημαντικότερων) τεχνικών ζητημάτων που έχουν να κάνουν με τη συμπερίληψη της Ελλάδας σε διεθνείς μετοχικούς και ομολογιακούς δείκτες αγορών.

Επενδυτική βαθμίδα

Συμπέρασμα πρώτο: Πέραν των χιλιοειπωμένων θεσμικών και άλλων αναγκών μεταρρυθμίσεων –που περιγράφονται αναλυτικά εν πολλοίς και στο πόρισμα Πισσαρίδη– η Ελλάδα θα πρέπει απαρέγκλιτα να ανέλθει σε επενδυτική βαθμίδα και να επανενταχθεί στις ανεπτυγμένες αγορές εντός του επερχόμενου ανοδικού οικονομικού κύκλου. Μόνο η πλήρης ενσωμάτωση σε αυτές θα παγιώσει την πρόσβαση του ιδιωτικού εταιρικού αλλά και τραπεζικού τομέα σε κεφάλαια και δανεισμό με κόστος που πλέον δεν θα τους θέτει σε μειονέκτημα από την πρώτη στιγμή έναντι του παγκόσμιου ανταγωνισμού.

Αυτή η ενσωμάτωση του ελληνικού ιδιωτικού τομέα στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα θα πολλαπλασιάσει και τους βαθμούς ελευθερίας του, ώστε να ικανοποι-

Μια κρίσιμη και ανεπίτρεπτη παράλειψη στον σχεδιασμό των μνημονίων ήταν πως δεν προέβλεψαν τη συντεταγμένη επιστροφή της χώρας σε επενδυτική βαθμίδα.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

203

Ανάμεσα στις
καίριες προκλήσεις
της νέας εποχής
είναι και η ριζική
αντιμετώπιση των
ανισοτήτων. Μια
περαιτέρω έξαρσή
τους θα ήταν ο πιο
ανασταλτικός
παράγοντας για
κάθε λογής αλλαγή
και καλώς
εννοούμενη
πρόοδο.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

204

ήσει υπαρξιακές ανάγκες και επιλογές στρατηγικής. Οι ελληνικές επιχειρήσεις διαχρονικά πάσχουν από χαμηλή παραγωγικότητα, που οδηγεί σε υψηλότερα κόστη στο τελικό προϊόν και απώλεια μεριδίων αγοράς. Για να αντιστραφεί αυτή η υστέρηση απαιτούνται επενδύσεις, που με τη σειρά τους απαιτούν πολλά κεφάλαια σε χαμηλό κόστος, διαθέσιμα μαζικά. Το οξύμωρο είναι πως η έλλειψη κεφαλαίων είχε πλέον εκληφθεί ως δεδομένη και ο ιδιωτικός τομέας είτε ζητούσε διέξοδο με άλλους τρόπους (π.χ. με τεράστια εξάρτηση από το κράτος) είτε απλώς ψαλίδιζε τις φιλοδοξίες του παραμένοντας στη μετριότητα. Αυτές οι επιλογές όμως πλέον δεν υπάρχουν, και ένας πρόσκαιρος συμβιβασμός με τη μετριότητα απλώς οδηγεί στην ολική εξαφάνιση. Η νέα εποχή παρουσιάζει τόσο την πρόκληση της ενηλικίωσης όσο και τις δυνατότητες: ισότιμη με τον καιρό πρόσβαση σε πόρους, ώστε οι ελληνικές εταιρείες να κάνουν το άλμα προς μια απολύτως απαραίτητη κρίσιμη μάζα. Με τη σειρά της, αυτή αποτελεί αναγκαία συνθήκη και για την αύξηση της παραγωγικότητας μέσω της τεχνολογίας, αλλά, κυρίως, βελτιώνοντας δρα-

στικά τις δυνατότητες για έρευνα και καινοτομία, που είναι ακόμη περιορισμένες στη χώρα μας. Αυτός ο αυτοτροφοδοτούμενος πλέον ενάρετος κύκλος θα επηρεάσει θετικά, πέραν όλων των άλλων, και τη διασύνδεση της οικονομίας και των απαιτήσεών της σε έμφυχο δυναμικό με το εκπαιδευτικό σύστημα που το παράγει, μέσω πλέον μιας εμφανούς και ενεργητικής ζήτησης για συγκεκριμένη κατάρτιση. Θα πρέπει παράλληλα, τουλάχιστον ως ζήτημα αυτογνωσίας, να συνειδητοποιήσουμε πως θα είναι η πρώτη φορά τώρα που θα αφεθούμε πραγματικά στη διεθνή οικονομική «αρένα» να πετύχουμε ισάξια, χωρίς τα τερτίπια του παρελθόντος, όπως οι υποτιμήσεις του νομίσματος ή ο κρατικοδίαιτος ψευτο-καπιταλισμός.

Συμπέρασμα δεύτερο: Ο ιδιωτικός τομέας της ελληνικής οικονομίας βρίσκεται στο κατώφλι μιας «βίαιης», φιλόδοξης αλλά και υπαρξιακής ενηλικίωσης στον επερχόμενο οικονομικό κύκλο μετά την πανδημία. Η πρόκληση είναι να «πατήσει» τόσο στο μεταρρυθμιστικό πλαίσιο της ελληνικής οικονομίας όσο και στους νέους διαθέσιμους πόρους –ιδιωτικούς όσο και ευρωπαϊκούς– ώστε να

Ο ιδιωτικός τομέας θα πρέπει να αντικρίσει πλέον τουλάχιστον την ευρωπαϊκή σαν να ήταν εγχώρια αγορά, απευθυνόμενος μονομιάς σε 500 αντί για 10 εκατομμύρια χρήστες και καταναλωτές.

καταστεί παραγωγικός, καινοτόμος και διεθνώς υπολογίσιμος και ανταγωνιστικός. Από εκεί θα πρέπει να αντικρίσει πλέον τουλάχιστον την ευρωπαϊκή σαν να ήταν εγχώρια αγορά, απευθυνόμενος μονομιάς σε 500 αντί για 10 εκατομμύρια χρήστες και καταναλωτές. Βρίσκεται ήδη σε καλό δρόμο στην ανάκτηση του αναλογούντος μεριδίου αγοράς, με τις ελληνικές εξαγωγές να αυξάνονται τελευταία με ρυθμούς υψηλότερους από την αντίστοιχη αύξηση του διεθνούς εμπορίου. Θα πρέπει να συνεχίσει έτσι, με πλήρη σύνταξη δυνάμεων, αυτοπεποίθηση και δημιουργικότητα, χωρίς να επιζητά τα ψευδή στηρίγματα και δικαιολογίες –και λάθη– του παρελθόντος.

Ανάμεσα στις καίριες προκλήσεις της νέας εποχής είναι και η ριζική αντιμετώπιση των ανισοτήτων. Μια περαιτέρω έξαρσή τους θα ήταν ο πιο ανασταλτικός παράγοντας για κάθε λογής αλλαγή και καλώς εννοούμενη πρόοδο. Είναι περισσότερο από προφανές όμως ότι προσπάθειες εκτεταμένης αναδιανομής μέσω φόρων και άλλων παρεμβάσεων έχουν αποτύχει στο σύνολό τους, όπου κι αν εφαρμόστηκαν – και αν πέτυχαν σε κάτι, ήταν την

εξίσωση προς τα κάτω. Αντίθετα, σε αυτόν τον αγώνα προς τα πάνω ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην πρόσβαση στις ευκαιρίες και στα μέσα πρωτογενώς. Αυτό, στην εποχή της πληροφορίας και της 4ης βιομηχανικής επανάστασης, έχει καταστεί ευκολότερο από ποτέ. Απομένει να γίνει και πιο εφαρμόσιμο μέσω πιο ανοιχτών δομών και αποτελεσματικότερων θεσμών. Το ζητούμενο είναι περισσότερη ισότητα μέσω της ανέλιξης και όχι το αντίστροφο.

Μια πλήρως αμφίδρομη σχέση παιδείας και οικονομίας δεν πρέπει να τρομάζει, καθώς παράγει ελευθερία, δεν την περιορίζει. Στη μετά Covid εποχή, μάλιστα, καθίσταται ακόμη πιο απαραίτητη για τον επιπλέον δομικό λόγο πως η τηλεργασία κατέφτασε επίσης «βιαιώς», δημιουργώντας πλέον ένα πραγματικά παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον ανταγωνισμού δεξιοτήτων. Τίποτε από όλα αυτά δεν πρέπει να μας τρομάζει. Αντιθέτως πρέπει να μας ενεργοποιεί και να μας ενθουσιάζει, διότι οι δυνατότητες αυξάνονται εκθετικά. Αρκεί βέβαια να το συνειδητοποιήσουμε και να «αρπάξουμε τον ταύρο από τα κέρατα». Η Ελλάδα κατέχει αξιοζήλευτα (και

”

Ο μόνος δρόμος για επιβίωση, πολλών μάλλον για άνθηση, θα είναι η δομική ενσωμάτωση με την ευρωπαϊκή και διεθνή οικονομία, τόσο σε επίπεδο παραγωγής όσο και πωλήσεων.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

Ο ιδιωτικός τομέας βρίσκεται στο κατώφλι μιας «βίαιης» ενηλικίωσης.

ανεκμετάλλευτα) συγκριτικά πλεονεκτήματα, μερικά εκ των οποίων μάλιστα ενισχύονται σημαντικά στη μετά την πανδημία εποχή: η ποιότητα ζωής την οποία βρίσκεται και θα βρίσκεται ολόένα και περισσότερο σε θέση να προσφέρει η χώρα μας σχεδόν αναπόφευκτα θα προσελκύσει τηλεργαζομένους της 4ης βιομηχανικής επανάστασης. Ταυτόχρονα η ντόπια επιχειρηματικότητα μπορεί πλέον να έχει απρόσκοπτη πρόσβαση σε όσο εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό κι αν χρειάζεται ανά τον κόσμο.

Ιδιαίτερη μνεία σίγουρα πρέπει να γίνει στην καταλυτική επίδραση της πανδημίας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και στο πόσο πραγματικά αυτές θα ωφεληθούν τη χώρα μας. Και δεν αναφέρομαι μόνο στα άμεσα οφέλη υπό τη μορφή των ταμείων ανάπτυξης, αλλά στην πραγματική εμβάθυνση αυτή καθαυτή που σηματοδοτούν: θα καταστεί ολόένα και φανερότερο πως η Ένωση διέβη τον Ρουβίκωνα μέσω της έκδοσης ευρωομολόγων, συνδέοντας πλέον πλήρως τη μοίρα των κρατών-μελών μεταξύ τους. Κατά τη διάρκεια του 2020 ήδη είδαμε πρωτοφανή συντονισμό και συνεργασία όχι μόνο σε θέματα πολιτικής υγείας, αλλά και ευρύτερης οικονομικής αντιμετώπισης της πανδημίας από όλους τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, όπως η ΕΚΤ, η ΕΤΕπ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλους. Η Ευρώπη λοιπόν ενηλικιώνεται, συντονίζεται και βαθαίνει εν μέσω των τεράστιων αλλαγών που λαμβάνουν χώρα παγκοσμίως. Η ευρωπαϊκή ασφάλιση τραπεζικών καταθέσεων είναι πλέον ορατή εντός της επόμενης διετίας. Καθίσταται έτσι προφανές πως οι εξελίξεις στα καθ' ημάς ευ-

ρωπαϊκά θα βρουν ισχυρή αντανάκλαση και στις ελληνικές επιχειρήσεις και στον ιδιωτικό τομέα με κάθε τρόπο, και κυρίως θα έλεγα πως το τοπικό εθνικό –ελληνικό, ιταλικό– γρήγορα θα αντικατασταθεί από το ενιαίο ευρωπαϊκό. Όταν μια επιχείρηση ιδρύεται στις ΗΠΑ, έχει αυτομάτως την αντίληψη μιας ενιαίας αχανούς αγοράς της τάξεως των 350 εκατομμυρίων και δεν ορίζεται ίσως και καθόλου τοπικά. Στην Ευρώπη έως τώρα, και ιδιαίτερα στην Ελλάδα, δεν έχει επιτευχθεί αυτό και πολύ πιο συχνά πυκνά απλώς «βράζουμε στο ζουμί μας». Τέλος, θα είναι ευχής έργον –και ολόένα πιθανότερο– να δούμε επιτέλους σημαντική πρόοδο και στον τομέα της ευρωπαϊκής τραπεζικής ενοποίησης, η οποία θα βελτιστοποιήσει αλλά και θα ομογενοποιήσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες και προϊόντα στον χρηματοπιστωτικό τομέα σε όλη την Ένωση.

Συμπέρασμα τρίτο: Η πανδημία κυρίως ενέτεινε την ανάγκη των βασικών μεταρρυθμίσεων και στόχων πολιτικής που γενικά παραμένουν ως είχαν. Από την άλλη, χωρίς αμφιβολία, επιτάχυνε επίσης βαθείς θεσμικές εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο που χρόνιζαν. Κάποιες από τις άλλες επιπτώσεις της θα είναι πιο μόνιμες και δημιουργούν ένα πολύ ενδιαφέρον σύνολο νέων ευκαιριών και θετικών προκλήσεων για την Ελλάδα, όπως και για ολόκληρο τον κόσμο. Η χώρα μας όμως μπορεί και πρέπει να βγει ιδιαίτερα ευνοημένη από αυτό το επείσοδο με τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα περισσότερο ενισχυμένα. Ο ιδιωτικός τομέας θα πρέπει να έχει την επίγνωση πως μόνος δρόμος για επιβίωση, πολλώ μάλλον για άνθηση, θα είναι η δομική ενσωμάτωση με την ευρωπαϊκή και διεθνή οικονομία, τόσο σε επίπεδο παραγωγής όσο και πωλήσεων. Δεν θα αποτελέσει δε καθόλου έκπληξη εάν δούμε σημαντική δραστηριότητα εξαγωγών, συγχωνεύσεων αλλά και απλών συνεργασιών που θα δημιουργήσει εθνικούς και υπερεθνικούς «πρωταθλητές». Σε κάθε περίπτωση, το μήνυμα πρέπει να είναι πως αγκαλιάζουμε με αυτοπεποίθηση και πίστη στις δυνάμεις μας τις εξελίξεις και τις αλλαγές που έρχονται, ώστε να προκύψει ένα ακόμη καλύτερο από το μέλλον. ●

“
Η ενσωμάτωση
του ελληνικού
ιδιωτικού τομέα
στο παγκόσμιο
χρηματοπιστωτικό
σύστημα
θα πολλαπλασιάσει
τον βαθμό
ελευθερίας του.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

spitogatos Με βάση την Τεχνολογία & τα Δεδομένα

Ο Spitogatos είναι η v.1 ιστοσελίδα αγγελιών ακινήτων στην Ελλάδα και έχει σχηματίσει ένα ισχυρό δίκτυο property portals σε Ελλάδα και εξωτερικό, μέσα από σημαντικές εξαγορές και στρατηγικές συνεργασίες. Αυτή τη στιγμή, έχει παρουσία με **6 brands με 14 ιστοσελίδες σε 10 χώρες**, με κάποια να αποτελούν τους κορυφαίους leaders της αγοράς.

spitogatos - v.1 στην Ελλάδα και την Κύπρο

nepremicnine.net - v.1 ιστοσελίδα ακινήτων στη Σλοβενία

spiti24 - v.2 στην Ελλάδα

tospitimu - v.3 στην Ελλάδα

indomio - Παρουσία σε 8 χώρες

1εκ. αγγελίες
ακινήτων

15εκ. επισκέψεις
το μήνα

Το δίκτυο του Spitogatos διαθέτει μία τεράστια και αποκλειστική βάση δεδομένων ακινήτων από το 2011 και πραγματοποιεί αναλύσεις, αποκαλύπτοντας τις τάσεις ζήτησης και προσφοράς της αγοράς.

Ο δείκτης τιμών του Spitogatos (**Spitogatos Property Index**) αποτυπώνει τη χρονική εξέλιξη των τιμών στην εγχώρια αγορά ακινήτων, με βάση τις ζητούμενες τιμές των αγγελιών κάθε μήνα.

>spitogatos.gr/deiktis-timon

Η Ελλάδα βγαίνει από την κρίση με πλεόνασμα αξιοπιστίας

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

Της

ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΑΣ ΣΑΜΑΡΚΟΥ

Η απορρόφηση των κονδυλίων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης και η αξιοποίησή τους στα πιο κατάλληλα projects, καθώς και η αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων του τραπεζικού τομέα, ώστε να καταστεί δυνατή η χρηματοδότηση των βιώσιμων κομματιών του ελληνικού επιχειρείν, θεωρούνται οι μεγαλύτερες προκλήσεις τις οποίες θα αντιμετωπίσει η Ελλάδα στη μετά τον κορωνοϊό εποχή. Έξι αναλυτές που παρακολούθησαν στενά την ελληνική οικονομία από το εξωτερικό, για λογαριασμό μεγάλων τραπεζών και επενδυτικών οίκων, ο Μικέλε Ναπολιτάνο της Fitch Ratings, ο Μάρκο Μρσνικ της S&P Global Ratings, ο Τζέικομπ Σουάλοκι της Scope Ratings, ο Θέμης Θεμιστοκλέους της UBS Global Wealth

Management, ο Μουτζτάμπα Ράχμαν της Eurasia Group και η Μέλανι Ντεμπόνο της Capital Economics, μίλησαν στην «Κ» για την επόμενη μέρα από την πανδημία.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις τους, η ελληνική οικονομία θα έχει καταφέρει να ανακτήσει το χαμένο έδαφος του κορωνοϊού έως το 2023. Ασφαλώς, η χώρα βγαίνει και από αυτή την κρίση με ακόμα υψηλότερο δημόσιο χρέος, όμως οι αναλυτές δεν δείχνουν να ανησυχούν ιδιαίτερα αυτή τη φορά. Και αυτό γιατί τα μέτρα που λαμβάνουν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι υπόλοιποι ευρωπαϊκοί θεσμοί για να περιορίσουν τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας δημιουργούν ένα παράδοξο: ενώ το συνολικό ύψος του χρέους αυξά-

“

Η επιτυχής
διαχείριση των
πόρων του Ταμείου
Ανάκαμψης
αποτελεί τεράστια
πρόκληση και
ταυτόχρονα πολύ
μεγάλη ευκαιρία
για την ελληνική
οικονομία.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

210

νεται, το κόστος εξυπηρέτησής του μειώνεται. Έτσι, οι ειδικοί όχι μόνο δεν αμφισβητούν τη φερεγγυότητα της Ελλάδας, αλλά αφήνουν και ανοικτό «παράθυρο» για περαιτέρω αναβαθμίσεις της πιστοληπτικής της ικανότητας (την αρχή έκανε ήδη η Moody's), τώρα που οι αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας στην ανάπτυξη και στα δημόσια οικονομικά θα αρχίσουν να περιορίζονται.

Άλλωστε, όλα δείχνουν ότι η Ελλάδα θα βγει από αυτή την κρίση με πλεόνασμα και όχι με έλλειμμα φήμης και αξιοπιστίας. Η διαχείριση τόσο της πανδημίας όσο και της συνεπαγόμενης οικονομικής κρίσης με τρόπο που θεωρείται καλύτερος σε σχέση με πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες, βελτιώνει τη συνολική εικόνα της Ελλάδας στο εξωτερικό και κάνει τους ξένους επενδυτές να νιώθουν πιο άνετα. Οι αναλυτές θεωρούν ότι η Αθήνα μπορεί να διεκδικήσει έναν ρόλο στην πιο ψηφιακή εποχή που θα ξημερώσει μετά το τέλος της πανδημίας, καθώς έχει το ανθρώπινο κεφάλαιο για να διεισδύσει στους τομείς που θα πρωταγωνιστήσουν την επόμενη δεκαετία, όπως είναι το 5G ή το fintech. Και από την άλλη, μπορεί να προσελκύσει τους λεγόμενους «ψηφιακούς νομάδες», αρκεί ωστόσο να τους εξασφαλίσει καλές υποδομές και ψηφιακές υπηρεσίες, καθώς και λιγότερη γραφειοκρατία. Εξάλλου, το σημείο στο οποίο συμφωνούν οι αναλυτές είναι ότι μετά την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης και της άμεσης κρίσης ρευστότητας στην οικονομία, η κυβέρνηση θα πρέπει να επιστρέψει στην υλοποίηση της μεταρρυθμιστικής της ατζέντας. Τα κεφάλαια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης μπορούν να λειτουργήσουν σαν καταλύτης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της οικονομίας, αλλά και για την προώθηση των αναγκαίων διαρθρωτικών αλλαγών. Όμως, όπως σπεύδουν να επισημάνουν οι αναλυτές, το πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας ήταν πάντοτε όχι η έλλειψη των κοινοτικών κονδυλίων, αλλά η απορρόφησή τους. ●

MICHELE NAPOLITANO

Fitch Ratings

Μόνο το εμβόλιο δεν αρκεί για την αναβάθμιση της ελληνικής οικονομίας

Η ελληνική οικονομία θα ανακτήσει το χαμένο έδαφος του κορωνοϊού μόνο το δεύτερο εξάμηνο του 2022, προβλέπει ο Μικέλε Ναπολιτάνο, επικεφαλής κρατικών αξιολογήσεων για τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης στη Fitch Ratings. Ξεκαθαρίζει, πάντως, ότι στις εκτιμήσεις αυτές ο οίκος αξιολόγησης δεν έχει συμπεριλάβει τη θετική επίδραση από τα κεφάλαια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης που θα εισρεύσουν στη χώρα τα επόμενα χρόνια, καθώς δεν μπορεί να γνωρίζει πότε θα γίνουν οι εκταμιεύσεις αυτές, αλλά και πώς θα χρησιμοποιηθούν τα κονδύλια.

Οι θετικές εξελίξεις στο μέτωπο των εμβολίων για τον κορωνοϊό αναγνωρίζονται από τον κ. Ναπολιτάνο σαν ένας παράγοντας που επηρεάζει θετικά τις προοπτικές της παγκόσμιας –και κατ'επέκταση και της ελληνικής– οικονομίας, αλλά δεν μπορεί από μόνος του να επαναφέρει την πιστοληπτική αξιολόγηση της Ελλάδας σε ανοδική τροχιά. Υπενθυμίζεται ότι η Fitch είχε αναβαθμίσει την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας τον Ιανουάριο του 2020, επικαλούμενη την πολιτική σταθερότητα, τους διατηρήσιμους ρυθμούς ανάπτυξης και τις σταθερές υπερβάσεις των δημοσιονομικών στόχων, παράγοντες

που οδηγούσαν στη βελτίωση της βιωσιμότητας του χρέους και έθεταν την αξιολόγηση της Ελλάδας σε τροχιά εξόδου από το junk. Όμως, το ξέσπασμα της πανδημίας ανέτρεψε την πορεία προς την επενδυτική κατηγορία, αναγκάζοντας τη Fitch να υποβαθμίσει τις προοπτικές της Ελλάδας σε σταθερές, από θετικές, τον Απρίλιο. Λίγες εβδομάδες πριν από το επόμενο review της χώρας και καθώς η πρόσφατη αναβάθμιση από τη Moody's δημιουργεί προσδοκίες και για άλλες θετικές εξελίξεις, ο κ. Ναπολιτάνο εξηγεί ότι μια νέα αναβάθμιση της αξιολόγησης θα απαιτήσει τη βελτίωση των μεσοπρόθεσμων προοπτικών ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, την επιστροφή του χρέους σε πτωτική τροχιά και τη μείωση των κινδύνων στο τραπεζικό σύστημα.

Σε κάθε περίπτωση, ο κ. Ναπολιτάνο εκτιμά ότι η επιτυχής διαχείριση της πανδημίας από την Αθήνα είναι ένας παράγοντας που κάνει τους ξένους επενδυτές να αισθανθούν πιο άνετα απέναντι στην Ελλάδα, ενώ αναγνωρίζει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης σαν μια μεγάλη ευκαιρία για τη χώρα, ικανή να δώσει το έναυσμα ενός ισχυρού επενδυτικού κύκλου. Γι' αυτό, άλλωστε, και θεωρεί την κατάρτιση και την επιτυχημένη υλοποίηση ενός ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης σαν τη μεγαλύτερη πρόκληση που θα αντιμετωπίσει η χώρα στη μετά την πανδημία εποχή.

Ποιες είναι οι προβλέψεις σας για την ελληνική οικονομία; Πότε θα επιστρέψει στα επίπεδα όπου βρισκόταν πριν από την πανδημία;

Περιμένουμε ότι η ελληνική οικονομία θα συρρικνωθεί κατά 8,3% το 2020 και θα ανακάμψει κατά 5,1% το 2021. Οι τελευταίες εξελίξεις, και ειδικά το νέο εθνικό lockdown που ανακοινώθηκε τον Νοέμβριο, θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μια προς τα κάτω αναθεώρηση των αριθμών αυτών.

Οι προβλέψεις μας δείχνουν ότι το πραγματικό ΑΕΠ θα μπορέσει να επιστρέψει στα επίπεδα όπου βρισκόταν στα τέλη του 2019 μόνο κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2022.

Όμως, υπάρχει μια σημαντική επιφύλαξη.

Οι εκτιμήσεις μας δεν περιλαμβάνουν ακόμα την επίδραση του Ταμείου Ανάκαμψης της ΕΕ, καθώς το ακριβές timing και η χρήση των κεφαλαίων αυτών είναι ακόμα αβέβαια. Έτσι, αυτό δημιουργεί πιθανά περιθώρια αναβαθμίσεων για τις μεσοπρόθεσμες προβλέψεις ανάπτυξης, ειδικά εάν τα χρήματα χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά.

Η πορεία της Ελλάδας προς την έξοδο από το junk και την επιστροφή στην επενδυτική κατηγορία διακόπηκε από την πανδημία. Τα τελευταία νέα για τα εμβόλια του κορωνοϊού δείχνουν ότι το τέλος αυτής της κρίσης βρίσκεται στον ορίζοντα. Θα μπορούσε το τέλος της πανδημίας να οδηγήσει σε μια αναβάθμιση της αξιολόγησης; Ποιους άλλους παράγοντες παρακολουθείτε;

Η πρόοδος προς μια ιατρική λύση θα ήταν ένας παράγοντας που θα επηρέαζε τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας και άρα της ευρωπαϊκής και της ελληνικής. Η κυκλοφορία του εμβολίου από μόνη της είναι απίθανο να οδηγήσει σε αναβαθμίσεις της αξιολόγησης. Θα κοιτάζουμε έναν ευρύτερο αριθμό παραγόντων.

Ένας παράγοντας είναι οι μακροοικονομικές προοπτικές. Μια βελτίωση στις μεσοπρόθεσμες δυνατότητες ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, έπειτα από το σοκ του κορωνοϊού, θα ήταν θετική για την αξιολόγηση, ειδικά εάν στηριζόταν από την υλοποίηση αποτελεσματικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Η πορεία των δημόσιων οικονομικών είναι επίσης σημαντική, καθώς η επιστροφή του δείκτη χρέος/ΑΕΠ σε πτωτική τροχιά θα ήταν ένας θετικός παράγοντας για την αξιολόγηση.

Και τέλος, οι εξελίξεις στον τραπεζικό κλάδο έχουν σημασία. Μια εξέλιξη που θα μπορούσε να επιδράσει θετικά στην αξιολόγηση είναι εάν μειωθεί ο κίνδυνος του να επιβαρυνθεί ο κρατικός προϋπολογισμός από ενδεχόμενες υποχρεώσεις του τραπεζικού τομέα, ως αποτέλεσμα μιας περαιτέρω προόδου σε ό,τι αφορά τη βελτίωση της ποιότητας ενεργητικού των συστημικών τραπεζών, που συ-

Το ελληνικό ΑΕΠ θα επιστρέψει στα επίπεδα του 2019 το β' εξάμηνο του 2022, αλλά στην εκτίμηση αυτή δεν έχουμε συμπεριλάβει την επίδραση του Ταμείου Ανάκαμψης.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

211

“
Η επιδείνωση των μεγεθών των επιχειρήσεων λόγω της ύφεσης δυσχεραίνει την προσπάθεια των τραπεζών να μειώσουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

212

νάδει με την επιτυχημένη ολοκλήρωση των συναλλαγών τιτλοποίησης και τη μείωση των επισφαλειών.

Όταν η πανδημία επιτέλους τελειώσει, ποια είναι η μεγαλύτερη πρόκληση που θα αντιμετωπίσει η ελληνική οικονομία την επόμενη μέρα;

Πιθανότατα η άμεση πρόκληση θα είναι να αναπτύξει ένα αξιόπιστο «Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας», που να συνοδεύεται ενδεχομένως από έναν αριθμό διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η επιτυχημένη υλοποίηση του σχεδίου θα είναι σημαντική. Είναι μια σημαντική ευκαιρία για την Ελλάδα. Το ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης δίνει στην Ελλάδα την ευκαιρία να εγκαινιάσει έναν ισχυρό επενδυτικό κύκλο, ο οποίος θα στηρίζει την ανάκαμψη μετά τον κορωνοϊό.

Το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει αντιμετωπίσει αυτή την κρίση σχετικά καλά βοηθά στη συνολική βελτίωση του επενδυτικού προφίλ της;

Η πολιτική σταθερότητα έχει βελτιωθεί στην Ελλάδα. Και αυτό είχε κάποια χειροπιαστά αποτελέσματα στην οικονομική πολιτική και στην ποιότητα της χάραξης των πολιτικών τα τελευταία χρόνια.

Ο υψηλότερος βαθμός πολιτικής σταθερότητας και η ισχυρότερη διακυβέρνηση ήταν κάποιοι από τους παράγοντες πίσω από την αναβάθμιση στην πιστοληπτική αξιολόγηση της Ελλάδας πριν από το σοκ της πανδημίας. Κατά την άποψή μας, αυτοί οι παράγοντες έχουν υπάρξει ένα σημαντικό στοιχείο στη διαχείριση της πανδημίας. Πιστεύουμε ότι αυτό είναι κάτι που θα μπορούσε να κάνει τους επενδυτές να αισθανθούν πιο άνετα απέναντι στην Ελλάδα ●

MARKO MRSNIK

S&P Global Ratings

Η μείωση των κόκκινων δανείων, το μεγάλο στοίχημα της επόμενης μέρας

Η μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων θα αποτελέσει τη μεγαλύτερη πρόκληση για την ελληνική οικονομία κατά τη μετά την πανδημία εποχή και καθώς θα προσπαθεί να ανακάμψει από την οικονομική κρίση που προκάλεσε ο κορωνοϊός, επισημαίνει σε συνέντευξή του ο Μάρκο Μρσνικ, επικεφαλής αναλυτής για την Ελλάδα στην S&P Global Ratings. Τα θετικά αποτελέσματα των προηγούμενων μεταρρυθμίσεων δεν μπορούν να γίνουν ορατά μέσα στο σημερινό υφεσιακό περιβάλλον, ενώ από την άλλη πλευρά, η οικονομική κρίση επιδεινώνει τους ισολογισμούς των επιχειρήσεων και άρα δυσχεραίνει την προσπάθεια που καταβάλλουν οι ελληνικές τράπεζες για να μειώσουν τα κόκκινα δάνεια, εξηγεί.

Πάντως, ο κ. Μρσνικ θεωρεί ότι τα κεφάλαια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης μπορούν να λειτουργήσουν σαν καταλύτης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που συναντά η ελληνική οικονομία και για τις διαρθρωτικές αλλαγές που χρειάζεται. Και την ίδια στιγμή, ο αναλυτής της S&P Global Ratings ανοίγει «παράθυρο» για την αναβάθμιση της πιστοληπτικής αξιολόγησης της Ελλάδας όταν οι αρνητικές επιπτώσεις της

πανδημίας στην ανάπτυξη και στα δημόσια οικονομικά θα έχουν περιοριστεί.

Ποιες είναι οι προβλέψεις σας για την ελληνική οικονομία; Πότε θα μπορέσει να καλύψει το χαμένο έδαφος του κορωνοϊού;

Οι προβλέψεις μας μιλούσαν για συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά 9% το 2020 και ανάκαμψη κατά 6,8% το 2021, όμως έπειτα από την εμφάνιση του δεύτερου κύματος των κρουσμάτων στην Ελλάδα και στους βασικούς εμπορικούς εταίρους της, και λόγω των περιοριστικών μέτρων για την ανακοπή της εξάπλωσης του ιού, υπάρχουν ξεκάθαροι κίνδυνοι σε ό,τι αφορά τον ρυθμό της ανάκαμψης. Η πανδημία έχει περιορίσει τις καταναλωτικές δαπάνες και την οικονομική δραστηριότητα γενικότερα, παρά την αρχική επιτυχία της Ελλάδας στον περιορισμό της μετάδοσης κατά το πρώτο κύμα. Μια ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας σε σχήμα «U» έχει ήδη αρχίσει, μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων του πρώτου lockdown, αλλά τα επόμενα κύματα της πανδημίας αποτελούν ένα βαρίδι για τον ρυθμό της ανάκαμψης. Προβλέπουμε ότι η οικονομία θα επιστρέψει στα προ πανδημικά επίπεδα μέσα στο 2022.

Αλλάζουν οι εκτιμήσεις σας για την Ελλάδα μετά τις εξελίξεις στο μέτωπο των εμβολίων; Σε ποιο βαθμό μπορεί μια ταχύτερη κυκλοφορία του εμβολίου να βελτιώσει τις προοπτικές για την επόμενη τουριστική σεζόν και για την ελληνική οικονομία γενικότερα;

Οι οικονομικές μας προβλέψεις για τη χρονιά που ξεκινά έχουν στηριχθεί στην υπόθεση ότι ένα εμβόλιο ή μια αποτελεσματική θεραπεία θα ήταν ευρέως διαθέσιμη έως τα μέσα του 2021. Οι πρόσφατες ανακοινώσεις από τις φαρμακευτικές εταιρείες επιβεβαιώνουν τις προσδοκίες μας. Αν και πιστεύουμε ότι η πανδημία θα εξακολουθήσει να επιδρά αρνητικά στην οικονομική δραστηριότητα το πρώτο τρίμηνο του 2021, η κατάσταση αναμένεται να βελτιωθεί στη συνέχεια, ανάλογα με την κυκλοφορία του εμβολίου.

Πραγματικά, η ύπαρξη του εμβολίου θα βελτιώσει επίσης τις προοπτικές του τουριστικού κλάδου και των ταξιδιών στο εξωτερικό, που έχουν επηρεαστεί σοβαρά από την πανδημία, και θα επιτρέψει μια σταδιακή ανάκαμψη. Πρόσθετη ώθηση για την ανάκαμψη θα έρθει από τη χρήση των διαθέσιμων προγραμμάτων υπό το Ταμείο Ανάκαμψης και ανθεκτικότητας «Next Generation EU». Στο πλαίσιο της συμφωνίας αυτής, η Ελλάδα πρόκειται να λάβει επιδοτήσεις 19,3 δισ. ευρώ έως το 2026 και δικαιούται δάνεια έως και 12,7 δισ. ευρώ, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα δάνεια που είναι διαθέσιμα μέσω του ταμείου SURE για τη στήριξη της απασχόλησης ή η πιστωτική γραμμή για την πανδημία του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM). Πιστεύουμε ότι, εάν χρησιμοποιηθούν αποδοτικά, αυτά τα κεφάλαια θα μπορούσαν να επιταχύνουν τη διαρθρωτική μετατόπιση της οικονομίας και να συμβάλουν στην υψηλότερη οικονομική ανάπτυξη κατά τον χρονικό ορίζοντα που καλύπτουν οι προβλέψεις μας.

Η πορεία της Ελλάδας προς την επενδυτική κατηγορία διακόπηκε από την πανδημία.

Πότε πιστεύετε ότι θα επιστρέψει η πιστοληπτική αξιολόγηση της χώρας σε ανοδική τροχιά;

Θα μπορούσαμε να αναβαθμίσουμε την αξιολόγηση της Ελλάδας όταν η επίδραση της πανδημίας στις οικονομικές επιδόσεις της χώρας περιοριστεί και η συνεπαγόμενη επιδείνωση των δημοσιονομικών επιδόσεων αντιστραφεί. Είναι σημαντικό να σημειώσω ότι, εν όψει της αβεβαιότητας που έφερνε η πανδημία, η απόφασή μας τον περασμένο Απρίλιο να αναθεωρήσουμε τις προοπτικές της αξιολόγησης της Ελλάδας σε σταθερές από θετικές, απλώς αντανάκλασε τη χαμηλότερη πιθανότητα μιας αναβάθμισης τους επόμενους 12 μήνες και δεν υπονοούσε την ύπαρξη αρνητικών κινδύνων για το αξιόχρεο της Ελλάδας. Πραγματικά, η φερεγγυότητα της χώρας ωφελείται από τα σημαντικά δημοσιονομικά μαζιλάρια που έχτισε η κυβέρνηση τα προηγούμενα χρόνια, καθώς και από την ενισχυμένη χρηματοδοτι-

Το ενδεχόμενο αναβάθμισης του αξιόχρεου της χώρας είναι πιθανό όταν οι αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας στην ανάπτυξη και στα δημόσια οικονομικά θα έχουν περιοριστεί.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

213

“
Οι επιδόσεις
της Ελλάδας
σε ό,τι αφορά
την απορρόφηση
κοινοτικών
κονδυλίων ιστορικά
δεν ήταν καλές.
Αυτή τη φορά
οι διαδικασίες
απορρόφησης
πρέπει να είναι
πολύ απο-
τελεσματικές.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

214

κή θέση της Ελλάδας, λόγω των αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της συμφωνίας για το «Next Generation EU».

Τι είναι αυτό που θα πρέπει να προσέξει η Ελλάδα στη μετά την πανδημία εποχή;

Κατά την άποψή μας, ένα από τα κλειδιά για μια γρηγορότερη οικονομική ανάκαμψη είναι η μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων των τραπεζών, η οποία θα έδινε ώθηση στα δάνεια προς τον ιδιωτικό τομέα. Πιστεύουμε ότι η θετική επίδραση προηγούμενων μεταρρυθμίσεων, όπως στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών, είναι απίθανο να φανεί υπό τις σημερινές, υφεσιακές συνθήκες. Χωρίς πρόσβαση σε κεφάλαιο κίνησης, ο κλάδος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων –που αποτελεί τον μεγαλύτερο εργοδότη της οικονομίας– εξακολουθεί να αντιμετωπίζει διάφορους βαθμούς κινδύνου. Η σημερινή κρίση περιπλέκει τις προσπάθειες για τη μείωση του μεγάλου αποθέματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων, με δεδομένη την επίδρασή της στους ισολογισμούς των επιχειρήσεων. Σε αυτό το περιβάλλον, η πρόταση για ένα νέο σχέδιο μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων από την Τράπεζα της Ελλάδος είναι ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση και αναμένεται να εφαρμοστεί το 2021.

Θεωρούμε ότι οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις της κυβέρνησης στοχεύουν προς τη βελτίωση της ανθεκτικότητας της οικονομίας, με τα δημοσιονομικά μέτρα που υιοθετήθηκαν τελευταία να προστατεύουν κατάλληλα την απασχόληση από τις σοβαρές επιπτώσεις της πανδημίας. Η κυβέρνηση προχωρά στην αναμόρφωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, μειώνοντας τα υπερβολικά διοικητικά βάρη (ειδικά για να επιταχύνει τις επενδύσεις) και τη συμπεριφορά που πλήττει τον ανταγωνισμό, ιδιαίτερα στον κλάδο των υπηρεσιών, καθώς και προωθώντας την ψηφιακή μεταμόρφωση.

Πιστεύουμε ότι οι επιτυχημένες φιλικές προς τις επιχειρήσεις μεταρρυθμίσεις αναμένεται να ενισχύσουν τα μακροοικονομικά αποτελέσματα και την ικανότητα του κρά-

τους να εξυπηρετεί το χρέος σε μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Τα κεφάλαια που είναι διαθέσιμα υπό τη συμφωνία για το «Next Generation EU» θα μπορούσαν να λειτουργήσουν σαν καταλύτης για την αντιμετώπιση των σημαντικών προκλήσεων. ●

JACOK SUWALSKI

Scope Ratings

«Κλειδί» το Ταμείο Ανάκαμψης για την ταχύτερη κάλυψη των ζημιών από την πανδημία

Η ελληνική οικονομία θα καλύψει το χαμένο έδαφος της πανδημίας το 2023, όμως οι μακροπρόθεσμες προοπτικές της θα εξαρτηθούν από την απορρόφηση των κονδυλίων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης και την αξιοποίησή τους στα σωστά projects, επισημαίνει σε συνέντευξή του ο Τζέικομπ Σουάλσκι, επικεφαλής αναλυτής για την Ελλάδα στον οικο αξιολόγησης Scope Ratings. Θυμίζοντας ότι οι επιδόσεις της Ελλάδας σε ό,τι αφορά την απορρόφηση κοινοτικών κονδυλίων ιστορικά δεν ήταν καλές, ο οικονομολόγος τονίζει την ανάγκη να βελτιωθούν οι διαδικασίες διαχείρισης και διακυβέρνησης. Στις υπόλοιπες προκλήσεις της επόμενης ημέρας από τον κορωνοϊό, ο κ. Σουάλσκι επισημαίνει την αντιμετώπιση των κόκκινων δανείων και το άνοιγμα της οικονομίας, τονίζοντας ότι μετά την αντιμετώπιση

της άμεσης οικονομικής κρίσης που έφερε η πανδημία, η Αθήνα θα πρέπει να εστιάσει και πάλι στην υλοποίηση της μεταρρυθμιστικής της ατζέντας.

Πότε πιστεύετε ότι θα ανακάμψει η ελληνική οικονομία από την πανδημία;

Για να αντιμετωπίσουμε καλύτερα τις αβεβαιότητες που δημιουργεί η πανδημία, φτιάξαμε δύο σενάρια (το κεντρικό και το αρνητικό) το 2020, ανάλογα με το πότε θα έρθει η ανάκαμψη στις δραστηριότητες των διαφόρων κλάδων της οικονομίας και με τη μορφή που αυτή θα έχει. Οι προβλέψεις μας για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας για φέτος, όπως συμβαίνει και με πολλές άλλες χώρες, κινούνται τώρα κοντά σε αυτό που αρχικά ήταν το αρνητικό σενάριο. Περιμένουμε μείωση του πραγματικού ΑΕΠ περίπου κατά 10% το 2020, έναντι των προηγούμενων εκτιμήσεών μας για -8%. Πέραν του δεύτερου κύματος της πανδημίας και του lockdown που ακολούθησε τον Νοέμβριο, η αρνητική αναθεώρηση οφείλεται σε κάποιες υποβαθμίσεις που στηρίχθηκαν σε βραχυπρόθεσμους δείκτες του τρίτου τριμήνου, οι οποίοι έδειξαν ασθενέστερη δραστηριότητα στον τουρισμό. Τα προληπτικά μέτρα που ελήφθησαν από τις ελληνικές αρχές για τον περιορισμό του ιού, τα δημοσιονομικά μέτρα που εφαρμόστηκαν για τη στήριξη της οικονομίας και οι πολιτικές των ευρωπαϊκών θεσμών σε δημοσιονομικό, χρηματοοικονομικό και διαρθρωτικό επίπεδο δημιουργούν ένα «πάτωμα» κάτω από την οικονομία και συμβάλλουν στην ανάκαμψη. Εκτιμάμε ότι η οικονομία θα ανακάμψει περίπου κατά 4,5% το 2021 και 3,5% το 2022. Επομένως, πιστεύουμε ότι η ελληνική οικονομία θα επιστρέψει στα προ πανδημίας επίπεδα το 2023.

Η Ελλάδα είναι ένας από τους μεγαλύτερους ωφελημένους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης. Πώς πιστεύετε ότι πρέπει να αξιοποιηθούν τα χρήματα αυτά;

Οι μακροπρόθεσμες οικονομικές προοπτικές της Ελλάδας θα εξαρτηθούν από την επιτυχία της χώρας να προσελκύσει ξένες

επενδύσεις, με δεδομένο το γεγονός ότι οι εγχώριες αποταμιεύσεις είναι χαμηλές και το τραπεζικό σύστημα βαρύνεται από υψηλά μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Η πιθανή απορρόφηση των κεφαλαίων ανάκαμψης του σχεδίου «EU Next Generation» αποτελεί μια ευκαιρία να στηριχθούν οι επενδύσεις με κεφάλαια που αντιστοιχούν έως και στο 16% του ΑΕΠ του 2019.

Τα σχεδιαζόμενα projects που περιλαμβάνονται στο προσχέδιο της πρότασης που υποβλήθηκε στην Κομισιόν και τα οποία εστιάζουν στο να κάνουν την οικονομία πιο «πράσινη» και πιο ψηφιακή, μοιάζουν υποσχόμενα, με σημαντικά έργα υποδομών στο επίκεντρο, καθώς και άλλα projects που εστιάζουν στην κοινωνική συνοχή και την Έρευνα και Ανάπτυξη. Αυτό θα μπορούσε να δώσει το έναυσμα για μια διαδικασία η οποία θα δημιουργήσει ελκυστικούς χώρους εργασίας στους υπάρχοντες ή σε νέους επιχειρηματικούς τομείς.

Όμως, οι ιστορικές επιδόσεις της Ελλάδας στην απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων μαρτυρούν την ύπαρξη δομικών αδυναμιών. Επομένως, η χώρα θα πρέπει να βελτιώσει τις διαδικασίες διαχείρισης και διακυβέρνησής της, προκειμένου να κάνει αποδοτική χρήση των διαθέσιμων κεφαλαίων. Κατά την άποψή μου, η κοινοτική χρηματοδότηση είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους πολλούς μικρούς δήμους και τις πόλεις της Ελλάδας που δεν έχουν έναν καλά ανεπτυγμένο βιομηχανικό ή τουριστικό τομέα. Επίσης, οι ευρωπαϊκές «πράσινες» πρωτοβουλίες μπορούν να ταιριάξουν πολύ καλά με τη μελλοντική επενδυτική στρατηγική μιας χώρας όπως η Ελλάδα, που έχει άφθονους φυσικούς πόρους με τη μορφή σταθερής ηλιοφάνειας και αέρα.

Σας προβληματίζει η αύξηση στο ελληνικό χρέος την οποία αφήνει πίσω της η πανδημία;

Προβλέπουμε ότι το χρέος της Ελλάδας θα διαμορφωθεί στο 206% του ΑΕΠ στα τέλη του 2020 και μετά θα μειωθεί στο 203% το 2021 και στο 195% το 2022. Η βιωσιμότητα

Μετά την οικονομική κρίση λόγω του κορωνοϊού, η Αθήνα οφείλει να εστιάσει ξανά στη μεταρρυθμιστική της ατζέντα.

“
 Η Ελλάδα έχει
 το ανθρώπινο
 κεφάλαιο για να
 διεισδύσει στους
 τομείς που θα
 πρωταγωνιστήσουν
 την επόμενη
 δεκαετία.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
 από την πανδημία

216

τητα του ελληνικού χρέους προστατεύεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τα ευρωπαϊκά μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης, όπως το PEPP και του SURE, τα οποία καλύπτουν σε μεγάλο βαθμό τις σχεδιαζόμενες εκδόσεις ομολόγων της Αθήνας, καθώς και από το μεγάλο μαξιλάρι ρευστότητας. Επομένως, οι πραγματικές χρηματοδοτικές ανάγκες είναι ήδη καλυμμένες για το επόμενο έτος. Η Ελλάδα πρέπει να εκδώσει ομόλογα για να χτίσει μια αποτελεσματική καμπύλη αποδόσεων, καθώς και για να δημιουργήσει τη βάση για την τιμολόγηση όλων των assets στη χώρα, συμπεριλαμβανομένων και των σχεδιαζόμενων τιτλοποιήσεων κόκκινων δανείων μέσω του προγράμματος «Ηρακλής» για το επόμενο έτος. Οι ομολογιακές εκδόσεις με ιστορικά χαμηλό κόστος δανεισμού που έγιναν το 2020, σε συνδυασμό με την ενεργή διαχείριση του χρέους, οδηγούν επίσης στη συνεχιζόμενη μείωση του κόστους εξυπηρέτησης του ελληνικού χρέους, παρά το μεγάλο ύψος του.

Τα πιθανά ρίσκα σχετίζονται με μια ενδεχομένως ασθενέστερη των προβλέψεων ανάκαμψη, η οποία θα απαιτήσει περαιτέρω δημοσιονομικά μέτρα και θα αποδυναμώσει τις μακροπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης και τη μακροοικονομική σταθερότητα, μέσω της υψηλής ανεργίας. Επίσης, το πολύ μεγάλο μερίδιο των μη εξυπηρετούμενων δανείων στους ισολογισμούς των τραπεζών αναμένεται να αυξηθεί βραχυπρόθεσμα, ως ένα από τα αποτελέσματα της πανδημίας.

Η πανδημία κάποια στιγμή θα τελειώσει. Ποιες θα είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις για την ελληνική οικονομία την επόμενη ημέρα;

Μετά την επιτυχημένη αντιμετώπιση της κρίσης ρευστότητας για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, η προσοχή των αρχών θα πρέπει να επικεντρωθεί στην εφαρμογή της μεταρρυθμιστικής ατζέντας και στη συνέχιση της βελτίωσης της συνολικής ποιότητας της δημόσιας διοίκησης. Επιπλέον, η αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και το άνοιγμα της οικονομίας αποτελούν τα «κλει-

διά» για να κλείσει το επενδυτικό έλλειμμα.

Μακροπρόθεσμα, οι ελληνικές αρχές πρέπει να στηρίξουν τη διατηρήσιμη ανάπτυξη συνεχίζοντας τις μεταρρυθμίσεις και διασφαλίζοντας την επιστροφή στους ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς. Αυτό θα στηριχθεί τα επόμενα χρόνια από τα κονδύλια ανάκαμψης του «Next Generation EU» και τις ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης. Όμως, όπως συμβαίνει με πολλές χώρες και όπως έχει δείξει η ιστορία, η μεγαλύτερη πρόκληση θα είναι η απορρόφηση πολύ περισσότερων δημόσιων κεφαλαίων σε πολύ μικρότερο χρονικό διάστημα, για τα σωστά projects. ●

ΘΕΜΗΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

UBS

Η έγκαιρη αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης βελτίωσε την εικόνα της χώρας

Η κρίση του κορωνοϊού κρύβει και μια ευκαιρία για την Ελλάδα, σύμφωνα με τον κ. Θέμη Θεμιστοκλέους, επικεφαλής του ευρωπαϊκού γραφείου επενδύσεων της UBS Global Wealth Management. Και αυτό γιατί ο τρόπος με τον οποίο η Αθήνα αντιμετώπισε τόσο την πανδημία όσο και την οικονομική κρίση που αυτή προκάλεσε, βοηθά να βελτιωθεί η εικόνα της χώρας στο εξωτερικό.

Και την ίδια στιγμή, η εκταμίευση των κεφαλαίων του ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης δίνει στην Ελλάδα την ευκαιρία να βελτιώσει τις υποδομές και να διαφοροποιήσει την οικονομία της.

Κοιτάζοντας προς την «επόμενη ημέρα» της πανδημίας, που θα φέρει ένα πιο ψηφιακό μέλλον, ο κ. Θεμιστοκλέους εκτιμά ότι η Ελλάδα έχει το ανθρώπινο κεφάλαιο για να δεισδύσει στους τομείς που θα πρωταγωνιστήσουν την επόμενη δεκαετία, όπως είναι το 5G, οι τεχνολογίες υγείας ή το fintech. Και από την άλλη πλευρά, μπορεί να προσελκύσει τους λεγόμενους «ψηφιακούς νομάδες», δηλαδή εκείνους που θέλουν να μεταφέρουν την «εργασία από το σπίτι» σε έναν πιο ελκυστικό προορισμό.

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει την πανδημία

καλύτερα από πολλές άλλες χώρες.

Πιστεύετε ότι αυτό βοηθά στη βελτίωση της εικόνας της στο εξωτερικό; Θα μπορούσε αυτή η κρίση να αποδειχθεί μια ευκαιρία για την Ελλάδα;

Ναι, όντως, ο τρόπος με τον οποίο η Ελλάδα αντιμετωπίζει την πανδημία, τόσο σε ό,τι αφορά τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού όσο και ως προς τη διαχείριση της οικονομίας, έχει επιδράσει θετικά στην εικόνα της χώρας. Η Ελλάδα κινήθηκε εγκαίρως για την εφαρμογή αυστηρών περιορισμών στην αρχή της πανδημίας, ανέλαβε γρήγορα δράση για τη στήριξη της οικονομίας, αλλά άνοιξε και γρήγορα τα σύνορά της, επιτρέποντας ξανά την είσοδο στους τουρίστες. Συχνά αναφέρεται σαν ένα παράδειγμα αποτελεσματικής αντιμετώπισης της κρίσης της πανδημίας.

Βέβαια, το χτύπημα του δεύτερου κύματος, το οποίο είναι πιο σοβαρό από το πρώτο, αποτελεί ένα πισωγύρισμα, αλλά η Ελλάδα φαίνεται ακόμα να τα πηγαίνει καλύτερα από άλλες χώρες.

Κάθε κρίση δημιουργεί κινδύνους και ευκαιρίες. Η Ελλάδα μπορεί να χτίσει πάνω στις πρόσφατες επιτυχίες που έφερε αυτή η ευκινησία της. Η εκταμίευση των κεφαλαίων του ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης δημιουργεί μια ευκαιρία για τη χώρα να βελτιώ-

σει τις υποδομές, να προωθήσει τη διαφοροποίηση της οικονομίας από τον τουρισμό ή ακόμα και μέσα στον τουρισμό, σε τομείς όπως ο οικο-τουρισμός.

Η ελληνική οικονομία εμφανίζει μεγάλη εξάρτηση από τον τουρισμό. Ποιες είναι οι προβλέψεις σας για την τουριστική σεζόν του επόμενου καλοκαιριού;

Εκτίμησή μας είναι ότι τα εμβόλια θα γίνουν ευρέως διαθέσιμα το δεύτερο τρίμηνο του 2021, με τη ζωή να επιστρέφει στην κανονικότητα έως τα τέλη του 2021. Παρότι οι εμβολιασμοί θα επιτρέψουν την αύξηση της κινητικότητας ήδη από το δεύτερο τρίμηνο του 2021, κάποιοι περιορισμοί αναμένεται να διατηρηθούν με διάφορες μορφές έως και αργότερα μέσα στο έτος. Επομένως, η οποία ομαλοποίηση αναμένεται να έρθει πολύ αργά για να σωθεί εντελώς η τουριστική σεζόν του 2021. Και επιπλέον δεν γνωρίζουμε εάν μετά τα lockdowns η στάση των ανθρώπων θα τείνει προς τα περισσότερα ταξίδια (λόγω της συσσωρευμένης ζήτησης) ή τα λιγότερα ταξίδια (λόγω του φόβου και της αβεβαιότητας). Η πλήρης ομαλοποίηση και η επιστροφή στα επίπεδα του 2019 αναμένεται να επιτευχθεί μόνο το 2022.

Πολλοί αναλυτές λένε ότι η πανδημία θα αλλάξει την οικονομία για πάντα. Ποιες αλλαγές περιμένετε σε μια οικονομία σαν την ελληνική, η οποία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από υπηρεσίες και δραστηριότητες που απαιτούν επαφή πρόσωπο με πρόσωπο;

Οι μακροπρόθεσμες αλλαγές που περιμένουμε μετά τον κορωνοϊό είναι ότι ο κόσμος θα γίνει «πιο ψηφιακός», «πιο βιώσιμος» και «πιο τοπικός».

Σε ό,τι αφορά το «πιο ψηφιακός», η ψηφιοποίηση κρύβει και κινδύνους και ευκαιρίες. Η Ελλάδα δεν έχει μεγάλες τεχνολογικές εταιρείες, οι οποίες θα ωφελούνταν από την αυξημένη ψηφιοποίηση. Όμως, η τάση αυτή μπορεί να προσφέρει μια μεγάλη ευκαιρία για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των βιομηχανιών και να τις κάνει πολύ πιο εύστροφες.

Τα εμβόλια καθιστούν εφικτή την επιστροφή της ζωής μας στην κανονικότητα στα τέλη του 2021.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

217

Πρέπει να υπάρξει
στροφή προς ένα
μοντέλο πιο
προσανατολισμένο
στις εξαγωγές, πιο
ανταγωνιστικό,
ψηφιακά
βελτιωμένο και
φιλικό προς τις
πράσινες
επενδύσεις.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

218

Επίσης, σε αντίθεση με την τελευταία δεκαετία, οπότε οι μεγάλες εταιρείες της τεχνολογίας ήταν ο βασικός κερδισμένος από τις τεχνολογικές αλλαγές, η επόμενη δεκαετία θα φέρει ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν την τεχνολογία για να ανατρέψουν τους καθιερωμένους παίκτες. Εδώ, το μέγεθος δεν έχει τόσο μεγάλη σημασία. Και, τέλος, εάν θεωρήσουμε ότι η «εργασία από το σπίτι» ήρθε για να μείνει, η Ελλάδα μπορεί να προσφέρει έναν πολύ ελκυστικό προορισμό για τους ανθρώπους που έχουν αυτή την ευκαιρία, αλλά απαιτούν πολύ καλές τεχνολογικές υποδομές.

Για την επόμενη δεκαετία, σε διεθνές επίπεδο, βλέπουμε ευκαιρίες στο 5G, στις τεχνολογίες υγείας, στην «πράσινη» τεχνολογία και στο fintech. Και η Ελλάδα έχει το ανθρώπινο κεφάλαιο για να διεισδύσει σε κάποιους από αυτούς τους τομείς. Όμως, οι ξένες επενδύσεις απαιτούν ένα περιβάλλον φιλικό προς τις επιχειρήσεις, και αυτός είναι ένας τομέας στον οποίο η κυβέρνηση έχει ρόλο-κλειδί.

Πιο μακροπρόθεσμα, η τεχνολογία θα μας κάνει πιο αποδοτικούς, οδηγώντας σε περισσότερο ελεύθερο χρόνο και άρα περισσότερα ταξίδια, αλλά αυτό θα συμβεί με φόντο την αυξανόμενη έμφαση στη βιωσιμότητα και στη μεγαλύτερη συνειδητοποίηση της ζημιάς που προκαλούν τα ταξίδια στο περιβάλλον και στο κλίμα. Συνολικά, πάντως, ο τουρισμός αναμένεται να συνεχίσει να αποτελεί μία από τις βασικές δραστηριότητες αναψυχής.

Επίσης, όπως αναφέραμε στην πρόσφατη έκθεση για το «Μέλλον των Ανθρώπων», ο τρόπος με τον οποίο θα ψυχαγωγούνται οι άνθρωποι στο μέλλον αναμένεται να μετατοπιστεί από την ιδιοκτησία πραγμάτων στις «εμπειρίες». Και, σαφώς, η Ελλάδα έχει πολλές να προσφέρει: κλίμα, φύση, πολιτισμός.

Η δεύτερη τάση, εκείνη της βιωσιμότητας, ξεκινά από τις προτιμήσεις των καταναλωτών, ενώ υιοθετείται και από τις κυβερνήσεις. Η ΕΕ έχει συμφωνήσει για ένα πακέτο δημοσιονομικών μέτρων αξίας 1,85 τρισ. ευρώ τα επόμενα επτά χρόνια, το οποίο πρέπει

να είναι συμβατό με τον στόχο για μηδενικές εκπομπές ρύπων έως το 2050. Αυτό δημιουργεί ευκαιρίες για χώρες όπως η Ελλάδα να επενδύσουν στις υποδομές για τη βελτίωση των εκπομπών ρύπων, της διασύνδεσης των σιδηροδρομικών γραμμών και του οικο-τουρισμού.

Σε ό,τι αφορά τον ισχυρότερο τοπικό χαρακτήρα, προβλέπουμε ότι η παραγωγή θα γίνει πιο τοπική. Το γεγονός αυτό αναμένεται να έχει αρνητική επίδραση στο εμπόριο και κατ' επέκταση στη ναυτιλία. ●

MUJTABA RAHMAN

Eurasia Group

Τεράστια ευκαιρία για αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της χώρας

Το σχέδιο για την αξιοποίηση των κεφαλαίων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης θα είναι ένα από τα σημαντικότερα οικονομικά προγράμματα που θα συντάξει ποτέ ελληνική κυβέρνηση, εκτιμά ο Μουτζτάπα Ράχμαν, γενικός διευθυντής της Eurasia Group για την Ευρώπη. Στόχος του προγράμματος αυτού θα πρέπει να είναι όχι μόνο η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας από την κρίση που προκάλεσε ο κορωνοϊός, αλλά και η μεταμόρφωση του μοντέλου της, ώστε να γίνει πιο ανταγωνιστικό, πιο προσανατολισμένο στις εξαγωγές, πιο ψηφιακό και πιο φιλικό προς τις πράσινες επενδύσεις, λέει σε συνέντευξή του.

Για να προσελκύει η Αθήνα τους ξένους επιχειρηματίες που αναζητούν ένα ασφαλές καταφύγιο από το Brexit, αλλά και τους λεγόμενους «ψηφιακούς νομάδες», θα πρέπει να τους εξασφαλίσει καλές υποδομές και ψηφιακές υπηρεσίες, καθώς και λιγότερη γραφειοκρατία, τονίζει ο κ. Ράχμαν. Ο ίδιος θεωρεί ότι η αύξηση του ελληνικού χρέους δεν συνοδεύεται αυτή τη φορά από ιδιαίτερο κίνδυνο για την εξυπηρέτηση ή την αναχρηματοδότησή του, γι' αυτό και πιστεύει ότι το τέλος της πανδημίας θα πρέπει να φέρει και πάλι στο επίκεντρο των πολιτικών της ελληνικής κυβέρνησης τον στόχο της να κάνει την ελληνική οικονομία πιο ανταγωνιστική. Πάντως, στις προκλήσεις της επόμενης ημέρας, ο κ. Ράχμαν επισημαίνει και την ανάγκη αντιμετώπισης των κόκκινων δανείων των ελληνικών τραπεζών. Τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα του ελληνικού τραπεζικού κλάδου δεν πρέπει να γίνουν ακόμα υψηλότερα, όμως από την άλλη πλευρά θα πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος να στηριχθούν και να χρηματοδοτηθούν οι βιώσιμες επιχειρήσεις της χώρας, τονίζει ο γενικός διευθυντής της Eurasia Group.

Πιστεύετε ότι η καλή διαχείριση της πανδημίας από την Ελλάδα βοηθά να βελτιωθεί η εικόνα της χώρας στο εξωτερικό και το επενδυτικό προφίλ της;

Πραγματικά, η Ελλάδα κατάφερε να αντιμετωπίσει το πρώτο κύμα της πανδημίας πολύ καλύτερα από πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Αυτό δημιούργησε κάποια αισιοδοξία ότι η βιομηχανία του τουρισμού θα μπορούσε να έχει καλύτερες επιδόσεις, τηρουμένων των αναλογιών, καθώς οι τουρίστες θα ένιωθαν πιο ασφαλείς να ταξιδέψουν στην Ελλάδα. Έκτοτε είδαμε, ωστόσο, ότι αυτό τελικά δεν επαληθεύτηκε, καθώς τα κρούσματα είχαν ήδη αρχίσει να αυξάνονται το καλοκαίρι σε πολλές χώρες και πολύς κόσμος ένιωσε ότι ήταν πιο ασφαλές να παραμείνει στη χώρα του.

Βλέπουμε, επίσης, ότι η κατάσταση διαρκώς αλλάζει. Το δεύτερο κύμα έχει ήδη χτυπήσει την Ελλάδα πιο δυνατά από το πρώτο

και το σύστημα υγείας της χώρας δυσκολεύεται να αντέξει την επιθετική αύξηση των κρουσμάτων, όπως σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Παρ' όλα αυτά, η πανδημία έχει επιταχύνει τη στροφή προς την εξ αποστάσεως εργασία και οι ψηφιακοί νομάδες αποτελούν μια τάση που θα ενισχυθεί τα επόμενα χρόνια, ενώ το Brexit θα σπρώχνει πολλούς επιχειρηματίες να αναζητήσουν καταφύγιο εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου. Όμως, οι ελληνικές αρχές θα πρέπει να έχουν στο μυαλό τους ότι, πέρα από τη θάλασσα, τον ήλιο και τη νυχτερινή ζωή, οι επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται να μετακομίσουν στην Ελλάδα θα αναζητήσουν πρώτα καλές υποδομές, καλές ψηφιακές υπηρεσίες και λιγότερη γραφειοκρατία.

Είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης μια μεγάλη ευκαιρία για την Ελλάδα; Και πώς θα πρέπει να αξιοποιηθεί αυτή η ευκαιρία;

Η Ελλάδα είναι μία από τις χώρες που θα ωφεληθούν περισσότερο από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης, όταν αρχίσουν οι ροές των κεφαλαίων. Ο τρόπος με τον οποίο θα χρησιμοποιηθούν αυτά τα χρήματα είναι ένα από τα πιο φιλόδοξα οικονομικά προγράμματα που θα συντάξει ποτέ ελληνική κυβέρνηση. Ο στόχος θα πρέπει να είναι να ενισχυθεί η ανάκαμψη από την υγειονομική και την οικονομική κρίση, αλλά και να μεταμορφωθεί το μοντέλο της ελληνικής οικονομίας, να υπάρξει μια στροφή προς ένα μοντέλο πιο προσανατολισμένο στις εξαγωγές, πιο ανταγωνιστικό, ψηφιακά βελτιωμένο και φιλικό προς τις πράσινες επενδύσεις.

Όμως, ένα από τα βασικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, παραδοσιακά, ήταν η απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων και όχι η έλλειψή τους. Η κυβέρνηση θα πρέπει επίσης να εστιάσει στο πώς θα στηρίξει τη γραφειοκρατική μηχανή της χώρας και να κάνει τις συναλλαγές μαζί της αποτελεσματικές.

Φαίνεται ότι αυτή η υγειονομική κρίση θα αφήσει πίσω της μια κληρονομιά ακόμα υψηλότερων χρεών για τις περισσότερες

Το δημόσιο χρέος θα αυξηθεί σε όλη την Ευρώπη και σε χώρες όπως η Ελλάδα το πρόβλημα θα είναι ακόμα εντονότερο.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

219

«Ο τουρισμός διαμόρφωσε το εύρος της ύφεσης του 2020 και θα είναι ο καθοριστικός παράγοντας για την ένταση της ανάκαμψης το 2021.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

220

χώρες. Σε ποιο βαθμό σάς ανησυχεί η αύξηση του ελληνικού χρέους;

Το δημόσιο χρέος θα αυξηθεί σε όλη την Ευρώπη και σε χώρες όπως η Ελλάδα το πρόβλημα θα είναι ακόμα εντονότερο. Όμως, οι κυβερνήσεις πρέπει τώρα να εστιάσουν στο πώς θα στηρίξουν τις οικονομίες τους και να βοηθήσουν να περιοριστεί η ανεργία όσο το δυνατόν περισσότερο. Το υψηλό επίπεδο του χρέους είναι ένα ζήτημα, αλλά η εναλλακτική θα ήταν πολύ χειρότερη. Επιπλέον, παράδοξως, το ελληνικό χρέος αγγίζει πολύ υψηλά επίπεδα, όμως το κόστος εξυπηρέτησής του στην πραγματικότητα μειώνεται. Επομένως, για την ώρα, δεν βλέπουμε ιδιαίτερο κίνδυνο γύρω από την εξυπηρέτηση ή τη μετακύλιση του ελληνικού χρέους.

Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις με τις οποίες θα βρεθεί αντιμέτωπη η Ελλάδα μόλις τελειώσει η πανδημία;

Η επόμενη ημέρα μετά την υγειονομική κρίση θα βρει την Ελλάδα να έχει «στριμωχτεί» σε όλες τις κρίσεις με τις οποίες βρέθηκε αντιμέτωπη στο πρόσφατο παρελθόν: τη χρηματοοικονομική κρίση, τη μεταναστευτική κρίση και την περιφερειακή κρίση ασφαλείας, η οποία έχει γίνει πιο ανησυχητική τους τελευταίους μήνες. Η ελληνική κυβέρνηση εκλέχθηκε με την υπόσχεση να κάνει την ελληνική οικονομία πιο ανταγωνιστική και δεν θα πρέπει να χάσει την εστίασή της σε αυτόν τον στόχο.

Ο άλλος τομέας στον οποίο κανείς θα πρέπει να δώσει πολλή προσοχή είναι εκείνος του τραπεζικού κλάδου. Οι ελληνικές τράπεζες έχουν ήδη τα υψηλότερα κόκκινα δάνεια στην Ευρώπη και πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή ώστε αυτά να μην αυξηθούν ακόμα περισσότερο, αλλά από την άλλη πλευρά να δοθεί στήριξη στις πιο βιώσιμες επιχειρήσεις. ●

MELANIE DEBONO

Capital Economics

Το εμβόλιο και η μάχη με τον χρόνο για να μη χαθεί και η φετινή τουριστική σεζόν

Η ελληνική οικονομία ωφελείται δυσανάλογα πολύ από την κυκλοφορία των εμβολίων για τον κορωνοϊό, εξαιτίας της μεγάλης εξάρτησής της από τον τομέα του τουρισμού, εκτιμά η Capital Economics, με αποτέλεσμα η εταιρεία ερευνών να προχωρά πρόσφατα σε αναβάθμιση των εκτιμήσεών της για το ΑΕΠ της Ελλάδας. Όπως εξηγεί σε συνέντευξή της η οικονομολόγος του οίκου Μέλανι Ντεμπόνο, η εκτεταμένη κυκλοφορία του εμβολίου στις αρχές του έτους μπορεί να σώσει σε μεγάλο βαθμό την καλοκαιρινή σεζόν, σε μια εξέλιξη που από μόνη της μπορεί να προσθέσει 1-2 ποσοστιαίες μονάδες στους ρυθμούς ανάπτυξης του 2021, χωρίς να συνυπολογίζεται και η γενικότερη θετική επίδραση σε άλλους τομείς, που θα οδηγήσει το ΑΕΠ ακόμα υψηλότερα. Συνολικά, η Capital Economics υπολογίζει ότι η ελληνική οικονομία θα έχει καλύψει το χαμένο έδαφος της πανδημίας έως το πρώτο τρίμηνο του 2022. Μάλιστα, στις προβλέψεις αυτές, ο οίκος δεν έχει συμπεριλάβει τη θετική επίδραση που αναμένεται να έχουν τα κεφάλαια από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης, καθώς, όπως επισημαίνει, δεν

μπορεί να γνωρίζει το πότε θα γίνει η εκταμείυσή τους. Με αυτή τη λογική, η Ντεμπόνο αναγνωρίζει ότι οι επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας μπορεί να αποδειχθούν καλύτερες από τις προβλέψεις της.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η οικονομολόγος της Capital Economics εκτιμά ότι η μείωση του ΑΕΠ και το κόστος των μέτρων που λαμβάνει η κυβέρνηση για τη στήριξη νοικοκυριών και επιχειρήσεων θα φέρουν το χρέος πάνω από το φράγμα του 200%. Παρ' όλα αυτά, η κ. Ντεμπόνο δεν δείχνει να ανησυχεί για το χρέος που θα αφήσει πίσω της η πανδημία του κορωνοϊού, καθώς εκτιμά ότι το κόστος εξυπηρέτησής του θα παραμείνει πολύ χαμηλό. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν πρόκειται να σταματήσει να αγοράζει ελληνικά ομόλογα, ακόμα και αν οι συνθήκες της ευρωπαϊκής οικονομίας δεν δικαιολογούν πια το έκτακτο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης PEPP, που εφαρμόζεται για την πανδημία και είναι το μοναδικό στο οποίο συμμετέχουν αυτή τη στιγμή οι ελληνικοί τίτλοι. Έτσι, εκτίμηση της Capital Economics είναι ότι η Ελλάδα θα συνεχίσει να δανείζεται με πολύ χαμηλό επιτόκιο, αφού η απόδοση του 10ετούς ομολόγου θα πέσει στο 0,5% μέσα στο 2021.

Πότε πιστεύετε ότι θα μπορέσει η ελληνική οικονομία να επιστρέψει στα επίπεδα όπου βρισκόταν πριν από τον κορωνοϊό;

Προβλέπουμε ότι η ελληνική οικονομία θα συρρικνωθεί κατά 9,7% το 2020. Η εκτίμηση αυτή περιλαμβάνει τη συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά 1,5% το τέταρτο τρίμηνο σε σχέση με το τρίτο, καθώς η οικονομία «κλείνει» και πάλι εξαιτίας του δεύτερου εθνικού lockdown. Η συρρίκνωση του τέταρτου τριμήνου θα δημιουργήσει τη βάση για ένα αδύναμο ξεκίνημα το 2021 και υπολογίζουμε ότι η κυβέρνηση θα διατηρήσει τα αυστηρά μέτρα για μεγαλύτερο διάστημα από ό,τι σχεδιάζει αυτή τη στιγμή, ενδεχομένως για τρεις μήνες, κρατώντας την οικονομική δραστηριότητα περιορισμένη ακόμα και μέσα στον Ιανουάριο. Παρότι η εμπειρία από το πρώτο lockdown δείχνει ότι η δραστηριότητα θα ανακάμψει

γρήγορα μετά, αυτό θα επιβαρύνει την ανάπτυξη της επόμενης χρονιάς. Περιμένουμε αύξηση του ΑΕΠ κατά 4,5% για το 2021 και πλέον περιμένουμε ότι η οικονομία θα ανακτήσει τις ζημιές του 2020 έως το πρώτο τρίμηνο του 2022.

Η ελληνική οικονομία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τουρισμό. Πιστεύετε ότι η επόμενη καλοκαιρινή σεζόν μπορεί να σωθεί;

Οι σημερινές προβλέψεις μας υποθέτουν ότι η επιβατική κίνηση από το εξωτερικό (η οποία αποτελεί το 70% της συνολικής επιβατικής κίνησης) θα κινηθεί του χρόνου περίπου στο 50% των επιπέδων του 2019. Μια εκτεταμένη κυκλοφορία του εμβολίου στην Ευρώπη στις αρχές του επόμενου έτους θα μπορούσε να σώσει την καλοκαιρινή σεζόν του 2021 για την Ελλάδα, εάν αυτό σημαίνει ότι οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης θα μπορέσουν να άρουν τα περισσότερα από τα περιοριστικά μέτρα κατά τη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου. Εάν συμβεί αυτό, προβλέπουμε ότι η επιβατική κίνηση από το εξωτερικό θα μπορούσε να ανακάμψει περίπου στο 80% των επιπέδων του 2019, από το περίπου 30% του 2020.

Αυτό από μόνο του θα πρόσθετε 1-2 ποσοστιαίες μονάδες στην πρόβλεψή μας για το ΑΕΠ του 2021. Και θα υπήρχε επίσης θετικός αντίκτυπος σε άλλα κομμάτια της οικονομίας. Προφανώς, το timing όλων αυτών είναι πολύ σημαντικό, καθώς ακόμα και μια καθυστέρηση δύο μηνών θα μπορούσε να επηρεάσει σημαντικά το πόσο καλά θα τα πάει ο τουρισμός του χρόνου.

Θα είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης ένα game changer για την ελληνική οικονομία;

Η κυβέρνηση έχει ανακοινώσει σημαντικές δαπάνες για τη στήριξη της οικονομίας και έχει απευθυνθεί στις αγορές για να τις χρηματοδοτήσει. Θα λάβει επίσης ευρωπαϊκή στήριξη, καθώς η Ελλάδα αναμένεται να ωφεληθεί από επιδοτήσεις 19,3 δισ. ευρώ (που ισοδυναμούν στο 10% του ΑΕΠ), συμπεριλαμβανομένων και 16,2 δισ. ευρώ από

Η Ελλάδα θα συνεχίζει να δανείζεται με πολύ χαμηλό επιτόκιο, αφού η απόδοση του 10ετούς ομολόγου θα πέσει στο 0,5% μέσα στο 2021.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

221

**Η Ελλάδα
θα συνεχίζει
να δανείζεται
με πολύ χαμηλό
επιτόκιο, αφού
η απόδοση
του 10ετούς
ομολόγου θα πέσει
στο 0,5% μέσα
στο 2021.**

Η ΕΚΤ δεν πρόκειται να σταματήσει να αγοράζει ελληνικά ομόλογα, ακόμα και αν οι συνθήκες της ευρωπαϊκής οικονομίας δεν δικαιολογούν πια το έκτακτο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης.

το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Όμως οι κυβερνήσεις εξακολουθούν να διαφωνούν για τις λεπτομέρειες και τα κονδύλια θα μοιραστούν σε μια σειρά από χρόνια, επομένως αναμένεται να έχουν μόνο μια μικρή επίδραση στη δυναμική του χρέους. Εμείς υπολογίζουμε ότι το χρέος θα ξεπεράσει το 200% του ΑΕΠ φέτος.

Σας ανησυχεί αυτό το επίπεδο του χρέους;

Παρά την αύξηση του δημοσίου χρέους, περιμένουμε ότι οι αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων θα παραμείνουν πολύ χαμηλές, σε σύγκριση με το παρελθόν. Σημειώνεται ότι η προοπτική ενός εμβολίου, το οποίο θα ενισχύσει τις προβλέψεις για την οικονομία, θέτει σε αμφιβολία το κατά πόσο η

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα επεκτείνει το έκτακτο πρόγραμμα αγοράς τίτλων για την πανδημία (Pandemic Emergency Purchase Programme – PEPP). Θυμηθείτε ότι αυτό είναι το μόνο πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης στο οποίο έχουν συμπεριληφθεί τα ελληνικά ομόλογα. Όμως, η ΕΚΤ δεν θα αφήσει το κόστος εξυπηρέτησης του ελληνικού χρέους να αυξηθεί. Εάν αποφασίσει να σταματήσει το PEPP ή να διαμορφώσει τη νομισματική πολιτική της χρησιμοποιώντας το Πρόγραμμα Αγοράς Τίτλων αντ' αυτού, είναι πιθανότερο να αλλάξει τους κανόνες παρά να σταματήσει εντελώς τις αγορές ελληνικών ομολόγων. Προβλέπουμε ότι η απόδοση του ελληνικού 10ετούς ομολόγου θα πέσει στο 0,5% έως τα τέλη του 2021. ●

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΡΑ
από την πανδημία

MONEY REVIEW

Ενημερώσου στο
moneyreview.gr

Η νέα οικονομική και επιχειρηματική ιστοσελίδα για όλους
με τη σφραγίδα της «Καθημερινής»

Επιχειρηματικότητα και επενδύσεις,
χρηματιστήριο και αγορές, δημόσια οικονομικά και φορολόγηση,
απασχόληση και τουρισμός, νέες τεχνολογίες και ενέργεια

ΣΤΗΝ ΟΘΟΝΗ ΣΟΥ, ΟΠΟΥ ΚΙ ΑΝ ΒΡΙΣΚΕΣΑΙ
moneyreview.gr

 Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ο,ΤΙ
ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ
ΚΑΙ Ο,ΤΙ
ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ,
ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΕΔΩ

γαστρονόμος

VOGUE
GREECE

GREECE IS

Κ

ΤΑΞΙΔΙΑ
®

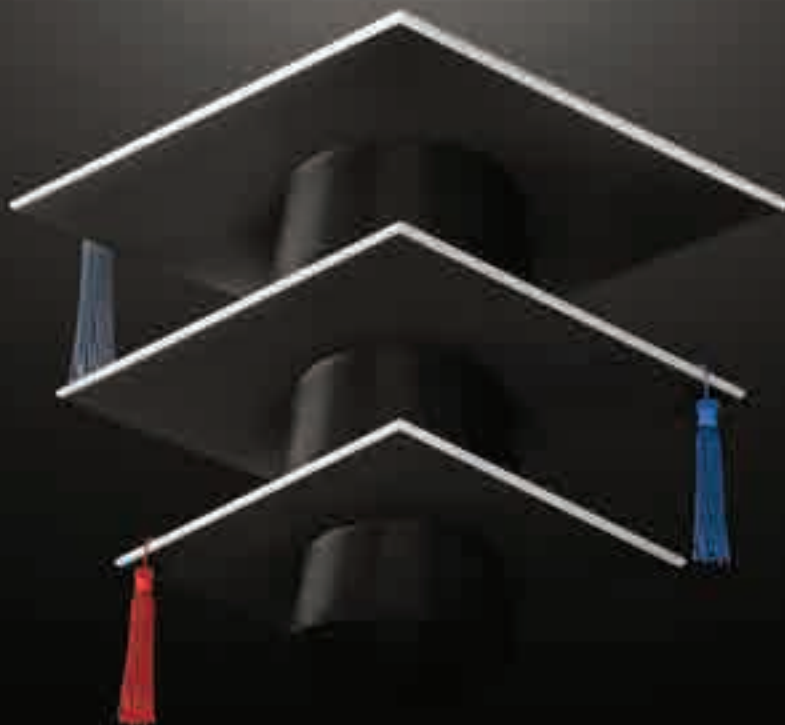
ΟΙΝΟΧΟΟΣ

Disney

The New York Times | KATHIMERINI

www.acg.edu
www.alba.acg.edu
www.pierce.gr

The American College of Greece. Fostering entrepreneurship across all levels of education

At **The American College of Greece** entrepreneurship is at the core of its transformative education model. Across all three divisions, **Pierce**, **Deree**, and **Alba Graduate Business School**, the theory, practice, and art of entrepreneurship are fostered as early as high-school and are then channeled into robust undergraduate and ground-breaking post-graduate programs to provide students with a wide range of skills that will allow them to perform in all entrepreneurial endeavors and settings, as well as instill in them a mindset that will enable them to create and lead the new ventures of the future.

Deree and Alba are accredited by NECHE, the US Association that accredits top US colleges and universities. The Deree undergraduate programs are validated by the Open University, UK. Specific Alba programs are AMBA- and EPAS-accredited.

ONASSIS
FOUNDATION

ISBN 978-960-585-273-3